

Michael Scanlan

MEGNYÍLT A SZEMÜK

MEGNYÍLT A SZEMÜK

Michael Scanlan

MEGNYÍLT A SZEMÜK

Belső gyógyítás és a szentségek

OMC, Bécs, 1986

Az eredeti művek címe és kiadója:

Michael Scanlan, Ann-Thérèse Shields: And Their Eyes Were Opened, Servant Publications, Ann Arbor, Michigan (1-12. fejezet)

Michael Scanlan: Inner Healing, Paulist Press, New York (12-18. fejezet)

Michael Scanlan: Power in Penance, Ave Maria Press, Notre Dame, Indiana (19. fejezet).

***Fordította:* Istvánffy Kata**

**Copyright, 1986, Opus Mystici Corporis Verlag
(in Verbindung mit dem Österreichischen Pastoralinstitut)
A-1090 Wien, Boltzmanngasse 14.**

***Satz:* Eigenbetrieb des Verlages**

***Druck:* Novographic, 1238 Wien**

Megrendelhető:

OMC Kiadó, A-1090 Wien, Boltzmanngasse 14.

A KIADÓ ELŐSZAVA

„Gyümölcsseiről ismerjük meg a fát.” A karizmatikus megújulási irányzatok világszerte sok millió embert segítettek ahhoz, hogy hite elmélyüljön, gyümölcsözőbben járuljon a szentségekhez, meghittebb, személyesebb kapcsolatot létesítsen Istennel. Ezek a gyümölcsök vitán felülivé teszik a karizmatikus mozgalmak értékeit, még akkor is, ha vannak keresztények, akik idegenkednek az ilyen jellegű megújulástól. Neves teológusok, főpásztorok ajánlják ezt az irányzatot, mert az egyházban meglévő hagyományos kereteken *belül* kínálja a belső megújulást, vagyis nem merül ki a külsőségekben, nem forradalmi változások árán akarja továbbépíteni Isten országát.

Ha általános jellemzést akarunk adni a karizmatikus megújulásról, röviden ezt mondhatjuk: *föl akarja használni a megújulás érdekében azokat a kincseket, amelyek kezdettől fogva kezünkben vannak*, csak éppen nem élünk velük kellőképpen. Vannak vallásos életünknek „mostohagyermekai”. Méltánytalanul elhanyagoljuk pl. a teremtés ünneplését, a remény erényét, a Szentlélek kegyelmeit, Szent József tiszteletét. A legtöbb európai keresztény vallásossága egyoldalúan individualista: csak az Isten és egyén kapcsolatára terjed ki, alig van közösségi oldala. A keresztény fehér ember kegyelmi élete szinte ebben az egy kérdésben merül ki: *érvényesen* vegyük föl a szentségeket. Az ún. „ex opere operato” hatásáról szóló tanítás (eszerint a szentségek kifejtik kegyelmi hatásukat akkor is, ha kiszolgáltatójuk vagy a szentségekhez járuló hívő sok gyarlósággal küszködik is) szinte teljesen elhomályosította az egyéni feladatot: milyen lelkülettel, egyéni buzgósággal járuljunk a szentségekhez vagy szolgáltatassuk ki azokat („ex opere operantis” hatás). Vallásosságunk általánosan jellemző hiányosságai között ne hallgassuk el azt a szempontot se, amelyet Basil Hume bíboros fejtett ki: az európai keresztényeket szinte kizárólag *szakramentalizálták*, alig *evangelizálták*. Az ún. keresztény társadalom, keresz-

tény környezet az utóbbi évszázadokban egyre inkább háttérbe szorult, egyre nagyobb szerepet kapott a személyes döntés és felelősség a vallásos életben, a lelkipásztori gyakorlat viszont erről mintha tudomást sem szerzett volna. Fölkészíti pl. a gyermeket az elsőáldozásra, de meg sem kérdezi, hogy szereti-e Jézust. Legföljebb tantárgyként megismerteti a Megváltó életének főbb eseményeivel.

A karizmatikus megújulási mozgalom fölhívja a figyelmet vallásos életünk mostohagyermekének jelentőségére és élni akar azokkal a lehetőségekkel, amelyek ezeken az elhanyagolt területeken kiaknázatlanul állnak. A közösségi vallásosság, a Szentlélek ajándékainak hálás felhasználása, a nemcsak ésszerű megfontolásokra, hanem a szívre építő hit, a szentségek kegyelmeinek hétköznapi felhasználása által a meglévő egyházi kereteket megtölti él-ménnyel, lelkesedéssel, *személyes* istenszeretettel.

Könyvünk ehhez a *belső* megújuláshoz ad ismereteket, indításokat. Magyarul még nem sok mű jelent meg a karizmatikus megújulásról. A belga Suenens bíboros és a német H. Mühlen professzor írásai után most egy amerikai szerző könyvét veheti kézbe a magyar Olvasó, olyan lelkipásztorét, aki sok ezer hívő *belső* megújulásának volt boldog tanúja, és aki maga is végigjárta a Szentlélek kegyelmi iskoláját. Hasznos elirányítást ad nemcsak a szentségek gyümölcsöző vételéhez, hanem a *belső* gyógyítás gyakorlatához is.

Adja Isten, hogy e könyv érzékennyé tegye a lelkeket a *Szentlélek* indításaira, aki „ott fú, ahol akar“.

Suenens bíboros előszava

A karizmatikus megújulás az imacsoportokon keresztül válik láthatóvá a világ számára. A megújulási mozgalmakon belül gyakran ahhoz ragaszkodnak, ami a fantáziát foglalkoztatja, vagy legalábbis rendkívülinek látszik. Az ember nem látja a fától az erdőt! De ennek nem kell így lennie. A karizmatikus megújulás kegyelme elsősorban és alapvetően azokon a kegyelmi csatornákon keresztül jön hozzánk, amelyeket *szentségeknek* nevezünk. Ez a könyv arra kíván rámutatni — és ez a különleges értéke —, hogyan működik újra- és újra a Szentlélek az egyház szentségi életében. A könyv azt is hangsúlyozza, hogy minden szentségben személyes találkozás jön létre Jézussal. Így a szentségek az őket megillető helyre jutnak: „Az Úr ma is él. Ő az erő, amely a fölmérhetetlen szeretet szolgálatában áll.” Az az erő, amelyet Jézus kisugárzott a maga életében, még ma is működik közöttünk, ha valóban fölismerjük. „Megnyílt a szemük...” — Ez az evangéliumi jelenet semmit sem veszített aktualitásából. Így vagy úgy mindnyájan tanítványok vagyunk az Emmauszba vezető úton — férfiak és nők, tele zűrzavarral, akiknek szükségük van valakire, aki megmagyarázza az Írásokat, és asztalhoz ül velük.

Michael Scanlan és Ann Thérèse Shield tele vannak hitel és egyszerűséggel. Lelkipásztori módszerük kiegyensúlyozott és pontos. Olyan üzenet ez, amelyet az olvasó megért. Istennek minden ember iránti részvéte hatja át. Nagyra értékeljük ezt a könyvet. Őszinte óhajunk, hogy a karizmatikus megújulás hozzájáruljon mind a hét szentség új átéléséhez. Egyházközségeink liturgiai életét ezáltal új kezdethez, új tavaszhoz segíthetjük. Ez a könyv megéreztetni velünk ennek a tavasznak az előízét.

Kardinal Leon Joseph Suenens
Mecheln és Brüsszel érseke

Az emmauszi tanítványok

Azon a napon két tanítvány egy Jeruzsálemtől kb. 11 kilométer távolságra fekvő faluba ment. A falu neve Emmausz. Beszélgettek egymással mindenről, ami történt. Miközben beszéltek egymással és tanakodtak, egyszer csak Jézus közeledett és csatlakozott hozzájuk. De szemük el volt takarva, hogy föl ne ismerjék. Megszólította őket: „Miről beszélgettek itt az úton?” Azok szomorú tekintettel megálltak. Egyikük, akit Kleofásnak hívtak, felelt neki: „Te vagy az egyetlen idegen Jeruzsálemben, aki nem tudja, mi történt ott ezekben a napokban?” „Micsoda?” — kérdezte. Azok így válaszoltak: „A názáreti Jézus esete — aki próféta volt, hatalmas szóban és tettben, Isten és az egész nép előtt —, főpapjaink és elöljáróink halálra ítélték és keresztre juttatták őt. Mi pedig azt reméltük, hogy ő fogja megváltani Izraelt. De ma már harmadnapja annak, hogy ez történt. Igaz, néhány asszony közülünk megzavart minket. Amint hajnalban a sírhoz mentek és nem találták a holttestét, visszatértek, sőt azt mondták, hogy angyalok jelentek meg nekik, akik azt állították, hogy él. Erre társaink közül néhányan a sírhoz mentek, és úgy találták azt, ahogy az asszonyok mondták: Őt magát azonban nem látták.” Akkor Ő így szólt hozzájuk: „Ti értetlenek, mennyi időre van még szüksége a szíveteknek, hogy mindazt elhiggyétek, amit a próféták mondtak. Nem ezeket kellett-e elszenvedni a Messiásnak, hogy így menjen be dicsőségébe?” Majd Mózesről kezdve valamennyi prófétánál megmagyarázta nekik, ami az írásokban róla szól. Eközben a falu közelébe értek, ahová tartottak, és ő úgy tett, mintha tovább akarna menni. De azok kérelték: „Maradj velünk, mert esteledik és már lemenőben van a nap.” Így belépett, hogy velük maradjon. Mikor asztalhoz ült velük, vette a kenyeret, megáldotta, megtörte és nekik adta. *Megnyílt a szemük*, és fölismerték Őt. Ő azonban eltűnt előlük.

Akkor így szóltak egymáshoz: „Ugye lángolt a szívünk, amikor az úton beszélt hozzánk és föltárta az írásokat?”

Még abban az órában útra keltek, és visszatértek Jeruzsálembe, ott egybegyűlve találták a tizenegyet és társaikat. Azok ezzel fogadták őket: „Az Úr valóban föltámadt, és megjelent Simonnak.” Erre ők is elbeszélték, ami az úton történt, és hogy hogyan ismerték föl a kenyértörésnél.” (Lk 24,13-35)

1. Ereklýék és szertartások

A szentségekről ilyen megnyilatkozásokat hallunk: „A szentségek? holtak!” „Nekem semmit sem mondanak” — „Semmit sem jelentenek számomra, még ha szeretném is” — „Az a valami, amit a katolikus egyház tesz.” — „Gyakran úgy jelennek meg, mint társadalmi formák, valami, amit az ember illemből tesz, mint a keresztség, elsőáldozás és esküvő.” — „Csak azért vettem részt bennük, mert a szüleim olyan büszkék voltak rám.” — „Az iskolában még izgalmas volt, amikor előkészültünk a szentségek vételére. Azt gondoltuk, most mi valami különöset teszünk. De akkor is régi maskara volt. Azért járultunk a szentségekhez, mert katolikusok voltunk.” — „A szentségek mindig aggodalmat okoztak nekem, attól félttem, hogy nem vagyok méltó rájuk.” — „Az csak egy szokás. Tudom már, hogy Isten adja a kegyelmét, hiszen így tanultuk ezt, de én soha nem voltam képes valamit is érezni, csak tudtam, hogy kellene.” — „Én csak a többiekkel együtt csináltam, mert a többiek is ezt tették, és mivel katolikus iskolába jártam. Hozzá tartozott az órarendhez, elvárták tőlünk.” — „Tudom, az Isten jelen van, mindig azt gondoltam, hogy a csúcson kellene lennem, hogy fogadhassam őt. Nagyon megerőltető volt, gyakran bűnösnek éreztem magam.”

Ezek a nyilatkozatok jellemzők olyan értelemben, mit jelentenek a szentségek sok katolikus életében. Néhányan jelentős élményről számolnak be az egyik vagy másik szentséggel kapcsolatban, de ez vagy csak *egyszeri* találkozás Istennel, ami aligha ismétlődik, vagy pedig gyakoribb ugyan, de csak egyetlen szentségben találkozik vele. Tapasztalatunk szerint a legtöbb katolikus éppenséggel nem úgy tekinti a szentségeket, mint Jézus szokásos útját ahhoz, hogy népével tartósan alkotó, erőteljes és megváltoztató módon találkozzék. A katolikusok csak ritkán vannak annak tudatában, hogy *minden* szentségben, *minden* találkozás életátalakító erővel bír. Négy évvel ezelőtt megjelentettem egy kis könyvet: *A bűnbánat ereje* címmel.

Ebben a bűnbánat szentségének új megközelítését tárgyaljuk. A könyv személyes tapasztalaton alapult: A bűn megvallása életmegváltoztató erőket szabadíthat föl. Részletesen leírtam, hogy a papok és a gyónók hogyan nyílnak meg ebben a szentségben a Szentlélek működésének. A könyvre érkező válaszok megrendülést váltottak ki belőlem. Kereken száz pap írt nekem, hogy a bűnbánat szentségének új megközelítése máris gyümölcsöt hozott. De még több gyónó számolt be arról, hogy amikor így járultak a szentséghez, általa gyógyulást és újfajta szabadságot tapasztaltak meg. Könyvünk utolsó fejezete hozza a „A bűnbánat ereje” címen.

A bűnbánat ereje megjelenése utáni évek minden szentséghez szabadabb utat ajándékoztak nekem, amiből életátalakító erő származik. Ma hiszem, hogy katolikusok és másvallásúak részesei lehetnek a szentségekben egy személyes, hatalmas Jézussal történő találkozásnak. Természetesen, éppen úgy meg vagyok győződve arról is, hogy ez mindaddig csak nagyon korlátozott mértékben fog megtörténni, amíg a szentségeket és azok új szertartásait csak elméletileg vesszük tudomásul. Igen természetes, hogy alaposan tanulmányoznunk kell a II. Vatikáni Zsinat (1962-65) szentségtanát és az új szertartásokat. Alapjában véve azonban *a szentségek gyakorlati újra felfedezéséről van szó*. Mind az egyesek, mind az imádkozó közösség számára. Olyan elevenen kell ennek történnie, mint ahogy az ősegyház a Szentlélek vezetésével eredetileg fölfedezte és megélte a szentségek valóságát a maga körében. Jóllehet szeretjük a szentségeket, gyakran vesszük is, ez azonban még nem jelenti azt, hogy úgy ismerjük őket, ahogyan Isten szeretné.

A következő élményemet szeretném példának fölhozni, ami tíz évvel ezelőtt történt. Mi ferencesek hagyományosan kilenceddel készülünk szent Ferenc október 4-i ünnepére. A Steubenville College-ban a kilenced esti megünnepléséhez hozzá tartozott, hogy kifejeztük tiszteletünket Szt. Ferenc egy különlegesen értékes ereklyéje iránt. A tiszteletadás úgy történt, hogy sorba megcsókoltuk az ereklyetartó üvegburkolatát. A Zsinat utáni reform lázá-

ban sokan közülünk nem voltak megelégedve a kilencednek ezzel a módjával. Mégis tovább csináltuk, mert senki sem mert mást ajánlani. 1966 őszén egy este a kilenced alatt fölsorakozva álltunk az ereklye előtt, ahogyan szoktuk. Hirtelen éles gyermekhangot hallottunk, ami az egész kápolnát betöltötte: „Anyuka, most én is megszagolhatom?” — Egyszerre tudatára jutottunk annak, hogy a tiszteletadás ilyen módja számunkra sem volt értelmesebb, mint ennek a gyermeknek a számára. Még csak nem is próbálta senki sem megmagyarázni azt, amit tettünk. A mamának sikerült megnyugtatni a gyermeket, mi pedig gépiesen tovább csináltuk. De ez volt az utolsó alkalom, hogy megcsókoltuk az ereklyét. Egyhangúlag elhatároztuk, hogy többet nem csináljuk. Megbeszéltük, hogy a jövőben a kilencedet másként és pedig az imádság szellemében fogjuk megtartani.

Ez a könyv ennek a gyermeknek a szerepét szeretné átvenni. Arra szeretne rámutatni, ami a szentségekkel kapcsolatban már nincs rendjén. Ebből kiindulva akarja megmutatni, mi történhet a szentségek által. Mióta elköteleztük magunkat a karizmatikus megújulásra, a szentségek új módon elevenedtek meg számunkra. Tapasztalatainkat összehasonlítottuk másokéval. Így meggyőződünk arról, hogy személyes meglátásaink megállják helyüket. Hatszáz papot kérdeztünk meg, akik 1975 júniusában részt vettek a karizmatikus megújulás első Nemzeti Papi Konferenciáján a steubenvillesi kollégiumban. Megkérdeztük a hivek képviselőit is, és arra a meggyőződésre jutottunk, hogy a szentségek minden hívő számára olyan eseményt jelenthetnek, amely megváltoztatja az életet.

Sem a papoknak, sem a hiveknek nem is kell különösebben szenteknek lenniük, sem teológailag képzetteknek, hogy átélhessék a szentségek lényegét. Mindenki, aki hiszi, hogy Jézus az Úr, személyesen találkozhat vele a szentségekben. Élete ezzel megváltozhat. Könyvünk nem tárgyalja kimerítően a szentségeket. Nem akarjuk ezek teológiáját részletesen fejtegetni. Az alábbi fejezetekben a Zsinat utáni liturgikus reform szentségekre vonatkozó újításainak jelentőségével sem foglalkozunk.

Egyszerűen csupán arra szeretnénk ráirányítani a figyelmet, amit mi a szentségekkel kapcsolatban életet alakítóan megtapasztaltunk. Reméljük, hogy az így újonnan nyert ismereteink nem vesznek el más fontosabb, de célkitűzésünk szempontjából másodrangú megfontolások között. Az előttünk fekvő anyagot közösen vizsgáltuk meg és válogattuk össze. Némely helyen különböző nézetek alakultak ki, ezekben az esetekben zárójelben közöljük a szerző nevét. A különböző nézetek, a különböző megtapasztalásokból eredtek. A következő oldalakon tehát nem nyújtunk végleges és kimerítő anyagot. Inkább kiindulópont ez olyasféle útmutatáshoz, ami elengedhetetlen Isten népének minden olyan tagja számára, aki éhezi a szentségek által elnyerhető, elmélyültebb lelki táplálékot.

2. A szentségek áttekintése

Mi olyan nemzedék vagyunk, amely vágyakozik a találkozásra. Mindig és mindenütt találkozni kívánunk egymással: akadémikusok találkozóján, üzletemberek találkozóján, vallási és politikai gyűléseken. Megszoktuk, hogy ezekre az összejövetelekre túl gyorsan olyan kifejezések bélyegzőjét ütjük rá mint „izgató” vagy „különösen érdekes”. Ezekkel többnyire azt fejezzük ki, hogy milyen nívón folyt le az összejövetel. Azt akarjuk megfogalmazni:

- a/ Milyen fontos volt a találkozás a résztvevők számára.
- b/ Milyen közvetlenséggel tárgyalták a problémákat,
- c/ Milyen intenzíven vettek benne részt a jelenlévők.

Ugyanígy mondjuk ülésekről, beszélgetésekről is, hogy „kimerítő” vagy „érdekese” voltak, sőt „izgalmasak”.

Ez a szóhasználat világosan utal a jelenlévő személyek megnyilatkozására. Eltekintve az egyéni ítéletektől, a legunalmasabb üléseken is létrejöhetnek lényeges emberi vállalkozások. Fontos ezt látni. A mindennapi tapasztalatnak ebből a háttéréből akarunk most egy pillantást vetni a szentségekre. *A szentségek találkozások Jézussal.* Ha a

szentségeket Jézussal való találkozásként értelmezzük, akkor értjük helyesen a kegyelmet. A kegyelmet sokszor mennyiségileg értelmezzük, mint egy bankszámlát vagy mint egy éléskamrát, ahol halálunkig tárolnunk kell valamit. Kegyelmet azonban a Jézussal való találkozáskor kaphatunk. Isten maga áld meg minket, érint meg, kényeztet szerető, megszabadító módon. A kegyelem erőteljes, élő kapcsolat: titokzatos módon részesedünk Isten életéből. A szentségek éppúgy kegyelmet ígérnek nekünk, mintha Galilea útjain találkoznánk Jézussal. Akkor ott olyan valakit élnénk meg, aki megmondja az embereknek az igazságot életükre vonatkozóan, aki örömhírt hoz, betegeket gyógyít, gonosz lelkeket űz ki, csodát művel és az embereket tanítványainak közösségébe hívja. Biztos áldást jelentett volna nekünk az ilyen találkozás, de személyileg nem mondott volna okvetlenül sokat nekünk. Minél inkább tudatára jöttünk volna annak, hogy kicsoda Jézus és milyen erő megy ki belőle, annál behatóbban éltük volna meg őt. De éppúgy együtt járhattunk volna vele anélkül, hogy ez nekünk sokat jelentett volna. Lehet, hogy a találkozás érzéketlenül folyt volna le.

A szentségekben is találkozhatunk Jézussal anélkül, hogy tudatára jutnánk, mi is történt voltaképpen. A keresztségben újjászülettünk, a szentáldozásban Jézus újra jelenlévő lesz számunkra. Sokszor azonban élettelenül és üresen fogadjuk ezt a találkozást. Bár a szentségek tartása tartalmaz, a gyakrabban vett szentségeket — gyógyás, áldozás — az a veszély fenyegeti, hogy mechanikussá válnak. Senki sem kételkedik sem a feloldozásban, sem az átváltozásban. Jelentős dolog történik, de egyénileg nem sok. A szentségek felvevői nincsenek tudatában Jézus jelenlétének. Nem nyitottak a találkozás számára, amely megváltoztathatná életüket. Nem várják imádkozva az Urat. Nem adják oda magukat sem embertársaiknak, sem az Úrnak. Passzív résztvevők maradnak, a nekik nyújtott javaknak csak a minimumát fogadják. Tudjuk, hogy szent ez a pillanat, de a tehetetlenség érzésébe merevedünk.

Majdnem általános *elégedetlenség* a jellemző ma a szentségekkel kapcsolatban a Zsinat utáni liturgikus re-

formtól előidézett javulás ellenére. Természetesen vannak kivételek. Sok plébánián kitűnő előkészítő oktatásokat tartanak kereszteléshez, gyónáshoz, áldozáshoz és bérmláshoz felnőttek és gyermekek, valamint a gyermekek szülei részére egyaránt. Sok plébánia átvette a házassági előkészítő tanfolyamot, és továbbfejlesztette. A jó keresztény házassághoz ajánlják a több hónapig tartó házassági tanfolyamot. Az egyházközségi tanácsok és az érdeklődő világi hivek segítségével néhány plébánia kitűnő liturgiai tanfolyamot fejlesztett ki. A szentségek megünneplésére összegyűlt közösség általuk megtanulja mélyebben megérteni, mint jelent Krisztus Testeként közösen imádni az Urat. Végül minden katolikus életében vannak felejtethetetlen pillanatok, amelyeket a szentségekkel kapcsolatban tapasztalt meg. A II. Vatikáni Zsinat tehát máris látható gyümölcsöket hozott: elkötelezett világiaknál, szerzeteseknél, diakonusoknál és papoknál Isten Lelke hatalmas erővel működik.

Mégis meg kell vallani, hogy ma még messzemenően uralkodik a bénító tehetetlenség. Sokak ki nem mondott véleménye, hogy a szentség: „amit a katolikus egyház tesz, ami a katolikus egyházat elsősorban katolikussá teszi.” A keresztség „társadalmi” szentség, egyháztársadalmi elkötelezettség. A szülők, akik csak a legjobbat akarják gyermekeiknek, részesítik őket ebben, hogy a mennybe jussanak, de anélkül, hogy megértenék: mit jelent a keresztség maguk és gyermekük számára. A gyónást gyakrabban csak mint terhet fogadják, valamit, amit el kell „intézni”. Legjobb esetben úgy vélik, hogy a bűn, az adósság és a félelem következményei próbaidőre vannak fölfüggesztve. Ugyanazokra a bűnökre mindig ugyanaz a bűnbánat következik, a formulák üres ledarálása ez, hogy eleget tegyenek a húsvéti kötelezettségnek. A bérmlásban alig-alig látnak értelmet. Nem veszik tudomásul, hogy a megbérmláltak, mint az evangélium tanújának másképp kell viselkednie egyházon belül és kívül, mint a bérmlás előtt. Sok bérmlándó azt gondolja, hogy a keresztségnél „ingyen beengedték” őket, most legföljebb azt kell megmutatniuk, hogy mit tudnak. Azokra a kérdésekre,

amelyeket az egyház föltesz nekik a bérnálási beszélgetésekben, könyv nélkül tudjanak válaszolni. A házasság szentségét gyakran, mint eszközt tekintik a társadalmi kötelezettségek teljesítésére és egyúttal Isten áldásának elfogadására. De ki látja ebben a szentségben az állandó erőforrást ahhoz, hogy a házasság jó maradjon?

A betegek szentségét gyakran szívélyes búcsúzásnak tartják, mint amikor a lerámolt asztalon mégegyszer alaposan rendet csinálnak. Ritkán vár valaki ettől a szentségtől igazi gyógyulást. Ezek a nyilatkozatok sok egyházi ember és hívő tapasztalatából származnak. Nyilvánvaló, hogy napjaink szentséggyakorlatát halálos tehetetlenség jellemzi. És mégis megtapasztaltuk, hogy a szentségek meg tudnak *elevenedni*. Egy keresztelési szertartás alkalmával láttuk, hogy a plébániai közösség az egység új élményében részesült. A megkeresztelendő mindnyájunk gyermeke lett, azonosulni tudtunk vele. Részt vettünk olyan esküvőkön, ahol Jézusnak és jegyesének az egyháznak ölelése éppúgy közös élménnyé változott, mint az új házasság kapcsolata. Mint papok és mint hívők Jézus gyógyító jelenlétét olyan lenyűgözően tapasztaltuk meg, hogy tudtuk, a beteg meg fog gyógyulni. Egy lelkigyakorlatos házban egyik öreg nővér kérte a betegek szentségének kiszolgáltatását. Föl akart kelni, hogy húsvét éjszakáján részt vegyen a liturgián. Meggyógyult, fölkelt és még két évig egészséges maradt. Számomra a bűnbánat szentségének ünnepe lett leggyakrabban az új élet forrása. Sok gyónó kap új reményt, új bátorságot, új szeretetet, új belátást és igazi gyógyulást lelki sebeiből.

Tapasztalatunk viszont eddig még nem lett az egyház közkincsévé. Részt kellett vennünk olyan liturgiákon, ahol nem lehetett észrevenni az új életnek ezeket a jeleit. Ritkábban fordul elő, mint a karizmatikus megújulásnak való elkötelezettségünk előtt, de még mindig túl gyakran. Meg vagyunk róla győződve, hogy Istennek nem az a fontos, hogyan tesszük ünnepélyessé a szentségek vételét külső előkészületekkel, liturgikus megbiztatásokkal, jó zenével, különleges olvasmányokkal, sok fénnel, színekben tobzódó ruhákkal és jól betanult prédikációkkal. Mindez

kétségkívül nem jelentéktelen. De csupán ezek által még nem lesznek a szentségek élővé a hivek számára. A mennyei Atya azt szeretné, hogy Jézussal találkozzunk a szentségek által, és hogy várjuk ezt a találkozást. Ahol Jézus ott van, ott élet, fény és remény is van. A karizmatikus megújulás első nemzeti papi konferenciáján — amit már említettem — Steubenville-College-ban 1975-ben a jelenlevő 600 pap közül 215 részt vett a szentségekről szóló vitatémában. Több mint a fele úgy nyilatkozott, hogy a hivek a bűnbánat szentségét újra mélyebben szeretnék átélni. Negyedrészt azt mondta, hogy az Oltáriszentség által új életet és gyógyulást kapnak. Majdnem harmadrész bizonyította, hogy a betegek szentsége által testi, lelki és szellemi gyógyulások történtek. A konferencia alatt a résztvevőkben új remény támadt a szentségek jövőjét illetően. Mindnyájan rámutattak, hogy papok és hivek számára egyaránt a szentségek megújult elfogadása új élethez vezetett. De milyen sokan vannak még azok, akik vágyakoznak az Istennel való élet után és keresik ezt a szentségekben, de nincs semmi tiszta elképzelésük arról, hogy mit várhatnak el a szentségektől.

A papokkal folytatott egyenkénti beszélgetésekből és interjúkból egyrészt a halálos tehetetlenség nyilvánult meg a szentségekkel kapcsolatban, másrészt pedig az utánuk való éhség. Néhány reménységet formába öntöttek és ugyanakkor megfelelő értékeléssel helyezték el a szentségeket Isten népének életében. Biztos, hogy a szentségek egész ereje csak az *imádkozó közösségen* belül lesz nyilvánvaló és a szentségek vételét sohasem szabad redukálni egy „Isten és én” élményre. Ennek ellenére sok pap és mi magunk is ragaszkodunk ehhez a véleményhez: a *személyes viszony* és a személyes elvárás a szentségek vonatkozásában lényegesen hozzájárulhat ahhoz, hogy Isten tökéletesen megerősítsen és meggyógyítson minket és így testének egészséges és életrevaló tagjaivá teghessen.

A *keresztségnél* a felnőtt (vagy a gyermek nevében a szülő) visszautasítja a Szentlélek erejében a sötétség hatalmát és élete fölötti uralkodásának minden formáját. Elfogadja a fény birodalmát. Ezáltal az Úrnak szenteli és át-

adja neki életét. A keresztség szentsége fölhatalmazza őt, hogy megtapasztalja azt a győzelmet, amelyet számára Krisztus a kereszten szerzett meg. A közösség elfogadja az újonnan megkereszteltet. Ezzel felelősséget vesz magára, hogy őt szeretettel és segítőkészséggel Krisztus testének tagjává tegye.

A *bérmálásnál* magunkra vállaljuk a felelősséget, hogy úgy élünk, mint Krisztus testének tagjai, és erősítjük ezt a testet azokkal az adományokkal, melyeket Isten ajándékozott nekünk. Az egyház örökös az adományok fölött, és bizonyítja, hogy ezek valóban a Lélek adományai, fölhatalmaz és bátorít, hogy a közösség szolgálatába állítsuk őket. Az isteni szeretet és erő tanúi lettünk. Szolgálataink által mások számára tanúságot teszünk róluk. Az egyház közössége vállalja, hogy fejlődésünkben segít minket.

Az *Eucharisziától* várhatjuk, hogy minden szentáldozás alkalmával testileg, lelkileg meggyógyulunk és erőt nyerünk ahhoz, hogy a hétköznapi feladatait és helyzeteket Jézus Krisztus bölcsességével és szeretetével oldjuk meg. Ezeket az adományokat az Ő testének és vérének formájában kapjuk. Ha testét vesszük, jobban megismerjük helyünket és Jézus Krisztus testének többi tagjával való kapcsolatunkat. Azt is megtapasztaljuk, hogy hogyan használjuk, föl gyakorlatilag ezt az új ismeretünket. Az Eucharisztia által mélyebb, személyes egységbe kerülünk azzal, aki életünk Ura.

A *bűnbánat szentsége* újra megtanít minket arra, hogy az életszentség-re-törekvés elsősorban ebben áll: bocsánatot kérünk és kapunk. A szentgyónás olyan megtapasztalás, amelyből új élet nő ki. Benne Isten nem leereszkedőnek mutatja magát. Gyógyító jelenlétében a pap és a gyógyító adottságai alapján ismerhetjük meg a bűnök gyökereit. Tudhatjuk, hogy azok megsemmisülnek és fájdalmunk Isten ereje által meggyógyulhat. Minden bűnbocsánatban új szabadságot élünk meg és mélyebben belenövünk Jézus szeretetébe. Ez egészen személyes kapcsolat. Új teremtménnyé lettünk, nem vagyunk többé ugyanazok. Megváltoztunk és elvárhatjuk, hogy másképpen fogunk cselekedni és érezni. A bűnbánat szentsége által a bűnös volt

egész területe meggyógyul. Bűneinket örökre megbocsátotta Isten, szabadok vagyunk. Jézus azt szeretné, hogy szabadok, egészségesek és elevenek legyünk. Jobban szeretné ezt, mint mi magunk.

A *betegek szentségében* Isten szeretetét a legerősebben tapasztalhatjuk meg. Szükségeinkben azt várjuk, hogy ezt megkapjuk mi és azok, akikért együtt imádkozunk, amikor a szentséget veszik. Várjuk, hogy a beteg visszakapja egészségét. Várjuk, hogy mindazok megkapják a békét, akik Isten akaratát elfogadva magukra veszik a megváltó szenvedést. Várjuk, hogy akiket hazahív az Úr, a halált örömmel és teljes bizalommal fogadják. Ezt az erőt tapasztaltuk. Mindig várhatjuk ezt, amikor a betegek szentségét vesszük, vagy együtt átéljük azokkal, akik veszik.

Az *egyházi rend* szentségében az ember Krisztus testében különleges helyre kap meghívást. Egészen egyedül álló szent hivatalt visel: a meghívást abból a közösségből kapja, amelyben eddig adottságaival és tetteivel működött, hogy most közbenjárójuk és közvetítőjük legyen Isten előtt, hogy bemutassa a szent áldozatot és felhívjon az imára és az Isten dicséretére. Ennek az embernek fejlődése közben a közösség tagjai fölismerik, hogy különös bizalmat helyezhetnek belé, hogy életével képviselheti a közösséget. Azt szeretnék, hogy mintegy közbülső helyet foglaljon el Isten és ő közöttük. Ezt a közösségből támadt hivatást a püspök pecsételi meg, aki mindörökre pappá szenteli. A közösség ezután is felelős érte, közöttük növekedett naggyá, kapta hivatását és elismerését. Aki ezt a hivatást elfogadta, a szentség által teljhatalommal bír és kész odaadni életét, hogy Isten életét kapja meg.

A *házasság szentségében* Isten két embert arra avat föl, hogy jelei és tanúi legyenek, mennyire szereti egyházát és mennyire egy vele. Két ember nyilvánosan megvallja azt a szándékát, hogy az egymás iránti szeretetre adják oda életüket. Annyira a másikért akarnak jelen lenni, hogy szeretetük Krisztus egész testét bátorítsa, együtt hordozza és neki a remény jeléül szolgáljon. Szövetségük, — melyet nyilvánosan kötöttek a szentség által — annak a szeretet-szövetségnek a visszfénye, amelyet Isten népével kötött

A szentség eltölti őket erővel, hogy életüket egymásnak odaadják, egyek legyenek. Ez a testi és lelki egyesülés konkrét jele Isten akarátának, hogy népével egy legyen. A közösség, mely együtt hordozta ennek a párnak a felnövekedését és kikönyörögte számára a szükséges adományokat, jóváhagyja szeretetüket, mint a remény életadó jelét és mint mindenki számára szolgáló világosságot. A közösség azt kívánja, hogy szeretetük állandó jelzőtűz legyen nekik. Megerősíti a jegyespárt, hogy egyesülésüket Isten erejében pecsételjék meg. A szentség azt az erőt is megadja a párnak, hogy szeretetben és felelősségben fakasszanak új életet Isten országa részére. Küldetésük van arra, hogy ezt az életet érettségre és felelős szabadságra vezessék.

Ebben a fejezetben mindazoknak a tapasztalatát foglaltuk össze, akiknek eddig a szentségek mintegy halottnak tűntek föl és most új életet fedeztek föl bennük. Tapasztalataik alapján úgy gondolják, hogy a szentségek utáni nagy vágyakozás a föltámadt Úr működése által népének körében beteljesülést nyer. De hogyan jutunk el a halálból az életbe? Kudarc-élményből reménybe és elvárásba? Nyilvánvalóan nem tudjuk egyszerűen elhatározni: „a szentségek eddig élettelenek voltak számomra — mától kezdve éljenek!” Átalakulási folyamatnak kell megindulnia. Meg kell tanulnunk, hogyan lehet találkozni Jézussal, meg kell tanulnunk az Ő egyházaként összegyűlnünk, az Ő életét magunkba fogadni és mindezt megünnepelni. A következő két fejezetben azt akarjuk leírni, milyen eszközökkel lehet ezt a változási folyamatot megindítani.

3. Az élő egyház

A szentségek addig nem fognak új életre támadni, amíg „a szentség” nem élő. Az egyház maga a szentség. A hét szentség egy szentségből származik: az egyházból. „Az egyház Krisztusban mintegy szentsége, vagyis jele és esz-

köze az Istennel való bensőséges egyesülésnek és az egész emberiség egységének.” (II. Vatikáni Zsinat: Az egyház misztériuma 1.) Az egyház a hívők közössége, ahol a szentségek közös megünneplésére gyülekezünk egybe. Amennyiben a hívőknek ez a teste nem él mint egyház, úgy az egyes szentségek ünneplése sem lesz eleven. Ez a megállapítás magyarázatot kíván. A világ tele van olyan emberekkel, akik magukat szeretet-nélkülinek és védtelennek érzik. A legkevesebben keresnek szeretetet Istennél. „Ugyan ki szeret már engem?” — kérdezik türelmetlenül. Az „Isten” nekik nem válasz. Ő nem személyes valóság számukra. Nem lehet megfogni, de még csak látni sem. Hogyan tudná a hús-vér milliók szeretet utáni éhségét lecsillapítani? Vágyuk félelemhez és magányhoz vezet. Ezek azonban újra csak túlzott tettvágyra indítanak a mindennapi életben. A legtöbb keresztény számára Isten valójában még mindig az Ószövetség Jahvéja. Ő az, Aki Van: a Mindenható Isten, az erős, a szent, a távoli Isten. Az, aki egészen más, de nem valóságos és nem személyes.

Jézus nekünk másmilyen Istent nyilatkoztatott ki. *Isten egy család.* Jézus az Atyát nyilatkoztatta ki nekünk, aki Fiát végtelenül szerette, és aki minket úgy szeret, mint fiait és lányait. Önmagát úgy nyilatkoztatta ki, mint Igét, aki testté lett. Emberi alakban és valóságos emberi érzésekkel, mégis Isten volt. Jézusban megérintjük Istent, valóságosan és személyesen elérhetjük őt. Isten Jézusban azonosítja önmagát velünk. Isten jelenvalóvá vált húsban és vérben, láthatjuk és érinthetjük őt. Ha valaki hitben elérte, annak az élete megváltozott. A vérfolyásos asszony így szólt magában: „Ha csak köntösének szegélyét érintem is, meggyógyulok.” Az asszony átküzdötte magát a tömegben, kinyújtotta kezét és megérintette Jézus ruhájának szegélyét. Jézus azonnal megkérdezte: „Ki érintett meg engem?” A tanítványok nem értették. Tömeg tolongott körülötte, ki tudhatná, hogy ki érintette meg. „Erő áradt ki belőlem.” — Így minden világosabb lett. — Végül is az asszonyt fölismerték. Jézus így szólt hozzá: „Hited meggyógyított téged.” Az evangélisták azt írják: „Mindazok-ra, akikre rátette kezét, meggyógyultak.” Elképzelhetjük,

miként tolongtak az emberek, hogy Jézushoz mehessenek. Egész sereg követte őt a pusztába. Simon hajójából kellett prédikálnia, mert a sokaság előzönlötte a partot. Az evangélisták olyan Jézust tárnak elénk, akit a tömeg ostromolt és királlyá akart tenni, különösen a csodálatos kenyérszaporítás alkalmával, amikor az éhezők ezrei laktak jól. (Mt 14,13-21.) Jézus mint ember csak keveset tudott személyesen megérinteni. A környék összes lakójával sem tudott kapcsolatot teremteni. Megérthetjük az emberek szüksége szempontjából, miért mondta Jézus az apostoloknak: „Jobb nektek, ha én elmegyek.” Mert az Atya elküldte a Szentlelket, és az apostoloknak még nagyobb tetteket kellett véghezvinniök. Ezt azonban nem értették. Jézus vezetett, tanított, gyógyított, csodákat művelt. Ő volt az apostolok életének tartalma. Távozásának következtében üresnek érezhették életüket. Jézus azonban fölismerte a Szentlélek valóságát. Lukács így beszél erről a valóságról: „Egy napon, amikor tanított... az Úr ereje indította, hogy gyógyítson.” (Lk 5,17). Jézus tudta, hogy a gyógyításhoz az erő a Szentlélektől jön, aki minden emberre ki akar áradni. Jézus ismerte a Szentlelket. Általa élt az Atyával szoros kapcsolatban. A Szentlélek az Atya szeretete volt iránta — és az ő szeretete az Atyával szemben. Tudta, hogy mindent átadott neki az Atya, és nem akart semmi mást tenni, mint az Atya akaratát. Ő és az Atya teljesen odaadták magukat egymásnak a szeretetben. Ennek a szeretetnek tökéletes kifejeződése a kettőjükkel teljesen egyenlő harmadik személy. Ez a harmadik személy a Szentlélek. A Lélek, feladata az, hogy Isten szeretetét fejezze ki: ő a gyógyító és megmentő szeretet ereje. Jézus tudta, hogy halála, föltámadása és megdicsőülése által ebben a Lélekben minden embernek része lesz. Jézus tudta, hogy a tanítványok ebben a Lélekben fognak elindulni és az ő gyógyító szeretetével több embert fognak megérinteni, mint ő maga. Mégis azt mondta nekik: „Veletek akarok lenni mindennap egészen a világ végéig.” *Hogyan* lesz velük? A Szentlélek által, az ő saját Lelke által, aki bennük lakik. Ők lesznek az ő egyháza. Ahogyan Jézus Isten szentsége volt, ahogyan Istent az emberek számára látha-

tóvá tette, úgy legyen ez a test, tehát Jézus egyháza, amely férfiakkból és nőkből áll, Jézus szentsége, amelyen keresztül Jézus mindenki számára láthatóvá és jelenlévővé válik. Az egyházból azonban Jézusnak különleges jelenléte árad ki az Igében és a szentségekben. Láttuk tehát miképpen van Jézus jelen egyházában. Ilyen háttérrel akarunk most azokon a fogalmakon és cselekedeteken elgondolkodni, amelyek föltárják nekünk az ünneplő egyház megélését.

Az ünneplő egyház megélése. Valamennyi szentségben az egyház ünnepel testének jelenlévő tagjai által. A szentségeket csak olyan mértékben lehet megünnepelniük, ahogyan az Ős-szentséget, az egyházat megünneplik. Ha a részesedők nem ismerik a Szentlelket, képtelenek egyházként ünnepelni. Így csupán pusztá szemlélői és közreműködői maradnak egy előírt szertartásnak. Nem tudják átélni, hogy kik is ők tulajdonképpen. Az Ős-szentséget, az egyházat nem veszik észre. Éppen ezért nem is tudják megünnepelni. És ezért marad az egyes szentségek ünnepelése is élettelen. De hogyan is ünnepeljük az Ős-szentséget, az egyházat? Erre a kérdésre többféleképpen is válaszolhatunk. Ott, ahol mint Krisztus egyetlen testének tagjai cselekszünk, ott nálunk mint az egyetlen egyház tagjainál egyben kölcsönös kapcsolataink is növekednek. Ott, ahol Jézus művét továbbvisszük, kifejezésre juttatjuk Testét. Az átlagkeresztény számára, aki mint az egyház tagja ünnepelni kíván és élő kapcsolatot keres a szentségekhez, ezek a gondolatok kezdetben nem tűnnek könnyen érthetőnek.

Az egyháznak mint Ős-szentségnek a megünnepeléséhez az első lépés az a fölismerés, hogy Isten országa közöttünk van és számunkra ennek az országnak uralkodója Jézus. Ha ez így van és ragaszkodunk hozzá, hogy ez így van, akkor legelőször is tisztában kell lennünk azzal, hogy mit is jelent: „az Isten országa közöttetek van” és mit jelent az őskeresztények fölkiáltása: „Jézus az Úr!” Csak ezután érthetjük meg *gyakorlatilag*, hogyan kell ünnepelnünk az egyházat, mint Krisztus szentségét.

Isten országa. „Az Isten országa közöttetek van.” Ez az

evangélisták legeredetibb kijelentése. Lukács különböző formában negyvenszer említi meg ezt. Azt ismétli, amit Keresztelő János és Jézus hirdetett. Jézus elküldi a tizenkettőt és a hetvenkettőt is, hogy hirdessék ezt az üzenetet. Ez az üzenet ad értelmet a jeleknek és a csodáknak. Tanítja a népet, hogy a gyógyulások és a csodák az Isten országának jelei, mely elérkezett és közöttük van. Isten uralkodik most, ahogy megígérte. Ez a kinyilatkoztatás a mi számunkra ma éppen olyan érvényes, mint az első tanítványoknak. Látjuk, hogy a Szentlélek ereje által hogyan győzi le Isten a betegséget, vakságot, süketséget, elnyomást, tudatlanságot és minden gonoszságot. Keresztény életközösségek ott jönnek létre, ahol a boldognak hirdető mondások (nyolc boldogság Mt 5.) a mindennapi élet meghatározó értékei lesznek, ahol fiatal emberek — akik közül sokan anyagi jólétben nőttek föl — mindenüket eladják, hogy árát kioszthassák a szegényeknek és életüket az örömhír terjesztésének szentelik, ahol idősek és ifjak együtt tanulják új erővel magukra venni Krisztus keresztjét. Isten uralkodása valóságos és igaz, kézzelfoghatóan köztünk van. Kinyújthatjuk a kezünket és megérinthetjük, mintha Jézust érintenénk meg. Jézus legyőzte a világot, országa köztünk van.

Ez valami egészen új volt a zsidó nép számára, amelyen uralkodtak asszírok, babiloniaiak és görögök, és akkor római fennhatóság alatt állt. Lehet, hogy mi magunk nem szenvedtünk valamilyen diktatúra alatt, de mindannyiunk életében volt olyan időszak, amelyben gondolatainkat és cselekedeteinket valaki ellenőrizte vagy diktálta. Talán az anyagelvűség, talán a kábítószerek vagy az üzleti verseny uralkodott rajtunk és felebarátainkon. Szabadságunk, Isten gyermekeinek szabadsága beszűkült, lelki békénket megzavarták. A sikerhajhászás uralma alatt éltünk, emberekkel és eszmékkel manipuláltunk azért, hogy reflektorfénybe állítsuk magunkat, és hogy tündököljünk mások előtt. Életünk ura talán az az ördögi kör volt, hogy legalább annyit birtokoljunk, mint a szomszédunk, és ezért magunkra vettük a gondok és adósságok nyomasztó terhet. Mindannyian ismerjük a kábítószerek és az alkohol

diktatúráját. Aki rabjuk lesz, az csak a legközelebbi adagig vagy kortyig él. Ismerjük a Sötétség hatalmának erejét a városokban: csalás, pornográfia, prostitúció, perverzió. Ahova csak nézünk, nyomasztó teher ez. Ilyen teher nem enged kétséget afelől, hogy ki uralkodik.

Jézus azért jött, hogy elhozza az örömhírt: az *Isten országa* köztünk van. *Ő maga* volt az örömhír, ő gyógyította meg a betegeket, ő úzte ki a gonosz lelkeket és hirdette: az Isten országa itt van. Föltámadása óta Jézus az Úr. Ő az út ebbe az országba. Ő a közvetítő, hogy Isten uralma minden ember számára itt legyen. A föltámadás óta már nemcsak azt kiáltjuk, hogy „Isten országa köztünk van”, hanem azt is, hogy „Jézus az Úr!” Isten országa most is itt van, mindenki számára kézzelfoghatóan. Jézus, akit ismerünk, ura ennek az országnak. „Jézus az Úr!”, ez a himnusz a minden kereszténynek minden időben.

Jézus uralma. Hogyan érhetjük el Isten országát? Hogyan lesz Jézus a mi életünk ura? Pál apostol világosan megírta: „Senki sem mondhatja, hogy Jézus az Úr, csak a Szentlélek erejében.” Pál itt nemcsak ezekre a szavakra gondol: „Jézus az Úr”, hanem arra, hogy az ember csak a Szentlélek erejében ismerheti meg Jézus uralmát megfelelőképpen ahhoz, hogy azt hirdesse. Másképp fogalmazva: a hit, amellyel Jézus uralmát fölismerjük, egyedül csak a Szentlélek erejéből növekedhet. Ez az ismeret és hit, bár valóságon alapul, mégis meghaladja az értelmet. A Jézus uralmáról alkotott hit mélyebbre megy, mint valamely fogható valóság hitszerű elfogadása, mint például a csillagok nagyságának ismerete. Pál közvetlen valóságra gondol, arra, hogy Jézus az életem ura. Amikor azt hirdetem, hogy „Jézus az Úr az életemben”, akkor ezzel azt mondom, hogy Jézusnak közvetlen befolyása van az életemre.

Ő rendelkezik életem fölött, miként egy úr szolgái fölött. Terve van számomra Isten országának megvalósításában. Képes vagyok vezetését fölismerni és abban megbízni. Olyan ez, mint valami önkéntelen természetességgel kimondott hitvallás. Ha pedig életemnek ez lesz végső valósága, akkor gondolkodásom és cselekvésem alapvetően megváltozik. Akkor várakozó hitben élek.

Válasz a hitben. A várakozó hit valami más, mint a tanult és a bízó hit. A tanult hit, hit az egyház alapvető igazságaiban és dogmaiban, a hittételekben talál kifejezést. A bízó hit az isteni gondviselésbe vetett hit, hogy Isten gondoskodik mindenről. A bízó hitnek elég csupán abban bíznia, hogy Isten a jót megjutalmazza, a rosszat pedig megbünteti, hogy végül is az igazság győzedelmeskedik. Ez azonban azt jelenti: Istennek nem kell szükségszerűen az életembe beleavatkoznia, ő mindent lát, mindent jóra fordít, mindent megjutalmaz, amint megígérte.

A várakozó hit magába foglalja mind a tanult, mind a bízó hitet, de tovább megy; meghirdeti, hogy Isten mindenben részt vesz. Isten itt és most az Úr, az ő ereje mindent megváltoztathat. Ezért mondjuk, hogy a Szentlélek meglepetésekkel szolgál. Ezeket Isten közvetlen beavatkozásának tekinthetjük. Csak nem szabad a hagyományos deus ex machina fölfogással összetéveszteni. A deus ex machina a klasszikus görög színházból jött fogalom: az istenek közvetlenül beleavatkoznak az ember életébe. A zsinórpadlásról egy csapóajtón keresztül eresztették le őket az emberi helyzetekbe. Amikor a problémájuk megszűnt, az isteneket visszahúzták. A várakozó hit nem jelenti azt, hogy Istent a mi mindennapi folyó ügyeinkbe belekeverjük. A várakozó hit bízik Isten állandó részvételében, a Szentlélek állandó jelenléte által, aki betölti a keresztyeneket és vezeti egyházát. A várakozó hitben élve mint keresztyén, bízhatok abban és elvárhatom, hogy az Úr életem minden egyes részletében az Úr legyen. Elvárhatom azt is, hogy föl fogom ismerni, hogy miként vezet és erősít meg engem. Nem fog szabad akaratomba belenyúlni, továbbra is követhetek el bűnt és hozhatok oktalan döntéseket. Nem fog hirtelen magához ragadni és láthatóan megnyilvánulni az életemben. Nekem kell igyekeznem, hogy a hitben az ő vezetésére bízam magamat. De elvárhatom, hogy jelenléte által vezessen és erősítsen engem.

Miként érhetem ezt el? Hogyan lesznek ezek a szavak több, mint jámbor szólam? Miként *tapasztalhatom* meg Jézust teljesen személyesen mint életem Urát? A válasz egy egész folyamatot jelent. Elsősorban azt a valóságot kell el-

fogadnunk, hogy Isten szeret. A János evangélium 17. fejezetében olvashatjuk, hogyan értette az ősegyház Jézus tanítványaiért mondott imáját: „Én átadtam nekik a dicsőséget, amit nekem adtál, hogy egyek legyenek, amint mi egyek vagyunk: én őbennük, te énbennem, hogy így tökéletesen egyek legyenek ők is. Ismerje meg ebből a világ, hogy te küldtél engem, és hogy szereted őket, amint engem szerettél. Atyám, akarom, hogy akiket nekem adtál, ott legyenek velem, ahol én vagyok, hogy lássák dicsőségemet, amit te adtál nekem, hiszen te szerettél engem a világ teremtetése előtt. Én igaz Atyáml! A világ nem ismert meg téged. Én ismerlek téged, és így ők is megismerték, hogy te küldtél engem. Megismertettelek velük és meg is foglak ismertetni, hogy a szeretet, amellyel engem szeretsz, bennük legyen és én őbennük.” (Jn 17,22-26). Tudjuk mi egyáltalán, hogy ez mit jelent? Vagyunk olyan szinten, hogy ezeknek a szavaknak az igazságát fölfogjuk? Úgy szeret engem valaki, mint ahogy az Atya a Fiút szereti? Ez olyan lenyűgöző, hogy nagy bennünk a kísértés, hogy elutasítsuk. Azt mondjuk: „Ezt azért mégsem gondolhatták!” De igen, ezt így értették!

Személyes tapasztalatok (Anna nővér). Az a fölismerés, hogy engem Isten úgy szeret, mint ahogy az Atya a Fiút szereti, csak egészen lassan hatolt be értelmembe és szívembe. De azután gyökerében megváltoztatta az életemet. Fölismertem, hogy ez a szeretet nem mérhető össze méltatlanságom nagyságával. Lassan kezdtem belátni, hogy ez a lenyűgöző szeretet ajándék. — Nekem csak el kell fogadnom! Nem ezután vágyódunk-e mindnyájan a legmélyebben? Nem kutatunk-e mindannyian valaki után, aki szeret, hordoz és oltalmaz minket? Milyen gyakran fordulunk más dolgokhoz, hogy egyedül lehessünk, hogy a kudarcélményt és a szenvedést ellensúlyozzuk! Isten Jézusban ajánlja föl nekünk szeretetének ajándékát. Szeretete állandó, amit senki el nem vehet tőlünk, amelyre építhetünk. A szabad akarat adja nekünk azt a jogot, hogy ezt a szeretet elfogadjuk, vagy visszautasítsuk.

Megtapasztaltam, hogy ennek a szeretetnek az elfogadása és életünk őszinte átadása, (mindazzal együtt, ami

emlékezetem zugaiban mint sötét keserűség és fájdalom található) olyan isteni jelenléte és erőt ad, amilyent korábban nem tartottunk lehetségesnek. Az Isten Lelke, aki a szeretet az Atya és a Fiú között, árasztja ki ezt a szívünkbe és egyre mélyebb és bensőségesebb egységbe von bele minket Jézussal és az Atyával. Ennek a szeretetnek a bizonyosságából alakul ki bennünk az a bátorság, hogy fölismerjük bűneinket: életünk sötét területeit. Ennek a szeretetnek a megtapasztalásából ismerjük meg tőle jövő örök irgalmas megbocsátást. Elfogadjuk, hogy mi erre sohasem vagyunk méltóak. Látjuk bűnösségünket és hűtlenségünket. De amit még sohasem éreztünk azelőtt, most úgy érezzük, hogy ez a tudat nem ítél el minket, vétkeink már nem nyomasztanak. Megtapasztaltuk az Atya szeretetét, átéltük szeretetének legnagyobb bizonyítékát: Jézust. Jézus a mi szabadítónk, ő mentett meg minket. Hűtlenségünk ismerete pedig arra indít bennünket, hogy Jézust még odaadóbban öleljük át, hogy gyógyító, megváltó szeretetét még hatékonyabban érezzük, hogy kérjük, uralkodjék és vezessen bennünket — abba a szabadságba, amelyet most csak csírájában ismerünk föl. Ez a szabadság valódi, egyre jobban áthat bennünket. A Szentlélek erejében támaszt bennünk vágyat az ő gyógyító szeretete után. Nekünk mint Urunkra szükségünk van rá. Így kiáltunk hozzá: „Jézus, te légy az Úr! Légy érzelmeim Ural! Légy a jövőm Ural! Légy a reményem és tehetségem Ural! Légy az életem Ural! Uralkodj fölöttem! A te uralmadban nincs kémsénység, csak fölemelő és mégis vigasztaló hívás az igazságra és a szabadságra. Légy bűneim és csalódásaim Ural!”

Ezek a tények, amelyeket itt közlök, csak egymás után váltak tudatossá. Azonban mindegyik olyan volt, mint a szikla, amelyre az életemet újra építhettem. Életem tartalmának egyre mélyebb távlataiba hatolhattam bele. Isten szeretné, hogy megosszuk vele életünket. Ez az ő szeretetének mindent meghaladó ereje a Szentlélekben. Ezt a szeretetből jövő változást várhatjuk a saját életünkben is. Szeretetében vagyunk képesek életünk teljes valóságát szemlélni, legyen az még oly fájdalmas is. Meg tudjuk tapasztalni az isteni béke valóságát. ebben az adomány-

ban ismerhetjük föl, hogy ki ő és kik vagyunk mi. Ez az igazság tesz minket szabaddá. Ez a szeretet a növekedésünk biztos alapja, a várakozó hitben. Bármilyen történjék a mindennapokban, az Isten szeretetének bizonyosságában elvárhatjuk, hogy ő csak a legjobbat teszi értünk. Minden más ellentmondásban áll az ő természetével. Még ott is, ahol hitünk próbatételt áll ki, a halál kellős közepében is számíthatunk az új élet Istentől adott jeleire és ezeket úgy várhatjuk, mint amiből Lelkének élete által bennünk is erő válik.

Élő egyház — kezdetek

Ez tehát a kiinduló pont az egyház ünneplő megéléséhez. A keresztények arra vannak hivatva, hogy a Szentlelket ily módon ismerjék meg és hirdessék: „Jézus az Úr!” Pál apostol ezt érti ezeken a szavakon: „Jézus az Úr!” A keresztény ezt érti a kifejezésen: „Az Isten országa köztünk van.” Pünkösd eseménye az, hogy a Szentlélek a tanítványokat a vezető nélkül maradt csoportból újjáteremtette, és mint tanúságtevő közösséget szétküldte Uruk és Mesterük jelenlétének hitével. Ez a hit, Isten országának ez a megtapasztalása tesz képessé minket arra, hogy egybegyűljünk és megünnepeljük az egyházat mint látható jelet, ahol Jézus köztünk él és uralkodik.

Több mint 600 ezer katolikus az Egyesült Államokban és keresztények ezrei az egész világon megtapasztalták ezt a „lélekkeresztség” által, vagyis annak az erőnek más formában való fölszabadulása által, amelyet már a keresztség szentségében megkaptak. Ezek a keresztények megkérték Jézust, hogy legyen életük Ura és vezesse őket Szentlelkének ereje által. Új erőt fedeztek föl magukban a dicséretre és a Szentírás ígéinek elfogadására, új képességet arra, hogy az imában hosszan elmélyedjenek. A Léleknek más adományai is származhatnak ebből a megtapasztalásból: nyelveken szólás, prófécia, gyógyítás (vö. 1 Kor 12-13; Ef 4,11-16; Róm 12,3-13).

Nekünk az a legfontosabb, hogy a lélekkeresztség után együtt imádkozzunk másokkal. Ez vezet az *imatalálko-*

zókhoz, melyekről Pál apostol is írt (vö. 1 Kor 14, 26-33; Kol 3,16-18; ApCsel 2,46-47). Az ilyen imatalálkozók ma a karizmatikus megújulás keretei között jönnek létre. Ezeket az összejöveleteket jellemzi az egység megérzése a Szentlélekben, az intenzív istendícséret, a mély ima és az Isten ígéjének központi helye. Az összejövetel elejétől a végéig ebben a hangsúlyozott fölhívásban fejeződik ki, hogy Jézust mint az Urat kövessék. Az egybegyűlt keresztények megünneplik, hogy ők az egyház. Imájuk az ünnepelő egyház imája, meghatározott időben és megadott helyen. Fölfedezték, hogy Jézus életüknek az Ura. Szavakban, imában és dalban hirdetik, hogy Isten országa közöttünk van.

Ezek az imatalálkozók sok kereszténynek olyan erőt adnak, amelyet sehol máshol nem találnak meg. A Szentírás tanít meg bennünket arra, hogy a hit imája korlátlan erőt bocsát rendelkezésünkre: „Bizony mondom nektek, ha valaki azt mondja a hegynek, emelkedj föl, és vedd magad a tengerbe, és nem kételkedik szívében, hanem hiszi, hogy megtörténik amit mond, — úgy is lesz. Mondom azért nektek, bármit kértek imádságban, higgyétek, hogy megkapjátok, és úgy is lesz” (Mk 11,23-24). Az adományok, melyek ezeken az imatalálkozókon megnyilvánulnak, azon alapulnak, amit a Szentírásból a korintusi egyház imatalálkozóiról tudunk. Pál tanítása szerint a Lélek adományai és azok kifejezési formái mindenki számára hozzáférhetőek. „A lelki adományok különfélék, de a Lélek ugyanaz. A megbízatások is különfélék, de az Úr ugyanaz. Különfélék a csodatettek is, de Isten, aki mindezt mindenkin véghezviszi, ugyanaz. A Lélek ajándékait pedig kiki azért kapja, hogy használjon vele. Egyik ugyanis a Lélektől a bölcsesség adományát kapja, a másik a tudás adományát ugyanattól a Lélektől, a harmadik a hitet kapja ugyanabban a Lélekben vagy a gyógyítás adományát ugyanabban a Lélekben, a csodatevő hatalmat, amaz meg a prófétálást, egyik a szellemek elbírálását, másik többféle nyelvet, a harmadik viszont a nyelvek megfejtését. Mindezt azonban egy és ugyanaz a Lélek műveli, tetszése szerint osztva kinek-kinek” (1 Kor 12,4-11; vö. Róm 12,4-8).

Minden alapunk megvan ahhoz, hogy föltételezzük, ezek az imatalálkozók az ősegyház eucharisztia-ünnepeléséhez tartoztak. Ma elvált egymástól az imatalálkozó és a liturgia. Az imatalálkozókat sokkal inkább paraliturgikusnak mondanám. Ezek tehát nem lépnek a liturgia helyébe, hanem együtt hordozzák a közösség liturgikus életét, paraliturgiává alakultak. Például a biblikus vigilia, amely a hatvanas években a legelterjedtebb paraliturgikus összefogás volt Amerikában. Ez Isten ígétének különleges tisztelete olvasmányokkal, a Biblia trónrahelyezésével, szentbeszédekkel és énekekkel. Megadja a közösségnek azt a lehetőséget, hogy az eucharisztikus áldozaton kívül is kizárólag csak Isten Igéjére központosítsa figyelmét. Ezzel egy időben a Szentírásnak és az igehirdetésnek a helyét is megerősítették a liturgián belül. A biblikus vigilia néhány részét átvették az Eucharisztia megünneplésébe, mint szabályos lehetőséget. Az imatalálkozóknak megvan a saját fölépítésük. Nem szükséges az Eucharisztia ünnepelésével együtt tartani, de az imatalálkozó máris erőteljes új imaformával gazdagította az Eucharisztia ünnepelését: az igehirdetést próféciával, az istendicsőítést nyelveken való imával, a hívek imáját kézfeltétel közben mondott könyörgésekkel.

Az imatalálkozókon kívül is lehetséges az egyház ünneplő megélése többféle módon. Az imatalálkozók azonban igen jó alapul szolgálnak az Eucharisztia élő megünneplésére. Emberek, akik életüket a közösség előtt és a közösségekben átadják Istennek, keresztények akik a szegényeket szolgálják, és akik más egyházi szolgálatokban is találkoznak, kölcsönösen mint egyház építik föl kapcsolataikat. Amikor viszont a keresztények mindezt megteszik és még együtt is *imádkoznak*, főleg hogy együtt dicsőítik az Istent, ilyenkor az egyházat ünneplik meg; és ezáltal különösen jól készülnek föl a szentségek hatalommal történő megünneplésére. Mi teszi ezeket a megszentelt pillanatok vagy szentségeket egyedülállóvá és fontossá?

Sokan a keresztények közül, akik megtalálták az imában Jézust, azt kérdezik az imatalálkozókon: mire kellenek még nekünk a szentségek? Hiszen Jézus az, aki szeret

engem, aki gyógyít és tanít engem. Vele találkozom a közösségben, az egyház megünneplésében. Miért kell akkor nekem még ehhez a hét szentség? Erre azt válaszoljuk: meg kell tanulnunk érteni, hogyan találkozunk Jézussal a szentségekben.

4. Találkozás Jézussal

Jézus megígérte nekünk, hogy teljes erejével jelen lesz a szentségekben. Teljes bizonyossággal tudjuk, hogy jelen van és annyi kegyelmet és erőt ad nekünk, amennyire szükségünk van. A szentségek Jézus földi életének folytatásai. Bennük ugyanazzal a Jézussal találkozunk, aki apostolaival vándorolt. A tanítványok olyan Jézussal találkoztak, aki szerette őket. Ha betegek voltak, meggyógyította őket; ha a gonosz lélek hatalma megkötözte szívüket, akkor megszabadította őket. Ha tudatlanok voltak, tanította őket. Ha éhesek voltak és nem volt táplálékuk, akkor táplálta őket. A tanítványok olyan Jézust ismertek meg, aki megadta nekik, amire szükségük volt, és aki hatalmat adott nekik mások szükségleteit kielégíteni. A tanítványok olyan Jézust ismertek, aki mikor meghallotta, hogy Jairus 12 éves kislánya halálos beteg, elment hozzá és meggyógyította (Lk 8,49-56). Jézus életét az töltötte be, hogy mások számára jelen volt, amikor rászorultak.

Hogy mennyire szerette Jézus övéit és mennyire gondoskodott róluk, azt lemérhetjük egyik tanítványának, Péternek tapasztalatából. Ő olyan sokféleképpen élte meg Jézus szeretetét. Ő olyan Jézust ismert, aki gondoskodott létfenntartásukról, kenyeret és halat adott nekik, olyan Jézust ismert, aki lecsillapította a vihart, aki az adók kifizetésére előteremtette a pénzt. Péter megélte a gyógyító Jézust is, különösen, amikor anyósát gyógyította meg. Péter ismerte azt a Jézust is, aki tudott korholni és megbocsátani, aki meghívta őt és megmosta a lábát. Péter ismerte azt a Jézust, aki teljhatalmat adott neki nyája legeltetésére. A

szentségek Jézusban gyökereznek. Azért alkotta azokat, hogy megszabadító kegyelmét olyan kötetlenül és láthatóan jelenítsék meg, ahogyan Jézus jelen volt Galilea útjain mindazok számára, akik követték. A szentségek akkor jelenhetnek számunkra valamit, ha megtanuljuk megérteni, hogy azok közvetlenül Jézus tényleges jelenlétéből áradnak. Jézus az Istentől adott mentség: látható jel, amelyet a megtestesülés által nyilatkoztatott ki az embereknek. Újra és újra magunk elé kell állítanunk, hogy Jézus tovább él testében, az egyházban, és éppen ezért az egyház Krisztusról adott szentség, amely őt jeleníti meg.

A szentségeket az egyház életünk bizonyos pillanatai számára határozta meg, mint mérföldköveket az Istennel való tökéletes egyesülés útján. A keresztség és a bérmlás megmentésünk kezdetén állnak. Ez a bevezetés az egyház által lesz tökéletes: állandó táplálékot ad lelki életünk számára. Az Apostolok Cselekedetei szerint ez a három szentség az ősegyház idejétől fogva mindig, mint kegyelmi találkozás ünnepélyes pillanata nyert megünnepelet. Sőt az egyházi rend szentsége már szerepet játszott a tanítványok különleges egyházi szolgálatokra szóló kiválasztásánál. De több, mint 1000 év telt el, míg az egyház a „szentség” szó mellett döntött. Azt tanította, hogy hét van. Az egyház mint Krisztustól adott szentség hirdette és fölhasználta az erőt, hogy gyógyítson, megbocsásson, kiengeszteljen, tanukat erősítsen meg, fiatal párokat ünnepélyesen megerősítsen, férfiakat diakonusoknak, papoknak és püspököknek hívjon meg. A XI. századig azonban ezek a kegyelmi adományok nem úgy szerepeltek, mint hét szentség.

A szentségeknek ez a jelentésváltozása az egyházi gyakorlat során, följosít bennünket arra, hogy a szentségeket ne mint tárgyi egységeket, hanem inkább mint személyes találkozásokat éljük meg. A szentségeket azért ünnepeljük, mert az egyház évszázadokon keresztül úgy értelmezte azokat, mint amelyek életbevágóan fontosak a keresztyének Krisztussal való találkozásához. A szentségeket leghelyesebben úgy értelmezzük, mint *Jézus hozzánk fordulását*: ahol megment, ahol megbocsát, ahol fölszentel és áld, ahol egyesít, ahol megerősít és ahol gyógyít. A szent-

ségek egységet képeznek, mert Jézusból indulnak ki az egyház által, amely egy. Mégis többfélék is a szentségek, mert különböző módon, különböző időkben és különböző helyzetekben hatnak.

Az évszázadok folyamán szertartások alakultak ki, hogy a szentségek különleges kegyelmi hatását megjelenítsék. Külön ruhák, szavak és cselekedetek fejlődtek ki, hogy kifejezzék a megtapasztalás és a történet ünnepélyességét. Idővel azonban ezen szertartások eredetének tudatos megélése Isten népénél feledésbe ment. Az egyház kezdte hangsúlyozni a szentségek automatikus hatását (*ex opere operato*). Ez kisebbitette az egyesek személyes nyitottságát az Úr megszabadító hatása számára (*ex opere operantis*). A személyes találkozás szempontja eközben mindinkább háttérbe szorult. Az ünnepélyes szertartástól várták az összes lelki igény beteljesülését és az összes imabeli és istentiszteleti kötelességek teljesítését. A karizmatikus megújulás a mai időkben fölismerte a szentségekben való *személyes találkozás* jelentőségét és ezt kívánja megvalósítani.

De *hogyan* találkozunk Jézussal személyes módon a szentségekben? Az ősegyháznak problémát jelentett Jézus személyes távolléte. Az apostolok olyan Jézussal találkoztak, akit megérinthettek, átölelhettek, akivel szemtől-szembe beszélhettek. Életüknek Jézussal kapcsolatos eseményei alkották az ősegyház örömhírének alapját. Az új keresztyéneknek azt mondták: „Jézus hamarosan eljön!” Pál azt prédikálta nekik: Legyetek készen! Ne csináljatok magatoknak gondot az életállapotból! Aki házasságban van, maradjon házasságban! Aki magányos, maradjon magányos! Jézus hamarosan újra eljön! Maranatha! Az őskeresztyének biztosak voltak abban, hogy Jézus eljövetele közvetlen bekövetkezés előtt áll. Azonban múltak az évek, és a várakozás egyre nehezebb lett. Ahelyett, hogy Jézussal találkoztak volna, mindig növekvő nehézségekkel találkoztak: üldözés és éhség fenyegette a keresztyéneket kívülről. Az egyházon belül pedig széthúzó csoportok alakultak. Zsidó-keresztyének szálltak vitába pogány-keresztyénnel. Kezdték így beszélni: én Pálhoz tartozom, én Apollóhoz, én Pé-

terhez. Ezek a civódások és viták elkedvetlenítőek voltak. Ahelyett, hogy Jézussal találkoztak volna, szemmel láthatóan egyre több nehézség érte őket. Pál — legalábbis úgy látszik — még arról beszélt, hogy életükben viszontláthatják Jézust. De közben a barátok és a rokonok meghaltak.

Ilyen háttérből szól hozzánk Lukács evangéliumának 24. fejezetében arról, ami Emmauszban történt. Úgy beszéli el ezt a történetet, ahogyan prédikálták. Az volt a célja, hogy új reményt adjon, ahol kedvetlenség ütötte föl a fejét. A történetnek igehirdetésbeli formája azt célozta, hogy az őskeresztényeknek lehetővé tegye azt az átmenetet, amit az emmauszi tanítványoknak kellett megtenniük az Emmauszba vezető úton. Az emmauszi történet számukra hasonló tanítást foglal magában, arra vonatkozóan, hogy hogyan találkozhatunk Jézussal a szentségekben. Lukács úgy ábrázolja a két tanítványt a Jeruzsálemből Emmauszba vezető úton, mint akik csüggedtek Jézus elvesztése miatt. Jeruzsálemi testvéreiket otthagyják. Még egyszer maguk elé idézik Jézus keresztfeszítésének eseményeit. Kétségkívül azokra a keresztényekre gondol Lukács, akik csüggedtek, mert nem tudják, hogy Jézus jelen van életükben.

A tanítványok ekkor egy idegennel találkoztak. Nem sokat vártak tőle. Úgy látszik, hogy semmit sem tud Jézusról. De amikor elkezd az Írásokról beszélni, lángol a szívük. Kérlelik, hogy maradjon és egyék velük. Étkezés közben az idegen vette a kenyeret: „megáldotta, megtörte és nekik adta” (Lk 24,30). Ahogyan ezt tette, megismerték Őt a tanítványok. Más szavakkal: amikor az Eucharishtiát ünnepeljük, a résztvevők Jézust olyannak ismerik meg, aki nem áll távol tőlük, hanem valóban jelenlévőként közöttük van. Lukács elbeszélésében Jézus abban a pillanatban tűnik el, amikor a tanítványok fölismerik a kenyértörésben. Lukács ezzel azt akarja mondani az ősegyháznak: ha a hit által az Eucharishtiában úgy ismertétek meg Jézust, mint valóban jelenlévőt, akkor nincs rá szükségetek, hogy úgy jelenjék meg nektek, mint az emmauszi tanítványoknak.

Lukács elbeszélésében a találkozás megváltoztatja a

tanítványokat. Reménykedőkké válnak. Útirányuk megváltozik, már nem kerülik a közösséget. Megfordulnak, visszasietnek Jeruzsálembe, hogy hirdessék az örömhírt: Jézus él, találkozunk vele! Lukács tanítani akarja az ősegyházat: találkozzatok Jézussal az Eucharisztiaiban, és lángolni fog a szívetek szavai által. Örülni fogtok, és reménység tölt el titeket, ha részesültök testében és vérében. Kíváncsozni fogtok a testvérek után. Vissza fogtok térni, a közösség szívében akartok majd élni.

Lukács elbeszélése *előképe lehet* minden eucharisztia-ünneplésnek. Arra vagyunk hivatva, hogy azzal a Jézussal találkozzunk, aki szeret minket. Megerősít bennünket szavaival és legbensőbb szerető jelenlétével. A szentségekben való találkozás megmutathatja nekünk azt a Jézust, akivel Péter olyan sokféle módon találkozott, és aki megváltoztatta életét, azt a Jézust, aki az Emmausz felé vezető úton a tanítványokkal találkozott. A szentségektől nem szabadna kevesebbet elvárunk, mint amilyen a Jézussal való szeretetteljes találkozás volt a Genezáreti-tó partján. Valójában többet kellene elvárunk. Jézus halála, föltámadása és megdicsőülése szabadabbá tették az ő megváltó erejét. Ez az erő áradt ki ránk, mindnyájunkra pünkösdi ünnepén. A szentségek a kegyelem csatornái, amelyeken különleges módon árad a megszabadító erő az életünkbe. Nem ez az egyetlen mód, ahogyan találkozunk Jézussal és föltámadásának erejével; szava és Lelke által is közel van Jézus. Mégis *a szentségek a Jézussal való találkozásnak egészen ünnepélyes alkalmai.*

A hitbeli megértésen kívül a Jézussal való személyes találkozáshoz tartozik még a szövetség megértése. Jézus mint Istentől adott szentség, új szövetségre hív meg Istennel. Isten új népévé kell lennünk. Nem egyedül találkozunk Jézussal. Nincs csak „Jézus és én” találkozás. Az egyesek mindig mint Krisztus testének tagjai találkoznak vele, mint egy valaki, aki Isten népéhez tartozik. Jézus azonban a szövetség által az Atyával egyesült. Nem találkozhatunk Jézussal anélkül, hogy ne vezetne minket az Atyához. Jézus csak az egyházon belül, Isten egész népével együtt fogadhat minket. Döntő fontosságú, hogy ezt jól értsük. A

szövetség személyek közötti szerződés, amely által meghatározott módon új viszonyba kerülnek egymással. A házassági szövetség megpecsételi a házassági egyesülést, a férfi és a nő viszonyát, férj és feleség kapcsolatává változtatja. A népek közötti szerződés ugyanazon állam polgáraivá teheti a benne résztvevőket: szövetségesekké a közös ellenséggel szemben. A szövetség létrehozhat kapcsolatokat, amelyek által az emberek üzletfelek lesznek, vagy együtt osztozhatnak a rájuk hagyott örökségen. A szövetség bizonyos jellegzetes szerződési forma. A szerződés tartalmazhat megegyezéseket tulajdonjogról, javakról és anyagokról, amelyek nem tartoznak közvetlenül a szövetségbe. A szövetség ezeket mind tartalmazhatja, leginkább mégis kapcsolatot ír elő személyek között (személyes viszonyok rendezésére vonatkozik) és általában azt jelenti, hogy új síkon valósul meg a barátság és a bizalom.

Különböző fajta szövetségek kapcsolták össze az antik világ népeit. Jahve az ilyen szövetségformák egyikét használta föl, hogy rendezze viszonyát Ábrahámmal és utódaival. Ennek a szövetségnek a súlypontja az ígéreket kicserélésében állt, amelyeket ez a záradék foglalt össze: „Én leszek a ti Istenetek, és ti az én népem lesztek” — ebből adódott az Isten és az ember közötti tökéletes partnerség. Ezt a természetét szerint visszavonhatatlan szövetségi forma által érték el. Egyik partnernek sem volt joga lemondani vagy visszalépni. Jahve Izraelt a maga népévé választotta, Izrael pedig minden más istenség kizárásával Istenévé választotta Jahvét. Ez a szövetség egy egész sor más szövetségből alakult, először Ábrahámmal (Ter 15,9-12, 17 k.), azután egész Izraellel a Sinai-hegynél (Kiv 20,34). A Sinai szövetségkötés után Izrael ismételten megszegte a szövetség előírásait. Jahve mégis messiási szövetséget ígért Dávidnak: olyan utódot, aki Isten Fia lesz, általa Dávid háza örökre fenn fog maradni (2 Sám 7). A próféták hirdették meg ennek az új szövetségnek a természetét: a szívünkbe írt törvényt, a Messiás idejében.

Jézus az Újszövetség Messiása. Odaadja életét, hogy teljesítse a mennyei Atya akaratát. Vérént ontja áldozatul, megpecsételésére annak az új- és örök szövetségnek Isten

és népe között, amely maga az egyház. Az Eucharisziát teszi meg az újszövetség ünnepélyes megújításának s szövetség ünnepének. Az újszövetség záloga a Szentlélek, aki kiáradt az Isten népének szívébe. A Szentlélek erejében a belső világ kifelé is hat és mindenkinek hirdeti: „Jézus az Úr!” Isten a mi Atyánk. Jézusnak a szentségekben való jelenléte a *szövetséget jelzi*. A Jézussal való találkozás benső ereje attól függ, mennyire megyünk bele a szövetségbe. Minél tökéletesebben élünk, mint Isten népe Jézus uralma alatt, annál jelentősebb lesz a találkozás. Hasonlóan érvényes: minél inkább úgy jövünk, mint Isten népe és nem csupán mint egyes személyek, annál tökéletesebben ünnepelhetjük meg azt, amik vagyunk, és lehetünk jelen az Úr számára. Minél tudatosabban gyűlik össze valamilyen társaság, csoport mint keresztény közösség, annál tartalmasabban ünnepelheti meg a szentségeket.

Hogy mennyire lesz gyümölcsöző a szövetség ünneplése, az attól függ, mennyire adják oda magukat az egyes személyek Istennek. Függ attól az eltökéltségtől, amellyel magukat az egyházzal mint Isten népével azonosítják. A közösség egységétől, amely az Isten népének egy része. Gyakorlatilag szólva ez azt jelenti: a Jézussal való találkozás ereje abban a mértékben növekszik, amilyen mértékben az egyes keresztény elmélyíti hitét és odaadását és mint az egyház tagja észreveszi a feladatát. Életét megosztja más keresztényekkel. Ez magától értetődő olyan emberek számára, aki átéltek egy olyan eucharisztia-ünneplést, ahol a résztvevők az Úrnak és egymásnak mélységesen átadták magukat. Az ilyen megtapasztalás messze fölötté áll az olyan misének, ahol a jelenlévők egymásnak idegenek és az Úrnak való odaadásuk felszínes.

Ezekből a tényekből megpróbálunk néhány következtetést levonni. A szövetség keretében történő *odaadás* szűkegképpen hozzátartozik a szentségek ünnepléséhez. Odaadásunk elsősorban Istenre vonatkozik, azután pedig Isten népére, és pedig nem csupán belsőleg, hanem látható jelek formájában is. Látható lesz elsősorban azokkal való kapcsolatunkban, akik a legközelebb állnak hozzánk, akikkel arra vagyunk hivatottak, hogy velük életünket megosz-

szuk. A többieknek föl kell ismerni életmódunkon, hogy mi szent módon odaadóak vagyunk egymással szemben. Ennek az odaadásnak láthatóan kell megnyilvánulnia azokkal szemben is, akik kívül állnak közvetlen közösségünkön. Jézus szeretetében határozott módon el vagyunk kötelezve Isten népének, vagyis minden embernek, aki hivatatos, hogy az Isten népe legyen. Másképp kifejezve, mi minden szentségben azt az elkötelezettségünket ünnepljük, hogy odaállunk minden testvérünk és nővérünk mellé az Úrban. Ez az elkötelezettség határozottan kifejeződik az éhezők táplálásában, a ruhátlanok fölruházásában, az árvák és özvegyek gondozásában, az elnyomottak felszabadításában, az igazságosságért való harcbszállásban és a szegények szolgálatában. A *szociális dimenzió* vagyis az embertársakra vonatkozó szemlélet minden szentségben jelen van, hogy hogyan, az a körülményektől függ.

Az egyes szentségekre vonatkozó elmélkedésünkben nem csupán Jézussal való találkozásunkra kell néznünk, hanem mindazokra is, akik Jézussal és velünk is kapcsolatban vannak. Mint a *szövetség népének* tagjai részesülünk a szabadulásban, kapunk gyógyulást, erőt és táplálékot. Ettől az igazságtól nem tudjuk magunkat függetleníteni, akkor sem, ha a szentségek vételekor nem mindig egyforma erővel tudatosítjuk jelentőségét. A szövetségre való tekintettel minden szentségnek sajátos szerepe van. Bármelyik szentség megünneplésén új helyre vagyunk hivatottak, vagy legalábbis arra, hogy megfontoljuk a magunk helyét. Az Újszövetségbe való bevezetéshez Jézus a keresztséget rendelte. Az egyház kibontakozásával a Szentlélek vezetésével történő beavatásnak a kiegészítésére a bérmlást írták elő. A keresztyéneknek föl kellett ismerniök, hogy tűzzel és Szentlélekkel lettek megkeresztelve. A bérmlás által azonban nem csupán Isten népébe nyertek fölvételt, hanem az új szövetség tanúivá is lettek. Az Eucharisztia-ban a keresztyének az új szövetséget ünneplik és megnyílnak a Szentlélek működése és a szövetség viszony elmélyítése számára. A bűnbánat szentségében a keresztyének kiengesztelődnek Istennel és népével, megbánják a szövetséggel szemben elkövetett hűtlenségeiket, a kötelező kap-

csolat újra helyreáll és elmélyül. Az egyházi rend és a házasság által különleges szövetségi viszony jön létre, amely sajátos feladatot jelent az Isten népe körében, egyben pedig jelképezi Istennek minden emberrel való további szövetségét. Végül a betegek szentségében a szövetséget úgy ünnepeljük, mint gyógyító, kiengesztelő és életet adó kapcsolatot és erőforrást.

Nagyon fontos, hogy helyesen értsük a szentségeket mint a szövetség ünnepeit. De ugyanilyen fontos, hogy várakozó hittel is fogadjuk: várjuk, hogy Jézussal és erejével találkozzunk, és pedig itt és most. Várnunk kell, hogy a szentségek elmélyítsék szövetségünket az Istennel és az emberekkel. Az élő és a várakozó hit azt jelenti, hogy megérintjük Jézus ruhájának szegélyét: „ha ezt teszem, meggyógyulok”. A papoknak várniuk kell, hogy erő menjen ki belőlük. Minél jobban megjelenítik a papok és hívek Jézus jelenlétét és erejét a szentségek szavai és hatékonysága útján és minél elevenebb módon tapasztalják meg a szövetséget, annál erősebb lesz bennük a várakozó hit.

Mindenekelőtt azonban tudnunk kell, hogy kik vagyunk, mire van szükségünk és mit várunk Istentől a szentségekben. Legyünk készek a vele való találkozásra, egész mivoltunkkal legyünk éberek jelenléte számára. Minden szentség más, úgy mint pl. más a találkozás egy testvérünkkel a kórházban vagy az esküvőn vagy a börtönben. De sohasem egyedül találkozunk Jézussal. Úgy találkozzunk vele, mint egyház, mint nép, amely ünnepel. Minden találkozásban megújítjuk és elmélyítjük a szövetséget Istennel és egymással.

Ebből az alaptól kiindulva szeretnénk a szentségek ünnepléséhez egy *munkadefiníciót* ajánlani, amely hozzájárulhat a szentségekre alkalmazott kifejezések megértéséhez. A szentségek látható jele Isten kívánságának, hogy elmélyüljön a velünk való kapcsolata. Ő azt a kegyelmi adományt ígéri nekünk, amit keresünk: ez gyógyít, táplál, tisztít, megszabadít, megszentel, megáld és megerősít minket, hogy életünk felett gyakorolt uralmát elfogadjuk és elmélyítsük a szövetséget vele és népével. Ez a meghatározás használhatónak látszik annak megértéséhez, hogy

az egyház hogyan bontakoztatja ki életének teljességét, és hogyan mutatja be magát a hét szentségben.

A következő fejezetekben megpróbáljuk bemutatni:

a/ milyen problémák nehezítik manapság az egyes szentségek vételét és ünneplését;

b/ hogyan erősödhet meg az egyház abban a képességgében, hogy az Istennel való szövetség elmélyítése által Jézus megszabadító jelenlétét megjeleníti és továbbadja;

c/ hogyan találkozhat a valóban élő egyház életének ünnepélyes óráiban, vagyis a szentségek által Jézussal;

d/ milyen sajátos jelképekkel és kegyelmekkel mutatnak rá ezek az ünnepélyes órák, vagyis a szentségek az Úr jelenlétére;

e/ végül, hogyan tudja ezekhez az élő valóságokhoz alkalmazni a szentségek kiszolgáltatását a gyakorlati lelkipásztor.

5. A bűnbánat szentsége

Először a gyónást tárgyaljuk, amit hivatalosan bűnbánat szentségének neveznek, mivel e szentséggel együttjáró problémák elemzése belső alapot fog nyújtani a többi szentség tárgyalásához. A gyónás többféle szempontból lett főprobléma a szentségek között. A szentség bonyolult pasztorációja miatt a II. Vatikáni Zsinat is utolsónak említi a megújítandók között (Konstitúció a szent liturgiáról 72.). Az idők szelének megfelelően talán a gyónást ítélnénk elsőnek kipusztulásra. Mi és mások azonban ezen a szentségen keresztül kaptunk új erőt és életet. Ezért gondoljuk, hogy pont a gyónás az, amely a legjobban domborítja ki az ellentétet a fennálló gyakorlat és a kilátásba helyezett reformok között. A bűnbánat szentségére gondolni annyi, mint egy sor égető kérdést fölvetni. Miként is áll a gyónás jövője? Vajon még jobban szükségtelenné fog válni? Milyen hatása lesz az új gyónási formának?

Az idősebb katolikus nemzedék tagjai többnyire határozott fogalmat kaptak a mennyországról, a poklóról és a

tisztítótűzről. Tudták azt, hogy jövőjük lelkük állapotától függ. Ha valaki a halálos bűn állapotában hal meg, a pokolra jut. Ha valaki a bocsánatos bűnök állapotában hal meg, vagy pedig anélkül, hogy a már megbocsátott bűnökre kirótt elégtételt elvégezte volna, úgy a tisztítóhelyre kerül, onnan a mennybe. Ha pedig valaki kiválóan szent és nincs a bűn állapotában, sem ideigtartó büntetést nem érdemel, amikor meghal, közvetlenül a mennybe kerül. A bűn határozza meg egyértelműen az ember jövőjét.

Aligha volt valakinek is nehézsége megállapítani, hogy mi a bűn. Bűn volt minden, ami Isten törvényét megszegte. A törvény Isten és az egyház parancsaiból állt. A törvények elleni bűnöket fölsorolta a katekizmus és a lelkítűkör. A bűnöket fölosztották a halálos és bocsánatos bűnök csoportjára. Hogy mi melyik csoportba tartozott, azt annak komolysága és módja döntötte el, miként szegte meg valaki a törvényt. Ezt a bűn súlyosságának nevezték. Akkor követett el valaki *halálos bűnt*, ha a bűn természeténél fogva súlyos volt, és ha azt tudva és akarva követte el. Ha valaki halálos bűnt követett el és utána azonnal meghalt, úgy világos volt, hogy a pokolba jutott. Minket úgy tanítottak, hogy Isten jóságos és nem kísérthet meg minket; nem enged minket csapdába esni, hanem a jó embereknek elegendő időt ad arra, hogy bűneiket megbánhassák. Erre viszont nem hagyatkozhatott az ember. Ha valaki halálos bűnt követett el, úgy meg kellett kísérlnie a tökéletes bánat fölindítását. Ha sikerült neki megtérnie a tökéletes bánatban, úgy bűne meg volt bocsátva, ha szándékában állt meggyónni. Ha nem sikerült, akkor amilyen gyorsan csak lehetséges volt, a bűnt meg kellett gyónnia egy papnak. A gyónásban elnyerhette még azt a pótlólagos kegyelmet is, amelyre szüksége volt a megbocsátáshoz, a tökéletlen bánatban beismert bűn bocsánatára. A szentségi kegyelem megadta neki azt, ami hiányzott a szentségen kívüli bánatból. Hogy miként hat a gyónás, az tehát világos és különösen is fontos volt. Az emberek ismerték az előírásokat, és mindenki tudta, hogyan kell viselkednie ahhoz, hogy ehhez a szentséghez járulhasson. Aki úgy gondolta, hogy halálos bűnt követett el, az tudta, hogy rögtön gyónnia

kell. Aki szokásosan csak bocsánatos bűnöket követett el, átlag esetben csak hetenként vagy havonta ment gyónni. Az illető azt akarta, hogy valaki törődjön a bűneivel. Sőt még a külön kegyelmeket is meg akarta kapni, hogy a régi bűneinek büntetését megszüntesse, és hogy védelmet nyerjen az új bűnök ellen. Egyesek az áldozás előtt mentek gyónni, mások viszont elhalasztották karácsonyig, vagy húsvétig. A katolikusok tudták, hogy legalább egyszer egy évben, húsvét táján áldozni és előtte szokás szerint gyónni kell. A szabályok és az előírások tehát egyértelműek voltak. Ami változhatott, az csak az elégtétel volt, amit a pap föl adott, és az intelem, amit hozzá mondott. Ez azonban lényeges volt. Mint elégtétel néhány „miatyánk” és „üdvözlég” vagy szigorúan meghatározott imák és jóvátételi cselekedetek között lényeges különbségek lehettek. Volt gyóntató, aki gyónóját hangosan szidni szokta. Mások viszont Isten szeretetéről és irgalmáról beszéltek. Fontos volt tehát, hogy az ember megfelelő paphoz menjen.

Mindent egybevetve: a katolikusoknak világos fogalmuk volt a mennyről, a poklőről, a tisztítóútról, a halálos és bocsánatos bűnről, az életszentségről és a gyónásról és a bűnökre vonatkozó elégtételről. Szilárd képük volt, és ennek segítségével ezeket a területeket áttekinthető módon rendezhették. Tulajdonképpen hallatlanul merész volt a dolog, hiszen végső soron ezek a fogalmak olyan titkokat érintenek, melyeket az emberi értelem föl nem ér. Senki sem értheti meg a mennyországot és a poklot. Isten, a bűn és a megbocsátás természete egyaránt fölülmúl minden emberi fölfogóképességet. Ezért voltak olyan rendkívül fontosak ezek az elvek, amelyek szerint a katolikusok ezeket a valóságokat szervezett egészbe fogták. Így tudott az ember olyan valóságokkal foglalkozni, amelyek egyébként túlhaladták értelmét.

Az ilyenforma rendezési elvekre mondja a modern teológia: „mítosz”. Van kitalálás jellegű mítosz, amelynek hitrege a neve. A teológia mai szaknyelvében azonban a „mítosz” valami egészen mást jelent: olyan közvetítő eszköz, amelynek segítségével természetfölötti valóságokat

úgy osztályozunk, hogy azok kezelhetők legyenek számunkra. Teológiai szempontból célszerűbb lehetne a mítosz kifejezést használnunk, viszont a közfelfogás a „mítosz”-t kitalálással vagy valótlansággal hozza kapcsolatba. Ebben a fejezetben azért, mint azonos jelentésű kifejezést az „osztályozó mechanizmus”, „rendező vezérelv” vagy „keret” elnevezést kívánjuk alkalmazni. A II. Vatikáni Zsinat idejére a gyónásnak ez a fent vázolt alapszerkezete már alig nyújtott segítséget, holott a gyónásban, olyan döntő valóságok körüli szolgálatról van szó, mint a bűnök bocsánata és az örök élet elnyerése. Az előbb említett osztályozó mechanizmus már nem nyújtott teret, hogy az újra fölmerülő kérdésekre elégséges választ kapjunk. Egyre nőtt az a gond, hogy a gyónás az embereknek már nem segít a bűnöket elkerülni és szentül élni. Egyre jobban úgy tűnt, hogy ki-ki ugyanazon bűnöket gyónja meg, ugyanazokat az elégtételeket és gyónási intelmeket kapja. Már senki sem várta, hogy a bűnök, az elégtétel és az intelmek valaha is megváltoznának. Ez a szentség a legjobb esetben is csak valamiféle halogató akciónak tűnt. A pap kudarcélményt szenvedett, mert alig tudott segíteni, hogy a gyónó szabaduljon megszokott bűneitől. Ezért átváltott a csüggedésbe esett emberek vígasztalására.

A másik terület, amelyet ezzel az osztályozó mechanizmussal nem lehetett értelmezni a gyónásban, a *szexualitás* volt. 1965-től kezdve megkérdőjelezték az egyházban eluralkodott szexuál erkölcsi tanítást, amely szerint minden a VI. és IX. parancs ellen elkövetett bűn halálos bűn. Kétségbevonták azt a tanítást, hogy vajon bizonyos dolgok valóban súlyos bűnök-e, és rámutattak arra, hogy az ösztönös bűnök esetén a szabad akarat teljes beleegyezése gyakran nincs meg. Az emberek megkezdték szexuális bűneik gyónását fölülvizsgálni. Általános kifejezésekbe kezdtek menekülni, úgy mint „vétettem a tisztaság ellen”, „nem úgy éltem, mint kellett volna”. Egyes területeket már egyszerűen kihagytak a gyónásnál, mert már nem tartották bűnnek. Elkezdték a lelkiismeretvizsgálathoz való lelki tükröt azon az alapon visszaautasítani, hogy a bűnök besorolása és osztályozása nem felel meg az élet valóságának.

Azt mondták, hogy a felebaráti szeretet és a család körüli mulasztások általában súlyosabban esnek a latba, mint valamilyen szenvedély elszigetelt megnyilatkozása. A fiatalok által elismert erkölcsi értékmérce egyre inkább a szeretet lett és pedig maga a felebaráti szeretet, amely annyira hiányzik a társadalomból.

A harmadik terület, melyet a szokványos gyónási keret nem ragadott meg, a szociális igazságosság különböző problémáit ölelte föl. Amerika a polgárjogi mozgalom kelles közepében állt, ezt hamarosan más mozgalmak követték: küzdelem a szegénység ellen és a békemozgalom. Így fejlődött ki végül is a „fölszabadítás teológiája”, amelynek alapvető törekvése volt minden kisebbség fölszabadítása bármilyen jellegű elnyomás alól. A gyónás hagyományos kerete nem volt abban a helyzetben, hogy olyan bűnökre is fölfigyeljen, amelyek a szociális igazság kérdésével voltak kapcsolatosak. A titokban elkövetett bűnöknel többnyire fontosabbnak tartották azt a közös felelősséget, amely az egész társadalmat terheli; a feketék, a szegények, a mexikóiak és a portorikóiak ellen elkövetett bűnökért. A televízió a vietnami háborút olyan valóságként tárta a néző elé, amely már mindenkit érintett. Nagyon sokan úgy vélték, hogy mindaz, ami ezt a háborút támogatja, személyes bűn. Mások pedig úgy gondolták, hogy bűn mindaz, ami Amerika háborús erőfeszítéseit bomlasztaná.

Negyedik terület a fiatal teológusok munkájából adódott. Charles Curran páter volt legismertebb képviselője a morálteológusok egyik iskolájának, akik azt tanították, hogy a halálos bűn jóval többet követel a bűnöstől, mint azt addig föltételezték. *Alapvető döntésről* beszéltek, amellyel valaki Isten mellett vagy Isten ellen kötelezi el magát, és azt tanították, hogy az ember ezt az alapvető döntését egy sor személyes tettetnek folyamánként hozza meg, és normális esetben ezek a személyes tettek már adva vannak, mielőtt valaki halálos bűnt követ el. Más nézetekben is következett be változás. A megtéréshez szükséges tökéletes bánat már csak nagyfokú szomorúságot jelentett. Többé-kevésbé olyasvalaminek tartották, ami pusztán emberi lehetőségeink határán belül mozog. A tisztító-

tüzet egyre kevésbé tekintették az emberi kínok helyének, hanem inkább olyan helynek, ahol a mennybe való belépést megelőző tisztulás megy végbe, hogy úgy mondjuk belépő a mennyei hazába. A kinyilatkoztatás vizsgálatánál új irányvonal jelentkezett, amely az örömhír jelleget emelte ki és azt, hogy Isten országa már régóta megnyílt: Isten országa közöttünk van — a jövőben pedig teljes gazdagságában fogjuk megtapasztalni. Komolyan kezdtek abban kételkedni, hogy kerül-e valaki egyáltalán a pokolba. Már úgy tűnt, hogy ehhez egészen különösen rossznak kell lenni.

Végül a pasztorációs teológiában is új tanítások kezdtek föltűnni. A szentbeszédekben már nem beszéltek a heti vagy a havi gyónás szükségességéről. Senki sem lehetett már olyan biztos benne, hogy a gyóntató atya mit tekint súlyos bűnnek és egyáltalán bűnnek. És ekkor jött a nagy szenzáció, a „*Humane vitae*” pápai körlevél. A pápa azt tanította, hogy a mesterséges fogamzásgátlás bűn. Tekintélyes morálteológusok egy csoportja úgy vélte, hogy a pápa ezt nem mint hitcikkelyt hirdette ki, tehát e tekintetben nem tévedhetetlen. Megállapították, hogy ennek a tanításnak ellene lehet mondani —, és ellene is mondtak. Papok és gyónók vitatkoztak egymással a gyóntatószékben, hogy a fogamzásgátlás bizonyos praktikái egyes esetekben bűnösök-e vagy sem. Továbbá új gyakorlatok kezdtek kialakulni, amennyiben egyházilag kötött házasságokat érvénytelenítettek és az újra házasságra lépő katolikusoknak bizonyos feltételek mellett megengedték a szentségekhez való járulást. Voltak még további más témakörök is, amelyeket a szokványos gyónási keret nem ölelhetett föl. De a már felsorolt követelmények is túlságos megterhelést jelentettek. A gyónás osztályozó mechanizmusa egyszerűen összeroppant.

Ez az összeroppanás azt eredményezte, hogy a katolikusok már nem rendelkeztek tiszta fogalmakkal, amelyek megmagyarázhatták volna számukra az értelem fényénél a mennyország, pokol, tisztítóűz, a bűn és megbocsátás fogalmait. Enélkül a keret nélkül a gyónás sokat veszített jelentőségéből, és sokan egyre kevésbé fontosnak tartot-

ták. Egyszerűen fölthagytak azzal, hogy a szentségekhez járuljanak. Nem ez volt az első eset, hogy a bűnbánat szentségének gyakorlata és értelmezése összeroppant. Az egyház első évszázadaiban a gyónást mint szentséget első-sorban azoknak szánták, akik nyilvános hittagadást, gyilkosságot vagy házasságtörést követtek el. A püspök kemény és nyilvános vezeklést adott föl nekik, mint pl. böjtöt, zsákruha viselését és koldulást egy vagy több évre, aminek a végén fölordozásban részesítette őket. Később úgy értelmezték a gyónást, mint olyan szentséget, amelyet az életben csak egyszer lehetett fölvenni, mégpedig annak, aki komolyan vétkezett, miután már megtért és megkeresztelkedett. Tertullian azt tanította, hogy ebben a megvilágításban a bűnbánat szentsége volna a második mentődeszka. Az első a keresztség, de hogy a hasonlatban tovább menjünk: ha az ember mentőcsónakja a bűn által fölborul, akkor az egyház a bűnbánat szentsége által második mentődeszkát dob neki.

A középkorban azután kialakult a gyónás díjszabásos szelleme. A titokban maradó egyéni gyónás általánossá lett, de az egyház hangsúlyozta a gyónó felelősségét, hogy minden elkövetett bűnét jóvá kell tennie. Súlyos vezekléseket róttak ki, mint pl. zarándokút Jeruzsálembe vagy böjtölés kenyéren és vizen. Az egyének megterhelése sokszor olyan méreteket öltött, hogy különböző fortélyok alakultak ki a vezeklések megkönnyítésére. Ehhez tartozott, hogy egyesek a kirótt elégtétel elvégzésére vagy pedig a búcsú megszerzésére másokat bíztak meg, hogy ezzel leróják a rájuk kiszabott vezeklést. Miután ez a gyakorlat idővel széles körben elterjedt, a gyónás díjszabásos szelleme éppúgy használhatatlanná vált, mint a pótmentődeszka elmélete.

A tridenti zsinat után az egyház hangsúlyozta a bűnbánat szentségének *beismerő jellegét*. A legfontosabb az lett, amit az ember bevallott. Az új gyónási fölfogás kihangsúlyozta a bűnök pontos leírását és azok helyes értékelését, amit a pap végzett el. Az elégtételek könnyebbé váltak. Általában imákból álltak és az esetleg okozott károk jóvátételéből. A tridenti zsinat utáni években alakult ki az a

gyónási osztályozó mechanizmus, ami a XX. század hatvanas évéig megtartotta érvényét. A bűnbánat szentségének ez a keretekben mozgó gyakorlata ma már többnyire érthetetlen. Sok katolikus számára nem kielégítő, hogy rendszeresen menjen gyónni, mégsem akar tőle elmaradni. Nehézükre esik a gyónásról mint szentségről beszélni. Képtelennek érzik magukat, hogy a javasolt változtatásokat a gyónás gyakorlatában helyesen értékeljék vagy gyakorolják.

Mi helyettesítheti a bűnbánat szentségében a bevallás keretét? A II. Vatikáni Zsinat tanítása és útmutatása az új gyónásritushoz a súlypontot a *kiengesztelődésre* helyezi. A szertartást magát a hivatalos szöveg is „a kiengesztelődés ünneplés”-ének nevezi. A szentségnek az az alapvető célja, hogy a gyónót Istennel és az emberekkel kiengesztelje. Az új gyónási szertartás arra épül, hogy kiengesztelődést adjon, de csak kevés katolikus jutott el erre. A legtöbbjüknek fogalma sincs arról, hogy mikor idegenedett el és mikor engesztelődött ki. Közben hallják, hogy az új rítus szerint három különböző lehetőség van a bűnbánat szentségének ünneplésére:

- a/ a kiengesztelődés ünneplése az egyén számára;
- b/ a kiengesztelődés közösségi ünneplése az egyén személyes vallomásával és fölloldozásával;
- c/ a kiengesztelődés közösségi ünneplése általános vallomással és általános fölloldozással.

Ha meg is magyarázzuk ezeket a különböző lehetőségeket, még akkor is csak kevesen állnak rá. Nem látják, hogy ezek az új szertartások mit jelentenek számukra hétköznapi életükben. A személyes kapcsolatok összeomlása náluk nem is tudatos, következésképpen az sem, hogy szükség van a kiengesztelődésre. Tudják, hogy hitéletük nem olyan, amilyennek lennie kellene. De nem látják azt, hogy ezen a bűnbánat szentsége valamit is változtatni tud.

A probléma elsősorban a kapcsolatok hiányából adódik. Akinek soha nem volt az Úrral személyes kapcsolata, annak semmi dolga sincs a kiengesztelődéssel. Csak aki *személyes barátságban* van az Úrral, láthatja be annak szükség-

ségességét, hogy ezt a barátságot újra helyre kell állítani, mihelyt a bűn megszakítja vagy megzavarja. Ugyanakkor azt is tudni fogja, hogy a Szentlélek az, aki ezt a kapcsolatot megteremtette és a bűn után újra helyre tudja állítani. Ha valakinek nincsen „érzéke” ahhoz, hogy tagja a keresztény közösségnek, az azt sem fogja megérteni, hogyan zavarná meg bűne a közösségi életet. Azt sem láthatja be, hogy neki a közösségtől is bocsánatot kell kapnia, hogy kapcsolata helyreállhasson a közösséggel. Meg kell tanulnia és értenie, hogy új szövetségben él és Isten népének az a hivatása, hogy közösség és Krisztus Teste legyen. Újra föl kell fedeznie, hogy *helyi közössége* kapcsolatot ad neki testvérekkel, akik sokat jelentenek neki. Ha majd helye lesz a közösségben, akkor azt a felelősséget is átveheti, hogy növekedjen és megszentelődjön és így kapcsolatait a közösségen belül erősítse.

Amennyiben az Úrral és Testének tagjaival helyreállt a kapcsolat, akkor arról is beszélhetünk, hogy hogyan jöhet létre a szentség által a kiengesztelődés. Mire van szüksége a gyónónak ahhoz, hogy a szentségben *élménnyé válhasson* a kiengesztelődés? A szentség vételével bizonyos erőt kell megtapasztalnia, amely az elidegenedés legmélyebb rétegeit is eléri. Találkoznia kell a megbocsátó és kiengesztelő Jézussal, aki elvezeti őt bűneinek fölismeréséhez és a megtéréshez. Tudatja vele, hogy megbocsátott neki, és erőt ad ahhoz, hogy életét megváltoztassa. Tapasztalatból kell megtanulnia, hogy Istennel és testvéreivel kiengesztelődött. Újból meg kell tanulnia élni és remélni.

Karizmatikus megújulásból kinövő keresztény életközösségek tapasztalatai megmutatják nekünk, hogy milyen fontos bocsánatot kérni és kapni. Az ilyen közösség tagjainak bűnei és mulasztásai gyakran olyanok, hogy kifejezett megbocsátás nélkül nem jön létre tökéletes kiengesztelődés. Ha bármelyik testvér vagy nővér a másikat mellőzte, nevetségessé tette, vagy csalódást okozott neki, akkor meg kell tanulnia, hogy ezt belássa és a sértettől bocsánatot kérjen. Ha bocsánatot nyert, úgy nemcsak kiengesztelődés jön létre, hanem általában az egész közösség megerősödik ebből a tapasztalatból. A megbocsátás kérésének és elfo-

adásának ki kellene terjednie a kétséges bűnök területére is. A kölcsönös megbocsátás és kiengesztelődés, bár nem tartozik közvetlenül a bűnbánat szentségéhez, mégis szükségszerűen össze van kötve vele. Amennyiben ilyen lépés a szentség vételét nem előzte meg, úgy hozzá kell kapcsolni a gyónási elégtételhez. Mindez talán túl ideálisan hangzik, de azért hangsúlyozzuk olyan erősen, mert bebizonyosodott, hogy lehetséges dolgokról van szó. Könyvem (A bűnbánat ereje 1974.) megjelenése óta sok-sok személynél végigkísérhettem a hatást, akik azért jöttek gyónni, hogy a szentségből új erőt merítsenek. Sok-sok pap tanúsította előttem a gyónásnak ezt az új erejét. 131 pap írásos bizonyítéka áll rendelkezésemre, akik a karizmatikus megújulás első nemzeti papi találkozásán Steubenvilleben 1975-ben részt vettek. Igazolják, hogy a gyónók új és mély lelki élmény ajándékában részesültek. Azonkívül gyógyulásokról számoltak be: gyűlölködésből, megkeseredettségből, fejfájásból, depresszióból, beteges bűntudatból, neheztelésből, krónikus önkielégítésből és kényszerű homoszexualitásból gyógyultak meg. Ezek a gyógyulások azért következtek be, mert a pap és a gyónó az egész életre vonatkozóan együttesen lehatoltak a bűn gyökeréig és utána imádkoztak, hogy az Úr szeretete adjon gyógyulást a Szentlélek erejével. A papok még arról is beszámoltak, hogy a gyónónak szóló tanácsadáshoz hatékony segítségül szolgáltak a Szentírás igéi, a prófétáktól és a bölcsességi könyvekből vett mondatok és a kinyilatkoztatás más adományai.

A kiengesztelődés megünneplése egyesek számára (egyéni gyónás). Ez így megy végbe:

1. megnyitás, 2. igeolvasás, 3. vallomás, 4. a hívő imája, 5. föloldozás, 6. Isten dicsőítése és elbocsátás.

1. A *megnyitás*nál keresse a pap a hívővel a lelki egységet, hogy együttesen járulhassanak a kiengesztelődés Urához és megismerhessék ez alkalommal Isten akaratát. A beszélgetést így vagy hasonlóképpen vezetheti be:

„Menjünk most együtt az Úrhoz, aki nem az igazakért

jött, hanem a bűnösökért. Bízunk magunkat egészen az ő szeretetére.” Legyen az üdvözlés olyan személyes, hogy a hívő valóban föloldódjék hallatára.

2. Az *igeolvasás* előtt kérdezze meg a pap a hívőt, hogy milyen lelkiállapotban érzi magát, és ezután válasszon szentírási helyet. Ha a gyónó hidegnek és közömbösnek érzi magát, akkor a pap választhatja Ezekiel prófétát. „Új szívet adok nekik és új lelket, kitépem testükből a kőszívet, és hússzívet adok nekik, hogy törvényeim szerint éljenek, tartsák szem előtt parancsaimat és teljesítsék őket. Akkor az én népem lesznek, én meg az ő Istenük leszek” (Ez 11,19-20). Ha a hívő csüggedtnek és bűnöktől terheltnek érzi magát, akkor a pap választhatja Izajást: „A mi betegségeinket ő hordozta, és a mi fájdalmaink nehezedtek rá” (Iz 53,4). Vagy akár a Római levélből: „Nincs tehát már semmi ítéletreméltó azokban, akik Krisztus Jézusban élnek” (Róm 8,1). Lehet, hogy a gyónót veszekedés, gyűlölködés terheli, sérelmeket hordoz, melyeket másoktól kapott, akkor a pap fölolvashatja neki: „Ha megbocsátjátok az embereknek, hogy vétettek, mennyei Atyátok nektek is megbocsát, de ha nem bocsátok meg az embereknek, Atyátok sem bocsátja meg bűneiteket” (Mt 6,14-15). Gyakran előfordul, hogy a hívő a megfelelő szentírási idézetet maga is ismeri. Ha az idő megengedi, nagyon hasznos lehet egy rövid ima és elmélkedés a vonatkozó szentírási helyből kiindulva.

3. A *bűnök megvallását* párbeszédnek fogjuk föl, amelyben a pap és a hívő föltárják azokat a lényeges területeket, amelyek igénylik a kiengesztelődést. Mindketten törekedjenek arra, hogy fölismerjék a bűn gyökerét, és állapodjanak meg abban, hogy mit kell megbeszélni ebben a gyónásban. Általánosságban a pap beszélje le a hívőt arról, hogy életének túlsok területéről egyszerre tegyen vallo mást. Egy gyónásban a hívő általában csak egy vagy két területen tud szívből bánatot indítani. A pap keresse a Szentlélek vezetését annak eldöntésében, melyek lehetnek az érintett bűnterületek közül a legfontosabbak. Figyelmes odahallgatással fölismerheti az elidegenedés fő okait és fölismerheti az igazi bánat és igazi megtérés alapjait.

Ezekkel az okokkal és alapokkal kell foglalkoznia. Más részeket, amennyiben nem tartalmaznak súlyos bűnöket mellőzhet, de a pap hallgasson ebbe a döntésben is a Szentlélekre. A Szentlélek a papot sok dologban — amely a gyónási beszélgetés folyamán eszébe jut — erősíteni fogja. Igyekezze a pap fölismerni, hogy az Úr hogyan szeretne általa segítséget nyújtani a hívőnek, aki belső szabadságot, szeretetet és békét hivatott megtapasztalni.

4. A papnak gondot kellene fordítania arra, hogy a hívőnek megmutassa a bűn gyökerét. Ez azokban az esetekben a legnyilvánvalóbb, amikor a hívő megvallja, egy-egy emberrel kapcsolatban gyakori szeretetlenségét. Általában emögött — az illető személlyel kapcsolatban — meghúzódhat valamilyen régóta meglévő gyűlölködés. Az alapja lehet valamilyen esemény, amelyet teljesen sosem dolgozott föl. Ami a hívőt sértette meg, arra kell rávilágítani, és azt kell megbeszélni. Szükséges, hogy a hívő egész szívéből megbocsásson ennek az embernek. Rendszerint el kellene mennie a sértetthez és egész nyíltan megbeszélnie vele a problémákat. Ahol szükséges, kölcsönösen bocsánatot kellene kérniük egymástól. Más esetben a szeretetlenség tartós hiúsági vetélkedésen alapul. A hívő más személy sikerei láttán állandó veszélyeztetettségben érzi magát, például annak előmenetele vagy közkedveltsége miatt. A hívőnek ezeket az okokat be kell látnia, birtoklási vágyát meg kell fékeznie és minden hiúságról, vetélkedő irigységről le kell mondania.

Meggyónt *bűnök gyökereit* föllelhetjük az élet csaknem valamennyi területén. A visszautasító apával szembeni neheztelés gyűlölethez vezethet, Istennel mint Atyával szemben, vagy a homoszexualitás problémájába torkollhat. Ha valaki magát reménytelen helyzetben látja, ez sokszor gyökere lehet annak, hogy valamilyen bűnbe menekül: kábítószer, iszákosság, szexuális kicsapongás és irigység. A legtöbb gyónó ismeri problémáinak gyökerét. Csak föl kell bátorítani ahhoz, hogy kimondja. Ha a bátorítás hiányzik, a hívő a szokásos formánál marad és megkerüli azt, ami személyiségét érinti és ami mélyebb belátást engedne. A pap és a gyónó többnyire néhány perc

alatt megegyeznek, hogy miről akarnak beszélni. A papnak javasolnia kellene, hogy a föloldozás után imádkozzanak együtt azért, amire a hívőnek a legnagyobb szüksége van: egy korábbi szeretetlenség sebéből való gyógyulásért, döntésképeségért és bátorságért, növekedésért bölcsességben és szeretetben vagy pedig lelki erőért a gonosz hatalma ellen, amellyel fenyegeti a hívő életét.

5. Az új szertartás szerint a *föloldozáshoz* a pap nyújtja ki mindkét — vagy legalább egyik — kezét a gyónó fölé. Ez a föloldozás hagyományos gesztusa. Ez átvezet természetes módon a gyógyító erősítő imákhoz.

6. Végezetül mondja a pap: „Magasztaljuk Istent, mert jóságos hozzánk”, a hívő pedig válaszol: „Mert örökké szeret minket”. A pap a gyónót a következő szavakkal bocsátja el: „Isten megbocsátotta bűneidet, menj békével”

Az új bűnbánati szertartás egy másik lehetősége az ún. „Több megtérő kiengesztelődésének szertartása egyéni bűnvallomással és föloldozással” (Szerartáskönyv 36. old.). A bűnbánati igeliturgia a már néhány év óta gyakorlatban lévő gyónási rituson alapszik. A szertartás tartalmazza azokat az előírásokat, amelyek a külső lefolytatásra vonatkoznak. A megnyitó köszöntőt a megnyitó ima követi, majd igeistentisztelet olvasmánnyal és prédikációval, végül pedig a kiengesztelődési szertartás, amelynél a pap általános formában bűnvallomásra szólít föl, és a nép válaszol: „Kérünk téged, hallgass meg minket”, vagy „Uram irgalmazz”. Végezetül pedig a közösség tagjai a megfelelő helyre mennek egyéni gyónásra és föloldozásra. Ezután visszatérnek a közösségbe közös hálaadó imára (56. old.). Ez a szertartás különösen azok számára kínál sok lehetőséget, akik kisebb imaközösségekhez vannak szokva. Itt lehet énekelni, Istent dicsérni, ugyanúgy mint egy imatálalkozón. A prédikáció lehetőséget ad arra, hogy a „belső gyógyulás” szolgálatában nyert tapasztalatokat másokkal közöljék, hogy bűneiket megbánják és a gyónásban megvallják. Nem annyira azért, mert tudatossá vált számukra, mit tettek helytelenül, hanem mindenekelőtt azért, mert világosabbá vált előttük Isten szeretete, különösen akkor,

ha ők maguk hűtlenek voltak. A prédikáció, amely Isten szeretetére irányul, meg akar minket gyógyítani, teljessé akar tenni, megromlott kapcsolatainkat új élettel akarja megtölteni, családokat akar egybefogni és a bűn rabságából szeretne megszabadítani. Olyan igazságokat hirdet, amely megment minket. Sokakat el fog vezetni az igazi bánathoz és a bűnbánat szentségének elfogadásához.

Az ilyen prédikáció ellentétben áll a szokásos gyakorlattal, amely a bűn gonoszságára irányul, így akar bánatot ébreszteni az emberekben. Rájöttünk, hogy a bűn hangsúlyozása sokakra bátortalanítóan és nyomasztólag hat. Sokan visszahúzódnak és úgy gondolják, hogy esetük reménytelen, ezért megfutamodnak. Sokkal eredményesebb Isten szeretetéről beszélni. Ha az emberekben élménnyé válik az Istennel való személyes kapcsolat vágya, akkor törekedni fognak arra, hogy mindent rendbehozzanak annak érdekében, hogy ezt a kapcsolatot olyan teljességben élhessék meg, amennyire csak lehet. Ha tudatossá válik számukra, hogy Isten szereti őket, akkor újból hozzá akarnak fordulni. Ha észreveszik, hogy testvéreik szeretik őket, akkor ezt a szeretetet maguk is viszonzni akarják és elhárítják azt, ami ennek útjában áll. Ezért azok a prédikációk amelyek Istennek népe iránti személyes szeretetére irányulnak és a közösség tagjainak egymás iránti felelősségére vonatkoznak a kölcsönös szeretettel kapcsolatban, könnyen rávezetik az embereket arra, hogy ezt a kapcsolatot megéljék. Az ilyen prédikációk elősegítik a bánatot, a megtérést és a kiengesztelődést. Az emberek vágyakoznak arra, hogy szeressenek és hogy mások is szeressék őket. Tudomásukra kell hoznunk, hogy ez lehetséges és valóban élhetnek ilyen kapcsolatban.

Az új gyónási szertartás harmadik lehetősége az úgynevezett *általános föloldozás*, pontosabban „Több megtérő kiengesztelődésének szertartása általános bűnvallomással és föloldozással” (Szerartáskönyv 63. old.). Az „egyéni” kifejezés itt nem jön szóba, mivel a bűnvallomás itt általános formában és csoportosan történik, mindannyian egyszerre kapnak föloldozást. Mint a második gyónási szer-

tartásban az elején a pap itt is tart egy rövid beszédet. Utána azt mondja: „Akik most szentségi föloldozásban akarnak részesülni, térdeljenek le és mondják el a közgyónást (vagy: meghajolva mondják el a közgyónást)”. Ezt követi a bánatima, és a pap megadja az általános föloldozást.

A bűnbánat szentségének ez a harmadik formája nincs szokásban. Alkalmazását halálvesztély vagy más kényszerítő körülmény eseteire korlátozták, a helyi püspök belátása szerint. Az egyház megkívánja, hogy azok, akik így járultak a szentségi föloldozáshoz, később a súlyos bűnöket egyénileg is vallják meg, hogy személyes föloldozást kapjanak. Ez a kívánság világosan tanítja, hogy a kiengesztelődés többet jelent, mint a bűnök föloldozása. Ha valaki személyes föloldozásra megy, akkor aláveti magát annak, hogy bűneit megismerteti, aláveti magát az intellemtnek és a gyógyító imának, amelyet az általános föloldozás nem tud nyújtani. A barátomtól nem úgy kérek bocsánatot, hogy egy sereg jámbor mondást sorolok föl, közben pedig valójában nem tudunk kiengesztelődni sem csoportban, sem bűnbevallással. Isten ugyan megbocsát nekem, de a jóvátétel Istennel és testvéreimmel való kapcsolatomban személyes találkozást követel.

A második és a harmadik bűnbánati liturgia kisebb csoportok vagy közösségek gyónói számára alkalmas. Különös értéke, hogy a bűnnek és a közösségen belüli kapcsolatok helyreállításának szükségességét hangsúlyozza.

Kiegyenlítést teremt az „Isten és én” jelenségcsoporthoz, amely a bűnbevalló gyónás (XVI-XX. század) keretében alakult ki. A közösségi bűnbánati istentiszteletek hangsúlyozzák Pál apostol tanítását: „Mint Isten szent és kedves választottai öltetek magatokra szívbeli irgalmat és bocsátsatok meg egymásnak, ha valakinek panasza van a másik ellen. Amint az Úr megbocsátott nektek, ti is úgy tegyetek. Mindezen felül pedig szeressétek egymást, mert ez a tökéletesség köteléke.” (Kol 13, 12-15).

Személyes tapasztalatok (Anna nővér)

A kiengesztelődés szentségében sokan nyertek új életet és

személyes kapcsolataikban gyógyulást. Az ő életük bizonyítja az eddig mondottak igazságát. De hogyan készülhet föl valaki egy ilyen találkozásra Istennel? Mindenekelőtt azt hiszem, nagyon fontos az előbbiekből arra emlékezni, hogy minden gyógyulás a bűnbánat szentsége által a *bánat és a megtérés* utáni vágyból származik. De ugyancsak fontos arra is emlékezni, hogy az embernek elsősorban nem azért kell bűneit megbánnia és a gyónásban megvallania, hogy tudatossá váljon, mit tett helytelenül, hanem inkább azért, mert Isten szeretete világosabbá vált, amikor fölismerte saját hűtlenségét. Négy évvel ezelőtt ez az igazság személyes élménnyé vált számomra. Már több mint egy éve részesültem a Szentlélek-keresztségben, ez a találkozásom Istennel egyre több területet érintett életemben. A gyónás azonban egy egészen meghatározott napig, csak szokásos dolog maradt számomra. A megszokott sémát követtem: megvizsgáltam lelkiismeretemet, kipipáltam lélekben azokat a helyeket, ahol hibáztam, megbántam és elmentem egy paphoz, hogy bűneimet elmondjam és a földoldozást megkapjam. Amikor a szennyeseimet kitergettem — azóta ezt így nevezem — , megkérdezett a pap, van-e még valami. Azonnal rávágtam, hogy „Nincs”... de ő tovább kérdezett: „Fáj-e önnek valami is abból, amiket itt az előbb elmondott?” Egy kissé meglepődtem, és utána magabiztosan mondtam: „Igen, természetesen *minden*.” Ekkor szünet következett, ebben a pillanatban világossá vált előttem úgy, mint még soha, hogy semmiféle igazi bánatot nem éreztem. Eddig teljesen mechanikus szertartáson vettem részt, hogy eleget tegyek a kötelességemnek és hogy jó lelkiismeretre tegyek szert. Bűneim egész elvont módon, tisztán értelmi síkon fájtak. Személyes kapcsolatom az Úrral, még annyira sem növekedett, hogy akár csak a vágyam valódi lett volna a bánat és a megtérés után. Amikor ezzel a fölismeréssel viaskodtam, észrevettem, hogy a pap, aki gyóntatott, imádkozik értem. Ebben az imában olyan embernek a jelét láttam, aki nekem csakis a legjobbat akarja. Ez bátorságot adott ahhoz, hogy így szóljak: „Nem hiszem, hogy mindabból, amit elmondtam, valami is őszintén fájna.” Azt gondoltam, elég annyi-

ra fájlalnom a dolgot, hogy Isten gyógyító kegyelmét közel engedjem és *elvárjam*, hogy majd attól kezdve bizonyos dolgokat másképpen csináljak. Egészen addig elégedett voltam bűneim gépies ledarálásával és a föloldozással. Ezt a sémát hetente vagy havonta meg lehetett ismételni, a bűnök pedig éveken keresztül ugyanazok maradtak. Most vált bennem tudatossá, hogy Isten mennyivel többet tartogat számomra. Kezdtem valóban *megérteni*, mit jelent az, hogy ő megváltoztat és meggyógyít a bűnbánat szentsége által. Néhány percig a pap és én csöndesen imádkoztunk. Akkor azt mondta, hogy a föloldozást ugyan megadhatja, ha akarom, mert „*minden követelménynek eleget tettem*” ő azonban jobbnak látná, ha ezzel még várnánk, amíg igazi vágyat nem érzek a megtérésre és valóban nyitott is volnék rá. A lélegzetem is elakadt, még sohasem halasztotta el egy pap sem, hogy a föloldozásban részesítsen. De mégis megértettem. Mégegyszer közösen imádkoztunk, hogy elfogadhassam azt, amit Isten mutatni akar nekem.

Négy hónapon keresztül engedtem áramlani az isteni szeretet valóságát köszívembe. Egészen addig nem volt tudatos bennem ez a keménység. Elkezdtem azután vágyakozni, hogy végre rend legyen az életemben. Tudatossá vált előttem: ez egyszerűen így nem mehet tovább. Nem vétkezhetem újra és újra, és nem lehetek ugyanakkor kész és nyitott arra, hogy valami megváltozzék. Isten szeretetének olyan mélységét kezdtem megtapasztalni, hogy át tudtam érezni az örömét, amikor igazán kértem bocsánatát. Személyes imámmá vált „Uram irgalmazz!” A gyónás megint megelevenedett! Az apa *mindig* kitárt karral siet az elveszett fiú elé, mindig, amikor vágyódunk rá, hogy megtérjünk. Ezt egyszerűen tudatosítani kell. Bármilyen súlyosak is legyenek vétkeink, az Atya nem követel semmi mást, minthogy megtérjünk hozzá és irgalmát keressük. Ha ezt tesszük, akkor megéljük, amit a 103. zsoltárban olvashastunk: „Amilyen távol van napkelet a napnyugattól, olyan messze veti el tőlünk bűneinket” (Zsolt. 103,12). De a mindennapi élet kis bűnei körül még van egy nagy bökkenő. Ezeket olyan természetesnek vesszük, hogy már

nem is látjuk, mennyire zavarják az Úrral való kapcsolataink növekedését. Ezeket a bűnöket azzal mentgettük: „Hát igen, ilyen az emberi természet”. Biztos, hogy mi mindannyian bűnösök vagyunk, senki sem tökéletes, mindenkinek állandóan meg kell bocsátani. De minél világosabban fölismerjük, — Isten minden egyes ember iránti *személyes szeretetének* fényében —, hogy hogyan viselkedünk a hétköznapiakban, annál inkább vágyakozunk ezután a szeretet után a megtérés lelkületével, egészen a legapróbb részletekig menően.

Minél inkább tapasztaljuk magunkon azt a *változást*, amit Isten óhajt számunkra, annál inkább fogjuk neki megengedni, hogy Urunk legyen: Úr legyen bűneink fölött, szenvedéseink fölött, gyöngeségeink fölött — azáltal a szentség által, amely nemcsak a magunk, hanem mindenki gyógyulásához és teljességéhez vezet, aki körülötünk él. Végül is a kiengesztelődés szentségét Jézus küldetésének összefüggésében kellene látnunk: azért jött, hogy a világot az Atyával kiengesztelje. Pál így ír a korintusiakhoz: „Mindaz, aki Krisztusban van, új teremtmény. A régi tovatűnt, lám valami új valósult meg. Minden Istentől ered, akit Krisztus kiengesztelt irántunk, és aki ránk bízta a kiengesztelés szolgálatát. Isten ugyanis Krisztusban kiengesztelődött a világgal, és nem számítja be bűneinket, sőt ránk bízta a kiengesztelés ígését. Tehát Krisztus követésében járunk. Isten maga buzdít általunk. Krisztus nevében kérlek: engesztelődjete ki Istennel! Ő a bűn hordozójává tette értünk azt, aki bünt nem ismert, hogy általa Isten igazságának részesei legyünk” (2 Kor 5,17-21).

A következő három fejezet a *beavató szentségeket* tárgyalja: keresztség, bérmlás és Eucharisztia. Az ősegyházban ezeket mint *egy* szentség részeit ünnepelték. A bérmlás kimutathatóan a keresztség megújítása volt és annak továbbfolytatása; az Eucharishtiában mindkettő teljessé válik. Amilyen egészséges ez a fölismerés teológiailag, olyan kevésbé felel meg ennek a mai lelkipásztori helyzet. A mai gyakorlatban a gyermekkeresztséget néhány év múlva követi az első gyónás és az első áldozás és néhány évvel később a bérmlás. A szentségeket itt az adott lelki-

pásztori helyzet szemszögéből tárgyaljuk, mégis a beavató szentségek eredeti sorrendjében.

6. Keresztség

„Volt a farizeusok között egy Nikodémus nevű zsidó tanácsos. Éjnek idején fölkereste Jézust. — Rabbi, szólt hozzá, tudjuk, hogy Istentől jött tanító vagy, mert senki sem tud ilyen csodákat művelni, mint te, ha Isten nincs vele. Jézus erre kijelentette neki: — Bizony, bizony mondom neked, ha valaki újra nem születik, nem látja meg Isten országát. — Hogyan születhetik valaki, amikor már öreg? — mondta erre Nikodémus. Csak nem térhet vissza anyja méhébe, hogy újra szülessék? Jézus megmagyarázta: — Bizony, bizony mondom neked: aki nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be az Isten országába. Ami testből születik, az test, de ami lélekből születik, az lélek. Ne csodálkozzál, hogy azt mondtam neked: Újra kell születnetek” (Jn 3,1-7).

A János-evangéliumnak ez a meglepő kijelentése a keresztség igazi értelmezésének alapja. Minden keresztény hisz ma ebben a szentségben, de mennyire meg lennének botránkozva — akárcsak Nikodémus —, ha azt hallanák, hogy valóban újra kell születniök.

A múltban a keresztség szentségének kiszolgáltatása a templom egyik sarkába (vagy a sekrestyébe) szorult a nagyszámú sokaság elől. Még ma is általános az a kép, hogy számosan gyűlnek össze a keresztelő medence körül, a kisbabák sírnak, a keresztszülők kétségbeesve próbálnak segíteni, a fejkötőn nehezen találják meg a zsinórt, hogy lefejtsék, főképpen pedig igyekeznek nem elfelejteni, hogy mit is kell felelni a pap kérdéseire. A szülők és a rokonok egészen a kisbabával vannak elfoglalva, hogy rugkapálódzik-e vagy nevet, hogy miért sír, vagy egyszerűen, hogy milyen szépen alszik. A pap érvényesülni szeretne a láрма és a zűrzavar ellen. Szeretné, ha legalább szavait

megértének. Néha úgy tűnik, olyan ez mint egy három-arénás cirkusz: a különböző nézőcsoportok csak aziránt érdeklődnek, hogy a baba jól látszik-e, és hogy mindent lássanak. Az ember szeretne nagy hangon kiáltani: „Érti valaki, hogy mi történik itt?”

Az új *keresztségi szertartás* hangsúlyozza ugyan a szentség igazi értelmét, és néhány plébánián sikerült is a keresztséget ismét összekapcsolni a szentmisével, de az egészben sokan még mindig csak a pap erőlködését látják, abból a célból, hogy a gyermeket megnyerje az egyháznak. A jelenlévők többnyire úgy viselkednek, mint nézők, egyáltalán nem gondolnak a szentség jelentőségére. A legtöbben a saját keresztségüket sem tartják másnak, mint ami a szentségek teljes sorozatának kezdete, amely előtt nincs semmi más. Tudatában vagyunk-e annak, hogy a keresztségben Jézussal mint Megváltóval találkozunk? Igazában tudjuk-e, hogy ebben a szentségben Jézus a megkereszteltet megmenti a sötétség hatalmától és minden rossztól? Hogy az újonnan megkeresztelt embert a világosság országába és az örök életre vezeti? Tudjuk-e, hogy Jézus halálának megmentő ereje és föltámadása által a Szentlélek a kegyelem életadó vizét önti a megkereszteltre? Isten ingyenes ajándéka ez, amely az újszülöttnak megadja, hogy ezentúl mint Isten fogadott gyermeke éljen. A keresztség által a gyermek, aki két ember szerelméből született a világra, újjászületik vízből és Szentlélekből és belép a világosság országába!

Az újonnan megkeresztelt tényleg egy egészen újféle országba nyer bebocsátást. Jézus Krisztus Lelkének erejében Isten gyermekeinek szabadságát választja. Saját választásából illetve szülei hitéből következően az újonnan megkeresztelt Jézus uralma alá szeretné helyezni életét. A keresztség lesz ennek jele és pecsétje mindörökre. A plébánia mint keresztény hit- és életközösség tudatosítsa ezt magában. Vagyis értse meg, hogy mit jelent pontosan, amikor a közösség a gyermeket odaviszi, hogy belemerüljön abba az életbe, amit a keresztség jelent: az egészen önállótlan és veszélyeknek kitett kisgyermeket az Isten országának teljes védelme alá helyezi. A közösség legyen tudatában an-

nak, hogy a keresztség által új tagot vesz föl magába. Készen kell lennie, hogy mint szülő, keresztszülő, rokon vagy a közösség tagja feladatot vállal, elkötelezi magát, hogy egy ember kifejlődésének terhére hordozza, akit Jézus Krisztus nevében megjelöltek és megpecsételtek az Atya országa számára.

Fontos, hogy az *egész közösség* összegyűljön a keresztelezéshez. Amennyire csak lehetséges, a közösség aktív részvétele jellemezze a keresztségi szertartást. Közös ének, körmenet, az összes résztvevő válaszai, a közösség rögtönzött fohászhai élővé tehetik ezt a részvételt. A közös ima alatt a közösség tagjai kinyújthatják kezüket a gyermek fölé. Két szándékra imádkozzanak: elsősorban azért, hogy a gonosz minden hatalma távol legyen a megkeresztelt gyermektől, azután hívjanak le minden kegyelmi ajándékot az újonnan megkereszteltre. Közben minden keresztyén újítsa meg saját keresztségi fogadalmát és mélyítse el szövetségi kapcsolatát keresztyén testvérei iránt. Az egész közösség igazán tartsa szentnek a keresztség pillanatát, amelyben Jézus mint Üdvözítő jelen van. A közösség tagjainak tudniuk kell, hogy mi a jelentősége a keresztség különböző elemeinek. A víz az új életre szóló tisztulást és megigazulást jelenti, az égő gyertya a világosság országának jele, amelybe a megkeresztelt belép, a fehér ruha a szentek menyegzős ruhája. A kereszt jele azt hirdeti, hogy a Szentháromság lakást vett a megkereszteltben.

A keresztlő pap üdvözli a gyermeket, akit meg akar kereszteltetni, és mondja ki nyíltan, hogy itt szellemi győzelem történik: az egyház hatalma legyőzi a gonosz hatalmát. Kisgyermeknél a szülők kérik a keresztséget a kicsi számára, nevet adnak neki és ünnepélyesen elkötelezik magukat, hogy a gyermeket felelősségteljesen nevelik a hitben és megtanítják Isten parancsainak megtartására. A keresztszülők elvállalják, hogy ezeknél a feladatoknál segíteni fognak a szülőknek. A keresztyén közösség jelenlétében a pap keresztet rajzol a gyermek homlokára, ugyanezt teszik a szülők és a keresztszülő. A kereszt jelével kiválasztja a gyermeket Jézus, a Megváltó számára. Ezután következik az *igeistentisztelet*. Többféle olvas-

mány közül lehet választani: valamennyi a Jézussal való személyes találkozásra utal és annak a valóságát hirdeti, ami a keresztségben végbemegy. Fontos, hogy az, aki a szöveget fölolvassa, tartalmát úgy közölje, hogy a közösség azt helyesen fogadja és föl is tudjon rá figyelni. A litániánál és a hivek könyörgésénél időt kell engedni a közösség egybegyűlt tagjainak, hogy szívükből imádkozzanak a gyermekekért — és azért a kegyelemért, hogy meg tudjanak felelni annak a felelősségteljes feladatnak, amely ennek az új életnek a közösségbe való fölvételéből következik.

Ezután a pap két imádság között választhat. Az első a sátán és a sötétség birodalma feletti győzelmet jelenti be. Ebben azért imádkozik, hogy a gyermek szabaduljon meg az eredeti bűntől és legyen a dicsőség templomává. A második nem említi a sátánt és az eredeti bűnt, de beszél az ördög elleni küzdelemről és a gyermeknek a bűn szolgaságából és a sötétség hatalmából való megszabadulásáról. Akármelyik imára is esik a választás, a közösségben tudatosnak kell lennie annak, hogy Jézusnak a sötétség hatalma fölött aratott győzelme valóságos és mindenki számára feltétlenül szükséges, aki a szolgaság kötelékét fölcseréli Isten gyermekeinek szabadságával. A keresztség ünnepének központi témája legyen az a lelki küzdelem, amely ezentúl egész létünket jellemzi. Mialatt a gyermeket olajjal megkenik, hogy megerősítsék, csendben rá tesszük a kezüket. A pap megáldja a keresztvizet, amely a szentelés által nyeri erejét. Ezután a papnak világosan fölhívja a jelenlévőket, hogy mondjanak ellen a sátánnak, minden cselekedetének és csábításának. A szülők és a keresztszülők erre igennel és a Szentháromság három személyében való hitük megvallásával válaszolnak.

Az alámerítés egészen sajátos módja a kereszteselésnek. A legérthetőbb jele az új életbe való megérkezésnek a víz általi teljes tisztulás útján. Az egyik plébánián, ahol így kereszteselnek, a plébános és a szülők a bemerítés után a gyermeket a hívők számára is jól láthatóan a magasba emelik. Ez a jelképes cselekedet a keresztség győzelmét mutatja. Győzelmi jelek még a közösség válasza, a fehér ruha,

amit a gyermekekre adnak, és az égő gyertya. Az a könyörgés melyet a száj és a fül fölött mondanak, nem kötelező ugyan (Magyarországon nincs is a szertartás szövegében), mégis fontos. A pap megérinti az újonnan megkeresztelt fülét és száját és közben ezt mondja: „Az Úr növeljen nagyra téged és ahogyan az *effeta* kiáltással megnyitotta a süketnéma fülét és száját, nyissa meg a te füledet és szádat is, hogy szavát meghalljad és hitedet megvalljad az emberek üdvösségére és Isten dicséretére.”

1972 novemberében kereszteltem az unokahúgomat. 1973 májusában hallottam, hogy süket. A szülők tudatták velem, hogy sok szakorvossal vizsgáltatták, de egyik sem bízta őket. A diagnózis a teljes süketségről szólt. Engem megérintett egy hitbeli indítás. Bementem unokahúgom szobájába és kb. 20 percig imádkoztam érte. Beletettem az ujjamat a fülébe és megkentem olajjal. Elmentem és biztos voltam abban, hogy történt valami. Néhány héttel később fivérem becsapta a szoba ajtaját, amire kis unokahúgom kiáltozni kezdett. Elvitte az orvoshoz, az megállapította, hogy átlagon felül jól hall. Hamarosan hallottam fivéremtől, hogy az orvos a gyógyulást Isten közvetlen beavatkozásának tulajdonítja. Úgy gondolom, hogy a gyógyulásért mondott imánál én még mindig mint keresztelő pap cselekedtem, amikor megkentem olajjal. Elhatároztam, hogy a jövőben is, ha keresztelek, kérni fogom az Urat, gyógyítson meg mindent, ami a gyermeknél esetleg nincs rendben.

Meghatározott alkalmakkor lehet a keresztségnél a gyermek *belső* gyógyulásáért is imádkozni. A pap vagy a szülők vezetésével a jelenlévők imádkozhatnak azoknak a sebeknek a gyógyulásáért, melyeket a testi-lelki megrázkódtatások még az anyaméhben, a szülés közben vagy valamikor a születés és a keresztelés között okozhattak. Például: „Uram, tudjuk, hogy te szereted ezt a gyermeket és meg akarod szabadítani. Küldd el Szentlelkedet gyermekre és áraszd el Lelked által személyiségének minden részét, amely sérült, és adj neki gyógyulást és békét.” Végül a pap fölhívja a jelenlevőket, hogy közösen imádkozzák az

zák az Úr imáját, majd megáldja a gyermek szüleit és keresztszüleit, valamint az összes jelenlévőt. A keresztség befejezése után lehetőség szerint tartsanak közös ünnepséget, akik résztvettek a keresztelésen. Ez olyan ünnep lehetne, amelyre a közösség minden tagját szívesen látják: megerősíthetné az egybegyűlteken az összetartozást, a szeretetet és az elkötelezettséget. Számos pap közölte velünk: a karizmatikus megújulás hozzásegítette őket ahhoz, hogy sokkal mélyebben és tartalmasabban éljék meg a keresztség szentségét. Bárcsak mindnyájan egyre mélyebben meg tudnánk ezt tapasztalni!

7. Bérmlás

A plébánosok és a hitoktatók nagy erőfeszítései ellenére a bérmlás még mindig rejtélyekkel teli szentség maradt. Az új bérmlási szertartás szövege hangsúlyozza, hogy a bérmlás kiegészíti a keresztséget és összeköt a Eucharisziával. A három együtt a kereszteni *avatás szentsége*. Éppen ezért a bérmlás a keresztségi fogadalom megújításával kezdődik és a szentmise keretében kell fölvenni. Bár a bérmlási szertartás föltételezi, hogy legkorábban a 10. év betöltése után szolgáztatják ki, általában jóval későbbre teszik az időpontot és a bérmlást csak több évvel az első áldozás után szolgáztatják ki. Ezt a gyakorlatot azért vezették be, hogy így a bérmlándó keresztségi fogadalmát kereszteni felelősségének nagyobb tudatával képes megújítani és megerősíteni.

A legtöbb katolikus azonban egészen másként emlékszik vissza bérmlására: hetekkel előbb egy sor kérdést és feleletet sulykoltak be fejükbe a hitről. Legtöbbjük a bérmláskor látott először püspököt, aki néhány kérdést tett föl nekik, amitől nagyon féltek, majd a püspök meglegyintette arcukat és elmondta, hogy ők most már Jézus Krisztus katonái. Újabban ugyan többféle változat is van, és ar-

ra törekcszenek, hogy a titokzatosságot érthetőséggel vált-sák föl, a bérnálás mégis megoldatlan probléma marad. Egyszerűen arról van szó, hogy a plébánosok, a hitokta-tók, a szülők és végül maguk a bérnalandók sem tudják, hogy tulajdonképpen mit jelent ebben a szentségben a Szentlélek eljövetele. Ha ugyanis a Lélek eljövetele olyan jelentős esemény, miért nem tapasztalható semmiféle vál-tozás a bérnáltak életében? Pontosabban kifejezve, miért kezelik őket teljesen ugyanúgy a bérnálás után is, mint e-lőtte? Ha nekik most már Krisztus tanúinak kell lenniök és gyakorolniuk kell az igehirdetés (evangélium) szolgálatát, miért nem kapnak valamilyen feladatot? — Érthető, hogy a kereszttelendőknek a Jézus Krisztustól adott megváltás-ról és a Szentlélekkel való betöltöttségről nem tarthatnak lelkigyakorlatot, hiszen a legtöbb embert csecsemőkorá-ban kereszttelik meg. Hogyan küldhetnék azonban a bér-náltakat tanúságtetvéként a világba, anélkül hogy valami megváltozott volna bennük? A teológusok jogosan mond-ják, hogy a keresztség és a bérnálás olyan szorosan össze-tartoznak, hogy lehetetlen a kétfőt világosan elkülöníteni egymástól.

Ebből adódik az általánosabb kérdés: Mikor tapasztal-ják meg a megkeresztelt és megbérnált keresztények azt, hogy valamiben különböznek a nem-keresztényektől? Va-laha is tudatára ébrednek-e annak, hogy ők „Isten temp-lomai”, a Szentlélektől eltelve, harcra fölkészülve, értel-mükben megvilágosodva és lelki adományokkal megaján-dékozva? Ezt csak akkor tudják, ha *élő hittel* képesek vá-laszolni arra a hívásra, amely kiárad rájuk a bérnálásban. De miben áll ez az élő hit? A hit sem nem elméleti gondol-kodás, sem nem rajongás. A hit magatartásbeli válasz, amelyről a Zsidókhoz írt levél így ír: „A hit szilárd biza-lom abban, amit remélünk, meggyőződés arról, amit nem látunk” (Zsid 11,1). A várakozó hit az, ami képessé tesz minket, hogy vágyakozzunk a Szentlélek erejére és nap mint nap eleve nagy készséggel fogadjuk és vegyük azokat az adományokat és kegyelmeket, amelyekre szükségünk van keresztény életünk beteljesedéséhez.

Ez viszont csak azáltal lehetséges, ha mint testvérek szolgálunk egymásnak. Hogyan tud azonban az ilyen hit növekedni a megkeresztelt keresztényeknél? Milyen fajta előkészület kell ehhez? A keresztény közösségnek, vagyis a helyi közösségnek világosan meg kell értenie, mi történik a bérnálásakor. Jézus nemcsak Lelkét ígéri meg nekünk, hanem fölszabadítja bennünk a Szentlélek erejét. Egyesek ezt Lélekkel való betelésnek vagy pedig Lélek-keresztséggnek mondják. A befogadónak új módon kell megtapasztalnia Jézusnak — mint föltámadottnak — jelenlétét: új erőt az imádsághoz, új erőt, hogy hitéről beszéljen, és az új lelki adományok kezdetét.

Úgy gondoljuk, hogy a közösségnek kell eldöntenie, a lelkipásztor vezetésével, — hogy ki az, aki kellően bölcs és nyitott ahhoz, hogy életét Jézus uralma alá helyezze. Úgy véljük, hogy akik erre készek, és lehetőségük van arra, hogy zártkörű előkészítő tanfolyamon vegyenek részt, azokban megerősödik a várakozó hit. Kb. úgy, mint ahogy az „Élet a Szentlélekben” néven tartott zárt lelkigyakorlatok a katolikus karizmatikus imaközösségekben általánosan elterjedtek. A bérnálásra előkészítő hittanórák azonban kizárólag az értelem szerinti hitet segítik elő: egy sor dogmában és nem a Jézus Krisztussal való személyes találkozásban. Úgy gondoljuk, hogy az újonnan bérnáltaknak új felelősséget kell vinniük imájukba, tanulmányaikba és istentiszteletükbe, mert új erőre kaptak, hogy ezt a felelősséget gyakorolják. Szüleikkel naponta hangosan kellene imádkozniuk. Folyamatosan részt kellene venniük a felnőttek hitbeli továbbképzésein, és bele kellene vonni őket olyan szolgálatokba, amelyek megfelelnek lelki adományaiknak.

Az új bérnálási szertartás megkívánja minden jelenlévő hitbeli odaadását. A püspök arra kéri az Urat a kezdő imádságban, hogy: „a belénk áradó Szentlélek méltó lakást találjon szívünkben és tegyen minket örök dicsőségnek templomává”... hogy „a Szentlélek erejével tanúságot tegyünk a világ előtt Urunknak, Jézus Krisztusnak evangéliumáról”... hogy „a szeretet Lelke által megerősödve eluthassunk a tökéletes krisztusi nagykorúságra”... hogy

„a Szentlélek... tanítson meg minket minden igazságra, amint szent Fiad megígérte”... (Ordo baptismi parvulorum Bp. 1973. MK. püspöki kar, 322.old.) Isten hallja és meghallgatja imáinkat. A közösség pedig várja, hogy ezeket a kéréseket az Úr teljesíti. Az Írásban az áll, hogy a Lélek jövetele által mindenki az új élet jelét és új erőt tapasztal meg. Ezt látjuk mind a pünkösdi beszámolóban (ApCsel 12, 1-41), mind pedig az apostoli egyház életében is megvalósulni: „Mikor pedig Pál rájuk tette kezét, leszállt rájuk a Szentlélek, nyelveken kezdtek beszélni és profétáltak” (ApCsel 19,5-6).

Ez napjainkban azért nem történik már így, mert már nem is várjuk? Mert már nem tanítunk másokat arra, hogy ezt kell várni? Tudunk egyes esetekről, amikor a testvérek a gyerekeket ebben a várakozásban készítették elő. A bér-málást követően a gyerekek Jézus jelenlétének új átéléséről beszéltek. Egyesek elkezdtek nyelveken imádkozni. Úgy gondoljuk, Isten szeretné ezt mindenkinek megadni, aki magát megnyitja hitben a Szentlélek működése számára. Úgy lenne rendjén, hogy az¹ Iz 11,2-ben és az 1 Kor 12,4-11-ben felsorolt adományok mindenkiben hatékonyak legyenek és hatalommal nyilvánuljanak meg. A bér-málándókat először felszólítják, hogy újítsák meg keresztségi fogadalmukat, amelyet ők vagy szüleik a keresztség alkalmával tettek. A megújítás során fölteszik még a kérdést: „Hisztek-e a Szentlélekben, Urunkban és éltetőnkben, akiben a mai napon a bér-málás által különleges módon részesültök úgy, amint pünkösdkor az apostolok részesültek?” Ezek nemcsak szertartási kifejezések vagy kérdések. A bér-málándókat felszólítják, hogy készüljenek föl hitben és nyíljanak meg egy új személyes találkozásra Istennel az ő Szentlelkében.

Ha a bér-máláson jelenlévők nem hisznek teljes szívükből ezekben a szavakban, akkor inkább ne is vegyenek részt ezen a ünnepségen. A bér-málándók többsége fiatal. Amikor a püspök felszólítja a közösséget mint egészet, akkor a közösség az imént kinyilvánított hitet „ámen” szóval erősíti meg. A fiatalok nagyon jól meg tudják különböztetni, hogy ez a hitbeli válasz szívből jön-e vagy csak

az ajkáról. Az újonnan bérált keresztény életmódjára meghatározó módon hat a környezet hite. Éppen ezért a bérálás szükségszerűen a plébánia életének csúcspontja legyen.

Arra kell törekednünk, hogy „a béke kötelékével fönn-tartsuk a Lélek egységét” (Ef 4,3); ezáltal a hit kinyilvánul és elmélyül. A bérálandók a nyilvánosság előtt nyilatkozhatnak arról, hogy hirdetik az evangéliumot, tanúságot tesznek az Úrról az egész világ előtt és buzgón együttműködnek Krisztus testének fölépítésében. Ez a nyilatkozat, ha a bérálandók maguk fogalmazzák, tartós és jótékony benyomást kelthet a jelenlévőkben. Ahol lehetséges, ott be kell vezetni és meg kell tartani ezt a gyakorlatot.

Maga a szentség kiszolgáltatása a homloknak krizmával való megkenésével történik. A püspök közben a bérálandóra teszi a kezét és így szól: „Vedd a Szentlélek ajándékának jelét”. Ez a kézföltétel nem látható könnyen mindenki számára, mert ugyanazzal a mozdulattal történik, amellyel a püspök hüvelykujjával a bérálandó homlokára keresztet rajzol. Ezért szükséges lenne, hogy a kézrátétel a megkenés előtt kiemeltebb módon történjék. A bérálási szertartás előírása szerint a püspök az összes bérálandó fölé kiterjeszti kezét és így imádkozik: „Mindenható Isten, Urunknak Jézus Krisztusnak Atyja, te szolgálidnak vízből és Szentlélekből új életet adtál és megszabadítottad őket a bűntől. Urunk, küldd le rájuk a vigasztaló Szentlelket és add meg nekik a bölcsesség és az értelem Lelkét, a jótanács és az erősség Lelkét, az isteni tudomány és a jámborság Lelkét és töltsd el őket az istenfélelem Lelkével. Krisztus a mi Urunk által.” — Ez az erővel teli imádság a megkenés előtti befejező könyörgésnek, tehát a szentség kiszolgáltatásának egy része. A közösség ebben az imában legyen egy a püspökkel. Az egység jeleként helyes volna a kezüket is fölemelniük.

A fölkenéshez használt krizma jelzi és eszközli a bérálandóban a Lélek új erejét. A kézrátétel, fölkenés és imádság révén Jézus minden egyes bérálandóval találkozik és megerősíti őket a Szentlélekben. A Szentlélek ajándékával mint pecséttel az Úr végérvényesen megjelöli a bérálko-

zót. A megbérmáltak a bérmálást követően is vegyenek részt oktatásokon (hittanórákon), hogy valóban megért-sék, ami történt, ami új számukra, és hogy milyen az az új út, melyen most járniuk kell. Ilyen oktatást adnak a kariz-matikus imaközösségek az „Élet a Szentlélekben” elneve-zésű lelkigyakorlatokon. Olyan témákkal foglalkoznak mint: személyes imádság, szentségek és istentisztelet, a lelki adományok fölhasználása az imatalálkozókön és az istentiszteleteken, növekedés a lelki életben, személyiség és érettség, megbocsátás és kiengesztelődés, keresztyén és a szociális igazságosság, hivatásválasztás és elhivatás. Eze-ket és hasonló témákat az újonnan bérmáltak továbbkép-zésének anyagául ajánljuk. Kedvező esetben az oktatás el-ső éve után az előbb javasolt anyagok elmélyültebb tanul-mányozását be lehet tervezni a középiskolások és felnőttek hitoktatásába.

Végül még egy szó a *bérmaszülőkhöz*. Korábban sokszor előfordult, hogy családonként egyetlen férfi volt a bérma-
apja az összes fiúnak és egyetlen nő a bérmaanya az összes leánynak. Én a saját bérmálásom előtt soha sem láttam azt az embert, aki a bérmaapám volt. A bérmálás napján is csak távolról láttam. (Nálunk ez nem volt szokásban, de elő szokott fordulni, hogy akinek nem volt bérmaapja, a sekrestyést vagy egy ismeretlen férfit állítottak mögé. — *Fordító megjegyzése.*)

Az új bérmálási szertartás szerint lehetőleg a keresztszülők legyenek a bérmaszülők is. Ez különösen jó gyakor-latnak látszik, mert összekapcsolja a két szentséget és el-mélyíti a kapcsolatot a keresztszülői és a bérmaszülői fela-dat között. Nyilvánvalóvá kellene válnia, hogy a keresz-
tény közösség a bérmáltakért felelős gondoskodást vállal. A plébániai közösség álljon a bérmaszülők mögött és köte-lezze magát arra, hogy lelkiekben velük együtt gondozzák az újonnan bérmáltakat. Egyébként a keresztszülőknek és a bérmaszülőknek ugyanarról a plébániáról kellene jönni-ük, mint a megbérmálnak, mert ők a bérmalandók legkö-zelebb álló közössége. Így módon a bérmaszülő a bérma-landót közvetlenebbül tudja vezetni és gondjait vele e-gyütt hordozni. Ezt az eszményt valószínűleg nagyon sok

gyakorlati meggondolás hátráltatja. A szülők esetleg azt kívánják, hogy távolabb élő családtagok legyenek a bérmaszülők.

Mindenesetre fontos, hogy a bérmaszülők kötelezettségük komolyságát helyesen értelmezzék Isten színe előtt és a bérmandóval szemben.

A bérálás általunk végzett elemzése messzemenő követelményeket támaszt azoknál, akik ajánlatainkat meg szeretnék valósítani. Ameddig az egyház valóságát nem tudtuk ünnepélyesen megélni, addig nehéz lesz a gyakorlatba átültetni akárcsak egyetlen javaslatunkat is. Legyünk reálisak. Semmi sem bontakozhat ki abból, amit ebben a fejezetben említettünk, ha a bérmandók nem tudnak belenőni egy olyan közösségbe, amely őket együttesen hordozza. A legtöbb keresztyének nincs ilyen hordozó közössége. Sok plébánián kizárólag a vasárnapi istentiszteletek alkalmával találkoznak. Legtöbbjük számára ez a találkozás abban áll, hogy névtelen idegenek mellett ülnek. A közösség fogalma ezeken a plébániákon csak üres szó marad és füstként elillan. Akik a plébánián együtt dolgoznak egy bizonyos feladat elvégzésében, vagy valamilyen szolgálatot vállalnak, azok lassan a közösség valamilyen formáját találják meg. Ott is adódik ugyan elég feszültség, vetélkedés és fölösleges szóbeszéd. A plébános pedig egyre inkább a közvetítő szerepébe kényszerül, ami elnyeli energiáit. Biztosan van néhány plébánia, ahol életközösségekké nőttek egybe és fönntartják „a béke kötelékében a lelki egységet” (Ef 4,3) a közös élet folyamán. De ilyen egyházközösség nagyon kevés akad.

Mi történjék tehát? Hogy az egyházat ünnepélyesen meg tudjuk élni és ezáltal a bérálás szentsége életté válhasson, nekünk magunknak és a plébániának kell néhány alapvető lépést megtennünk:

1. Meg kell tapasztalnunk, hogy mennyire szeret minket az Isten és mi a terve velünk;

2. az isteni szeretet erejében mindegyikünknek szívből meg kell térnie, ismét az Urhoz kell fordulnia, ellentmondani a bűnnek, Isten uralmát elfogadni és a keresztségi fogadalomnak a kegyelemmel eltöltött felelősségében élni;

3. személyes nehézségekben és a másokkal való kiengesztelődésben meg kell tapasztalnunk Isten gyógyító szeretetét;

4. Isten szeretetének és ígéjének fényében elsőbbséget kell adnunk életünkben a családnak, a munkának, az egyház és a társadalom szolgálatának;

5. ezek közül az elsődleges dolgok közül föl kell ismerünk, hogy melyik az a kölcsönös elkötelezettség, amit Isten vár tőlünk a közösségben jelenlétünk és szolgálatunk által;

6. a megtérés és a testvéreknek való odaadás döntő fontosságú a dicséret és az ünneplés közösségének létrejöttéhez és a benne való részvételhez;

7. tudnunk kell, hogy a vasárnapi igeistentiszteletben és az Eucharishtiában ünnepelhetjük meg azt, amit Isten életünkben tett.

Így megerősítve így megtehetjük a következő lépést, az Isten ígéjével és a szentségekkel való életszerű közösséghez. Ameddig minden egyes plébánia föl nem ismeri, hogy micsoda ő az Isten előtt, ameddig hem akarjuk tudomásul venni, hogy milyen óriási az Isten könyörülő szeretete, ahogyan meghív bennünket, hogy magunk és családunk egyszerű és mindennapi reményei mellett olyan terv részesi legyünk, amely mindezeket messze fölülmúlja, addig a megújulás minden formája, minden szertartásbeli újítás és program homokra épül. Ezek a szavak, mint közösség, szövetség, kiengesztelődés — címszavak maradnak, üres kifejezések maradnak, olyanok, mint a falra hányt borsó, minden átalakító erő nélkül, csupán árnyképe annak a sziklának, amelyet Isten igazsága és valósága jelent. Ezt nem azért mondjuk, hogy bárkit elítéljünk, vagy túlzottan megterheljünk. A fényre vezető út nem saját erőinktől függ. Sokan agyonhajszolták magukat az igazságért és közben fölemésztdtek. Isten azonban tudtunkra adta, hogy az *erő tőle jön* és nem tőlünk. Tudnunk kell, hogy kérhetjük, elvárhatjuk és ráhagyatkozhatunk. Meg kell *élnünk azt a reményt*, amelyre elhivatottak vagyunk. „Milyen gazdag az a fölséges örökség, amelyet ő a szenteknek szánt!” (Ef 1,18) Isten ezt az erőt számunkra készen tartja,

különösen a keresztség és a bérálás kegyelmei által. Szeretete, amely számunkra ezeket a kegyelmeket adja, állandó és hűséges. Mindezt csak azért mondjuk, hogy lásuk meg együtt józanul, hogy hol is állunk. Hagyatkozunk rá erre és mint az ő népe kérjük irgalmát és erősítését, akkor olyan erőt kapunk, mint *azelőtt soha*.

Akkor ismét értelme lesz a bérálásnak. Minden közösség tudja, milyen adományokra van szüksége, hogyan talál segítséget másokban és ragad magával másokat. A közösség a szeretet testévé válik, a bérálás kölcsönös ajándékká lesz. A megbérált örül a Szentlélek adományainak, fölismeri helyét a Test szolgálatában. Tudja, hogy hogyan szeretné Isten őt használni. Ismeri saját értékét, örül annak, hogy befogadják, használják képességeit és megerősítik.

A közösség pedig újra nagy ajándékot kap, mert olyan testvérrel lett gazdagabb és erősebb, aki odaadja életét a közösség szolgálatára.

8. Eucharisztia

Az első fejezetekben az Eucharisziát példának hoztuk föl, mint alapvető tényezőt a szentségek életrekeltésében. Most szűkebb keretben akarjuk itt tárgyalni ezt a szentséget. Az Eucharisztia ünnepélyes imádás, amelyet az egész közösség mutat be az Úrnak. A közösség egyesül Jézussal az Atya imádásában és a Szentlélek erejében. Jézus köszönetet mond az Atyának az egész üdvtörténetért. Mint főpap és mint föltámadt Úr, az Atya jobbán ülve közbenjár értünk. Egyesülünk Jézussal halálának, föltámadásának és megdicsőülésének húsvéti titkában. Meghívást kapunk a minden értelmet meghaladó titokban való részvételre, ahol csak a hitben haladhatunk előre és lehetünk részesei egy olyan történésnek, amely meghalad minden olyat, ami megszokott és meghitt.

Az Eucharisztia fontossága megkívánja, hogy kiegyensúlyozottan közelítsük meg. A liturgia magasztos természetéhez mért módon kell találkozunk vele és mégsem

túllépve azt a szintet, ahol még értelmünkkel jelen tudunk lenni és még egész mivoltunkkal ünnepelhetünk. Ezért nem akarjuk itt az olyan teológiai megfontolások számát növelni, amelyeket gazdagon kifejtettek már sok könyvben. Egyszerűen csak rögzíteni akarjuk, ami számunkra történt, ahogy annak értelme nyilvánvalóvá lett nekünk. Hogy ezt elérjük, két különböző szempont szerint fogunk szólni. Egy-egy olyan eucharisztia-ünnep kisugárzását írjuk le, amelynél az összegyűlték fölismerik és várják a Szentlélek átalakító és megújító erejét. Mindenki átgondolja, hogy a maga helyzetéből hogyan járulhatna hozzá az eucharisztia-ünnephez, hogy Isten ereje jelenlévővé lehessen.

Szívesen vállalom azoknak a tanítványoknak a magatartását, akik fölismerték Jézust a kenyértörésnél: „Megnyílt a szemük”. Visszaemlékeztek arra, hogyan lángolt a szívük, amikor Jézus fölfedte nekik az Írás értelmét. A következő beszámoló megkísérli leírni, hogy mi gyújtotta föl a szívemet és mi nyitotta meg a szememet, hogy Jézust újra fölismertem az Eucharishtiában. Az Eucharisztia évek óta életem középpontja, de különösen 1964, vagyis pappászentelésem óta. A fölszentelés utáni napon tartott első szentmisémre minden részletében emlékszem. Szívesen gondolkodok bátyám esküvőjekor tartott szentmisémre, és az édesanyám, édesapám halála alkalmával mondott gyászmisére. Különös kegyelem volt, hogy ezekben a pillanatokban együtt ünnepelhettük az Eucharishtiát. Arra is emlékszem még, milyen örömmel ünnepeltük először nényelven az Eucharishtiát. Mélyen meghatódtunk, a közösséggel való összetartozás új érzése volt ez. Azelőtt is tudatában voltam a mérhetetlen titoknak, az ige-istentisztelet befejezése után azonban testvéreimet alig vettem észre. Emlékszem még arra is, hogy milyen benyomást hagyott bennem az első mise, amelyet a polgárjogi mozgalom híveivel ünnepeltünk. Új dalok ragadtak minket magukkal és olvastuk M. L. King beszédét: „Van egy álmom”. A szegények menetét és a békemozgalmat is külön szentmisében ünnepeltük. A Cursillo-mozgalom által Jézus testvéremmé lett. Mindig örülök, ha velük ünneplem az Eucharaishtiát.

Később döntő pillanat lett életemben, amikor mint rektor tértem vissza a szemináriumba. Itt most vezethettem néhány jól előkészített eucharisztikus ünnepet. A szemináriumi liturgiában együtt volt a választékos zene, az egész közösség éneke, jól előkészített és előadott prédikációk gazdag szimbolikával. 1969 nyarán szükségét éreztem, hogy tökéletesebb pappá legyek Jézus követésében. Tudtam, hogy imaéletemnek egyre fontosabbnak kell lennie számomra. Vágytam minden után, ami ezt a kívánságomat beteljesíthette volna. Azt kérdeztem magamtól, honnan kellene jönnie a válasznak. Egy karmelita apáca és egy szeminarista beszélt nekem a „Szentlélekben való megkeresztelkedésről”. Csak rövid magyarázatra volt szükség. Tudtam, hogy ez az, ami kell nekem. Szükségem volt rá, hogy a Szentlélek betöltsön. Tudtam ugyan, hogy a Szentháromság bennem lakik, de azt is tudtam, hogy Isten Lelkének kell életem központjává lennie. Belső erőre volt szükségem. Tudakozódtam a Szentlélek keresztsége felől. Olvastam a Szentírást és olyanok tanúságtételeit, akik részesei lettek ennek a tapasztalatnak. Egyre jobban vágytam utána, hogy életemet teljesen Jézus uralma alá helyezzem. Csak vártam az alkalmat, hogy megkapjam a Lélek-keresztséget.

1969 októberében jött egy pap és egy fiatal egyetemi hallgató, aki épp akkor tette le vizsgáit, Pensylvániából, a lorettói Szent Ferenc kollégiumból. Előadást tartottak a Lélek-keresztségről és a Jézussal való találkozásról. Ezen az estén imádkoztak, hogy Jézus kereszteljen meg engem a Szentlélekben. Megtörtént! Egy szempillantás alatt imába merültem. Megtapasztaltam Isten mély, benső jelenlétét. Sokáig térdeltem, egyedül Isten jelenlétének tudatában. Olyan szívesen kiáltottam volna föl Péterrel: „Uram, engedd, hogy három sátrat építsünk!” Valaki megérintett, fölálltam és egy sarokba húzódtam. Ott ültem még egy óra hosszat. Abszolút semmit nem csináltam. Isten megragadott engem. Nem voltak szavaim, gondolataim, csak az ő jelenléte, csak az ő dicsőségének megtapasztalása. Valaki megkért, hogy imádkozzam egy másik papért, hogy növekedjen bölcsességben. Odamentem, ahol ő térdelt, és el-

kezdtem fölötte imádkozni. Kértem Jézust, hogy adja meg neki ezt az ajándékot. Elkezdtem beszélni. A nyelvem egyszerre egészen másképpen kezdett mozogni. Szavak jöttek, de nem azok az angol szavak, amelyekre gondoltam. Abbahagytam a beszédet, de a folyamat hangtalanul ment tovább bennem. Éreztem, hogy megköszönöm az Atyának a kapott adományt. Éreztem, hogy dicsőítem Istent jóságáért.

Ezen az estén korán lefeküdtem. Az éjszaka folyamán többször fölébredtem. Az imádság még mindig ment tovább bennem. Nem akartam imádkozni, de az ima magától ment tovább, az Atya dicsérete volt. Úgy tűnt, mintha néztem volna saját magamat, de ment tovább bennem és egészen áthatott. Másnap reggel a Bibliát akartam olvasni. Fölnyitottam az Apostolok Cselekedeteit. Úgy tűnt, hogy a szavak újszerűen, új élettel és új erővel érintenek. Egész újonnan értettem meg őket. Úgy találtam, hogy én is egy tanítvány vagyok ebben a történetben. Már szinte nem is látszott történeti dokumentumnak, inkább ígéretnek a mai napra. Két óra múlva erőszakkal kellett abba hagynom az olvasást és az imát. Az irodámba mentem. Sokkal szívesebben visszamentem volna a szobámba, hogy a Bibliát olvashassam. Leveleket diktáltam. 11 óra felé leírtam, amit átéltem: „Tudom, hogy Jézus bennem él mint föltámadt Úr.” Ez volt az. Megéltem Jézust dicsőségében, Jézust mint az élő föltámadottat. Kérdeztem magamat, milyen érzelmek töltenek el. Alig voltam fölindulva. Ez a tapasztalat mélyebbre hatolt. Jézus volt ott — túl minden érzelmen.

A kápolnába mentem. A papokkal és a szeminaristákkal Eucharisziát ünnepeltünk. Az Eucharisztia is más volt, más mint minden addigi. Átéltam, hogyan vezet a Lélek a bűnvallomásra. Úgy tűnt, hogy egészen új területeket mutatott nekem, amelyeket bánattal szemléltem. Közben nagyon szomorú lettem, hogy olyan sokféleképpen hűtlen voltam. Amikor elkezdtek a Glóriát, a szomorúság elmúlt, és helyét új erő foglalta el, a dicsőítés ereje. Úgy vettem észre, hogy egy szívvel-lélekkel dicsérjük az Istent. Az olvasmány és az evangélium szavai személyes üzenetként

hatoltak szívembe. Úgy éreztem, hogy megérintik szívemet és kezdik átalakítani, annyira az életemre vonatkoztak. Mindannyian mondtunk egy rövid beszédet. Csodálkoztam, hogy látszólag mindenki egyformán fogta föl a benyomást. Beláttuk, hogy természetünk szerint bűnösök vagyunk, és örültünk annak, hogy Jézus a mi szabadítónk és Urunk.

A kánon kezdetén először tapasztaltam meg, hogy Jézus minket, mint saját Testét mutat be az Atyának. Rendkívüli pillanat volt ez! Eddig is tudtam, hogy ez így van, most azonban *átéltem*. A „Miatyánk”-ot úgy énekeltük, mint egy himnuszt. A békecsóknál az egység új érzésével öleltük át egymást. A szentáldozás után csöndben időztünk ebben az új egységben. Ez minden, amit erről az Eucharisztia-ünneplésről még tudok. Azt gondoltam, egyedülálló csúcspont volt és az is marad. De nem így lett. Azóta sok szentmisén vettem részt és gyakran megtapasztaltam ezt a belső erőt. Sokat tanultam hozzá, hogyan is kell ünnepelni. De a legfontosabb, amit tanultam az, hogy a Szentlélekben kell ünnepelnünk. Ő az a Lélek, aki így kiált bennünk: „Abba, Atya”. Ő az a Lélek, aki megtérésre vezet minket: a dicséretre, az ige hirdetésére és az arra való válaszára. Ő az a Lélek, aki bevezet minket az áldozatba, amit Jézus mutat be az Atyának. Megtanultam, mit kell tennünk, hogy úgy kiáltsunk a Lélekhez, hogy a falak leomoljanak, amelyek elválasztanak bennünket a Lélektől; megtanultam, hogy hogyan segíthetek másoknak, hogy velem együtt a Lélekhez kiáltsanak. Nagyon tiszteltem ugyan azoknak a jó és szentéletű keresztényeknek a kívánságát, akik nem akarják velünk ünnepelni a Szentlélekben a liturgiát, de mégis türelmetlenül várok arra a nagyszerű pillanatra, amikor minden jelenlévő tudni fogja, hogy a szentmisét igazából csak a Szentlélek vezetheti, és hogy vezetni is akarja.

Ahol a közösség nyitott az *Eucharisztia Lélekben való ünneplésére*, ott a liturgia vezetésénél azon igyekezem, hogy a következőkre különösen is ügyeljek. Mindez ugyanis segít nekem és a velem együtt miséző paptestvéreknek, hogy jobban teljesítsük a szolgálatot:

1. Elkezdem énekkel és imával dicsőíteni az Urat, ez hozzásegít ahhoz, hogy mindannyian Istenre központosítsuk figyelmünket és elfelejtsük magunkat. Az egység megtapasztalásához is hozzásegít.

2. Az Isten-dicséret csúcspontjánál kérem a közösséget, hagyja, hogy a Szentlélek a bűnbevallásnál mutassa meg, mi akadályozza az Istennel való tökéletes egyesülésüket, és mi korlátozza szabadságukat, hogy teljesen odaadják magukat az Atyának ebben a szentmiseáldozatban. 1975 októberében mint főcelebráns voltam jelen a karizmatikus megújulás Upper-Midwest-i konferenciájának zárómiséjén. Kb. ötezren voltak a jelenlévők. A próféciaák sora következett. Három ember jött egymás után a mikrofonhoz, hogy az Úr kívánságát elmondják: Tisztuljunk meg az ő szeretete által. Engedelmeskedtünk ennek a szónak és megtapasztaltuk, hogyan nyertek bocsánatot a próféciaákban említett bűnök: a kevélység, a közömbösség az Istennel és az embertársakkal való ténylegesen megvalósított kiengesztelődésben.

3. A bűnbevallás után rendszerint ének vagy Isten dicsőségének magasztalása következik. Átélem, hogy minél mélyebben hatolnak magukba az emberek, hogy megtisztuljanak, annál tökéletesebben tudják átadni magukat a magasztalásnak, az Úrhoz kapcsolódva. Elkezdem a nyelvímát vagy a nyelveken való éneklést, ha célszerűnek látom. A karizmatikus konferenciák Eucharisztia-ünnepén sokszor engedtem, hogy az igeistentisztelet előtt hosszabb ideig dicsérjék az Istent és „nyelveken” énekeljenek.

4. Az Isten ígését a liturgiában *hirdetni* kell. Úgy gondolom, a közösség megérdemli, hogy hirdetve hallja. Ezért lehetőleg jó fölolvasókat igyekszem választani és meghagyom nekik, hogy készüljenek föl az olvasásra. Nem tudok olyan fölolvasókat használni, akik érthetetlenül vagy túl gyorsan beszélnek, akik nem becsülik a Szentírást és nem tudják magukat kiszolgáltatni az ige erejének.

5. Figyelek arra, hogy átgondolás és ima céljára minden olvasmány után szünet következzen. Néha célszerű az Ó- vagy az Újszövetségből vett olvasmány után mindjárt egy

rövid beszédet tartani, ha az még nyitottabbá teszi az embereket az evangélium hirdetésére.

6. Különösen ügyelek arra, hogy az evangéliumot mint *örömhírt* hirdessük és a prédikáció azt az örömhírt hangsúlyozza, amit az Írás hirdet. Hiszem, hogy az Írás erejének folytatódnia kell a prédikációban. A közösségnek az Írást és a prédikációt mint egységet kell átélnie. A prédikációnak nem szabad eltávolodnia az Írástól és nem szabad más szentírási részeket tárgyalnia, mint amit hirdetünk.

A közösségnek azt a benyomást kell kapnia, hogy a bibliai üzenet valami fontosat akar nekünk mondani a mai napra. Tudjanak igent mondani a hallottakra, az ígét ma tudják elfogadni saját életükre vonatkozóan és örüljenek a jóhírnék, mert Jézus eljött! A prédikációnak valóban valami újat kell hoznia, természetes közvetlenséget és frissiséget kell sugározni. Jónak kell lennie. Olyan valaminek, ami meggyőz és fölszólít a tisztább és jobb életre. Én is tartottam és hallottam is olyan prédikációkat, melyeket leginkább rossz ismétléseknek lehetne nevezni. Ismételték azt, amit már gyakran hallottak az emberek, és azok elmehettek azzal a benyomással, hogy életük és társadalmi helyzetük valóban elszomorító, sőt reménytelen. Számomra az Írásnál a legfontosabb szempont annak „szentségi” volta. Ez annyit jelent: az Írás lehetőség arra, hogy Krisztussal és így Krisztusban Istennel találkozzunk. Az Írás sugalmazott mű, ami azt jelenti, hogy a Szentlélek lehelete tölti be. Mivel a Lélek ereje benne lakozik az Írás szavaiban, azért ezek a szavak birtokolják azt az erőt, hogy lelket úgy megindítsák, ahogy arra semmilyen más szó nem képes. Az Írás sugalmazottságából következik az Írás „szentségi” jellege. A legtöbb tanulmány, ami a Szentírás sugalmazottságáról szól, annak tévedhetetlenségére összpontosul, ami azt a tulajdonságát jelenti, hogy az Írás sehol sem téved. Ez is egy hatása az inspirációnak, de negatív formában kifejezve. A sugalmazottság pozitív hatása „szentségi”, ami azt a tulajdonságot jelenti, hogy az Írás szavaiban Jézussal, Isten igéjével találkozunk. A Lélekben való megkeresztelkedés után sok embernek támad ellen-

állhatatlan vágya, hogy olvassa a Bibliát. Lelkük az ige lelkéből él. A prédikációnak a közösség lelkét rá kell vezetnie, hogy a Jóhír benne élővé legyen. A prédikáció a szikra az ige tüze és az emberek lelke között. Bármilyen is legyen a prédikáció, a közösséget arra a fölismerésre kell elvezetnie, hogy: „Isten országa közöttünk van.”

7. A prédikáció után hagyjunk rövid időt az elmélyedésre, vagy ahol lehetséges, adjunk teret az imádságos válaszadásra. Ha a prédikációt a Lélek erejében tartották, akkor a hivek kívánják is, hogy egy ideig elmélyedjenek. Ha az Eucharisztia olyan közösségben ünnepeljük, amelyben a Szentlélek megbízott valakit a prófétai szó ajándékával, akkor gyakran előfordul, hogy ez a személy rövid beszédet mond, amellyel a prédikáció üzenetét megerősíti és kiemeli. Ezt a szöveget nagyon különböző formában adja a Szentlélek: vagy mint prófeciát, amely különleges módon az Úrtól jön, vagy mint rövid tanítást vagy mint megglátást, amit a bölcsesség szavának is neveznek.

8. A Hiszekegyben a közösség válaszána kell kifejeződnie, hogy valóban hiszi, amit hirdettek. Ha igazi buzdítás előzte meg, akkor a közösség a hitvallást frissen és teljes hittel fogja elmondani.

9. A hivek könyörgése lehet az erő megtapasztalása és lehet kudarcélmény kifejezése. Halálra ítélt vállalkozás, amikor előre megfogalmazott kéréseknek listáról való érzéstelen fölolvását kell végighallgatnunk. Kapcsolatban lehetnek a kérések az adott nappal és természetes frissességgel kell kifejeznünk a körülményekből adódó sürgető problémákat. Lehangelő olyan kéréseket hallani, amelyek minden szükségletet magukba akarnak foglalni. Általában nehéz egyszerre a világ minden bajáért imádkozni. Könnyebb azokért az emberekért könyörögni, akiknek nehézségeit a prédikáció nyilvánvalóvá tette. Könnyebb olyan emberekért és körülményekért imádkozni, amelyek közvetlenül kapcsolódnak hozzánk vagy a többi jelenlévőhöz. Egyesek jobban szeretik, hogy a hivek könyörgésének keretében mondják ki sajátos problémáikat, semmint hogy külön hangosan imádkoznának. Általában kérem a közöset, fejezzenek ki még más szükségleteket is, amelye-

ket nézetük szerint tudatosít velük az Úr. Ha úgy tűnik, hogy ezek közül a keresetlen könyörgések közül valamelyik különösen is sürgető, vagy a közösség megnyilatkozását váltja ki, akkor megszakítom a kérés-sorozatot és hagyom, hogy a jelenlévők ezért az egy kívánságért imádkozzanak, mielőtt további könyörgések következnenek.

10. Az *adományok előkészítése* (fölajánlás) különösen hatásos, ha a jelenlévőknek lehetőséget ad rá, hogy önmagukat ajánlják föl az Atyának. Ebből az alkalomból föl kell ajánlani a liturgikus adományokat, de létünk anyagi alapjait és végül saját életünket is. Ha minden hívő kimehetne az oltárhoz és valamit fölajánlana, akkor ezzel nagyon jól kifejezhetné odaadását. Az ima és az adomány kifejezheti a szentek szentjébe való belépést, ahol a liturgia áldozati része folyik. Különösen ajánlatos itt az olyan zene, amely személyes odaadásra hangol.

11. A prefáció fölszólítás az egységre és szívünknek Istenhez való fölemelésére. „Emeljük föl szívünket”, ez valóban legyen cselekvésre való fölszólítás. Ha a hivek így fogadják, akkor nagy erővel válaszolják: „Fölemeltük az Úrhoz”. Az „Adjunk hálát Urunknak Istenünknek” fölszólítás fejezze ki valóban a hálaadás szándékát. A hivek „Méltó és igazságos” válasza mindenkit arra fog bátorítani, hogy *semmi mászt ne tegyen, csak ezt*. A tulajdonképpeni prefáció azután ebben a szellemben folytatódhat és kiválthatja a jelenlévőkből a valóban imádságos lélekkel mondható „szent-szent-szent”-et, ami tele van forró odaadással, és amit lehetőleg énekelni kell.

12. Az eucharisztikus ima az áhítatos csend és a hódolatteljes titok ideje. Minden egyébnek ezt kell elősegítenie. Úgy találom, hogy az eucharisztikus kánon szövegeinek naponkénti ismétlése megerősíti annak fontosságát, hogy az elmélkedés hozzáadásával őrizzük meg az áhítatot. Az eucharisztikus ima végén a pap ezt mondja: „Óáltala, ővele és őbenne a tiéd, mindenható Atyaisten, a Szentlélekkel egységben minden tisztelet és dicsőség mindörökkön örökké. Ámen. „Amit valóban hittel, mint az eucharisztikus ima diadalát hirdet, azt a nép az „Ámen” válasszal tudatos egyetértéssel fejezi ki.

14. A szöveg szerint a misézõ ezután fölszólítja a jelenlévõket, mint az Úrtól megváltottakat, hogy az Úr testvéreiként vallják Atyjuknak az Istent. Abban a mértékben, ahogy a közösség megéli ezt az egységet, emelkedik föl arra a szintre, hogy a Miatyánkot élő hittel imádkozza.

15. A *békecsók*nak sokféle formája lehet. A békének több jele van, úgy mint kézfogás, ölelés, csók. Akármelyik jelet is alkalmazzuk, annak a liturgia erejébõl kell származnia és így elõkészítenie az Úr testének és vérének imádságos vételét. Semmi esetre se szakítsa meg a liturgiát, hogy kedélyes együttlétté váljék. Még kevésbé fajuljon üres gesztussá vagy rutincselekvéssé.

16. A *szentáldozás* elõtt a pap és a közösség külön gyógyítást kérõ imát mond. Az elsõben azt kéri a pap: „Uram Jézus Krisztus, szent tested és véred vétele ne váljék ítéletre és kárhozatomra, hanem jóságodból szolgáljon lelkem és testem oltalmára és *gyógyulására*.” A nép kéri: „Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak egy szóval mondd, és *meggyógyul* az én lelkem.” Ezt az imát abban a várakozó hitben kell elmondani, hogy az Úr valóban meg szeretne gyógyítani minket, és meg is teszi azt irántunk való szeretetében. Ahol szükséges, tájékoztassa a pap a hiveket ennek az imának jelentőségérõl.

17. „Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség. Egy az Isten, mindnyájunk Atyja” (Ef 4,5-6). Ez az *Úrban való egység* az elõfeltétele annak, hogy Jézust, az Urat, a kenyérben és a borban magunkhoz vehessük, mint szentségileg valóban jelenlévõt. Egynek kell lennünk Jézussal és általa egynek az Atyával a Szentlélekben. Az õ jelenlétében kell egynek lennünk testvéreinkkel. Az egyenlenség és az elidegenedés sebeit gyógyítja Jézus jelenlétének ereje. Az egyházatyák az Eucharisziát a gyógyulás szentségének nevezik. Idõt kell találnunk arra, hogy tudatosak maradjunk ebben a jelenlétben, a gyógyulást is megkapjuk és hittel elfogadjuk. A papnak ügyelnie kell arra, hogy a béke szelleme uralkodjék. Minden fölösleges cselekvésnek, a kehely és a paténa törölgetésének is, ha csak lehet, késõbbre kell maradnia. Ahol nyitottak a karizmatikus beszéd ajándékára, ez az idõ nagyon alkalmas arra, hogy el-

mondjuk a szeretet és a bátorítás szavait és elfogadjuk az Úr további szolgálatára szóló küldetést. A főcelebránsnak gondosan kell ügyelnie arra, mi megy végbe a közösségben, és hogyan vezeti őt a Lélek annak fölmérésére, milyen hosszan tartson ez az idő. A zene, amely az átgondolást és az átimádkozást aláfesti, legyen bátorító.

18. A *befejező ima*, az áldás és az elbocsátás fontosak. Semmiképpen sem kell ezeket rutinbefejezésként kezelni.

Minden olyan találkozás végén, amelyen különösen fontos dolgok történtek, az elnök mégegyszer utal a történetekre és az összejövetelt abban a szellemben zárja be, amelyben lezajlott. Épp így az Eucharisztia ünneplése végén a főcelebránsnak össze kell foglalnia ennek a találkozásnak a jelentőségét. A elbocsátás történjék a Máté evangélium zárószavainak szellemében: „Menjetek és tegyetek tanítványommá minden népet, kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében és tanítsátok őket mindannak megtartására, amit parancsoltam nektek. Íme, én veletek vagyok mindennap a világ végéig” (Mt 28,19-20).

Anna tapasztalatai:

Páter Michael olyan eucharisztikus liturgiáról elmélkedett, amelyet igazán a Szentlélek erejében ünnepeltek, és utalt azokra a maradandó gyümölcsökre, amelyeket ez teremhet. Sokan közülünk átélhettek ilyen liturgiát és megállapították a páter személyes elmélkedésének igazságát. Mégis az ilyen Eucharisztia-ünnepek, bár éppenséggel lehetségesek és kívánatosak is, a legtöbb ember számára ma még ritkán elérhetőek. Hogyan tudjuk mégis „megragadni” a liturgia és Eucharisztia erejét, ha a közösség nem él várakozó hitben, és ha az egyének nem tudják, hogy mit szeretne az Úr életükben ismét megérinteni, amikor összegyűlnek az Eucharisztia megünneplésére?

Egyetlen eucharisztia-ünneplésnek sem szabad „Isten és én” élménynek lennie. Ha tehát nem olyanokkal vagyok együtt, akiket a várakozó hit egyesít, akkor mégis meg-

próbálok a mise előtt bensőleg ismerkedni a jelenlévők problémáival. Imádkozom, hogy minden terhet és félelmet, amit magukkal hoztak, vegyen el tőlük az Úr, hogy hallják meg szavát és be tudják őt fogadni egészen új tudattal. A bűnvallomásnál kérem Istent, hogy bocsásson meg az egész közösségnek mindent: kérem azokért, akiket megbántottam és ezáltal akadályoztam vagy hátráltattam őket az Isten, barátok és testvérek felé való nyitottságukban. Közvetlenül az ige-istentisztelet előtt imádkozom, hogy a fölolvások a Szentírásból legalább egyetlen verset újonnan értsenek meg úgy, hogy Isten szavának tüze láng-ra lobbanjon bennük és egy napon megindítsa bennük a születést, hogy Isten szavát hatalommal hirdessék. Éppen így imádkozom azért, hogy mindannyiszor újból érintsen meg engem is az Úr.

A prédikáció kezdete előtt mindig kérem Istent, hogy ajándékozzon új erőt a papnak, aki a hét végén talán három misét is mond. Imádkozom, hogy ne vegye tehernek a prédikációt, hanem lássa meg benne azt a lehetőséget, hogy ezáltal még nagyobb szeretettel tudja vezetni a közösséget. Imádkozom, hogy Isten ígéjének ereje hatoljon be az emberek szétszórt lelkületébe és mindnyájan, pap és nép, az ige igazságában válaszoljunk Istennek és a felebarátoknak. A hivek könyörgésénél először is azokra a jelenlévőkre gondolok, akiknek olyan nagy nehézségeik vannak, és hitük annyira meg van rendülve, hogy nem tudják kéréseiket Isten elé vinni. Amíg a könyörgéseket fölolvassák csendben együtt imádkozom. A békecsóknál őszintén följánlom a békét a körülöttem ülőknek, akiket talán egyáltalán nem ismerek, és kiterjesztem feléjük ezt a végtelen ajándékot. Tudatosan teszem ezt igazi hitbeli gesztussal. Ezáltal a béke eszközeivé lehetünk, és így sok is megnyílnak annak a békének számára, amely minden képzeletet fölülmúl.

A szentáldozás előtt megpróbálok tudatosan minden hívő nevében imádkozni; „Csak egy szóval mondd, és meggyógyul az én lelkem”. A szentáldozás utáni hálaadásom első részében kérem Istent, hagyja, hogy meggyógyuljon minden itt összegyűlt hívő, és ez a gyógyulás azzal kez-

dődjön, hogy Istent mint a szeretet Istenét ismerjék meg és egészen újonnan remélhessenek. Hiszem, hogy Isten meghallgatja az imádságnak ezt a formáját. Hiszem, ha így imádkozom, akkor magam is nyíltabb vagyok. Így majd ő akar velem kapcsolatba lépni és hatni azok felé, akik nem vettek részt az Eucharisztia ünneplésében. Hiszem, ha az emberek csendesen így imádkoznak, lassanként megváltoznak. A közösség újjászületik a hitben, szívünk újra lángra gyullad.

Egy év óta tag lehetek Steubenville városban (Ohio) a Kollégium megújulási központjának életközösségében. Naponta részt vehetek olyan eucharisztia-ünnepen, amelyet a Szentlélek erejében és minden lélekadománnyal ünnepelek. De a legnagyobb áldás számomra az élő tudat, hogy része vagyok Krisztus testének. Ajándékainak gazdagságát testvéreimben tapasztalom meg, mint vezeklő és Istenre éhező népnek tagja, aki részesedni akar az Úr testében és vérében, amely a szeretet és a bizalom ezen leírhatatlan kötelékét lehetővé tette. Átélem, hogyan ismerik be egymás előtt gyöngeségeiket, hogyan bocsátanak meg egymásnak, és hogyan viselik el egymást kölcsönösen. Megélem, amint imádkoznak a bölcsesség és értelem, a prófétálás és ismeret adományaiért; megélem, hogy miképpen kell ezeket hirdetni és hogy hogyan lesznek a Lélek ereje által megerősített emberek. Megtapasztalom, hogy hogyan változnak meg, mert az Eucharisztia ünneplése által az Ige átalakítja őket: térj meg és engedd, hogy minden nap meggyógyulj és életre kelj testének és vérének vétele által.

Egy néppé egyesülve tapasztaljuk és együttes ünnepléssel éljük meg Péter szavainak igazságát: „Ti azonban választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, tulajdonul lefoglalt nép vagytok, hogy annak dicsőségét hirdessétek, aki a sötétségből csodálatos világosságára hívott meg titeket. Ti, akik valaha nem voltatok nép, most Isten népe vagytok; akik azelőtt nem nyertetek irgalmat, most irgalomra találtatok” (1 Pét 2,9-10). Isten részesíteni szeretné *egész népét* ebben a valóságban, hogy így valóban az ő Teste legyünk, amelybe eljön országa. Ez legyen a mi

imádságunk, bárhol is vagyunk, és bárhol is jövünk össze a mi Urunk testének és vérének ünneplésére.

9. A betegek szentsége

A betegek szentségét elég csak megemlíteni, sok emberben máris bizonyos zavart idéz elő. Amikor jön a pap, hogy betegünknek a házban kiszolgáltassa ezt a szentséget, akkor a tisztelet, félelem és zavar vegyes érzelmeivel találkozunk. A legtöbben úgy tekintik, mint haldoklóknak nyújtott segítséget, maguk azonban legjobban szeretnék, ha személyesen semmi dolguk sem volna vele. Valami ünnepélyes búcsúzásnak, szükséges rossznak tartják. Ezt a beállítottságot hivatott eloszlatni az „utolsó kenet” elnevezésnek „betegek szentségére” való megváltoztatása is, valamint az, hogy alkalmazási lehetőségét kiterjesztették. Ki lehet szolgálatni fiatalabbnak is komolyabb megbetegedésnél vagy az idősebb korúaknak akkor is, ha nem betegek, és mindezt szentmise keretén belül. *Jézus gyógyító erejének jóhíré*t minden embernek hirdetni kell. A betegek szentségben a gyógyító Jézussal találkozunk, ahogyan a süketek, a némák, a vakok és a leprások találkoztak vele Izraelben. Nem mindenki fog testileg meggyógyulni, aki részesül benne. De mindenki részesedik abban a lehető legnagyobb szeretetben, amit az Úr egyáltalában adhat. Az igazi szeretetteljes válasz erre, hogy békés lelkiüettel készülünk az Úrhoz való hazatérésre.

Ezzel kapcsolatban a többi között a következőket tapasztaltam meg személyesen: egy férfi maláriában haldoklott, a betegek kenetének vétele után 24 órával teljesen meggyógyult. Egy asszony szélütés után eszméletlenül feküdt és már semmire sem reagált. Kiszolgáltattam neki a betegek kenetét, miközben a család imádkozott betegük gyógyulásáért. Két nappal később telefonon fölhívott a család, hogy az anya csodálatosan és gyorsan meggyógyult.

Azóta már haza is ment és jól érzi magát. Egy idősebb szerzetesnőnek, akinek évek óta komoly hátgerincbántalmai voltak az egyik különösen fájdalmas roham alkalmával föladtam, a betegek szentségét. A fájdalmak évek óta annyira kínozták, hogy gyakran három-négy napig ágyban kellett feküdnie. A betegek szentségének fölvétele után azonnal megszűntek a fájdalmak. 18 hónapon át semmiféle hátfájása nem volt.

Egy másik szerzetesnő szívpanaszok miatt operáció előtt állt. De az orvos azt mondta, hogy nem operálhat addig, amíg a félelem és a feszültség jelentékenyen meg nem szűnik. Miközben fölvette a betegek kenetét, a közösség tagjai közül néhány szerzetesnő összegyűlt imádkozni. Az operáció után az orvos megköszönte azt a kiváltságot, hogy ő operálhatta. Azt mondta: „A szíve nyugodtan és szabályosan vert”.

A legmegindítóbb eset azonban egy teljesen béna lányé volt. A gyógyíthatatlanok és haldoklók kórházában feküdt, Brisbane-ban, Ausztráliában. Autóbaleset következtében 6 hónapon keresztül eszméletlenül feküdt, semmire sem reagált. A fölismerhetetlenségig el volt torzulva. Az orvosok véleménye szerint agyműködése a nullával volt egyenlő. Egy kis csoportban imádkoztunk érte. A szent kenet után fülébe súgtuk, hogy Isten szereti őt, hogy kik vannak körülötte, és hogy aggódunk érte és imádkozunk. Kértük, szorítsa meg a kezünket, ha ért valamit. Eltorzult kezével megszorította kezünket. Összetörve és elnyomorodva feküdt az ágyon, de most teljes hosszában kinyújtózkodott, sóhajtott egyet és elkezdett sírni. Ez volt az első kapcsolata környezetével a baleset óta.

Ilyen élményünk volt egy halálosan beteg asszonnyal is, aki rettenetesen félt a haláltól. 40 év körül lehetett, és több kicsi gyermeke volt. Beszélt nekem félelméről, mennyire sajnálja, hogy férjét és gyermekeit itt kell hagynia. A szentség fölvétele után mély békesség töltötte el. Azt mondta, hogy jól van, menjek csak nyugodtan más betegekhez, akiknek talán nagyobb szükségük van rám. Másnap meghalt. A család minden szükséges gondoskodásban részesült.

A karizmatikus megújulás Első Nemzeti Papi Konferenciáján 62 pap tanúskodott a betegek kenete által történt gyógyulásokról. Az egyik pap ezt mondta: „Mióta fölfedeztem, hogy ennek a szentségnek az a hatása, hogy *gyógyít*, egymás után tapasztalok gyógyulásokat a szentség kiszolgáltatása folyamán. Papi életem első huszonhat évében egyszerűen nem tudtam, hogy ilyesmivel is járhat.”

Magánál a betegek szentségének kiszolgáltatásánál világossá kell tenni, hogy az nemcsak a beteg és a pap ügye. A Jakab-levél 5. fejezetében a betegek meggyógyulása a következő meghagyásokkal van összekapcsolva: „Beteg valaki közöttetek? Hívassa magához az egyház előljáróit, hogy imádkozzanak érte és kenjék meg olajjal az Úr nevében. És a hitből fakadó imádság megszabadítja a szenvedőt, az Úr megkönnyebbíti őt, ha pedig bűnökben van, bocsánatot nyer” (Jak 5,14-15).

A presbiterek vagy előljárók említésével az Írás bennfoglaltan fölhívja az összes hívőt, hogy imádkozzanak az egyház vezetőivel együtt. Mert csak a hívő ember imája mentheti meg a betegeket. Ezért nyomatékosan ajánljuk, hogyha egyáltalán lehetséges, jöjjön össze a betegek szentségének föladásakor az igazán hívők egy csoportja imaségítség céljából.

A betegek szentségének új szertartása föltételezi a közösség aktív részvételét. Előírja a pap részére, hogy lehetőleg békeüdvözlettel kezdje a szertartást és áldja meg a betegeket és a helyiséget szenteltvízzel. Azután köszöntse a jelenlévőket és olvassa föl a Jakab levél 5. fejezetének fönti részletét. A pap azután választhat a következő imák közül: „Meváltó Jézusunk gyógyítsd meg beteg testvérünket a Szentlélek kegyelmével, orvosold sebeit, bocsásd meg bűneit, szüntesd meg minden testi-lelki fájdalmát, add vissza teljes egészségét, hogy irgalmad által fölépüljön és munkájához visszatérhessen.” Vagy: „Engedjen el neked a mindenható Isten minden büntetést a jelen és a jövő életben, nyissa meg neked a mennyország kapuját és az örök élet örömeibe vezessen el téged” (Betegellátó könyv. Bp. 1977. 43 és 54. oldal).

Az egyház tehát a pap döntésére bízta, hogy kifejezetten a gyógyulásért imádkozzon, amikor az első imádságot választja. Hisszük, hogy általában a papnak kifejezetten a gyógyulásért kellene imádkoznia. A második imát csak akkor kellene alkalmazni, ha nyilvánvaló, hogy az Úr akaratából ez a betegség halálos kimenetelű lesz. (Pl. ha nagyon idős a beteg, vagy nagyon súlyos baleset érte — *ford. megj.*) Erre következik a bűnbánat szertartásában való részvétel, amikor lehetőleg mindenki megbánja valamilyen formában bűneit. Ezt követi a szentírási olvasmány. Ajánlanám a kafarnaumi százados szolgájának meggyógyítását (Máté 8,5-13). Más szentírási részletek nem a gyógyulásra vonatkoznak, hanem megígérik az isteni jutalmat a hű szolgának az elviselt fáradságért.

Az Írás olvasását egy sor könyörgés követi. Azután a pap csöndesen a beteg fejére teszi kezét. Gyakran ez a *kéz-föltétel* (Betegellátó könyv 56. old.) pusztán a hit imája az erő megtapasztalása nélkül. A pap azonban érezheti, hogy kezén keresztül erő megy át a betegbe. Átlagon felüli melegség vagy fölvyillanyozódás jelentkezhethet vagy az az érzés is, hogy a kezek mintegy belesüllyednek a beteg fejébe. Ezeket a jeleket többnyire azért kapjuk, hogy az ima folytatására bátorítson és erejét növelje. A papnak készen kell lennie arra, hogy egy ideig csöndben imádkozzék, vagy halkán „nyelveken beszéljen”. Azután a pap hálaímát mond a betegek olajáért. Többek között ezt mondja: „Áldott légy Istenünk, egyszülött Fiú, aki értünk emberré letél, hogy erőtlenségünket gyógyítsad.” Az egyház meglepő megállapítása, hogy Jézus nemcsak néhány bajunkat, hanem minden betegségünket meg akarja gyógyítani. Ezután az ima után a pap megkeni olajjal a beteg homlokát és kezét ezekkel a szavakkal: „E szent kenet által és nagy irgalmassága szerint segítsen meg téged az Úr a Szentlélek kegyelmével.” Mindnyájan válaszolják: „Ámen”. — „Szabadítson meg bűneidtől, üdvözítsen téged és erősítsen meg jóságosan.” Mindnyájan felelik: „Ámen”. (Betegellátó könyv 40. és 43. old.) Ötféle befejező ima között lehet választani. Kettő közülük a gyógyulásért könyörög, kettő általános ima, egy pedig arra épül, hogy a beteg haldoklik.

A papnak megint választania kell. Itt is inkább a gyógyító imádságot részesítse előnyben, hacsak Isten akarata nem mutat kifejezetten más irányba.

A közösségnek a beteg érdekében mondott imája legyen egészen erős hitből fakadó ima, amire csak egyáltalán képesek. Bizonyos helyzetekben ehhez a „nyelveken” való ima és ének, a kezek fölemelése és a beteg feje fölé való ki nyújtása is hozzátartozik. Ehhez az imádsághoz segítséget nyújt, ha minden jelenlévő tisztában van a betegség természetével, hogy összpontosítani tudják rá figyelmüket. A próféciaikat és az ige szövegeit — mielőtt kimondják — nyilvánosan gondosan vizsgálják meg azok, akik bizonyítottan rendelkeznek a megkülönböztetés adományával. Mindazok, akik a szó ajándékát vizsgálják és gyakorolják, semmi esetre se tartozzanak a beteg szűk családi köréhez. Nagyon könnyen tévedésbe eshet az ember az érzelmileg hangsúlyozott helyzetekben, különösen ha a beteget nagyon szereti. Ha valamely kijelentést mint az Úr szavát hirdetjük és a valóságban inkább saját szükségünkéből és kívánságunkból származik, akkor indokolatlanul megnövelhetjük a heves fájdalmat, sőt ez oda vezethet, hogy ki nevetik a Lélek adományait.

A betegek kenetének kiszolgáltatását zárja dicsőítő ima, amelynek tárgya Isten ember iránti szeretete és gondoskodása. Ennek az Isten-dicséretnek a hossza és erőteljesebb volta feleljen meg a beteg állapotának és feleljen meg az ima magánjellegének vagy nyilvános keretének. A családi otthonban szabadabban megvallhatjuk hitünket, mint a kórházban, ahol előtérben áll, hogy tekintettel kell lennünk a többi betegre. A szentség vétele után se zárjuk le az imát. Alapul véve azt, ami addig történt, azután is imádkozzunk tovább. Tapasztaltuk, hogy egyes betegségek csak bizonyos idő folyamán gyógyultak meg. A gyógyítás elfogadására némely embernek hosszabb időre van szüksége, mint másoknak. A beteget bátorítani kell, hogy mondjon el mindent, amiről valóban meg van győződve. Ha belsőleg tényleg úgy érzi, hogy meggyógyult, akkor bátorítani kell, hogy fogadja el a gyógyulást és adjon érte hálát Istennek. Ha ez a belső tudat nincs meg akkor nem

szabad erőltetni, hogy mégis azt mondja, mintha úgy tudná, hogy meggyógyult.

Éppolyan fontosnak tűnik nekünk ugyanis az a fölismérés, hogy Isten titokzatos tervében bizonyos embereket szenvedésre hív. Nyilvánvalóan Isten tervéhez tartozik, hogy egyes emberek ebben a világban testileg szenvedjenek, hogy a Jézus Krisztus által elhozott megváltás így menjen teljedésbe emberi életünkben. *Megváltó szenvedés* az, ha másoktól szenvedünk, pl. a keresztények vértanúsága, kínzása, száműzetése, elnyomása, kigúnyolása és hátérbe szorítása a keresztény hit miatt. A megváltó szenvedéshez tartoznak még a nehézségek, amelyeket az evangélium kedvéért viselünk el: éhség, kudarc, hideg és hasonló. Ezek azok a próbák és nehézségek, amelyek erősítik a hitet és megtisztítják a szívet. Jézus és a tanítványok is elvisselték a szenvedéseknek ezeket a formáit.

Az Atya megdicsőítésének egészen magas formái ezek. A kereszthordozásra minden keresztény hivatott, és ezek a szenvedések olyanok lehetnek, mint amilyenekről Szent Pál ír a kolosszeieknek: „Örömmel szenvedek értetetek és testemben kiegészítem azt, ami még hiányzik Jézus Krisztus szenvedéséből testének, az egyháznak javára” (Kol 1,24).

Mégis a *testi betegséget* gyakran nehéz megérteni. Sehol sincs megemlítve, hogy Jézus ilyen módon szenvedett volna. Úgy tűnik, előfordult, hogy Pál és mások betegek voltak, nincs azonban említés arról, hogy Istentől nyerték el a gyógyulást. A keresztény szentek hosszú sorában vannak, akik a betegséget, mint Isten szeretetének bizonyítékát, megnyilatkozását, mint helyettesítő áldozatot, mint másokért való közbenjárást viselték el. Másrészről a katolikus hagyományban megvan az az erősen elterjedt fölfogás, miszerint a betegséget Isten küldi, és azt nyugodt megadással el kell viselni, ha még annyira negatív hatással volna is egyesekre és a környezetre. Hogyan lehet ezt a fölfogást összeegyeztetni azzal a meggyőződésünkkel, hogy Isten gyógyítani szeretne? Úgy gondoljuk, a feleletet így fogalmazhatjuk:

a/ Hinnünk kell mindig és mindenhol Isten akarátában

és erejében, hogy a lehető legjobbat mindig meg is teszi értünk.

b/ Állandóan keresnünk kell a testi gyógyulást, az orvosok és Isten gyógyító ereje által.

c/ Nyitottnak kell lennünk azokra a különleges esetekre, amelyekben a betegség megmaradása hozzájárul Krisztus testének nagyobb mérvű fölépítéséhez.

Itt jól kell tudni megkülönböztetni. Ha a beteg tartós szenvedése miatt kétségbeesett, elkeseredett, elzárkózott, akkor nyilvánvaló, hogy Isten előbb a szívét akarja megváltoztatni, és általában azért a változásért kell először imádkoznunk. Ha valaki szenved, de a Lélek gyümölcsei: hála, szeretet, öröm, béke, türelem stb. jelentkeznek nála (Gal 5,22), akkor ez fölimerhető jele az isteni szeretet és erő jelenlétének. Biztos, hogy nem akarjuk egyik esetben sem kizárni a testi gyógyulás lehetőségét, mégis föl kell ismernünk, hogy a szentség kiszolgáltatásánál talán azért kell imádkoznunk, hogy Isten békéje és ereje ezt a nőt vagy ezt a férfit tegye képessé, hogy megélje az Isten terve szerinti megváltó szenvedést. Általában mérhetetlen áldást és gazdagságot kapunk az ilyen testileg betegekért mondott imánál a fölfoghatatlan béke által, ami belőlük kiárad.

Rámutatunk a betegek szentsége és a többi szentség által nyert gyógyulás jelentőségére. Meg kell azonban világosan mondanunk, hogy a gyógyítás adománya és a gyógyítás szolgálata nincs a szentségekhez kötve. Vannak kívánatos és értékes utak, amikor az emberek összejönnek és kölcsönösen gyógyulásért imádkoznak, pl. a családban, a keresztény életközösségben vagy az imacsoportban. Hiba volna ezek között a keretek között nem imádkozni a gyógyulásért, azzal a meggondolással, hogy gyógyulás csak a szentségek által történik. Sokan meggyógyultak már testileg, lelkiileg a keresetlenül egyszerű ima által.

Ezeknek a tapasztalatoknak a fényében még fontosabbnak tűnik a II. Vatikáni Zsinat Egyházzról szóló Konstitúciójának következő magyarázata: „Ugyanez a Szentlélek az Isten népét, nemcsak szentségeken keresztül és papi szolgálatokkal szenteli meg, vezeti és ékesíti erényekkel,

hanem ajándékait *tetszése szerint juttatva kinek-kinek* (1 Kor 12,11) sajátos kegyelmeket is oszt szét a hívők minden fokozata között. Ezekkel a kegyelmekkel alkalmassá és készségesse teszi őket különféle munkák és feladatok vállalására, az egyház megújodása és továbbépítése érdekében, ahogyan az Írásban áll: *A Lélek ajándékait mindenki azért kapja, hogy használjon vele* (1 Kor 12,7). Ezeket a karizmákat, akár a legragyogóbbak közül valók, akár egyszerűbbek és gyakorta előfordulók, hálaadással és vigasztalódással kell fogadnunk, mert mindig időszerűek és nagyon is hasznosak az egyházban” (Lumen Gentium, 12.)

Foglaljuk össze. Ebben a fejezetben a szenvedésnek és a gyógyulásnak sokféle formáját vettük szemügyre. Örülünk neki, hogy az Úr gyógyító ereje által jelen van az egyházban, és hogy találkozunk vele a betegek kenetének szentségében. Megkíséreltük leírni, hogy az Úr hogyan, mikor és miért akarja adni gyógyító erejét, és egyre erősebben érezzük a hívást az elmélyültebb imához és ahhoz a felelősségteljes munkához, hogy mindent a Lélek erejében tegyünk, az Úr emlékezetére.

„Mindent megvizsgálunk, a jót megtartjuk, és minden rossztól óvakodunk” (1 Tessz 5,21-22). Mindig és mindenhol, amikor betegekkel találkozunk, így imádkozunk: „Uram, szeress általam, add nekem irgalmas szívedet. Engedd, hogy ezt az embert úgy lássam, mint ahogy te látod. Adj nekem hitet, hogy érte is meghaltál, és hogy a legjobbat akarod neki. Add, hogy azt tegyem most, amit te akarsz.” Ezután az imádság után megtudhatjuk mit kell tennünk, és hogyan kell gyógyulásért imádkoznunk. A betegek szentségéhez való közeledés Isten szeretetéhez való közeledést jelent. Mert a gyógyulás biztosan megtörténik — vagy a beteljesülésre az ő országában vagy az életre ebben a világban — az Isten országának jeleiben és csodáiban való részesedés által.

10. Házasság és papszentelés

A házasságot és a papszentelést úgy tudjuk a legjobban megérteni, ha együtt tárgyaljuk. A hagyományban mint a közösség szentségei ismeretesek, mert közvetlenül közösségi feladatokhoz kapcsolódnak. Közösségi természetük teszi lehetővé a bennük rejlő erő megértését. Közösségi természetüket a párhuzamos helyzetek összehasonlítása által világítjuk meg mindkét szentségnél. Ezért a következőkben gyakran váltunk egyikről a másikra. Ma mindkét szentségről sokat vitatkoznak egyrészt a válások nagy százaléka miatt, másrészt, mert az elmúlt években olyan sok pap hagyta el az egyházi szolgálatot. A fogamzásgátlás és a terhességmegszakítás más értelmet adott a házasságnak. A cölibátus és a nők pappá szentelésének kérdése problémákat vetett föl az egyházi rend körül.

Alapjában véve mi a probléma ennél a két szentségnél? Úgy gondoljuk, hogy az alapprobléma a két szentség elidegenedése a keresztény közösségtől, amelynek szolgálnia kellene. A házasság alapvető baja, hogy nem a *keresztény közösség* életéből növekedik elő. Nélkülözi a közösség vezetői részéről a helyes irányítást, továbbá a közösség nem érzi többé az elkötelezettséget, hogy együtt hordozza a házastársakkal a terheket és így jobban menjen a házasságuk. A házasság két ember elszigetelt ügye lett, akik elhatározták, hogy egybekötik életüket és magukban elszigetelődve fáradoznak azon, hogy minden jól menjen. Túlságosan nagy terhet ró a házastársakra a családjuk anyagi és szellemi jólétéről való gondoskodás. Férfi és nő szükségszerűen kölcsönös érzelmi függőségbe jut egymással. Ha igényeik nem teljesednek vagy nem teljesedhetnek, a feszültség, a szorongás és a félelem növekszik. Ilyen helyzetben elviselhetetlen gondolat ráadásul még egy gyermeket is vállalni.

A papság fő baja ma egészen hasonló. A pap bizonyos *elidegenedést* él meg, ebben hasonlít az elszigetelődött házaspárokhoz. A papi hivatás jelöltjét valaki (pl. a plébá-

nos) javasolja egyházi pályára. Aztán elküldik a papi szemináriumba, amely egyaránt távol fekszik otthoni egyházközségétől és attól az egyházközségtől is, amelyben mint papnak működni kell. Négy vagy öt év múlva végül — amelybe bennefoglaltatik néhány lelkipásztori gyakorlat valahol az egyházmegyében — elküldik az egyik plébániára. Mint káplán kerül oda, rendszerint fiatal és tapasztalatlan. Eltekintve attól, hogy neve szerint ő a pap, valószínűleg ő az utolsó, akihez az emberek tanácsért fordulnak. A közösség nem volt részes kiválasztásában. Nem tudott képet alkotni magának arról, vajon az Úr hívta-e meg őt arra, hogy az ő pásztoruk legyen. Pappászentelésénél ők nem kötelezték el magukat arra, hogy elfogadják és hordozzák. A pap számára ezek az emberek nem mások, mint bárki az egyházmegyében.

Ilyen körülmények között nem csoda, ha a pap gyakran egyedül és elszigetelve érzi magát, és nincs egyetlen bizalmasa sem. Plébánosa ugyanezekkel a problémákkal vesződött és alkalmazkodott a helyzethez jó 20 évvel azelőtt. Az emberek kedvesek hozzá, de kapcsolata olyan hozzájuk, mint egy hivatalnoké. Olyan szerepet tölt be, mint egy szolgáltató üzem. Ettől kiszáradhat, elveszíthet minden emberi melegséget. Nem további bókokra van szüksége, hiszen már eddig is túlsok alaptalan, helytelen udvariasságot kapott. *Emberekre van szüksége*, akik törődnek vele, helyes irányban tartják és felelős módon együtt hordozzák az életét. S neki is ugyanezt kellene tennie másokért. Ugyan ki törődik azzal, hogy milyen az imaélete, milyenek a kapcsolatai, milyen kiadásai vannak és hova megy szabadságra?

Minek kellene történnie ezekben a szentségekben? Alapjában véve valamely elkötelezett *keresztény életközösségből* vagy plébániai közösségből kellene kiindulniok, ahol a hívek mint közösség kölcsönös felelősségüknek tudatában vannak. Ilyen életközösségen belül kellene támaszt találniok és adniok azoknak, akik házasságban vagy papként élnek. A házaspároknak és a közösségnek közösen kellene elköteleznie magát egymásnak. Világos, hogy a közösségnek kellene meghívni valakit saját pásztorául. A

papnak késznek kell lennie, hogy elsősorban mint testvér a testvérek között éljen a közösségben és csak másodsorban mint pap, aki nekik szolgál, amikor papra van szükségük. A pap idejének, anyagi ellátásának és lakásának felelősségét messzemenően a közösségnek kellene átvennie. A pap munkájában közre kellene működniük, gondoskodniuk támogatásáról, szabad ideje kialakításáról. A papoknak behatóbban kellene megosztaniuk imaéletüket a közösséggel. Ez segítség volna a közösségnek és elősegítené, hogy a pap lelkiekben állandóan növekedjen.

A házaspároknak föl kellene mérniük a házasságra készülő reális adottságait és szükségleteit. A közösség többi tagjának bizonyos területeken segítséget kellene nyújtani a házaspároknak. Nem minden férj ügyes mesterember és nem minden feleség született varrónőnek. Nem minden házaspár rendelkezik lelki érettséggel ahhoz, hogy gyermekeinek helyes szellemi nevelést adjon. Nagyobb életközösségen belül ezek az adományok viszont mind rendelkezésre állnak.

Sok mindent elvárnak a paptól, amire nincs tehetsége vagy nem megfelelő a kiképzése. Nem minden pap képes jó tanító, ifjúsági vezető, öregek meggondolt tanácsadója, pénzügyi szakember és ügyintéző lenni. A Lélek adományainak területén egyesek a prófétálás ajándékát kapták, mások a gyógyítást, ismét mások az igehirdetés vagy a tanács adományát. A papnak azokat az adományokat kell használnia, amelyeket kapott, és azokra támaszkodnia, akiknek más adományai vannak. A papnak nem szabad „minden lében kanálnak” lennie, sokkal inkább a különböző feladatok összhangban tartása legyen a feladata. A közösségben meglévő vezető erőket és a Lélek adományait kell észrevennie és időt kell találnia arra, hogy azokat kifejlessze. Messzemenően értenie kell ahhoz, hogy feladatait meg tudja osztani másokkal.

Mindkét szentség kiszolgáltatásának tükröznie kell ezeket a valóságokat. Az esküvőn részt kell venniük a közösség tagjainak. Nemrég a Steubenville Kollégiumban voltunk két esküvőn, amelynél a házasságra lépők elkötelezték magukat, hogy a helyi keresztény életközösségben fog-

nak élni és neki szolgálni. A közösség képviselői pedig kötelezték magukat, hogy segítségére lesznek a házaspárnak. A szertartás folyamán minden jelenlévő imádkozott a jegyespár fölött. Egyik ilyen esküvőn a vőlegény apja mint próféciát mondta el az áldást fia és menyje fölött. A másik pár gyűrűváltásánál a vőlegény apja hasonló próféciát mondott. Mindkét esküvő után minden jelenlévő számára világos volt, hogy mindnyájan mélyen elköteleztük magunkat, hogy az új házasságot *együtt hordozzuk*. Megállapíthattuk, milyen készségesek a közösség tagjai a szülők gyermekekkel kapcsolatos gondjainak megosztásában, ha a szülők esküvőjénél vagy a gyermek megkeresztelésénél jelen voltak. A „Word of God” (Isten ígéje) keresztény életközösség Michigan állam Ann Arbor nevű városában ismeri ezt a kölcsönös elkötelezettséget és a házasság együtt-hordozását is. Fennállásának 11 éve alatt egyetlen válás sem fordult elő. A közösségnek jelenleg kb. 1500 tagja van.

A pap fölszentelése által *új viszonyba* kerül híveivel. Halifax városban (Új Skócia, Kanada) egyszer az egész egyházmegye készült három szeminarista diakonussá szentelésére. Böjtöltek és a szentelés előtt külön imatalkozókat tartottak. Szinte az egész egyházmegye részt vett ebben a szentelésben. Mindenki hivatalos volt az azt követő fogadásra. A nyilvánosság következtében mindenki névszerint ismerhette a fölszentelteket, akiket imájával együtt-hordozott.

Amikor az egyházmegye valamelyik egyházközségébe kerültek, akkor erre az alapra egészen másként tudott építeni. A kölcsönös elkötelezettség irányában még sok mindennek változnia és fejlődnie kell.

Másik közös tulajdonsága és egyben közös problémája mindkét szentségnek a *hűségre szóló elhivatottság*.

Tudnunk kell, hogy az ősegyházban az *egy* feleséghez való hűség a szentség jele volt. Amikor Jézus először tanított erről a hűségről, Péter megjegyezte, hogy ez kemény beszéd. A régi törvény szerint a férjnek feleségén kívül szabad volt mellékfeleséget is tartania. A papság számára a katolikus egyház a IV. század után a cölibátust általáno-

san kötelezővé tette. Ez is hűséget követelt, ami viszont lelki alapot igényel. A tények világosan mutatják, hogy mind a házasság, mind a papság élő hitet követel. Honnan vesszük ezt a hitet? Hogyan növekedhetünk ebben a hitben? Mindkét szentség föl vételével részesedünk a Szentlélek állandó ajándékában. A keresztség és a bérmlás által életünkben megvalósul a Lélek jelenléte, és ezáltal elnyerjük azokat a kegyelmi adományokat, amelyekre a keresztény élet folyamán szükségünk van. Ugyanúgy az esküvő és a papszentelés által azokban a kegyelmekben részesedünk, amelyeket a házasság és a papi élet megkíván. A házastársakat és a papokat oktatni kell arra, hogy naponta kérjék ezeket a kegyelmeket a maguk számára.

A *házasságok* ezt az egyszerű imát mondhatják: „Uram, hiszem, hogy közreműködsz házasságunkban. Megígérted, hogy megadod nekünk mindazt a lelkierőt, amelyre a jó házassághoz szükségünk van. Ezért kérem tőled ezeket a kegyelmeket a jelenlegi nehézségben.” Még jobb, ha a házastársak együtt imádkoznak: erőt, békét és örömet kérnek imájukban. Egyesek ezt az imát egyenértékűnek mondják a Lélekben való megkeresztelkedéssel és a házasság szentségének újraföl vételével. A „Marriage Encounter Weekends” (hétvégi házasság-találkozók) programjain általánossá vált ez a tapasztalat Amerikában. Ezeken a találkozókön a házastársakat megtanítják, hogyan fedezzék föl újra közösen a házasság szentségének erejét.

Hasonlóképpen a *papok* is mindig új erőt meríthetnek a szentelésből. Jó példa rá Karl Rahner elmékedése a papszentelésről. Ebben segítséget és útmutatást találunk a szentelés megújításához. Rahner meg van győződve arról, hogy a pap a szentelés maradandó jellegéből kifolyólag és a Szentléleknek a papsághoz kapcsolódó folytonos jelenléte által naponta a Szentlélek egyre nagyobb teljességét kaphatja meg, még teljesebben, mint szentelésének napján. Más papokkal együtt én is rászántam magam erre. Egymás fejére tettük kezünket, imádkoztunk és ezzel megújítottuk a szentelést. Mint papok alázattal eltelve álltunk ott új reményt és új erőt várva. Rahner azt írja elmékedésének végén: „Az ilyen személyes újakezdés nem

vágyalom, amely egy ünnepi pillanatban elfeledtet velünk mindent, amit pappászentelésünk óta megéltünk, átszenvedtünk és elhibáztunk, és amivé lettünk. Az újrakezdés nem illúzióba-menekülés. Ilyenkor összegezzük mindazt, amit megéltünk eddig az óráig, és még hozzátesszük az ismeretlen jövő homályát. Mégis kimondjuk az igent az egész múltra és eljövendőre és átadunk mindent Istennek, aki azt papi léletté formálja. Történjék bármi, a lélek mélyén még minden nyitott. Még minden átalakulhat papi lét-adottsággá.”

A házassághoz és a papszenteléshez tehát sürgősen ajánljuk: fogadjuk el ezeknek a szentségeknek szélesebb, közösségi jellegű alapértelmezését és állandó kegyelmi áramlásuktól való elmélyült függőséget, tudva azt, hogy a közösség élete kezdődik el újra meg újra bennünk. Mindkét szentség előbb és teljesebb lesz, ha a közösség is részt vesz bennük, ha a szentséget felvevők a kegyelmi adományokat teljes bizalommal várják és tudják, hogy mindenben azoktól függenek. Van itt még egy további és különösen fontos probléma. Ha ezeknek a szentségeknek a szerepét *új kapcsolatok* kialakításában látjuk, akkor tudatosítanunk kell, hogy a szentség felvevőinek szabaddá kell tenniük magukat mindattól, ami a múltbeli rossz behatások nyomán ezt akadályozhatná. Ha az érdekeltek meg tudnak nyílni hitben az Úr gyógyító szeretetének, akkor tapasztalatunk szerint megszabadulnak ezektől az akadályoktól. Csak ekkor lesznek szabadok a szentség egész erejének és kegyelmének teljes befogadására. Akkor a szentség, amelynek fölvételére készülnek, többé már nem üres szertartás, hanem alkalom az Istennel való új, mélységes személyes találkozásra.

Ideális esetben a házasságra készülő párnak tanácsot, imasegítséget és gyógyítást kell találnia annál, aki a házasságra való előkészítést végzi. Mindegyik féllel külön-külön kell imádkoznia az előző kapcsolatokból származó sebek gyógyulásáért. A fiatal nő talán bűnösnek érzi magát másikkal folytatott korábbi szexuális kapcsolata miatt. A fiatal férfi attól tart, hogy cserben fogja hagyni partnerét, amint ez megtörtént egy korábbi ismerőseivel kapcsol-

latban. Sokféle *múltból* származó sebesülés lehetséges. Ha a férfi és a nő nem tapasztalják meg az Úr gyógyító szeretetét, akkor gátlásokkal mennek bele a házasságba, abba a kapcsolatba, amely teljes bizalmat és teljes egységet igényel. A szülőkkel való múltbeli nehézségekre visszagondolva, szintén külön kellene a férfival és a nővel imádkozni. Különben ezek a sebek is negatívan befolyásolnák később a saját gyerekeikkel való kapcsolatukat. Az a szorongás is meg lehet bennük, hogy házasságuk éppen olyan rosszul sikerül majd, mind a szülőké. Új szabadságot és új békét kell megtapasztalniuk a *szorongásokból és sebekből való gyógyulás által*. Különben házasságuk tényleg homokra épül. Isten még jobban kívánja gyógyulásukat, mint ők maguk: házasságuk, mint a kölcsönös szeretet és a hűség szövetsége, a közösség számára Isten gyöngéd hűségének jelévé lehet, amellyel népét szereti.

Ha az egyik partner gyógyulásáért imádkozunk, eszményien helyes volna, hogy a másik, akiért most nem imádkozunk, szintén jelen legyen a gyógyulásért mondott imánál, és részvételével együtt hordozza a másikat. Azután a papnak mindkettőjükért kell imádkoznia. Minden területet, amit barátságuk és jegyességük idején fájdalom vagy bűn zavart meg, át kell járnia Isten gyógyító szeretetének. Ha a pap és a jegyespár bizalommal telve várja Isten gyógyító szeretetét mindezek a területeken, akkor azt valóban meg is fogják tapasztalni. Házasságuk akkor valóban egészséges és szent találkozás lesz a másikkal és az Istennel.

Hasonló előkészület szükséges a *papszenteléshez* is. A pap hivatásához tartozik, hogy püspöke iránt engedelmes legyen és rendelkezésére álljon a szolgálatban. Mint a közösség plébánosa viszont arra hivatott, hogy tekintélyt gyakoroljon. A papságra való előkészületben a meghívottnak meg kell gyógyulnia azokból a sebekből, amelyeket előzőleg a tekintély képviselőitől — apjától, plébánosától, rektorától — szenvedett el. Csak így lesz szabad arra, hogy mások tekintélyét elfogadja és maga is tekintéllyel lépjen föl az Úr ügyének érdekében. Sok, túlsok papnak van nehézsége püspökével, plébánosával vagy a közösség

vezető személyiségeivel kapcsolatban, mivel fájó emlékeket hordoznak magukban korábbi életükből a tekintély képviselőivel szemben. Isten azonban szeretné ezt gyógyítani. Ha valaki meg tudja nyitni szívét és véget tud vetni az ilyenfajta neheztelésből fakadó elfogult magatartásnak, ha szívből meg tud bocsátani, akkor újfajta szabadságban részesül, hogy szeresse ugyanazokat az embereket, akiket előbb gyűlölt. Meg fogja tapasztalni azt az erőt, amely Jézust betöltötte, amikor készségesen megbocsátott ellenségeinek és önként teljesítette az Atya akaratát.

Amikor Isten gyógyító szeretete áramlik át lelkének sérülésén, akkor lesz szabad arra, hogy alázattal szolgáljon és Jézus szellemében „megmossa mások lábát”. Ebből a belső szabadságból a tekintély új értelmezése fejlődik ki benne. Mint pap szabad arra, hogy ne függjön a hivektől és a vezető állásban lévőkötől, hanem úgy szolgáljon, hogy az Istentől kapott kegyelmi ajándékait és a hivek adományait használja föl épülésükre és az Atya dicsőségére. Ebben a szabadságban a szíve valóban jó pásztori szív lesz. Szabad lesz szeretetben, gyengédségben, erőben és népéhez való hűségben: erre az útra hívta meg őt az Isten.

Imádkozzunk, hogy aki a házasságra vagy a papságra kapott hivatást, hajlandó legyen elfogadni az ilyen imából származó gyógyító kegyelmet. Előzőleg a betegek szentségével kapcsolatban már mondtuk: Isten a szeretet és ezért mindig csak a legjobbat szeretné nekünk. Erre viszont kölcsönösen bátorítanunk kell egymást és hittel megnyílnunk kegyelmi ajándékai előtt.

Sokféle lehetősége van a *belső gyógyulásért* való imának. A lényeg, hogy hittel nyíljunk meg Jézus gyógyító szeretete előtt, és ő megérinthesse az emberi lélek megzavart területeit. Ez rendszerint azáltal történik, hogy elfogadjuk Jézus szeretetét, és hogy éppen ott fogadjuk el őt szeretetre méltónak, ahol emlékeink fájnak. Ez nagyon eredményesen történhet meg a Lélekben való megkeresztelkedés kiterjesztése által. Aki átélte, hogy a Szentlélek fölszabadult benne, az megnyílt a szeretetnek és a Lélek kiáradásának befogadására az adományok által. Általá-

ban azonban a legtöbb embernél vannak megzavart területek, amelyek a Lélekben való megkeresztelkedés idején még nem hozzáférhetők a szeretet számára. Ha később fölismerjük ezeket a területeket és elhatározzuk, hogy Isten gyógyító szeretete által engedjük magunkat megtéríteni, akkor ez azt jelenti, hogy ezek a területek megnyílnak és átjárja őket a Lélek szabadsága. Ha ezek a területek kicsik vagy kevésbé fontosak, akkor a gyógyulás megtapasztalása is csekély. Ha azonban jelentős területek vannak megzavarva és komoly a sérülés, akkor a gyógyulás megélése fölszabadítóbb és megerősítőbb lesz, mint a Lélekben való megkeresztelkedés. A házassággal és a papsággal kapcsolatban tárgyalt területek rendszerint lényeges területek, amelyek nagymértékben rászorulnak a gyógyulásra. Milyen nagy és igazi megújulás történhetne a társadalomban az olyan házasságok által, amelyek a megterhelések alatt is tartósnak és örömtelinek mutatkoznak! Milyen átalakulást élhetne meg az egyház, ha gyógyult és gyógyító papjai végeznék a szolgálatot! Ilyen átalakulások lehetségesek a közös élet és a szentségek ereje által. Mi megéltük ezt és hiszünk benne.

Befejezésül emlitenünk kell még néhány megfontolást érdemlő kérdést. Hogyan fejleszthet ki a közösség módszereket a papi tisztség jelöltjeinek kiválasztásához és a közösségnek papjaiért való elkötelezettségéhez? Nem jelentené-e ez papi szemináriumaink képzési rendszerének gyökeres újraértékelését? Nem kellene-e az olyan papnövendékeket visszautasítanunk, akik a plébániai közösség vezetésére nem rendelkeznek megfelelő tulajdonságokkal? Nem kellene-e új ismérveket fölállítanunk, hogy melyik plébániára milyen papot helyezzenek? És mi történjen az állandó diakonusokkal? Nem kellene-e nekik egészen más módon szolgálniuk a népnek, mint a püspököknek és a papoknak? Főképpen mi lesz a püspökkel? Nem kellene-e őt is a nép, a papok és más püspökök közreműködése mellett hasonló kiválasztási módszerrel meghívni? Nem lenne-e jobb, hogy a püspök ugyanazokat a hiveket szolgálja, akik őt a püspöki szolgálatra meghívták és imáikkal kísérik? Végül mi lesz a „szolgálatok” (volt kisebb rendek) tisztsé-

gével? Ezek nem tartoznak a papi rend szentségéhez, de olyan szolgálatok, amelyek közvetlenül összefüggnek az-
zal. Nem lenne-e lehetőség arra, hogy ezekre a tisztségek-
re az egyházközségek megfelelő férfiakat, nőket válassza-
nak és képezzenek ki? Ha pedig a házasságra tekintünk,
nem kellene-e a közösség plébánosának sok közösségi ta-
got bevonni a tanácsadásba és azok előkészítésébe, akik
házasságra gondolnak? Nem tarthatna-e az esküvőhöz a
plébániai közösség elkötelezettségének kinyilvánítása? És
mi történik azokkal a házasságokkal, amelyek a szentség
igazi megértése nélkül kötöttek meg, a teljes és tartós oda-
adás szándéka nélkül, döntésük valódiságát illetően min-
den vizsgálat és tanácsadó jellegű megbeszélés nélkül? Mi
történjék ezekkel a házasságokkal? Nem kellene-e megbi-
zonyosodnunk róla, hogy adva van-e a férfi és a nő között
a kitartó szeretet képessége, mielőtt megkötnék a házassá-
got, amely fölbonthatatlan? Ezeket a kérdéseket így leg-
alábbis tudomásul vettük. Olyan problémák ezek, amelye-
ken az egyházban mindenkinek el kell gondolkodnia. Ha
tehetetlennek érezzük is magunkat, akkor is próbáljuk
mégegyszer átgondolni a könyv harmadik fejezetét és
megfontolni, milyen mértékben válhat élővé mindenek-
előtt maga az egyház, hogy azután a szentségek is azzá
válhassanak, ami rendeltetésük.

11. Megnyílt a szemük

„Amikor asztalhoz ültek, kenyeret vett a kezébe, megál-
dotta, megtörte és odanyújtotta nekik. Erre *megnyílt a
szemük*, és fölismerték. De ő eltűnt előlük” (Lk 24,30-31).

A szentségek megújulása a *Jézussal való döntő és életadó
találkozástól függ*, minden egyes szentségnél. Ez az üzene-
te ennek a könyvnek. Ez a találkozásunk Jézussal elsősor-
ban nem a szentségek történetének tudományos vizsgálá-
tával jön létre, bár ez is fontos. Pusztán a szentségek hat-
hatós hitoktatási megbeszélése által sem lehet elérni. A Jé-

zussal való találkozás nem a jelképek jobb használata, jobb liturgikus szövegek, jobb zene és ének beállításával illetve a liturgikus ünnepek jobb előkészítése által jön létre, jóllehet ezeknek is megvan a jelentőségük. Sőt még egy jól fölépített prédikációval sem lehet azt elérni, amely pontosan követi a Szentírás tanítását. A találkozás Jézussal ott történik, ahol *megnyílik a szemünk*, ahol Jézust fölismerjük a szentségekben; ahol elhatározzuk, hogy megnyitjuk szívünket a Jézussal való döntő találkozásra. Hogy Jézust a szentségekben fölismerjük, mindenekelőtt meg kell őt ismernünk a mindennapi életben a Szentlélek ereje által. Azután föl kell őt ismernünk az egyházban mint az Ős-szentségben. Csak ennek tudatában vagyunk abban a helyzetben, hogy meglássuk őt a szentségi cselekményekben is. Ha megnyílt a szemünk, hogy meglássuk, akkor találkozhatunk is vele, és szabadító erejéből megváltoztat minket. Ez a találkozás a szentségi cselekmények által történik és bontakozik ki. Ennek a könyvnek lelkipásztori javaslatait úgy kell értelmezni, mint lehetőségeket arra, hogy ezt a szentségekben való *találkozást* megéljük. Urunk szerető kegyelmétől¹ indítva imádkozzunk, hogy mindnyájunknak megnyíljon a szeme, fölismerjük Jézust és állandóan találkozunk vele a szentségek ünnepi eseményein, egyházában és egyháza által.

Sokféleképpen hivatkozhatunk a Szentlélek erejére. Isten élete és a Lelkéből kiáradó erő, alapvetően fontos nemcsak a szentségek ismeretének módja, hanem főként keresztény életszemléletünk számára. Azoknak, akik kérdésessé teszik az általunk közöltek jelentőségét, és akik mélyebben szeretnék megérteni, mit értünk a Szentlélekben való élet fogalmán, a következő magyarázatot adjuk:

Azt gondoljuk, hogy az utóbbi öt-hat év alatt hitünk által és a karizmatikus megújulásban történt személyes tapasztalatunk által beteljesedett számunkra Jézus ígérete:

- hogy nem hagy minket árván;
- hogy a hittel teli nyitottság által Isten szabaddá teszi életünkben Lelkét, és így megtapasztalhatjuk állandó jelenlétét és erejét, hogy kölcsönösen bátorítsuk egymást a keresztény élet fölépítésére és együttes hordozására;

— hogy ez a kölcsönös együttműködés lehetségessé válhat a szeretet, az öröm, a béke, a türelem, a barátság és a Szentlélek többi gyümölcse által, amelyek bennünk annyi-
ra nőnek nagyra, amennyire nyitottak vagyunk befogadá-
sukra;

— hogy állandó nyitottságra szól elhivatásunk, arra hogy befogadjuk Lelkének ezeket az *adományait*, mégpedig úgy, ahogy ő akarja, és nem úgy, ahogy mi akarjuk, hogy a bennük való élet szolgálivá legyünk;

— hogy még Jézusnál is nagyobb dolgokat vigyünk végbe (Jn 14,12) Lelke által és azokon keresztül, akik nyitottak arra, hogy életüket átadják működésének;

— hogy életünkkel hirdethessük: „Isten országa köztetek van”, és meglássuk, hogy a sánták meggyógyulnak, a vakok látnak, a leprások megtisztulnak és a szegényeknek hirdetik az örömhírt, ahogy az evangélium élénk tárta.

Ez az örömhír a mi életünkben — ismerjük és tovább hirdetjük. Tudjuk, hogy minden kereszténynek szól, aki újjászületett Isten életéből. Aki egészen átengedi magát neki, az meg fogja tapasztalni életét és erejét, úgy ahogy azelőtt még soha. Ez az élet és ez a bölcsesség mindannyi-
unk számára lehetővé teszi, hogy legyőzzük a nehézségeket kapcsolatainkban, hivatásunkban, a világban és a társadalomban azzal a hittel, amely hegycet képes mozgatni.

Mint Isten népe nemcsak arra vagyunk hivatva, hogy megőrizzük a régit, gátakat emeljünk és elfogadjuk békével a lehetőség szerint adott helyzeteket. Jézus halála, föltámadása és a keresztség által beleilleszkedünk életébe. Ezáltal a *győzelem népe* vagyunk, Isten Lelke által és adományaival megerősítve alkalmasak arra, hogy hirdessük: országa közöttünk van.

Ez a nép teljhatalmat kapott Jézustól, hogy megváltoztassa a világot. Egyesek szeretnék ezt mint elérhetetlen vágyálmot vagy mint pusztá képzelődést visszautasítani. Mi azonban megtapasztaltuk ezt az erőt a magunk életében és azok életében, akik közösségben vannak velünk.

Ez nem jelenti azt, hogy nem kell küzdenünk, hogy nem követünk el hibákat, hogy nincs bennünk ellentmondás,

vagy hogy nem tévedünk. De hiszünk, és Isten állandó jelenlétében való hitünk erőt ad: keresni, kutatni, harcolni, és e harc közepette olyan békét tapasztalunk meg, amely minden értelmet meghalad. Ahogy Pál az 1. Korintusi levél 12-14 fejezetében megírta, a Lélek adományait nem azért kapjuk, hogy elidegenítsen minket, vagy kiváltságos csoportot neveljen, hanem, hogy egybenövekedjünk és képesek legyünk kölcsönösen hordozni egymást. Az adományokat az egész Test kapja és nem egy valaki. Mindenki Isten terve és hitben való nyitottsága szerint részesedik belőlük. Azért kapjuk ezeket, hogy a Testnek szolgáljunk velük. Az adományok szolgálatra szólnak és értelmünk ellenőrzése alatt állnak azért, hogy a Szentlélek a rend és a béke Istene legyen. Szolgái vagyunk, és ő rendelkezik az adományok fölött, amiket kérünk. Akkor, ott és úgy adja, amikor, ahol és ahogyan adni akarja. Ahol az adományokat fölhasználják és azok gyümölcsei nyilvánvalóak, ott a testvérek egyre jobban fölismerik, hogy egymásra vannak utalva. Isten kívánsága ez: „Mindnyájan egyek legyenek, mint mi egyek vagyunk.” Együtt szeretnénk *dicsőíteni az Istent, dolgozni és imádkozni*, mert így ismerjük föl az Úr erejét és irányítását mind a saját életünkre vonatkozóan, mind a közösségre, sőt az egész társadalomra vonatkozóan, amelyben élünk. Úgy gondoljuk, Isten terve nem az, hogy gettótársadalmat alakítsunk, hanem hogy közösségi életet éljünk, amely kifejezetten gyógyítja a társadalomban mutatkozó elutasítást, elidegenedést és elhatárolódást. Olyan élet ez, amely képessé teszi a meggyógyultakat, hogy Isten bölcsességével elérjenek mindazokhoz, akik még nem akarják vagy még nem tudják meghallani az evangélium örömhírét. Továbbá, hogy megerősítsék a gyöngéket és olyan fény legyenek, amely ennek a világnak a problémáit Isten tervei szerint megvilágítja és segít megoldani azokat.

12. A belső gyógyulás szolgálata

„Ami kezdettől fogva volt, amit hallottunk, amit saját szemünkkel láttunk, amit szemléltünk és kezünk tapintott: az élet Igéjét hirdetjük nektek” (1 Jn 1,1). Szent János szavai ékesszólóan mondják el azt, amit mi is szeretnénk a következő gondolatokkal elmondani; a hit, a remény, a szeretet üzenetét akarjuk közvetíteni — az *Örömhírt*! Ez nem teljes híradás. Arra korlátozódik, amit én és mások, akiknek életében osztozom, hallottunk, láttunk, és ami megérintett minket. Hallottunk férfiakat és nőket, akik halálos gyötrelemben kiáltoztak és teljes lelki zűrzavarban voltak, és láttuk őket később megbékélve és hallottuk föl-szabadultan énekelni őket. Láttunk férfiakat és nőket, akik meg voltak kötözve a kétségbeesés és önmaguk gyűlöletének láncáival, és láttuk őket később eltelve étellel és reménnyel, eltelve szeretettel saját életük és másoké iránt. Találkoztunk olyanokkal, akik a félelemtől és a hidegtől reszkettek, és megéreztek, hogyan áramlik át rájuk a Szentlélek tüze. Abban a reményben írunk, hogy az élet ígéit közvetíttjük mindazok számára, akik ezeket az oldalakat olvassák. Imádkozunk, hogy a testté lett Ige áldás legyen minden olvasónak, Jézus Krisztus békéje az az ajándék, amelyet a világ nem adhat.

Többes szám első személyben beszélek, mert azokra is gondolok, akiknek meggyőződése és tapasztalata hozzájárult ehhez a könyvhöz. Sokat köszönhetek P. David Tuckerhoof, P. Francis McNutt, Sr. Margie McGuire és Sr. Ann Therése Shields fölismeréseinek és meglátásainak. Olyan nagy mértékben vettek részt ebben a munkában, hogy munkásságukat nem lehet pontosan elkülöníteni.

Azért is használom többes szám első személyt az általános alany helyett, mert az egyes kijelentések arra korlátozódnak, amit tapasztaltunk. Ezzel elkerüljük az általános-érvényűség benyomását. Elismerjük a pszichiáterek, pszichoterapeuták és pszichológiai tanácsadók illetékességét szakmai ügyekben. Nem akarjuk megkérdőjelezni azt, ami jót tesznek hivatásuknak megfelelően. Reméljük,

segítünk nekik és hozzájárulunk ahhoz, hogy a maguk részéről elismerjék azoknak a gyógyulásoknak valódiságát, amelyeket Isten műveként a *belső gyógyulás szolgálatának* mondunk. Azért is használunk többes szám első személyt, hogy nyíltan megvalljuk, mi az, amit elrontottunk, közben pedig nyugodtan megvárjuk, amíg sok gyógyulás még befejeződik. Néha helytelenül jártunk el, olykor némely szükséges lépést elhanyagoltunk, például azt, hogy a beteget fölszólítsuk a megtérésre és a megbocsátásra. Némelykor csak szenvedésteli évek után lehetett eredményt elérni, máskor viszont a gyógyulás egy pillanat alatt és nagy örömet hozva következett be. Itt csak átadjuk, amit tanultunk, egyedül az Atya dicsőségére Krisztus Jézusban, a mi Urunkban és Üdvözítőnkben. Mindazoknak ajánljuk ezeket a gondolatokat, akiket lesújt a szenvedés és a bűn, és sebesülésüknek ebben az állapotában megnyílnak az Úr hívásának készen arra, hogy továbbadják ezt a belső gyógyulást a többieknek.

„A bűnbánat ereje” című könyvemben már írtam a belső gyógyulásról. Azt mondtam, hogy sebek és sérülések sok esetben olyan bűnök gyökerei voltak, amelyeket a gyónásban már megvallottak. Beszéltünk öngyűlöletről, bizalom hiányáról, bűnről, félelemről, a jövőtől való szorongásról, a rossz emlékekből fakadó elfojtott haragról. Ezek a területek olyan bűnös magatartásokat okoznak, mint az egymás elleni harc, veszekedés, erőszak, érzékiiség, irigység, csalás, lopás és hazugság. Ezek olyan állapotokhoz vezetnek, mint iszákosság, kábítószeresedés, öngyilkossági kényszer. Papok és gyónók, katolikusok és nemkatolikusok bizonyították nekem a belső gyógyulás lehetőségét és módjait. A papok általában újabb könyvet kívánnának, amely bővebben tárgyalná a gyónás lehetőségeit és az arra való elvezetést. A gyónók új szabadságról beszéltek, bizonyos új békéről írtak, és kérték, közöljem velük azoknak a papoknak és lelki vezetőknek a nevét, akik nekik és barátaiknak segítséget nyújthatnának ahhoz, hogy belemehessenek a teljesebb életszentségbe. Nemkatolikusok azt írták, hogy lelki beszélgetés által is megtapasztalták a belső gyógyulást. Katolikusok azt írták, hogy a könyv arra

indította őket: több év után ismét gyónni menjenek, s a gyógyulást a szentségben megtapasztalva, újra rendszeres gyónók lettek. Egybehangzóan minden levélben ez volt: „Segítsen nekünk, hogy mélyebben megértsük a belső gyógyulást!”

Az elmúlt két évben örömdetesen sok újat tanultunk a belső gyógyulás területén. Bizonyos alapminta kibontakozását figyelhettük meg. Megtanultunk különbséget tenni a felületi sérülések és a mélyebb sebesülések között. Azt is megtanultuk, hogy a különböző helyzetekben másképp és másképp kell a gyógyulásért imádkozni. Láttuk, hogy minden egyes gyógyulásnál az ember egész életének meggyógyítását kell figyelembe venni. Az ember egész élete számára a gyógyulás viszont azt jelenti, hogy föl kell ismerni Isten akaratát az egyén teljes életére és Testében való kapcsolataira vonatkozóan. Végül megtanultuk, hogy vigyáznunk kell az ima időpontjának helyes megválasztására: az Úr idejére, amikor szeretetének ereje gyógyítólag hat. Azt is észrevettük, milyen zűrzavart idéz elő a „belső gyógyulás” kifejezés. Sokan a lelki növekedés minden formáját belső gyógyulásnak nevezték. Amikor a békének, szeretetnek és a belső fölszabadulásnak új érzése ragadta meg őket, azt mondták: „belső gyógyulást éltem át.” Élményük éppenséggel helyes lehet. Mégis jobb, ha az igazságot pontosabban fejezzük ki. A pontosság csak előnyére lehet a belső gyógyulás szolgálatának és fejlődésének, továbbá segít, hogy megkülönböztessük más szolgálatoktól.

Gyógyulás

A gyógyulás valami egészen más, mint a növekedés vagy a minőségi előrelépés. A gyógyulás olyan történés, amely által valami, ami sebzett vagy beteg volt, újra ép és egészséges lesz. A gyógyulás negatív körülményhez való közvetlen kapcsolatban indul meg és ebben nyeri el értelmét. Ez a negatív körülmény bizonyos régebben elszenvedett lelki sérülésből adódhat. A tizenévesnek növekedése nagyságban, erőben és tudásban nem gyógyulás. Az általános nö-

vekedés az életszentségben nem belső gyógyulás. Azt is tudomásul kell venni, hogy a testi gyógyulás természetes úton jön létre és egészséghez vezet. Semmi olyan beavatkozást nem kíván, amit nem lehetne tapasztalatilag bizonyítani és megmagyarázni. A gyógyulást mint olyant, természetes úton meg lehet magyarázni. A lelki gyógyulás viszont olyan gyógyulás, amelyben a természetes folyamatot lelki indítások gyorsítják. A gyógyulás lelki forrását ritkán lehet nemhivőknek megmagyarázni. A kételkedők mindig természetes magyarázatot keresnek, még akkor is, ha a gyógyulás teljesen váratlanul következett be. Ezzel szemben a *csodánál* olyan változás történik, amelyet nem lehet természetes erővel megmagyarázni. A gyógyulás *lehet csoda*, de nem szükségképpen. Bár a Lélek általi gyógyulás nem okvetlenül csoda, a hívő emberek Isten közvetlen vagy közvetett működéseként fogják föl. Akiben nincs meg a hitnek ez az ajándéka, az a gyógyulást pusztán természettudományos módon magyarázza.

Olyan eseteket éltünk át, amelyek meggyőztek minket arról, hogy a gyógyulás közvetlenül az Úr ereje által történt. A következő gyógyulásokat egész sor érett gondolkodású és ítéletű ember igazolta. Megvizsgálták és meggyőzőnek találták, de nem tartották csodának. Mindent meg lehet magyarázni tisztán orvosilag is: 50 éves vasmunkás jött hozzánk — akit hallási zavarok miatt korán nyugdíjaztak —, hogy imádkozzunk érte. Az orvosok azt mondták neki, hogy hallása véglegesen megromlott és semmiféle kezelés vagy hallókészülék nem segíthet rajta. Először közösen imádkoztunk. Indíttatva éreztük magunkat, hogy segítsünk rajta, és egyben teljes bizalommal vártuk, hogy az Úr választ ad imánkra. Az illető férfi és az, aki fölötté imádkozott, különleges hatékonysággal tapasztalta meg Isten jelenlétét. — Másnap a férfi normálisan hallott és újra munkaképes lett. Az orvosok úgy vélekedtek, hogy maga a szervezet segített magán.

Egy hathónapos — Darlene nevű — kisbaba születésétől fogva süket volt. Sok orvos megvizsgálta, de nem tudtak semmit tanácsolni. A gyógyulásért végzett hosszabb ima után föladtuk a kisbabának a betegek szentségét. Két

hétrel később megfigyelte az apa, hogy a gyermek a hangokra reagál. Az orvosok még egyszer megvizsgálták a gyermeket. Kitűnően hallott. Még ma is átlagon felül jól hall. Semmi jele nincs az eredeti süketiségnek. — Egy másik — Mária nevű — kisbaba visszamaradt a fejlődésben. Az orvosoknak az volt a véleménye, hogy legjobb esetben sem tehetnek mást, mint megfigyelés alatt tartják a fejlődési zavarokat. Nem volt reményük a gyógyulásra. Félévenként rutinvizsgálatokat tartottak. Néhány nappal egy ilyen vizsgálat után imatálálkoznánk volt. Az ima alatt a közösség arra az elhatározásra jutott, hogy az Úr akarata szerint imádkoznunk kell a gyermek gyógyulásáért. Másnap reggel behoztuk a kis Máriát, rátettük kezünket és azt mondtuk: „Jézus nevében gyógyulj meg!” Úgy éreztük, hogy Isten békéje és áldása betöltötte a szobát. Néhány nappal később a gyermek anyja rábeszélte az orvost, hogy vizsgálja meg újra Máriát. Az orvos hirtelen történt, megmagyarázhatatlan javulást állapított meg a gyermek állapotában. Mária ma teljesen normálisan fejlett gyermek. Az iskolai tanulmányokban átlagos teljesítményt tud nyújtani.

Mindkét gyermek esetében az orvosok arra a következtetésre jutottak, hogy az általuk alkalmazott kezelés ugyan sokáig nem hozott eredményt, de akkor hirtelen mégis eredményes lett. Lehetséges volt a természetes magyarázat, mert most tünetmentesnek mutatkoztak a szervek, amelyek működése korábban zavarokkal küzdött. Történt ugyan gyógyulás, de nem csodás módon. Éppen ezért a hitet erősítette azokban, akik természetfölötti fényben szemlélték az eseményt. Viszont minden lelki hatás nélkül maradt viszont azoknál, akik kizárólag csak természetes álláspontból szemlélték. Megfigyeltünk különböző allergiákat: asztmát, gyenge látást, hátfájást, különféle légzési zavarokat; meggyógyultak, és éveken keresztül egészségesek is maradtak. Megemlíjtük ezeket a gyógyulásokat, mert előttünk és olyan emberek előtt történtek, akiket jól ismerünk. Ugyancsak imádkoztunk sok más baj gyógyulásáért és semmiféle testi változást nem állapíthattunk meg. De megfigyeltük, hogy mindig történt valami

lelki vagy testi változás, amikor teljes bizalommal és várakozó hittel imádkoztunk. Néha a nagyobb türelem kegyelmét nyerték el a betegek, máskor pedig azt a belátást, hogy szenvedésük valami nagyobb jót fog eredményezni. Néha orvosi kezeléssel összekapcsolva történt a gyógyulás, máskor viszont minden orvosi beavatkozás nélkül.

Néha még akkor is bekövetkezik a gyógyulás, ha hittel és együttérzéssel imádkozunk, de az imádkozók és a beteg részéről nincs meg a bizalommal teljes várakozó hit. Néha a beteg jut arra a meggyőződésre, hogy lelkileg meg kell változnia; gyakran azonban semmiféle változást nem tudunk megállapítani. Az is előfordult, hogy a közös istendicséret által és minden külön könyörgés nélkül ajándékozta az Úr a gyógyulást. Tapasztalataink egybevágnak az *Újszövetségnek gyógyításra vonatkozó tanításával*. Ott három általános kijelentést találunk arról, hogy az Úr mindenkit meggyógyított, aki hozzá jött (Mt 4,23; Mt 9,35; Mk 6,56) Ezenkívül körülbelül 36 különböző olyan helyet találunk, ahol különleges gyógyulásról van szó.

Morton Kelsey a Notre Dame egyetemen messzemenő kutatásokat folytatott a gyógyulásoknak a kereszténységben belül elfoglalt helyéről és értékéről. Könyve — M. Kelsey: *Healing and Christianity*, New York, 1973 — kihívás valamennyi keresztény számára így nekünk is, hogy foglalkozzunk ezzel a körünkben található erővel. Ezt írja: „Foglaljuk össze a dolgot. A legtöbb vallásban, ideértve a zsidóságot is, nagyra becsülik azokat a nem testi jellegű vagy szellemi valóságokat amelyek az ember életét befolyásolják és hozzájárulnak gyógyulásához. Viszont kizárólag csak az újszövetségi hagyományban található meg állandó jelleggel az a gyógyítási gyakorlat, amely Isten részéről az ember irányában megnyilatkozó szeretetnek és jóakaratnak teljesen kialakult megértésén nyugszik. Ilyen alapon bontakozott ki a nyugati kultúra gyógyulásra irányuló egyedülálló és általános érdeklődésével... Röviden: a testi gyógyulás az egész életet érintő életszerű történés és mint ilyen belső titok, amely végső soron csak az érdekelt sejtekben és azok Teremtőjével kapcsolatban ismerhető föl. Tehát olyan történés, amelyből nekünk testi-lelki

vonatkozásban tanulnunk kell, amennyit csak lehet. Gyógyulás főképpen olyankor következik be, ha teljesül az összes előfeltétel. Vannak testi előfeltételek, amelyeket csak az orvos tud megállapítani és előidézni. Vannak lelki előfeltételek, amelyekre azok tudnak eljuttatni, akiknek pszichoterápiai előképzettségük van. Végül pedig a lelki gyógyulás olyan előfeltételeket követel meg, amelyeket legjobban azok ismernek és tudnak elősegíteni, akik elméletben és gyakorlatban jól ismerik az élő egyház különféle lelkiségi hagyományait. Ezek együtt alkotják azt a munkacsoportot (team), amelyre Istennek szüksége van”.

Ebben a könyvben sajátosan a belső ember gyógyulásával foglalkozunk. A következőkben ezért a belső gyógyulásra és a belső gyógyulás körüli szolgálatra kívánunk szorítani.

Belső gyógyulás

A belső gyógyulás a belső ember gyógyulása. Belső emberen az értelem, az akarat és az érzelmek működésének területét értjük. Vagy ahogy általában mondják: értelem, akarat, szív. Mégis hozzátartozik az is, ami az érzelmekre, a lélekre és a szellemre vonatkozik. A belső gyógyulás tehát valami más, mint a külső vagy testi gyógyulás. Jézus működésében világosan fölismerhetők a belső gyógyulások. Utalást találunk erre a megkülönböztetésre az evangéliumokban, amikor azt olvassuk, hogy Jézus „kiűzi” a gonosz lelket, máskor pedig „meggyógyítja” a lelket. Továbbá meg kell különböztetni a „gonosz” és „tisztátalan” szellemeket. Mivel minden lelki zavar és betegség ilyen szellemekre vezethető vissza, a különböző kifejezőmódok többféle gyógyítási szolgálatra utalnak. Lukács evangéliumában találunk „néhány asszonyt, aki gonosz lelkektől és betegségekből szabadult meg” (Lk 8,2); „meggyógyultak azok is, akiket tisztátlan lelkek gyötörtek” (Lk 6,18; 7,21). De van sok olyan szöveg is, ahol Jézus kiűzi a gonosz lelket, vagy ahol azt mondják, hogy ki kellett volna ezeket űznie (Mt 8,16; 8,31; 9,33; 17,18 k; Mk 9,17; 9,40; 11,14). Morton Kelsey ezt kitűnően kifejti. Abból indul ki, hogy

Jézus gyógyító szolgálata magában foglalja a belső gyógyulást. Csak a modern pszichiátria és pszichológia ismer-
te föl a lelki betegségek igazi méreteit. Csak a huszadik
században tudta az orvostudomány elérni az előidéző oka-
iban fölismerhető, fizikai sérülésektől és gonosz lelkektől
független lelki betegségek érzelmi és értelmi alapjainak
pszichoterápiái megértését. Kelsey elemzi C. G. Jung
tanítását és arra a következtetésre jut: „Amint Jung is újra
meg újra hangsúlyozta, nem ő érte el mint pszichiáter egy-
egy betegnek a meggyógyítását. Feladatát sokkal inkább
abban látta, hogy elvezesse a betegeket a gyógyulás forrá-
sához, amely magában a lélekben van, de mégis úgy lát-
szik, mintha kívülről jönne, mint valami forrás, amely kis-
tóban buzog föl.”

Kelsey fölfogása lehetővé teszi nekünk annak belátását,
hogy az, amit az evangélisták a testi gyógyulás és megsza-
badulás (exorcizmus) két kategóriájával fejeznek ki, ma-
gában foglalja a belső gyógyulás harmadik kategóriáját is.
Az Úr gyógyított és megszabadított! De az ősegyház és kü-
lönösen az evangélisták ezeket az eredményeket csak azon
a nyelven és azokban a kategóriákban tudták kifejezni,
ami rendelkezésükre állt. A Szentlélek sugalmazta az
evangéliumok szavait, de az Úr szavaira vonatkozó idéze-
tektől eltekintve azok emberi szavak. A modern pszichiá-
tria bebizonyította a pszichiátriai gyógyítás érvényességét.
Oktalanság volna azt állítani, hogy Jézus minden *testi* be-
tegséget meggyógyított, de a *belső* ember legnyilvánva-
lóbb betegségeit nem. Ténylegesen egyes teológusok hajla-
nak annak elfogadására, hogy Jézus legtöbb ördögűzése
inkább pszichiátriai gyógyítás volt, mint a gonosz lelkek-
től való megszabadítás.

Akár belső gyógyításokat látunk Jézus ördögűzéseiben,
illetve az olyan kijelentésekben, mint: „meggyógyított...-
minden betegséget és minden bajt” (Mt 4,23; 9,35) —,
akár nem, mindenesetre a belső gyógyítások is Jézus üdvö-
zítő működéséhez tartoznak. Az inaszakadt meggyógyítá-
sánál (Lk 5,17-26) *belső* és *testi* gyógyulás történik. Elő-
ször visszadja az Úr a békét a belső embernek a bűnök
megbocsátásával. Ezzel a gyógyulással a béna megkapja a

nyitottságot, hogy a testi egészséget is fogadni tudja. Béna-sága egyaránt testi és belső megkötöttségének a jele volt. Az ember „hazament és dicsérte az Istent.” Ezzel nyilvánította belső szabadságát arra, hogy Istent dicsérje és egyidejűleg hálát adjon testi gyógyulásért.

Amikor az Úr Péternek előre megmondta tagadását, hozzáfűzte: „Én azonban imádkoztam érted, hogy meg ne fogatkozzék hited, hogy egykor megtérve megerősítsd testvéreidet” (Lk 22,32). Jézus itt azért imádkozik, hogy Isten gyógyító szeretete győzze le a bűnt és a szegényt; amely különben összezúzhatná Pétert, és fennállna a veszély, hogy Péternek nincs belső ereje testvéreit megerősíteni. „Ha tested egészen világos, és nincs benne semmi sötét, olyan világos lesz az egész, mintha a villám fénye világítaná meg” (Lk 11,33-36). Jézusnak ez a tanítása valóság-szerű és hű képe a belső gyógyulásnak. Ennek ellentéte a fájdalmas és megrázó eseményeknek értelmünk sötétjébe való belefojtása: pedig így elmulasztunk vigyázni világosságunkra, hogy az „sötétség ne legyen”.

Az Írásnak ezek a helyei különösen jelentősek. Megtapasztalhattuk, hogy a leírt gyógyulások nekünk is osztályrészül jutottak. Megtapasztaltuk, hogy az imádság által gyakoribb a belső gyógyulás, mint a testi. Aki hivatást kapott a gyógyításra és a segítségre, nem fog csodálkozni azon, ha a külső betegségek is eltűnnek, mielőtt a belső meggyógyult. Van az életnek egy titokzatos távlata, amelyben az ember külső és belső mivolta sokkal szorosabb egységben áll, mint mindaz, amit mi „pszichoszomatikus jelenségnek” nevezünk. Amint mondtuk, itt azokra a gyógyulásokra hivatkozunk, amelyeket magunk tapasztaltunk meg, és nem a csodákra. Nincsenek klinikai bizonyítékaink arra, hogy a beállt gyógyulásokra az egyetlen magyarázat Isten közvetlen beavatkozása lenne. Szereztünk azonban néhány különösen szép és meglepő *tapasztalatot*, amikor Isten segítségéért imádkoztunk, hittünk az Úr jelenlétében és az Úr erejével való közvetlen kapcsolat által jelentős javulást állapítottunk meg. Imádkoztunk két férjes asszonyért, akik régóta pszichiátriai kezelést kaptak. Egyikük sem tudott már semmiféle tevékenységet folytat-

ni. A pszichiátriai klinikára való beutalás előtt álltak. Az ima hatására mindketten lényegesen jobban érezték magukat. Mindketten újra dolgoztak és otthon is boldogabbak voltak, de még a mai napig is van bennük valami félelem.

Imádkoztunk asszonyokért, akik gyűlölték a férjüket, férfiakért, akik minden tekintély ellen föllázadtak. Férfiakért és asszonyokért, akik meg voltak győződve arról, hogy nem érdemesek a szeretetre, és úgy is viselkedtek, férfiakért és nőkért, akik senkiben sem tudtak megbízni, továbbá alkoholistákért, kábítószeresekért, tudathasadásos betegekért, olyan emberekért, akiknek élete elviselhetetlen volt a lelki sötétségtől, az egyedülléstől, a kudarcától vagy a szexualitástól való félelem miatt. Leggyakrabban pedig olyan emberekért, akikben bűn és kisebbségi érzés uralkodott. Minden esetben, amikor többször találkoztunk velük, jobbulás állt be. Minden említett csoportban teljesen meggyógyult valaki, vagy nagymértékben javult az állapota, amennyire ezt meg tudtuk állapítani.

Hallottuk még, hogy emberek tanúsították, hogyan gyógyította meg őket az Úr különböző *lelki problémákból*. Ezeket itt nem említettük, mert gyógyulásuk nem tűnt számunkra olyan jellemzőnek, mint azok az esetek, amelyeknél egy bizonyos időben egy bizonyos emberért imádkoztunk, és az eredményt a beteg és az imádkozó egybehangzóan meg tudták állapítani. Azonkívül itt elsősorban a belső gyógyulás *szolgálatáról* van szó, olyan emberek tevékenységéről, akik a gyógyulásért imát végeznek.

A belső gyógyulás szolgálata

A „szolgálat” szót használtuk, hogy ezt a témát messzemenően körülhatároljuk, mivel bizonyos fajta közbenjáró imát foglal magában. A közbenjáró ima az egyik ember imádsága a másikért. Istenhez szól, hogy tegyen meg valami jót valakivel. Azt mondják egyesek, hogy az ember saját magának is megteheti ezt a szolgálatot, és van is benne valami igaz. Ezt azonban inkább Istenhez szóló közvetlen imának nevezhetnénk. A belső gyógyulás szolgálatának

több elemét alkalmazhatja valaki saját gyógyulása érdekében is. Mi azonban nem kíséreljük itt meg, hogy az egyéni imaélet titokzatos folyamatait elemezzük. Helyette inkább az újszövetségi szolgálatról beszélünk, amint az kialakult az evangéliumokban és az apostoli levelekben. Az Úr elküldi a tanítványokat, hogy *meggyógyítsák a betegeket*. Az evangélisták különböző esetekről számolnak be, amelyekben az Úr mind a tizenkét apostolt, az összes tanítványt megbízza, hogy betegeket gyógyítson, és hogy tegye a betegekre kezét (Mt 10,7-8; Lk 10,8-9; Mk 16,17-18). Pál apostol is beszél a gyógyító szolgálatról: „...egyik...a hitet kapja ugyanabban a Lélekben vagy a gyógyítás adományát ugyanabban a Lélekben” (1 Kor 12,9). Az Apostolok Cselekedetei nyolc különböző, az apostolok által történt gyógyulásról tudósít (ApCsel 3, 9, 14, 16, 20, 28 fejezetekben).

A szolgálat ebben az összefüggésben azt jelenti, hogy az Úr segítségét, vagyis Jézus által, a Szentlélek erejében végbevitt gyógyítást továbbítjuk mások számára. Szolgálunk, amennyiben az embert, aki gyógyulást keres, az Úrhoz való helyes viszony kialakításában segítjük, hogy elfogadja a gyógyulást, és aztán közreműködünk a közbenjáró imával mások gyógyulásáért. Ebben a szolgálatban megtapasztaltuk, hogy minden gyógyulást sajátosan kell megközelíteni. Némelyik gyógyulás a lelkipásztori tanácsadás végén történik, ima által. Olyan lelki területek gyógyulása, amelyek a megszokott bűnökhöz vezetnek, a leggyakrabban a gyónásban megy végbe. Olyan területek gyógyulása, amelyeknek következményei a megromlott személyes kapcsolatból jöttek létre, leggyakrabban az Eucharisztia (szentmisén) belül történik meg. Az öngyilkossági kényszer gyógyulása a szent kenet föladata alatt vagy utána következett be.

Sok gyógyulás, amely az új szabadság azonnali megtapasztalásával történik, esetleg kitartó imádkozás eredménye, amelynél a jelenlévők együttesen azért könyörögtek, hogy az illető minél mélyebben fölismerje a tudatalattiba kényszerített emlékeket és a „szív” sérüléseit.

Belső gyógyulást igénylő sebek nemcsak a személyisé-

gen belül találhatók. Kapcsolatok, közösségek és társadalmak sérültjeinek is lehet szükségük kiengesztelődésre és gyógyulásra. Az igazságtalanság, főképp az elnyomás, feszült viszonyokat eredményez, amelyek az embereket egész életükre megterhelik. Mit lehet itt tenni? A személyes kapcsolatok területén úgy tapasztaltuk, hogy mindkét partnernek külön-külön meg kell gyógyulnia, csak azután következhet a kapcsolatok gyógyulása. Ez különösen házaspárok esetében igazolódott be, ahol lelki sebeket okoz a visszaélés, a hálátlanság, a kielégületlenség érzése (amikor egyik házaspár a másikat állandóan butának, ügyetlennek, csúnyának minősíti — *fordító megj.*). Az ilyen lelki sebek gyógyulásáért mondott imát követi a kölcsönös megértésért, nagylelkűségért és a házaspár egységéért való ima. Épp így járunk el a szerzetes-közösségekben is. Ez a *kiengesztelődés és gyógyulás* a kiengesztelődött és gyógyult társadalom alapja, amely igazságosságon és igazi békén nyugszik. Már túl sok olyan időt éltünk meg, amikor hatalmaskodó emberek erőszakra erőszakkal válaszoltak. Már túl sok olyan időt éltünk meg, amikor találkoztunk bizonyos emberekkel, akik sajnálatot és szánalmat akartak kelteni maguk iránt és nagylelkűségünket igényelték. Közösségeinknek sürgős szüksége van igazságosságra, erőszakmentességre, odaadó szeretetre, de ezekre csak olyanok vezethetik el őket, akikben teljes mindez.

Ha tehát ebben a fejezetben a belső gyógyulás szolgálatáról beszélünk, akkor a *közbenjáró imát* értjük rajta, amellyel olyan jelenlévő valakinek belső gyógyulásáért könyörgünk, aki meg akar gyógyulni. A Jakab levél 5. fejezetében olvassuk: „Szomorkodik valaki köztetek? Imádkozzék!” (5,13). Ezzel nyilvánvalóan az enyhülésért Istenhez intézett közvetlen imára gondol. De a következő vers szerint a betegnek *másokat* kell imára kérnie. Ez az ima „üdvére lesz a betegnek” (5,15). Ha tehát betegségről van szó, akkor a gyógyulásért való közbenjárást tanácsolja. De ez nemcsak a testi betegségekre vonatkozik, hanem a bűn okozta belső állapottal is kapcsolatos: „Valljátok meg tehát egymásnak bűneiteket és imádkozzatok egymásért, hogy meggyógyuljatok” (5,16). A közösség előjárói hiva-

tottak arra, hogy „imádkozzanak fölötte és megkenjék olajjal az Úr nevében” (5,14). A közbenjáró imából azonban senki sincs kizárva: „Imádkozzatok egymásért, hogy meggyógyuljatok” (5,16).

Mindnyájan hivatva vagyunk tehát a belső gyógyulás szolgálatának valamilyen formájára. Az apostolok és utódaik sajátos módon képviselik az egyházat és szolgáltatják ki a betegek szentségét. De *mindenki* hivatott szolgálni „az Úr nevében” és „az Úr megkönnyebbíti a beteget” (5,15). Ennél a szolgálatnál szokásos kérdések: Mit gyógyítsunk meg? Ki imádkozzék gyógyulásért? Mikor imádkozzunk? Hogyan imádkozzunk? Mennyire számíthatunk a gyógyulásra? Milyen előkészületnek és kezdeményezésnek kell meglennie a gyógyulást kereső részéről? Ezeket és más kérdéseket csak akkor tudjuk megválaszolni, ha megértjük, hogy a belső gyógyulásnál miről van szó. Nem az ember dönti itt el, hogy mit akar, és nem neki kell törekednie, hogy azt elérje. Gyakran arra kérnek bennünket, hogy imádkozzunk higgadtságért, lelki nyugalomért, kiegyensúlyozottságért, megtérésért, türelemért, örömeért, a félelemtől, a fájdalmas emlékek miatti haragtól és a bűntől való megszabadulásért. De nyilvánvalóan nem történik semmi. Mert az emberek természetükből kifolyólag úgy kívánják elérni ezeket a lelki javakat, mint az akadémiai címeket, üzleti sikereket és a testi fejlődést, azzal a különbséggel, hogy ezeket nem emberektől, hanem az Istentől akarják elnyerni. Így azonban nem lehet elérni az Úr által történő belső gyógyulást.

Az Úr ajándékokat tartogat számunkra —, nekünk pedig föl kell készülnünk azok elfogadására. *Nem mi döntjük el*, hogy mit akarunk, és hogy hogyan akarjuk azt elérni. Mi azt döntjük el, hogy az Úr ajándékát elfogadjuk és megteesszük, ami szükséges ahhoz, hogy megkapjuk és megőrizzük. Az Úrra nézünk, hogy irányítást kapjunk tőle. Ugyanakkor azonban nem maradunk passzívak. Aktív módon kell elfogadnunk és bizalommal kell állnunk a hitben, hogy megadja nekünk a gyógyulást. Ebből a gyógyulásból adódik az az egészség, amelyre mint adományra ígéretet kaptunk: Jézus Krisztus békéje.

13. Jézus Krisztus békéje

„Békességet hagyok rátok, az én békémet adom nektek. Nem úgy adom, ahogyan a világ adja nektek” (Jn 14,27).

Jézus békéje az Úr adománya. Teljesen más, mint mind az, amit a világ béke néven nyújt. Valóságos, világosan fölismerhető, könnyen megkülönböztethető attól, ami nem az Úr adománya.

Ezért a belső gyógyulást is csak annyira érthetjük meg, amennyire ezt a békét megértjük. Csak ha tudjuk, mit keresünk, és erre milyen mértékben van szükségünk, akkor tudjuk meg, hogyan kezdjünk az imaszolgálatához. És csak ha átértettük, hogy gyógyulás történt, akkor ismerhetjük föl a soron következő tennivalónkat. Addig nem ismerjük föl a gyógyulást, amíg Jézus Krisztus békéjét nem ismerjük. Jézus békéje a gyógyulás teljessége.

Jézus Krisztus békéjének jelei

Jézus békéjét sokféle jelből ismerhetjük föl. Pál így inti a filippieket: „Örvendjete az Úrban szüntelen, újra csak azt mondom: örvendjete! Lelki jóságtokat ismerje meg mindenki. Az Úr közel van, Semmiért ne aggódjatok. Minden ügyetekben hálaadással párosult imádsággal és könyörgéssel terjesszétek kérésteket Isten elé. Akkor Isten békéje, amely minden értelmet meghalad, megőrzi szíveteket és elméteket Krisztus Jézusban” (Fil 4,4-7).

A krisztusi béke néhány jele minden további nélkül fölismerhető. Ez a béke az embert állandóan örömmel tölti el. Milyen kevés keresztyén tud igazán örülni! Nem látnak semmi okot az öröme, csak külső dolgokra figyelnek és arra a következtetésre jutnak, hogy az események elkedvetlenítőek, és a rossz hírektől nyomasztó érzés fogja el őket. Azt gondolják, hogy örülni tudnak, ha majd javul a helyzet, vagy ha a valóság elől társaságba vagy vágyálmokba tudnak menekülni. Ha mindez sikerülne is nekik, jól tudják, hogy akkor sem lesz valóságos örömük.

Jézus békéje *valódi* béke. Tőle jövő adomány, amely *bennünk* van. Független a külső eseményektől: háborútól, politikai megvesztegetéstől, egyházban adódó zűrzavartól, üzleti veszteségektől, családi bajoktól, haláltól. Mindezek nem ártanak ennek az adománynak, sőt még a világban levő jogtalanság és elnyomás sem. Ez a béke más valóságra épül: Krisztus Lelkének valóságára. Ez a Lélek legyőzte a világot!

Béke ez, amelyről azt mondja az Írás: „Lelki jószágokat ismerje meg mindenki” (Fil 4,5). Az emberek nem azt látják, hogy valamit megszereztünk, sikereink vannak az üzleti életben, vagy valamicskét fölhalmoztunk a világ kincseiből, hanem csak azt, hogy mennyire vagyunk önzetlenné, mert készek vagyunk mindezt odaadni. Biztonságunk ajándék: Jézus új jelenléte!

Béke, amely annyit jelent: „Ne aggódjatok semmiért” (Fil 4,6). Nem keressük aggódva azt, amink nincs. Nem óvjuk szorongva azt, amink van. Elégedettek vagyunk az-
zal, amink van. Nyugalomban és lelki csöndességben élünk, megbékélve azzal, amink van, és ez az, ami marandó.

Ez az a béke, amiről így szól az Írás: „Mindenben imádsággal, könyörgéssel és hálaadással terjesszétek kérésteket Isten elé” (Fil 4,6). Krisztus békéjének birtokában teljes bizalommal visszüik minden kérésünket Isten elé és nem tartunk attól, hogy túl sokat vártunk tőle. Mindenért köszönetet mondunk neki, amit kaptunk, és mindazért is, amiről bizalommal tudjuk, hogy meg fogjuk kapni. Az ő békéje „megőrzi szíveteket és elméteket Jézus Krisztusban” (Fil 4,7). Ez a béke lehetővé teszi, hogy „életetek Krisztussal az Istenben van elrejtve” (Kol 3,3). Ennek a világnak semmilyen hatalma nem tud legyőzni bennünket. Istenben vagyunk. Mindegy, hogy a gonosznak milyen hatalmát vagy az emberek milyen visszautasítását kell meg tapasztalnunk apostoli szolgálatunkban: minket nem győzhet le semmi, amíg Jézus Krisztus békéje által Istenben vagyunk elrejtve.

A filippiekhez írt levél következő verseiben Pál felsorolja a béke emberének tulajdonságait: „Végül, testvéreim,

arra irányuljanak gondolataitok, ami igaz, ami tisztességes, ami igazságos, ami ártatlan, ami kedves, ami dicséretreméltó, ami erényes és magasztos. Amit tanultatok és elfogadtatok, amit hallottatok és nálam láttatok, azt tegyétek, és veletek lesz a béke Istene” (Fil 4,8 és 9).

Milyen egyszerű és milyen lényeges ez! Egészen arra irányuljatok, ami igaz. Semmi álnokság! Nem szabad ámitani magatokat. Ne kényszerítsétek a Lelket arra, hogy valamit igaznak állítson, amit csak ti reméltek igaznak. Végül így tanít Pál: a Krisztus békéjében élő ember nyitott lesz minden jóra, ami a környezetében élő emberekben megtalálható. Tisztelettel figyel a másokban lakozó jóra. Pál számára a béke életritmus, életkapcsolatunk stílusa és nem tárgy, amelyet az ember hajszol. Krisztus békéje hordozza a Lélek gyümölcseit, amelyek „szeretet, öröm, békesség, türelem, kedvesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás” (Gal 5,22). Ez a béke él azokban, akik „keresztre feszítették testüket szenvedélyeikkel és kívánságaikkal együtt” (Gal 5,24). A szenvedélyeket és vágyakat Pál úgy írja le, mint amik a megváltatlan testből származnak: „paráznaság, tisztátalanság, fajtalanság, bálványimádás, babonaság, ellenségeskedés, viszálykodás, vetélkedés, harag, veszekedés, szakadás, pártoskodás, irigykedés, gyilkosság, részegeskedés, tobzódás és ezekhez hasonlók” (Gal 5,20-21).

Az elmondottak nem adnak teljes képet Jézus Krisztus békéjének minden jellemző jeléről, hanem csupán a béke természetére mutatnak rá és ezzel együtt arra is, hogy miről kell lemondanunk, és mit kell magunkra vennünk, ha el akarjuk fogadni a békét.

Sok ember szeretne meggyógyulni, de nem kész arra, hogy valami sértést megbocsásson vagy gyűlölködést elfelejtsen. Békét szeretnének, de közben érzik az igazságtalanságot, ami mások részéről érte őket. Krisztus békéjét szeretnék, de Krisztus szeretete, nemesszívósága és önátadása nélkül. Ez nem megy, ezért nem is történik lelkükben semmi. Nem lehet a féltékenységhöz, a veszekedéshez, a versengéshez, az irigységhez ragaszkodni és ugyanakkor Krisztus békéjét is akarni. Sokan jönnek a szeretet

nevében, Krisztus békéjét akarják, de kitartanak a tisztátalanság és az önzés magatartásában. Ez nem lehetséges.

A világ békéje

Jézus békéje más, mint a világ békéje. „E világ urai” milyen mohón biztatnak arra, hogy ne mondjunk le semmiről, teljesítsük minden kívánságunkat, engedjünk szabad teret szenvedélyeinknek. Milyen könnyen rávesznek minket arra, hogy „valósítsuk meg önmagunkat” anélkül, hogy megkérdőznénk, tulajdonképpen mi is ez az önmegvalósítás. Agresszivitás, fajtalanság, bálványimádás, hazugság és minden áron való önérvényesítés túl gyakran bukkannak elő a népszerű és dicsért könyvekben, melyek a „béke felé vezető út”-tal foglalkoznak. A világi békének van még egy fajtája amelynek tetszetős a megjelenése, de végül is kudarcélményhez és kétségbeeséshez vezet. Paul Tournier keresztény pszichológus ezt a békét *teljesítménybékének* nevezi. Az ember kitartóan keresi a maga területét, amely békét nyújthat életéhez. Környezete viszont annak elfogadására kényszeríti, hogy békét csak az talál, aki a ranglétrán teljesítményei révén fölfelé halad. (P. Tournier: *Geborgenheit — Sehnsucht der Menschen*, Freiburg, 1971.) Fölfelé haladása félelemmel tölti el, kényszeredetten hajszolva próbálja elérni azt a fokot, ahol mindent birtokol majd, mindent egyszerre. Azt a fokot keresi, amelyen a tömeg fölé emelkedik, túltéve magát minden akadályon és minden, ami fölfelé haladásában gátolja. Ezt a mintát mutatja be Dreiser: „Az amerikai tragédia” című könyve is, amelyet „Hely a nap alatt” címmel filmesítettek meg. A főhős megöli barátnőjét, csakhogy „békés kis helyét” elérhesse. „A virágok reménye” című könyvnek is ez a témája. Ebben az embereket lárváknak mutatja be a szerző. Egyik a másikra mászva próbálja elérni a tömegben a csúcsot kétségbeesett próbálkozással. Kimerülve mások erőszakos elnyomásától, följutva a halom csúcsára nem talál ott semmit. Fölmászott a semmibe? Valódi békét akkor találunk, ha Isten lárvából pillangóvá változtat bennünket. Ez azonban csak azokkal történhet meg, akik bizalommal megnyílnak Isten terve előtt.

A békének még más fajtái is vannak, amelyek önmagukban jók és sok embernek segítenek, de Jézus békéjével nem hasonlíthatók össze. Fegyverszünetekkel, kiegyezésekkel és kölcsönös megalkuvásokkal elérhető az ellenségeskedések megszüntetése, de sem a valódi rendet, sem a belső békét nem lehet ezzel elérni. Vannak szerződések és megállapodások fele-fele alapon, ahol a felek 50 %-ban nyerik el a békét. A békének vannak olyan fajtái is, amelyek azon alapulnak, hogy az ember ismeri saját problémáit és megtanul velük együtt élni, ismeri saját agresszivitását és így vagy úgy napirendre tér fölötte. Vannak módszerek, amelyekkel az ember megismerheti önmagát, miközben lassan megérti saját „énjét és fölöttes énjét” vagy szülői énjét, gyermekségi énjét és felnőtt énjét. Ezek az ismeretek hozzásegítenek, hogy fölismerjük a bennünk élő valóságot, és segítenek annak eldöntésében, mely hangokat kövessünk és melyeket ne. Ez lelki gyógyuláshoz vezethet, de nem hozza meg Jézus békéjét. Fontos lehet az a meggyőződésünk, miszerint saját énünk rendben van, de ez nem a béke teljessége, melyet az Úr nekünk készenlétben tart. Az ilyen módszerek legtöbbje szerint a múlt szükségszerű rossz vonásokat is tartalmaz, amelyeket föl kell dolgozni. Itt azonban nem állhatunk meg. Hisszük, hogy Krisztus békéje a múltat úgy tekinti, mint ami fölött Krisztusnak hatalma van. Ezért a múlt is megmenthető és meggyógyítható. A béke csakis életünk újjárendezésén alapulhat, a múlt és a jelen átalakításán. Krisztus békéje határtalan a reménységben és igenli, amit Szent Pál mondott: „Mind-enki, aki Krisztusban van, új teremtmény. A régi tova-tűnt, lám valami új valósult meg” (2 Kor 5,17). Milyen le-nyűgöző az újjáteremtésnek ez a bemutatása! Nemcsak átalakultunk és meghaladtuk önmagunkat, hanem elkép-zelhetetlen mértékben újjá alakultunk. Új teremtmények vagyunk: olyasmi, ami a semmiből jött létre. Belső gyógyulás-szolgálatunk ezen az ígén alapul: „Mindez Is-tentől ered, akit Krisztus kiengesztelt irántunk, és aki ránk bízta a kiengesztelés szolgálatát” (2 Kor 5,18). Részei lettünk annak a gyökeres átalakulásnak, amit Pál így jellemez: „Vezessétek le a régi embert szokásaival együtt,

és öltések föl az újat, aki teremtőjének képmására állandóan megújul, a teljes megismerésig” (Kol 3,9-10). Ugyanígy ösztönzi a rómaiakat is: „Ne szabjátok magatokat evilághoz, hanem alakuljatok át gondolkodástok megújulásával” (Róm 12,2).

Jézus békéjének alapja

Miben gyökerezik tehát ez a béke? Jézusban, és nem kell meglepődni azon, hogy Jézuson mint életünk középpontján nyugszik. A békesség életünkben a hagyományos teológiai meghatározás szerint: nyugalom a rendben. Igazságosságnak, igazságnak és rendnek kell megelőznie. Ez állít be minden dolgot a helyes szemlélet távlatába és megadja azt a nyugalmat, ami a Szentlélek gyümölcse. Jézusnak a Szentlelken át megvalósuló új jelenlétére épít és életünk középpontja lesz. Lelkének jelenléte olyan távlat, amely nemcsak minőségileg jobb, mint minden, amit korábban ismertünk, hanem föltétlenül jobb, mint minden javulás, amit magunktól elérhetünk. A Lélek az az új tartalom, aki nekünk békét ad, „nem úgy, ahogy a világ adja”. Az a Lélek, aki Jézushoz és az Atyához tartozik, aki fölött nem gyakorolhatunk felügyeletet, de aki nekünk meghatározza a béke tartalmát. Elfogadhatjuk Jézus Lelkét és együttműködhetünk vele, amennyiben kérjük, hogy töltsen be minden életterületünket, vagy elutasíthatjuk és letagadhatjuk őt. De nem ellenőrizhetjük, hogy kicsoda Jézus Lelke, hogy hogyan alakít át és ösztönöz válaszadásra bennünket. Amikor ennek a Léleknek átadjuk magunkat, akkor ebben az *odaadásban* megtaláljuk Jézus békéjét.

Jézus Lelke lankadatlanul azon fáradozik, hogy életünket helyes kapcsolatba hozza Jézussal mint Urunkkal és testvérünkkel az Istennel mint Atyánkkal és minden emberrel mint testvérünkkel. Jézus Lelke fáradhatatlan abban, hogy kiengeszteljen az Istennel és az emberekkel. A Lélek kinyilatkoztatja nekünk Jézust: a föltámadt és jelenlévő Urat. Kinyilatkoztatja helyünket Krisztus Testében és megmutatja nekünk a helyes, kegyelemmel teljes kapcsolatot minden emberhez abban az összefüggésben,

amely őket Jézushoz fűzi. A Lélek az Atyát „Abbának” nyilatkoztatja ki, szerető Atyaként, mint személyes, megbízható, szeretettel teljes Atyát, olyan Atyát, aki mindannyiunkat nevének nevez és számontartja fejünkön a hajszálakat is, aki tudja mire van szükségünk, mielőtt kérnénk tőle, aki országát adta nekünk, aki elfogadott minket, hogy Jézusban gyermekei legyünk. Békéjének adományát olyan mértékben ismerjük meg, amennyire megnyílunk előtte, és amennyire elfoglaljuk helyünket Jézus követésében, amennyire ennek a követésnek valóságát a kereszttől a föltámadás dicsőségéig elfogadjuk. Nem távoli rokonai vagyunk Istennek, nem is másodrangú örökbe fogadottak, hanem az Isten Fia mellé állított a Szentháromság életébe oltott személyek.

Az Atyának a Fiú iránti szeretete érinti belső világunkat. A Fiú rajtunk keresztül szolgálja és dicsőíti meg az Atyát. Jézus megragad minket és bekapcsol az Isten benső életébe. Mivel Jézus Lelke és ezért Jézus Krisztus élete a mi életünk magja, a Lélek a szeretet és együttérzés új kapcsolataira indít minket, hogy utat keressünk minden emberhez, de különösen a szegényekhez és elnyomottakhoz. Új békét találunk azok szolgálatában, akiket korábban elkerültünk.

A Lélek, az igazság Lelke arra ösztönöz minket, hogy ellenálljunk minden rossznak, ami bennünk és körülötünk van. Semmilyen rossz nem árthat nekünk. Jézussal együtt valljuk: nem az igazakhoz jöttem, hanem a bűnösökhöz, nem ítélni jöttem, hanem megmenteni. Arra kapunk hivatást, hogy ellenálljunk minden rossznak, ami a múltban vagy a jelenben előfordult. A valóságot minden területen meg kell ismernünk, de bízunk kell abban, hogy Jézussal — aki győzedelmeskedett a bűn és a halál fölött —, győzni fogunk. Minden elutasítással, elnyomással, minden borzalommal és a szeretet hiányával szembe tudunk nézni. Tudjuk, hogy ezeknek a tapasztalatoknak a sebei meggyógyulhatnak, és hogy Jézus békéje minden rossz emlék fölé tud emelni bennünket. A rossz emlékek meggyógyulnak, ha Jézus békéjének gyümölcseit éljük meg ott, ahol korábban elnyomást, megkötöttséget, szé-

gyent, gyávaságot, gyűlölködést, kétségbeesést tapasztaltunk. „A lélek gyümölcsei pedig szeretet, öröm, békesség, türelem, kedvesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás” (Gal 5,22).

A Jézus békéjéig vezető gyógyulás folyamata

A következőkben szeretnénk segítséget nyújtani a belső sebek és a gyógyulási folyamat megértéséhez. Mindannyian hallottunk már kisgyermeket jajgatni, akit valamilyen baleset ért. A gyermek a járdán, az áruházban vagy a boltban hirtelen szem elől téveszti az édesanyját, megbotlik, és elesik. Félelmében és fájdalmában fölsír. Ha anyja ott van a közelben, azonnal odaugrik hozzá, fölkapja gyermekét, karjára ülteti, megsímogatja, megcsókolja és kedvesen mondja „nincs semmi baj”. Az anya szeretete máris erősebbnek bizonyult, mint a félelem, a belső megrázkódtatás és a gyermek lelki sérülése. Az egyedüllét és a sebesülés érzése — mint a baleset következményei — meggyógyultak. Ha azonban az anya nincs ott a közelben, ha véletlenül mindketten ellenkező irányban keresik egymást, akkor a gyermek keservesen sír. Tudjuk, hogy az ilyen helyzetekben milyen hamar válik az ember betegesen érzékennyé. Lelke mélyéről így kiált a gyermek: „Egyedül vagyok, fájdalmat érzek, senki sem törődik velem!” Ha végre megérkezik a mama, már sokkal nehezebb dolga lesz. Előfordulhat az is, hogy amikor megérkezik az anya és fölkapja gyermekét, az nem ismer rá, mert lelkileg annyira fölzaklatott állapotba került. A seb már mélyen behatolt a szívbe. Nagyon sok nyugtatásra és az esemény újbóli megbeszélésére van szükség ahhoz, hogy a megrázkódtatás élményétől a gyermek teljesen megszabaduljon. Mindannyiunknak vannak hasonló élményeink az első gyermekévekből. Időnként elhagyottnak éreztük magunkat a családban, vagy azt gondoltuk, az apa vagy anya mást szeret; a barátok elutasítanak; cserben hagyott, akiben megbíztunk; igazságtalanul kihasználtak vagy megbüntettek. Úgy gondoltuk, egyedül vagyunk ezen a világon, amely darabokra esett. Meggyógyultunk volna azonban, ha elegendő szeretet vett volna körül bennünket, de

a szeretet hiányzott. Mindenki ismeri ezeket a szeretethiány okozta eseményeket. Túl kegyetlen emlékek ezek, nem jó még gondolni sem rájuk. Többnyire elűzzük őket, elnyomjuk és lelkünk félreeső sarkába dugva, sötét szobába zárva idegesen kiáltjuk: „Látni sem akarlak többé beneteket!”

Ha azonban megismerjük Jézus Krisztus Lelkét, megtapasztaljuk a Lélek fölszabadulását és Jézus erejét mint új valóságot megéljük, akkor új belső távlatok nyílnak meg előttünk. Hirtelen úgy érezzük, hogy szeretnek minket, és személyes tapasztalattá válik számunkra megmentésünk. Átéljük, hogy valaki gondoskodik rólunk: valaki megragadott, az Úr elfogadott minket. Új érzés tölti be szívünket: az Úr jelen van életünkben! Ez a tapasztalat valóban képes zárt ajtókat kinyitni vagy elmúlt, elfojtott emlékeket a jelen megélésével összekapcsolni. Jézus Krisztus jelenlévő szeretete áthatol azoknak az időknél tapasztalatain, amikor azt hittük, senki sem szeret minket. Most tudjuk, hogy Krisztus szeret, sőt nemcsak most szeret, hanem a világ kezdete óta. Már akkor is ott volt, amikor azt gondoltuk, hogy egyedül vagyunk. Sőt nem csupán itt van velünk, hanem azzal az erővel van jelen, amely szeretete által minden félelmet és rosszat legyőz. Ha a régi és az új tapasztalatok áthatják egymást, akkor Jézus egy-egy meghatározott emlék által élő jelenné válik bennünk. Most már nem bukácsolunk, orra nem esünk, hanem átéljük mint egykor anyánk szeretetét. Átéljük Jézus szeretetét, és Istennek mint az Atyának a szeretetét. Ez a szeretet valódi. Átéljük az egykori eseménnyel kapcsolatban Istennek ugyanazt a szeretetét, amely ma is eltölt bennünket. Jézus Krisztus békéje a belső gyógyulás lényege. Világos fogalmat kell alkotnunk erről a békéről, hogy föl tudjuk ismerni a belső gyógyulás folyamatát. Általában többféle gyógyulási mód vezet a belső békéhez, különösen Jézus Krisztus békéhez. Segítségünkre lehet, ha a gyógyulást különböző szakaszokra és folyamatokra osztjuk föl, hogy a belső gyógyulás szolgálatát pontosabban fölismerjük. Így nem kérdőjelezzük meg, hogy egyedül az Úr gyógyít-e. Helyette inkább a belső történést rajzoljuk meg és nyomatékosan

kérjük az olvasót, hogy figyelje közben állandóan a mindig új Lélekből felénk áradó, teremtető jellegű szabadságot.

A gyógyító kapcsolat áll fenn a múlt szeretet nélküli világa és Jézus megmentő szeretete között, ahogy azt a jelenben megtapasztaljuk. Ez a kapcsolat sokféle formában jön létre. Eleinte a visszautasítás frissen élő emlékét kell meggyógyítani, más alkalommal a korai gyermekévek egy elfojtott emlékét, néha egy egész emléksort, azután valami magatartásformát, mely mindenféle emléktől csaknem függetlenül él tovább. Időnként úgy történik a gyógyulás, hogy valaki elveti problémáit, amelyeket azért ápolt és gondozott magában, hogy megszökhessen a valóság elől, kudarcát igazolhassa, vagy fölhívhassa magára mások figyelmét és együttérzését. Átadja magát Jézusnak és minden mást elhagy, hogy az új valóságot megragadhassa. Néha vágyakozik az önátadásra, de a benne lévő kötöttségek meggátolják ebben. Lehet, hogy gyűlölködés tartja fogva, még nem kész a megbocsátásra. Lehet, hogy valami gonoszság köti gúzsba, amit még nem tört meg Jézus Krisztus tekintélye előtt.

Ezek a különböző példák megmutatják nekünk, hogy mennyire fontos annak szolgálata, aki a belső gyógyulást közvetíti és kimondja nekünk az igazság és a szeretet szavait.

14. A belső gyógyulás közvetítője

„Mindez Istentől ered, akit Krisztus kiengesztelt irántunk és aki ránk bízta a kiengesztelődés szolgálatát. Isten ugyanis Krisztusban kiengesztelődött a világgal és nem számítja be bűneinket, sőt ránk bízta a kiengesztelés ígését. Tehát Krisztus követségében járunk. Isten maga buzdít általunk. Krisztus nevében kérlek, engesztelődjete ki Istennel! Ő a bűn hordozójává tette értünk azt, aki bűnt nem ismer, hogy általa Isten igazságának részesei legyünk” (2 Kor 5,18-21).

Arra kaptunk hivatást, hogy a kiengesztelődés közvetítői legyünk. Ennek a kiengesztelődésnek a teljessége Jézus békéje. Megkaptuk örömhírét: megment, szabadságot hoz, ő adja meg nekünk a Lelket és a békét. Meg kell kérdeznünk viszont magunktól, hogyan érhetjük el azokat a testvéreinket, akik még nem élnek ebben a békességben.

A szolgálattevő feladata

A válasz egyszerű, de nem könnyű. Jézus Szívével nyerjük el küldetésünket. A többiek bennünk ismerik föl Jézus szeretetét. Az ő vágya az, hogy mindnyájan eljussanak a szabadságra. Mindez világosabb lesz, ha részleteiben leírjuk, mire kaptunk hivatást, és melyik az a megközelítési mód, amelyet kerülnünk kell. Nem arra szól hivatásunk, hogy megváltók vagy a béke mintaképei legyünk. Egyedül Jézus az Úr, a szabadító és a béke mintaképe. Mi *megsebzett* gyógyítók vagyunk, amint erre Henri Nouwen már olyan szépen rámutatott könyvében (*The Wounded Healer, Ministry In Contemporary Society*. — 1974, New York). Sebzettek és sérültek vagyunk a sok szeretetlenség által, és ezért az igazság megsértése lenne, ha tökéletesnek állítanánk be magunkat.

Mint közvetítőkné gyöngeségünk és bűnös voltunk az erőnk. Azért tudjuk mások kötöttségét megérteni, mert magunk is kötöttek vagyunk a magunk és mások bűnei folytán. Csak azért tudjuk elképzelni, mi történik másokban, mert saját tapasztalatunk hasonlóvá tesz hozzájuk. Azonkívül részünk van minden ember bűnében. Az egyes ember szenvedése összefüggésben áll bűnös voltunkkal. Rész jut neki abból, amit én tettem. Része annak a Testnek, amelyben én is élek. Ha szeretetteljesebb és kevésbé bűnös lettem volna, ha ennek a világnak hatalmaskodását erősebb lélekkel viseltem volna el, ha jobban eltöltene Jézus békéje, akkor másoknak jobban menne az élete. Saját sérültségünk ténye összeköt minket minden emberrel, aki sérült. Eppen ez a gyöngeség lesz a mi erőnk. A gyöngeségben találkozunk testvéreinkkel. Ha tökéletesek volnánk, hol lenne az érintkezési pont? Fölényesnek és lezárt-

nak tűnnénk mások szemében. Pál ezt írja: „Amikor gyöngé vagyok, akkor vagyok erős” (2 Kor 12,10). Mivel fölismerjük gyöngeségünket, egyáltalán nem azon kell fáradoznunk, hogy saját erőnkre építsünk, hanem odafordulhatunk az igazi erőhöz, ami az Úrtól jön. A közvetítőnek tehát az a hivatása, hogy kifejezésre juttassa a beteggel való rokonságát. Ezáltal világos lesz a beteg számára, hogy nincs egyedül és nem is másodrangú keresztény. Magához hasonlók között van. A betegnek és a szolgálattevőnek közös az Atyja, közös a megmentője és egy az Ura. A szolgálattevő fölismeri, hogy a gyógyulás, amiért imádkozik, legigazibb értelemben a saját gyógyulása, mert ugyanannak a Testnek a tagja, mint a beteg.

A szolgálattevőnek nem szabad megengednie, hogy Jézus békéjét tehernek érezzék. Ajándék ez — szabad ajándék —, amit nem lehet kiérdemelni és nem lehet az egyiknek fölkínálni, a másiktól pedig visszatartani. A beteg sokszor méltatlannak fogja magát érezni és azt gondolja, hogy nem tud megfelelni az adomány követelményeinek. A szolgálattevőnek meg kell magyaráznia, milyen természetű ez az ajándék, és miért szükséges azt minden szempontból készségesen fogadni. Szolgálatában azonban csak akkor igazi, ha ő maga is fölismeri, hogy ezt a békét mint szabad ajándékot kapta saját életében, és hogy saját méltatlansága sem volt akadály az ajándék elnyerésénél.

A szolgálattevő nem adhatja csak saját szeretetét, mert az nem elég. A testvérnek tudnia kell, hogy *Jézus szereti őt*. A szolgálattevőnek azért kell imádkoznia, hogy a testvérekkel megértesse Jézus szeretetét és azt közvetíteni is tudja nekik. Imádkozzék, hogy Jézus szeretete töltse be és irányítsa saját szeretetét és így a szeretet teljessége valósuljon meg a szolgálattevő és a beteg kapcsolatában. Ez az Istennek emberré lett szeretete valamelyik embertársunkkal szemben. Morton Kelsey idézi Bruno Klopfert, aki szaktekintély a Rorschach-teszt területén: a lelki gyógyulások 50 %-a melegszívű részvét által történik. A melegszívű, szeretetteljes közeledés szabad megnyilvánulásából olyan mértékben lesz adomány, ahogyan a közvetítő befogadja az Úrnak önmaga és a beteg iránti szeretetét.

A szolgálattevőnek sohasem szabad magányosnak éreznie magát az Úr művének szolgálatában. Ha valamiképp lehetséges, ne is legyen egyedül a beteggel: ahol ketten vagy hárman összejönnek Jézus nevében, ott van ő különlegesen közöttük. Krisztus Teste így válik láthatóvá. A szolgálattevő elkerüli a kísértést, hogy saját dicsőségét keresse. Az ajándékok és a szolgálatok megsokszorozódnak: nagyra növelik a hit kegyelmi ajándékai, a szeretet, a szellemek megkülönböztetése, a bölcsesség, az ismeret és a prófécia adományai. Erősödik a gyógyító csoportban a megértés, az együttérzés és a vallásos odaadás. Még ha egyedül kell is lennie a közvetítőnek, mert szentségi gyónásról van szó, vagy mert a dolog különösen bizalmas, vagy rövid az idő, akkor is tudatában kell lennie annak, hogy Krisztus egyháza képviselőjeként cselekszik, és ha lehetséges, keressen magának imádságos támogatást. Kedvező esetben a gyógyulást kérő imát a beteg környezetében lévő, szeretetben élő közösség végzi. Sajnos, ezt az eszményi körülményt ritkán lehet megvalósítani, azért itt a kevésbé kívánatos helyzetekkel is foglalkozunk.

A szolgálattevő ne hagyatkozzék csupán a saját elemzéseire és föltevéseire. Várja meg, amíg nyilvánvalóvá lesz előtte, hogy mit kell tudnia és cselekednie. Ennek a nyilvánvalóságnak különféle formái lehetnek. Származhat természetes és természetfölötti forrásokból, de szükségképpen igazolja az Úrtól adott jel azt. Néha maga a beteg is el tudja mondani problémáját vagy annak eredetét és a szükséges imádságot. A szolgálattevő, ha érzi, hogy az egyetértés megvan, akkor teljes békében és bizalommal hozzákezdhet az imádsághoz. A szellemek megkülönböztetése néha hosszadalmas: beszélgetéseket és vizsgálatokat foglal magába annak eldöntésére, hogy a mondottak a Szentlélektől, az emberi lélektől vagy a gonosz lélektől jönnek-e. Tartalmazhat sajátos üzeneteket is a bölcsesség és az ismeret szavai által, megnyilatkozhatnak benne a „szív titkai”, ahogyan Pál azt az 1 Kor 14,25-ben megmagyarázza. Bizonyos együttes cselekvés jön létre a közvetítő és a testvér között. Általában mielőtt megkezdénénk a gyógyulásért való imát, a Szentlélek jóváhagyó jelet ad,

hogy megerősítsen minket. A Szentlélektől jövő megerősítés bibliai jelképek által történik, mint pl. világosság, békesség, a Test épülése, a szeretet kisugárzása és a Lélek gyümölcseinek kiáradása (Gal 5,22). A szolgálattevőnek sohasem szabad a saját nevében cselekednie, hanem határozottan és csöndesen Jézus nevére kell hivatkoznia. Gondoskodnia kell arról, hogy Jézus legyen minden fölismerés és imádság kezdete és vége. Irányítást és erőt az Úrnál kell keresnie, hogy összhangba hozza a beteget az Úrral békéjének ajándéka által.

A szolgálattevő közeledése a beteghez

A szolgálattevőt — mint sérült és gyógyult bűnöst — kötik bizonyos általános viselkedési szabályok, miközben arra törekszik, hogy Jézus szívével szolgáljon és Krisztus békéjének ajándékát továbbítsa. Szavaiban támaszkodják Jézus szeretetére és cselekedeteit — a Test többi tagjával egyesülve — végezze Jézus nevében. A beteghez úgy kell közelednie, hogy elismeri és szeretettel nézi a benne lévő jót és azt kifejezésre is juttatja. M. Mayeroff írja (On Caring, New York, 1972), hogy mennyire hozzájárult saját lelki növekedéséhez, amikor másokban erősítette a jót. A szolgálattevőnek inkább örömhírt kell közvetítenie, semmint fenyegető üzenetet. Akkor lesz igazán képes rá, hogy szembenézzen a saját életében lévő rosszal, bűnös mivoltával és gyöngeségével, amikor a beteg testvérnél tudomásul veszi és elismeri azt, ami jó benne. A megerősítésnek különféle formái lehetnek: mindenekelőtt megnyilvánulhat bizonyos szeretetteljes előzékenységben, folytatódhat a beteg testvér lelki adományainak és a benne lévő jónak elismerésével, továbbá azzal az érdeklődéssel, amellyel megnyílunk a beteg gondolatai és érzései számára. Különösen fontos megtudnia a betegnek, hogy lehetnek neki bizonyos negatív érzései is. Az érzések magukban véve se nem jók, se nem rosszak. Erkölcsileg jó vagy rossz magatartásunk az érzésekhez való viszonyulásunktól függ. Találkoztunk már emberekkel, akik tele voltak kétségbeeséssel öngyilkossági szándékuk, gyűlöletérzésük és erős szexualitásuk miatt. Amikor valaki megtapasztalja, hogy

mindenek ellenére hű maradhat az Istenhez és az emberekhez, akkor föloldódik feszültsége és megszűnik benne az alapvető baj a belső gyógyulás szolgálata nyomán vagy a rossz szellemektől való szabadulása által.

A jó fölismerése és elismerése nyomán kialakul bennünk az istendicséret lelkülete. Még ha számolnunk is kell a beteg hitbeli színvonalával, a szolgálattevőnek akkor is bátorítania kell a beteget és rá kell vezetnie őt arra a lelkületre, amely mindenért hálát tud mondani Istennek. A szolgálattevő finoman arról is tanúságot tehet, hogy az Isten egykor saját életébe is belenyúlt és jóra fordította kelemetlenségeit. „Az Istent szeretőknek minden javukra szolgál, azoknak, akiket rendelése értelmében szentségre hívott meg” (Róm 8,28). A betegnek el kell fogadnia azt az örömhírt, hogy nincsen semmiféle helyzet, körülmény, esemény, amelyben Isten ereje és jósága ne tudná legyőzni a rosszat. A keresztény minden helyzetben tudja dicsérni az Istent. Dicséri őt, mert szeretete és jósága diadalmaskodik minden esemény fölött.

A beteg személyéhez való közeledés a megerősítésben az örömhírré épülhet, vagyis magára az evangéliumra és a teljes Szentírásra. Az Írásban megtaláljuk azokat a nagyrejtő igéket, amelyek meg tudják változtatni az életet. Az Írás a Szentlélek erejét árasztja. Ezek az igék végtelenül többet visznek véghez, mint saját szavaink. A helyesen alkalmazott igék kinyilatkoztatásként hatnak, átalakítanak, bizonyítanak, bátorítanak, gyógyítanak és utat mutatnak. A következő szentírási helyek pl. tapasztalatunk szerint egészen mély hatást gyakorolnak az emberek életére: „Ne félj, te kisdéd nyáj, úgy tetszett Atyátoknak, hogy nektek adja az országot” (Lk 12,32). „Nem azért jöttem, hogy elítéljem a világot, hanem hogy megmentsem” (Jn 12,47). „Sebei által gyógyultatok meg” (1 Pét 2,24). „Hagyd ajándéodat az oltár előtt, menj, békülj ki előbb felebarátoddal” (Mt 5,24). „Mennyivel inkább adja mennyei Atyátok a Szentlelket azoknak, akik kérik tőle” (Lk 11,13). „Meggyógyultak azok is, akiket tisztátalan lelkek gyötörtek: az egész tömeg érinteni akarta őt, mert erő áradt ki belőle és mindenkit meggyógyított” (Lk 6,18-19).

A szolgálattevő tekintélye

A szolgálattevő közeledésének szilárdan Jézus tekintélyére kell támaszkodnia. Bíznia kell az Írás igazságában és erejében. Bíznia kell abban, hogy az Úr szereti a betegeket: ha a beteg gyógyulása kívánatos Krisztus Teste számára, akkor az Úr is akarja ezt a gyógyulást. Végül abban is bíznia kell a szolgálattevőnek, hogy az Úr általában rajta keresztül szeretne működni, hogy másoknak gyógyulást hozzon. „A hívőket ezek a jelek fogják kísérni: az én nevemben ördögöket űznek, új nyelveken beszélnek, kígyókat vesznek majd a kezükbe, és ha valami halálos mérget isznak, nem árt meg nekik, betegekre teszik a kezüket, és azok meggyógyulnak. Az Úr Jézus, miután szavait befejezte, fölment a mennybe” (Mk 16,17-19).

Magánál a gyógyulásnál, amennyire csak lehetséges, indítsa föl a szolgálatot végző személy az igaz hitet: azt a Jézus akaratába és erejébe vetett hitet, hogy most itt ezt a beteget Jézus meg akarja gyógyítani. Ezt lehetőleg világosan kifejezésre is kell juttatnia. A szolgálattevő ugyanis Jézus nevében cselekszik: *Jézus az Üdvözítő*. Jézus viszont a maga erejét rábízta az egyházra és mintegy függővé tette magát a szolgálattevőktől, akik az ő erejét a hitben szolgálják. A gyógyítás szolgálatát nem úgy gyakoroljuk mint sajátunkat, hanem mint az Úrnak tett szolgálatot. Nem akkor és nem ott végezzük, amikor és ahol mi akarjuk, hanem amikor és ahol Lelke által az Úr készítet arra minket. Ha kellő vizsgálódás után arra a következtetésre jutunk, hogy most itt volna a megfelelő hely és idő a gyógyulásra, akkor vessük latba mindazon tekintélyünket, amelyet a hit ad nekünk.

A szolgálattevőnek a gonosz lélekkel szemben is tekintéllyel kell föllépnie. Lehetséges, hogy az emberek megköttöttségei nem csupán lelki sebekből vagy a múlt emlékeiből származnak, hanem olykor közvetlenül a gonosz hatalma is érvényesül rajtuk. A tekintéllyel való föllépés teljes egészében hozzátartozik a gyógyítás szolgálatához. Testvéreinknek a gonosz hatalmaktól való megszabadítása adott esetben szükségképpen meg is előzheti a gyógyulásért mondott külön imát, amelyről eddig szóltunk.

A tekintélynek ezen a területen történő alkalmazását gyakran exorcizmusnak, a gonosz lélektől parancsszóval történő megszabadításnak is nevezik. A szoros értelemben vett exorcizmushoz hozzátartozik, hogy a püspök által erre megbízott pap az egyházilag előírt szertartást alkalmazza. A római szertartáskönyv (*Rituale Romanum*) tartalmazza ezt a szöveget. Ez a szűkebb értelemben vett exorcizmus azon megszállottak szabadítására szolgál, akiket a gonosz lelkek szabad akaratuk meghagyása mellett vettek birtokba, viszont szabad akaratuk használatát nagymértékben megnehezítik. (A megszállottságról ír a Teológiai Kiszótár: Démonok 97. old. Fejedelemségek 205. old. Megszállottság 472. old.)

A tekintéllyel való föllépés másik területére tartoznak más egyéb gonosz erők, amelyek a maguk sajátos módján megkötik az embereket. Gyakran mintegy betonfalak választják el a szolgálattevőt és a beteget. A szolgálattevő nem tudja sokszor, hogy mi rejlik a dolog mélyén: mély gyűlölködés vagy a megbocsátásra való készség hiánya, lelki zavarok, esetleg a gonosz lélek jelenléte? Lehet talán az is, hogy félelem, fásultság és aggályoskodás határozza meg a beteg magatartását. Mi csupán Jézus szabadító hatalmát és szeretetét és Jézus Lelkének ajándékát hirdethetjük neki. Jézus tekintélyét vetjük be azzal az ígérennyel, hogy megtörje annak hatalmát, aki nem Istentől származik. Előfordulhat, hogy a gonosztól jövő megszállottságon úgy veszünk erőt, hogy egyszerűen visszautasítjuk Jézus nevében és így megszüntetjük. Más valaki esetleg úgy belekeveredett a maga problémájába, hogy egyáltalán képtelen megnyílni. Segíthet ilyenkor a szolgálattevőnek, hogy az eseményt képszerűen fejezi ki. Leírhatja azokat a fekete falakat, amelyek ott tornyosulnak az illető körül, és beszélhet Jézus világosságáról, amely áthatol a sötétségen és fokozatosan visszaszorítja azt. Az ilyesfajta képes beszéd segítheti a beteget, hogy együttműködjék azzal, ami vele történik. Fölismeri, hogy az őt lenyűgöző sötétség olyan valakitől származik, aki nem az Úrtól való. Fölismeri, hogy saját maga képtelen egyedül áttörni ezt a sötétséget. Jézust úgy fogadja be, mint fényességet, amely átha-

tol ezen a sötétségen. A szolgálattevő pedig a beteg hitére támaszkodik, aki hisz a fény jelenlétében és erejében és megnyílik az Igére: „Benne élet volt, és az élet az emberek világossága. A világosság a sötétségben világít, de a sötétség nem fogta föl” (Jn 1,4-5).

A megszabadítás területe a harmadik tér a tekintély számára. Úgy is nevezik ezt: szertartás nélküli exorcizmus. Célkitűzésünk ennél az, hogy a belső gyógyulás körül végzendő szolgálat lényegét mutassuk be. Mélyebb tanulmányozást igényelne a *megszabadítás szolgálata*, de ez most nem tartozik ide. Hangsúlyozni kívánjuk viszont a megszabadításnak Isten tervében elfoglalt igazi helyét és értékét, amellyel szabadságot akar hozni életünkbe. Itt csupán annyi megjegyzést kívánnánk hozzáfűzni, amennyi elengedhetetlenül szükséges, hogy megértsük hatékonyságát a belső gyógyulás szolgálatában. A megszabadítás szolgálata a baj megközelítésekor még a belső gyógyulás szolgálatánál is igényli a közösség együttműködését. Azt is meg kell vizsgálnunk, hogy a hiba alapján emberektől származik-e vagy pedig a gonosztól. Alapos előkészület szükséges hozzá mind a szolgálattevő, mind pedig a beteg részéről. A szolgálattevők adják át magukat teljesen az imádságnak, hogy nyitottak és fogékonyak legyenek az Úr útmutatásai iránt. A beteg pedig bánja meg bűneit és mondjon ellene minden rossznak határozza el, hogy minden sértést megbocsát, és vallja meg a lehető legteljesebb mértékben Jézust mint személyes Urát és Üdvözítőjét. Kezeljük bizalmasan a beteg minden kijelentését és figyeljünk teljes odaadással betegünkre. Minden jelenlévő kérjen számára oltalmat imádságban. A szolgálattevők pedig próbálják meg valamiféleképpen azonosítani azt a szellemet, amely a beteget fogva tartja. Hozzá tartozik ehhez, hogy ráparancsolnak a szellemre, ismertesse meg magát. Ha megtörtént a gonosz szellem azonosítása, akkor szólítsák föl a beteget, hogy mondjon ellen neki. A szolgálattevő pedig parancsoljon neki Jézus nevében és szólítsa föl arra, hogy távozzék. A folyamat eltarthat hosszabb-rövidebb ideig, csúcspontokat érhet el nyilvánvaló jelekkel, de mindig párosul az Úr békéjének megérezésével. Amikor a

beteg és a szolgálattevő egyaránt tanúsítani tudják a szabadulás megtörténtét, akkor dicsérik az Urat és adjanak hálát neki. Imádkozzanak, hogy a Szentlélek meggyógyítson és behegesszen minden sebet és rendellenességet, amelyet a gonosz jelenléte hozott létre.

Ezt az egész fejezetet elsősorban a szolgálattevő feladatának szenteltük, mégis ki kell térnünk végül röviden arra is, hogy a betegnek is *tekintéllyel kell föllépnie*. Parancsolja meg ő is a gonosznak, hogy távozzék. Szabadulása után hirdesse, hogy ezt Jézus nevében nyerte el, és tiltsa meg a gonosz léleknek, hogy valaha is visszatérjen. Támaszkodjék az Írás tekintélyére, miszerint Jézus végleg legyőzte a gonoszt.

Könnyen lehet, hogy néhány olvasó furcsának találja a szabadításról szóló jelen fejezetet. Ez bizony érthető. Mi, akik most a belső gyógyítás szolgálatában munkatársak vagyunk, néhány évvel ezelőtt ugyanígy fogadtuk volna ezt a dolgot. Az elmúlt három év folyamán azonban igen meggyőző módon tapasztaltuk a gonosz jelenlétét. Viszont Istennek hála, az új szabadságot is megtapasztaltuk azok életében, akik szabadulást kerestek.

Hasznosnak látszik még, ha ezen a helyen átgondoljuk VI. Pál pápa tanítását arról, hogy mire is van ma legsürgősebben szüksége az egyháznak. Tanításában arról van szó, hogy hárítsuk el a gonoszt, akit ördögnek is nevezünk. 1972. november 15-én az általános kihallgatás során a pápa többek között ezt mondta: „A gonosz nem pusztán valami hiány, hanem működő hatalom, szellemi lény, romlott és rontó, titokzatos és félelmet keltő szörnyű valóság. És hogyan is lehetne elfelejteni, hogy Jézus háromszor fordul úgy az ördöghöz, mint ellenfélhez, és e világ urának jelöli meg őt? (Jn 12,31; 14, 30; 16,11).

Az ördögnek ezt a vészterhes jelenlétét az Újszövetség sok helyen megemlíti. Szent Pál „e világ istenének” nevezi (2 Kor 4,4) és a sötétség elleni küzdelemre buzdít minket. Nekünk keresztényeknek nemcsak egyetlen ördöggel, hanem egész félelmet keltő hadsereggel szemben kell harcolnunk: „Öltsetek föl Isten fegyverzetét, hogy helyt tudjatok állni az ördög cselvetéseivel szemben. Nem a vér és a

test ellen kell viaskodnunk, hanem a fejedelemségek és hatalmasságok, e sötét világ kormányzói és az égi magasságok gonosz szellemei ellen” (Ef 6,11-12). Hogy nemcsak egy ördögről van szó, hanem sokról, azt az evangélium több helyén is olvashatjuk (Lk 11,21; Mk 5,9), de egy a vezér: a Sátán, akinek neve annyit jelent, mint ártani kész ellenfél. Vele együtt sok más ellenség van, mind Isten teremtményei, de elbuktak, mert föllázadtak és ezért kárhozatra jutottak. Valami szörnyű dráma következményeként létrejött, titokzatos, teljesen eltorzult világ, amelyről csak keveset tudunk.” (Osservatore Romano 1972. nov. 24.)

Végül még egy figyelmeztetés: az egyház kifejezett megbízása nélkül senki se vállalkozzon szabadítási szolgálatra. A közösség ehhez csak érett és rátermett embert jelöljön ki. Kíváncsú, hogy az illető lehetőleg a helyi püspök által exorcistának kinevezett pap legyen. A feladathoz természetesen alapos elméleti és gyakorlati kiképzés tartozik hozzá. A közvetítő alkalmassága megkívánja, hogy különlegesen erős jellem legyen, és ez összekapcsolódjék nála a Lélek adományainak helyes megértésével. Izaiás próféta közismert szövegében ezt olvassuk ezekről az adományokról: „Az Úr lelke nyugszik rajta: a bölcsesség és az értelem lelke, a tanács és az erősség lelke, a tudás és az Úr félelmének lelke, és az Úr félelmében telik öröme” (Iz 11,2-5).

15. A döntés képessége

Az Istentől jövő gyógyításnak leggyakoribb akadály a rossz hozzáállás a gyógyuláshoz. Az emberek azt mondják, hogy meg akarnak gyógyulni, de ragaszkodnak a betegséghez, mint ami elmúlt vagy jelen életük bűneinek jogos büntetése, vagy pedig biztosítékot látnak a betegségben annak elérésére, hogy környezetüknél figyelemre és együttérzésre találjanak. Mások szeretnék, ha Krisztus

meggyógyítaná őket, de nem tudnak mellette dönteni. Tapasztalatból tudjuk, hogy még vallásos és elkötelezett emberek sem tudnak mindig Jézus Krisztus mellett, mint Úr és Szabadító mellett dönteni. Paul Tillich találóan jellemez embereket, akik csüngenek a maguk betegségén, de az igazi hit által mégis meggyógyulnak: „Magától értetődően a hit ebben az összefüggésben nem jelenti bizonyíthatatlan állítások elfogadását. Az igazi vallásban ezt a hit soha nem is jelentette, és soha nem is lett volna szabad ezzel az értelmezéssel visszaélni. A hit azt jelenti, hogy egy hatalom megragad, alapvetően megváltoztat és átrendez, átalakít és meggyógyít bennünket. A hit azt jelenti, hogy megadjuk magunkat ennek a hatalomnak. Csak *azokat* az embereket tudta és tudja Jézus meggyógyítani, akik egész énjüket kiszolgáltatják a benne működő gyógyító erőnek. Ezek az emberek kiszolgáltatták személyüket minden szétszakítottságával és önellentmondásával, a maguktól való irtózással és a maguk miatti kétségbeeséssel, a magukkal szembeni gyűlölettel és a környezetükkel szembeni ellenségeskedéssel együtt, amely ebből származik. Kiszolgáltatták magukat az élettől való félelmükkel és bűntérhükkel, önvádjaikkal és önigazolásaikkal együtt. A mások elől való menekülésükkel kiszolgáltatták magukat a magánynak, a maguk elől való menekülésükkel pedig a másokhoz való menekülésnek. Kiszolgáltatták magukat annak a próbálkozásnak, hogy a lét fenyegetéseitől végérvényesen a testi-lelki betegség fájdalmas és csalóka biztonságába meneküljenek. Mint ilyenek adják át magukat Jézusnak, és ezt az önkiszolgáltatást nevezzük hitnek. Ő viszont nem tartja őket fogva, ahogy az igazi megmentőnek nem is szabad ezt tennie. Visszadja őket önmaguknak mint új, meggyógyult és a teremtés teljességével bíró lényeket. Amikor Jézus meghalt, föltámadt és mennybe ment, apostolok kis csoportját hagyta hátra, akik a sok aggodalom, széthúzás, gyengeség és hiba ellenére birtokolták azt a bizonyosságot, hogy létükben meggyógyultak. Ezeknek az embereknek olyan erős volt a gyógyító erejük a Lélek által, hogy szerte a világon embereket és népeket nyertek meg a hitnek. Ha megragad minket az az új való-

ság, amely bennük megjelent, akkor mi is ehhez az embercsoporthoz tartozunk. Akkor magunk is birtokolni fogjuk Jézus gyógyító erejét.” (Paul Tillich: Das neue Sein, Stuttgart, 1957.)

Sokféle akadály van annak, hogy valaki rászánja magát a gyógyulásra. A belső gyógyulásnál leggyakrabban a megbocsátásra való készség hiányzik. Tanácsot adtunk embereknek újra és újra a megbocsátásra, imádkoztunk is velük, de hosszabb idő után is csak kevés javulást állapíthattunk meg. Végül aztán fölfedeztünk valami kapcsolatot, ahol még gyűlölködés lappangott, és még nem történt igazi megbocsátás. Az illető gyakran alig van ennek tudatában. Nem érezte magát abban a helyzetben, hogy megbocsásson. Azt mondta, hogy ez meghaladja képességeit. Igaza is volt abban, hogy tényleg így érzett és nem tudott ettől az érzéstől szabadulni. De el tudta határozni magát, hogy megbocsát. A megbocsátás akarat és döntés dolga, nem pedig az érzése. Ha megmagyarázta valaki neki: „Nem az érzések a rosszak, hanem a belőlük következő szándék (vagyis a nyomában járó helytelen visszahatás) a rossz”, — akkor újra fölszabadult a döntésre. Akkor aztán azt mondta: „Elhatároztam, hogy megbocsátok, és ezentúl nem akarok senkire sem haragudni”. Az Úr szavai ismét valóra váltak: „Legyetek irgalmasok, amint Atyátok is irgalmas. Ne ítéldetek, hogy meg ne ítéljenek. El ne ítéldetek senkit, hogy titeket se ítéljenek el. Bocsássatok meg, és nektek is megbocsátanak. Adjatok, és adnak majd nektek is: jó, tömött, megrázott és túlcorduló mértékkel öletekbe. Amilyen mértékkel mértek, olyannal fognak visszamérni nektek is” (Lk 6,38; vö. Mt 7,1; Mk 4,24).

Az Úr megáldja az elhatározást kegyelmével, és az illető megnyílik arra, hogy az Úr meggyógyítsa. A bűnbánat szentségében a bűnvallomással összekötött megbocsátás már sok nagyszerű gyógyulást eredményezett. A megbocsátásban és a gyógyulásban megtapasztaljuk, amit az Úr tett, amikor a bénának előbb megbocsátja bűneit és utána mondja ki a gyógyító szavakat (Lk 5,17-26). Sokan nem fogadják el Jézust, mint személyes Megváltójukat. Ragaszkodnak a múltban elkövetett bűnök emlékéhez, és

úgy gondolják, hogy még hosszú évek kellenek ahhoz, hogy bűneik teljesen meg legyenek bocsátva. A megváltást csak részben fogadják el. Olyanok, mint a tékozló fiú, aki úgy gondolta, hogy legjobb esetben is csak mint napszámos térhet haza. Apja viszont a ház előtt kitárt karokkal várta és a szeretet örömeivel közölte vele, hogy fiaként élhet házában. Az embernek akarnia kell elfogadni a teljes megváltást, amelyet az Úr neki készít. Megtörténik az is, hogy valaki dicsekszik a múlt bűneivel. Annak alapján tartja magát fontosnak, amit rosszul tett, ragaszkodik hozzá, és ez gátolja nála a megváltást. Az emberek nem képesek Jézus mellett mint életük Ura mellett elkötelezni magukat, mert félnek, hogy jövőjük azontúl csak tőle függ. Azt gondolják, szükségük van önállóságukra, saját érzésvilágukra, megszokott aggodalmaikra, mint a jelen és a jövő valóságától való menekülésre. Jézus uralmát elfogadni annyit jelent, hogy elhagyjuk jövőnkre vonatkozó terveinket és hisszük: az Úr ereje legyőzi a gonosz minden hatalmát. Ezért a keresztény ember alapmagatartása az, hogy minden nap, minden helyzetben dicsőíti az Urat.

Ha Jézus uralmát akarjuk, ez egyben azt is jelenti, hogy bízunk benne és biztonságunkat benne kívánjuk megtalálni. Ez sokak számára félelmetes valami: azok számára, akik soha senkit nem ajándékoztak meg bizalmukkal, hanem emberi kapcsolataikban mindig fenntartással viselkedtek a másikkal szemben. Soha nem volt életük központjában a másik ember. Visszariadnak attól, hogy meghívják az Urat erre a helyre. Az Úr szeretete rendszerint másokon keresztül nyilatkozik meg előttük, mielőtt még sajátmaguk képesek lennének életük urának meghívni Jézust. Szükség van még egy másik olyan döntésre is, amely nagyon zavaró sokak számára. Amennyiben valaki odaadja magát Jézus gyógyító erejének, akkor a továbbiakban neki is közre kell működnie a dologban. Ha nem áll oda ő maga is a gyógyulás mellé, akkor veszendőbe mennek olyan gyógyító erők, amelyek az Úr ajándékából különben már adva vannak. Mindegyikünknek meg kell nyílnia a hitben és szilárdan társulnia kell annak hitéhez, aki ezt a hitet mint kegyelmi ajándékot elnyerte, Neki magának is

hinnie kell, hogy meggyógyul, amíg jelen van számára ez a kegyelem. Hozzáállásról van szó, ez pedig nem üres vágyakozás, nem ködös reménykedés, nem valami „Ha” és „Bárcsak” ilyen formában: „Bárcsak meg tudnék nyílni...!” vagy pedig „Bárcsak éppen ez volna Isten akarat...!”

Bizony ez kényes pont sok keresztény számára. Úgy gondoljuk, hogy a gyógyulásért elmondott minden imára ez a helyes válasz: Elfogadom az Urat, mint Megváltómat. Egész szívből hiszek a vele való kapcsolatban. A hitnek az a teljességével, amely ebben a pillanatban éppen rendelkezésemre áll, elfogadom gyógyulásomat. Előfordulhat azonban, hogy hiányzik a hit kegyelme. Így aztán a gyógyulás is elmarad. A betegnek pedig tényleg csak azt szabad elmondania, amiről tud, és ami valóban végbemegy benne. A gyógyítás az Úr műve és az is marad. Nem ragadhatjuk erőszakkal magunkhoz a gyógyulást egyszerűen azért, mert így szeretnénk. Ajándékba kell kapnunk és mint a hit kegyelmének igazolását kell elnyernünk. Ha nincs mögötte a hit kegyelmének igazolása, és így kívánánk elnyerni a gyógyulást, az két rossz következménnyel járhat. A gyógyulásra váró beteget még külön megterheli az a tudat, hogy ő a hibás a gyógyulás elmaradásában. Ha pedig nem a beteg a hibás, akkor csak az Isten lehet az, aki meggondolta magát. Az első esetben az emberen súlyosodó teher tovább növekszik, a második esetben viszont az Istent állítjuk be úgy, mint aki önkényes és szeszélyes. A szolgálattevő azért szigorúan kerülje, hogy kedvet csináljon a betegnek a gyógyulás kiköveteléséhez, hacsak nem igazolható az imádságban erre kapott indítás. Bizony ez nehéz probléma. Láttunk embereket, akik gyógyulásért imádkoztak, hittel fogadták, hogy meggyógyulnak, utána mégis napokig rosszabbul érezték magukat, de kitartottak a hitükben —, és végül is meggyógyultak. Láttunk azonban olyan embereket is, akik hittel fogadták, hogy meggyógyulnak, jobban is érezték magukat, de nem olyan jól, mint ahogy szerették volna, ezért kételyeik támadtak, elfordultak az Úrtól, mint Megváltótól, és rosszabbul lettek. És végül láttunk olyan embereket is,

akik a gyógyulást kérő ima után szinte követelték az Úrtól gyógyulásukat és teljesen ráálltak arra, hogy meggyógyulnak. Mégis betegek maradtak és a többiekkel együtt meg kellett állapítaniuk, hogy nem történt meg a gyógyulás, amelyet kértek.

Mégis igaz, hogy valami mindig történik, amikor az Úrhoz fordulunk és a gyógyulást kérve a Szentlelket hívjuk. Imáink meghallgatásra találunk, választ kapunk. Ez a válasz a szeretet adománya. Ennek az adománynak célja végleges szabadságunk és egészségünk az Úrban. De a válasz meggyőzni is kíván bennünket valamiről. Talán rendbe kell hoznunk rendezetlen kapcsolatainkat, talán meg kell bocsátanunk valakinek, vagy át kell adnunk életünket az Úrnak. Az Úr inkább megtérésre szólít szeretetével, nem pedig izületi gyulladásból, allergiából, hátfájásból vagy idegességből való meggyógyulásra. Lehet, hogy pillanatnyi lelki állapotunk miatt jobb nekünk a betegségben maradnunk. A betegség a jelen pillanatban eszköz arra, hogy függővé tegyen minket Istentől és gyógyító erejétől. A gyógyulás helytelen elképzeléseket ébresztene bennünk lelki egészségünkről. Ha a betegség elmúlna, de nem következett volna be a szükséges lelki növekedés, akkor áldozatul eshetnénk a hiúságnak és az Istentől való elszakadásnak. Ezért sem a betegnek, sem a szolgálattevőnek nem szabad elhamarkodva megállapítania, hogy mit is művelt az Úr. Nem szabad már megtörténtnek mondanunk azt, amiről szeretnénk, hogy az Úr által megtörténjék. Az a hivatásunk, hogy Jézus mellett döntsünk, mint Szabadító, mint Úr, mint Megváltó mellett. Arra vagyunk hivatva, hogy eldöntsük: megbocsátunk, lemondunk mindenről, ami nem Istentől van, elfogadjuk Istentől a gyógyulást és mellé állunk a hitben.

Döntésünkkel kapcsolatban még egy végső szót kell mondanunk. Mint keresztényeknek az a hivatásunk, hogy ne csak a betegségből való gyógyulás mellett, hanem inkább az egészség mellett döntsünk. Ha életünk el van rejtve Krisztusban és Jézus az Urunk, akkor emellett a valóság mellett kell állnunk minden rosszal, sőt minden betegséggel szemben is. Pál így tanította az efezusi keresztényeket:

„Valaha ugyan sötétség voltatok, most azonban világosság az Úrban. Úgy éljétek, mint a világosság fiai. A világosság gyümölcse csupa jószágban, igazságban és egyenes-lelkűségben mutatkozik” (Ef 5,8-9). És így ír tovább: „Erősödjétek meg az Úrban az ő hathatós erejéből. Öltsetek föl Isten fegyverzetét, hogy helyt tudjatok állni az ördög cselvetéseivel szemben” (Ef 6,10-11). Tapasztalatunk szerint sok keresztény kapott egészséget és új életet, amikor kifejezte ellenállását minden rosszal, betegséggel és aggodalommal szemben. Amikor az Úr oltalmára és erejére hagyatkoznak, akkor azt a hitet hirdetik, amelyről Pál apostol szavai beszélnek: „Neki pedig, aki a bennünk működő erővel mindent megtehet, azon felül is, amit kérünk vagy megértünk, dicsőség legyen az egyházban és Krisztus Jézusban, minden nemzedéken át örökkön örökké” (Ef 3,20-21).

16. A gyógyulás lefolyása

Emlékek földélése és visszatekintés életünkre

Ebben a fejezetben, amennyire csak lehetséges, megtörtént eseteken keresztül szeretnénk bemutatni a gyógyulás folyamatát. Nehéz ez a bemutatás, egyrészt azért mert a Szentlélek teljhatalmú működését nem lehet túlságosan rendszerezni, másrészt viszont a tapasztalatokat sem szabad elhanyagolni. Hogy helyesen írjuk le az Úr gyógyító erejét, fontos figyelembe vennünk néhány megkülönböztetést. Először is különbséget kell tennünk kétféle ember között: az egyik hite elég erős ahhoz, hogy a fájdalmas emlékeket elfogadja, a másik hite és általános lelki állapota gyenge ahhoz, hogy újra átélje a múlt szenvedéseit. Ha az illető tudatában van Isten szeretetének és hiszi, hogy ez a szeretet erősebb, mint minden aggodalma, akkor képes elfogadni a fájdalmas emlékeket és mély fájdalom idején is átélheti, hogy Isten szereti őt. A szeretet ilyen esetben erősebbnek bizonyul, mint a fájdalom. A Lélek gyümölcsei: szeretet, öröm, béke éppen azokban az emlékekben fog-

nak föléledni, amelyek korábban csak félelmet, büntudatot és fájdalmat váltottak ki. Ha azonban a jó Isten szeretetében való hit a fájdalmas emlékekhez viszonyítva nem elég erős, akkor nem lenne szabad ezeket az emlékeket fölidézni.

Ennek a mértéknek az alkalmazásakor okvetlenül arra kell gondolnunk, hogy a hit ajándék. Gyakran megadja az Úr az igazi hitet a megfelelő időben, ha imádkoznak az illetőért. A szolgálatttevő először mindig az illető személy hitéért imádkozzon, csak utána kérjen belső indítást, hogy fölidézheti-e a fájdalmas emlékeket. Ha fölismeri, hogy az illetőnek nem elég erős a hite, hogy ezeket az emlékeket elfogadja, akkor kérnie kell az Urat, hogy Lelkének ereje által ő vonuljon be emlékezetébe és járja át szeretetének gyógyító erejével. A szolgálatttevő a jelenből kiindulva visszafelé haladva is végigmehet az emlékeken és kérheti az Urat, hogy gyógyító szeretetének Lelkével ő járja át. Imájában a szolgálatttevő kiindulhat az illető születéséből, amikor Isten először nevezte őt nevén és részesítette szeretetében, életében. A Szentlélek ereje gyakran átveszi az illetőben a vezetést, amikor emlékeit fölidézi. Előfordulhat, hogy az illető a szolgálatttevő kifejezett imája nélkül is átéli azokat az emlékeket, amelyek gyógyulásra szorulanak. Ha meglátszik rajta ilyenkor a szorongás, a szolgálatttevő megkérdezheti tőle: „Hol jár most az emlékezésben?” vagy „Hány éves korát éli át?” Van, hogy egyszerűen így válaszol neki: „Eszembe jutott, hogy 8 éves koromban...” vagy „Otthon voltam egyszer, amikor...” Azután megnevezi azokat a részleteket, amelyeket látszólag régen elfelejtett. A szolgálatttevő kéri az Úr gyógyító erejét és szeretetét, hogy áradjon át az illetőn, miközben fejére vagy vállára teszi kezét. Az illető rendszerint békét és a belső feszültség megszűnését éli át, és a szolgálatttevő megköszöni Isten gyógyító jelenlétét. Rövid idő után új emlék lép elő, és a folyamat megismétlődik.

Paul Tournier következő tapasztalatáról számol be a hit erejéről írt könyvében: „Mialatt csöndesen imádkoztam, Florence gyermekkoráról beszélt, azokról a régi megrázó kódtatásokról, amelyek egész élete folyamán ránehezed-

tek. Ezeket most itt nem hozom elő, de rá akarok mutatni, hogy a pszichoanalitikai eljárás néha nagyon mélyről tudja fölhozni az elfojtott emlékeket. Amikor Florencenak megköszöntem bizalmát, amellyel oly nagy nyíltsággal megajándékozott, egyszerűen azt felelte: „Mindez csak azért volt lehetséges, mert Önnel együtt álltam Isten színe előtt.” (P. T.: *Krankheit und Lebensprobleme*, Basel, 1945. 239.o.)

A felszínen lévő és a mélyen fekvő emlékek

Különbséget kell tennünk felületi és mélyen fekvő emlékek között. Néha csak valami kellemetlen emlékről van szó, ami bűnnel vagy nagyobb megrázkódtatással kapcsolatos. Ezt az emléket minden nehézség nélkül föl lehet idézni az illető tudatában. A szolgálattevő itt azért imádkozik, hogy Isten szeretete áradjon át ezen a rétegen. Az ima által az illető ezt az emléket rendszerint békében éli meg. Ha ellenben mélyen fekvő emlékről van szó, akkor azon sok zavaró emlék fekszik. Az elszigetelt felületi emlék gyógyításáért mondott ima alig vezet tovább. Ezek az emlékek olyanok, mint egy jéghegy csúcsai. Meg kell gyógyulnia annak is, ami a felszín alatt fekszik. Ha meggyógyul az alapréteg, akkor egész sor további emlék gyógyulása lesz tapasztalható. A gyermekkor emlékei: egyedüllet a sötétben éjjel, vagy amikor valaki elvesztette szüleit az utcai tömegben, vagy hogy szülei számára nem volt kíváncsi — mindezek alapja lehetnek később a sötétől, az idegenektől vagy a meghittebb kapcsolatoktól való félelemnek. A zsarnok apa emléke alapját képezheti a helytelen viszonyulásnak minden tekintélyt képviselő személlyel szemben. Néha a gyökér egészen mélyen van, és így a gyógyulás annyira mélyreható, hogy az új béke és szeretet szabad kiáradása hatékonyságban az eredeti lélekmegújuláshoz vagy pedig a lélek-keresztséghez fogható, sőt azt még felül is múlhatja.

Mélyen gyökerező emlékek gyakran képszerű szemléltetés segítségével gyógyíthatóak. Ha az illetőnek korai gyermekéveiben lelki egyensúlyvesztés-élménye volt, akkor a szolgáló testvér hangosan úgy imádkozhat, hogy az illető

lássá, amint a szomorú élmény pillanatában Jézus veszi őt karjaiba, és oly módon vigasztalja meg, ahogyan az akkor a legjobban segített volna. Tapasztaltuk, hogy sokan akkor gyógyultak meg, amikor lélekben maguk előtt látták Jézust, amint megvédi őket a veszedelemben és elvezeti őket az Atyához, aki forró szeretetét ajándékozza nekik, olyan mértékben, amely fölülmúlja képzeletüket. Átéltük, ahogy Jézus elvezette őket édesanyjához, Máriához, hogy megajándékozza őket a hiányzó anyai szeretet melegével. Szerető szívéből az Úr mindig azt akarja nekünk ajándékozni, amire legnagyobb szükségünk van, ürességünket be akarja tölteni megmentő szeretetével. A képszerű megjelenítés csak az egyik mód, hogy elfogadjuk az Úr nekünk följajánlott szeretetét.

Gyakran említettük az apával kapcsolatos emlékek gyógyulását. Ha hiányzott az apa-kapcsolatból a szeretet, ez gyakran alapja lehet későbbi problémáknak. A gyermekek Istent rendszerint mint Atyát ismerik meg. Ha az „atya” fogalma csak ítéletet, büntetést, idegenséget és elhagyatottságot jelent, akkor Istent is így fogja fel. Ebben az esetben egész vallásos élete egészségtelen alapokra épült. Annak ellenére, hogy dicséretreméltó cselekedetei vannak és jó szándék vezeti, alapjában véve nem tudja az illető elfogadni sem azt, hogy Isten szereti őt, sem azt, hogy számára lehetséges a vele való bizalomteli kapcsolat és egyesülés. Gyakran tapasztaltuk, hogy egy-egy keresztény, aki a külszínen Istennek adott életet él, lelke mélyén lázad az Isten ellen.

Mélyen fekvő tekintélyproblémák és Isten elleni lázadás mutatkozik azoknál, akik alapvetően elfordulnak a tekintélyt hordozó személyektől, akik becsapva érzik magukat olyan emberekkel kapcsolatban, akikben megbíztak, később viszont magasabb rangra emelkedve elviselhetetlenné váltak számukra. A papnak főként a gyóntatásnál kell azokra figyelnie, akik ezt a magatartásmintát követik. Ha valaki csak a pillanatnyi problémákról beszél, akkor az alapszituáció gyógyíthatatlan marad, az aktuális nehézségek és bűnök megismétlődnek. Milyen sokan éveken át gyónják a szeretetlenség és türelmetlenség bűnét bizonyos

személlyel kapcsolatban! A legtöbb esetben a baj gyökerét nem tudatosítják és sohasem dolgozzák föl. Ilyenkor a javulásra vonatkozó jófeltételek és a sok imádság sem képes továbbsegíteni, legalábbis a legtöbb esetben nem.

Gyógyulás az emlékezésekből és a szív gyógyulása

Különbséget kell tennünk a belső gyógyulásnál, ha valaki biztosan és részletesen el tudja mondani emlékeit, és ha valaki nem ismeri föl azokat határozottan. Mindnyájunknak vannak olyan magatartás-formái, amelyek személyiségünk magjából származnak. Népiesen kifejezve: „szívügyünk”. Ezek a magatartásformák messzemenően meghatározzák Istenhez és másokhoz fűző kapcsolatunkat. A „Damn Yankees” ének mondja: „Szívünk legyen” — de úgy tűnik, nincs szívünk ahhoz, hogy szeressünk, adjunk és áldozatot hozzunk. Úgy tűnik, hogy kőből van a szívünk. Az emberek baján semmit sem tudunk segíteni, akkor sem, ha az értelem világosan mondja, hogy jó lenne valamit segíteni. Azt is tudjuk, mit jelent, ha valakinek a „szíve összetörik”. Úgy tűnik, hogy a szeretet belső központja törik össze és nincs többé forrása az adó- és elfogadó szeretetnek. Megtapasztaltunk olyan gyógyulásokat, amelyeknél a szív különböző mélységben volt megsebezve, megkeményedve és összetörve. Ez a gyógyulási folyamat világosan különbözik az emlékek gyógyulásától, és egyszerűen a szív gyógyulásának lehet nevezni. Átéltük azt is, hogy a szolgálattevő az ismeret adománya által fogta föl, hogy itt erre a gyógyulásmódra van szükség. A szolgálattevő ilyenkor a szív zavarairól beszél, és az illető megerősíti ezt vallomásában.

Néhány fölismerhető jel arra vonatkozóan, amikor valakinek a szíve szorul gyógyulásra: túlzottan kritikus szellem önmagával és másokkal szemben; aki magától és másoktól szinte lehetetlent kíván; határozott szorongás a bekövetkező eseményektől; egyedüllét és elhagyatottság érzése a döntés idején; bűnösségével való foglalkozás; végül kényszerreakció, amikor állásról és sikerről van szó. Ezek a magatartásminták a mélyen vallásos embereknél is meg-

találhatók. Általában mindig lelki növekedésre vagy új lelki szabadságra való feltörésre várnak, ami azonban nem következik be. Egyáltalán nem is történhetik meg, mert a szív meg van sebezve. Tudományosan kifejezve „szív”-en az ember akarati és érzelmi erőinek középpontját értjük. A szív gyógyulása szükséges, amikor helytelenül állítottunk központba bizonyos kívánságokat, irányelveket és magatartásokat.

A Jakab-levélben ez így nyer kifejezést: „Honnan a háborúskodás és a pártoskodás közöttetek? Honnan, ha nem bűnös kívánságaitokból, amelyek tagjaitokban viaskodnak? Kívántok valamit, és nem teljesül. Öltök, és mégsem értek el semmit, mert nem kérték. Ha kérték, nem kaptok, mert helytelenül kérték, hiszen bűnös kívánságaitok kielégítésére akarjátok fordítani. Ti hűtlenkedők, nem tudjátok-e, hogy a világgal való barátkozás ellenségeskedés az Istennel? Aki tehát a világnak akar barátja lenni, ellensége lesz az Istennek. Vagy azt gondoljátok, hiába mondja az Írás: Féltékenyen szeret a Lélek, mely bennünk lakik? Annál gazdagabb azonban kegyelme, amelyet ránk áraszt. Ezért mondja másutt: Isten a kevélyeknek ellenáll, az alázatosaknak pedig kegyelmet ad. Vessétek tehát alá magatokat Istennek. Az ördögnek viszont álljatok ellen, akkor majd megfut előletek. Közeledjete Istenhez, s ő is közeledni fog hozzátok. Mossátok le kezeiteket, ti bűnösök, és tisztítsátok meg szíveteket, ti ingadozó lelkűek. Érezzétek át nyomorúságokat, szomorkodjatok és sírjatok. Nevetéste forduljon gyászra, örömetök pedig búsulásra. Alázkodjatok meg az Úr előtt, ő majd fölmagasztal titeket” (Jak 4,1-10).

A Biblia szerzői gyakran beszélnek a szív megváltozásáról és gyógyulásának szükségességéről. Az Ószövetség prófétái új szívet hirdettek, amit az Úr ad: „Akkor új szívet adok nekik és új lelket, kitépem testükből a kőszívet és hússzívet adok nekik, hogy törvényeim szerint éljenek: tartsák szemük előtt parancsaimat és teljesítsék őket” (Ez 11,19-20). A zsoltáros így imádkozik: „Teremts belém új szívet és éleszd föl bennem újra az erős lelkületet” (Zsolt 51,12). A próféta azt mondja: „Az Úr Lelke nyugszik raj-

tam, ő kent föl engem, elküldött, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek és meggyógyítsam a megtört szívűeket” (Iz 61,6)

Az Újszövetségben a szív annak az isteni működésnek a helye, amely a személyt átalakítja. „Isten elküldte Fiának Lelkét szívünkbe” (Gal 4,5). „Isten szeretete kiárad szívünkbe a reánk árasztott Szentlélek által” (Róm 5,5; 2 Kor 1,22). „Krisztus lakik a szívünkben” (Ef 3,17). A bölcsesség és a kinyilatkoztatás Lelke és Jézus Krisztus ismerete megvilágosítja a szív szemét (Ef 1,17). A szív keménysége ezzel szemben a vonakodást jelenti, amikor valaki nem hisz Jézus szavaiban (Jn 12,40). Ha látjuk, hogy mit ír a Szentírás a szívről, akkor nem csodálkozunk azon, hogy Istennek a szívben működő szeretete az egész ember gyógyulásának forrása és középpontja. Logikusnak látszik, hogy minden emberi gyógyulás — amely a Lélekben való megkeresztelkedés megújító kegyelmével kezd dolgozni bennünk —, a szívbe árad, gyógyítja azt, és a meggyógyult szívből áramlik át az emberi élet minden területére. Az Úr azt akarja, hogy a sebzett és megtört kőszív helyett új szívvel éljünk, húsból és vérből való tiszta szívvel. De ez az *ő műve*. A maga idején fölismerjük ezt. Tapasztaltuk azoknál, akiknek szolgálni igyekeztünk. Az emlékek gyógyulásának csúcspontján, egyetlen kegyelmi pillanat alatt összetörik a kőszív, vagy pedig megtisztul és meggyógyul a megsebzett szív, és a megtört szívet az Úr, a jó pásztor új szívre cseréli.

Megtapasztaltuk ezt a kegyelmet. Az illető tudja, hogy elérkezett a mélyreható változás ideje. A szolgálattevő imával támogatja azt a jót, ami történik. Bátorítja a másikat, hogy tartson ki ebben a sokszor nehéz állapotban. A szolgálattevő imádkozik, hogy az illető erőt kapjon, amikor lelki és olykor testi szenvedéseket kell kiállnia egykori szívének megváltoztatásáért és az új szív elnyeréséért. A változás maga titok. Fontos viszont, hogy a szolgálattevő tudatában legyen annak, hogy a dolog meg fog történni. Anélkül tehát, hogy beavatkoznék, tartson ki mellette, kérjen vigaszt és békét az illető számára. Ő majd elbeszéli később, milyen új mélységben élte meg a kiengesztelődést,

az új egységet önmagával és Krisztus testével. Gyakran a Jézus-ima tör föl majd belőle: „Úr Jézus Krisztus, az élő Isten Fia könyörülj rajtam!” Így talál új önazonosságot. Fölismeri, hogy része van minden ember bűnében, de ugyanakkor a megváltásban és az új életben is.

A szolgálattevőnek nyitottnak kell lennie a lelki adományok irányában, amelyek alátámasztják a Lélek működését. A bölcsesség és az ismeret adománya által lesz például képes arra, hogy hitelesítse a kapott utasításokat és bizonyosságot adjon a másiknak az Úr jelenlétéről. Végeredményben csak közvetíti azt, amit valójában az Úr visz végbe. Szeretettel támogatja a másikat és ezzel bizonyítja neki Isten megmentő hatalmát. Aki a hatást befogadja magába, az észleli, amikor létre jön az új egység és a béke. Megtapasztalja az imádságra való készségét, Istenhez való kapcsolatának új mélységét: azt az érzést, amellyel megtalálja önmagát, önmaga megtalálásában kitart és békét árasztó új meghívást kap az életszentségre. Úgy találtuk, hogy a gyógyulás a csendes imádsághoz, illetve az élénken tevékeny vagy a csöndesen befogadó szemlélődés imaformájához vezeti el az embereket. Az illetőnek néha az a benyomása, hogy az Úr a nevében szólítja őt. Hosszabb ideig eltarthat viszont, amíg a gyógyulás során megkapja az Úrtól az új szív békéjét. A kezdeti átalakulást rendszerint az új helyzethez való alkalmazkodás ideje követi. A csúcserőny nyomán a könnyek is jelentkehetnek mint az új békesség nyomán elnyert fölszabadultság jele és mint az a benyomás, hogy a személyiség belső magja összetört, föl-morzsolódott és tovasodródott.

Áttetszőség (Transzparencia)

Az emlékezet és a szív gyógyulását rendszerint áttetszően világos, új szemlélet követi az ember életében. Egészen más lesz a tekintete. Szeme nyíltságot tükröz a világgal szemben: nem akar semmit rejtegetni és elkendőzni, hanem egyszerűen jelen kíván lenni. Ez természetesen az illető lelkiállapotának megfelelően nagyon különböző mértékben történhetik. Tapasztalatunk mindezt megerősítette.

ti, mégse vegyük a dolgot olyan ismertetőjelnek, amely megmutatná, hogy történt-e gyógyulás avagy sem. „Ti vagytok a világ világossága” — mondja Jézus. Ez válik nyilvánvalóvá azoknál az embereknél, akik ilyen módon nyerték el a gyógyulást. János evangéliumának előszavában ezt olvassuk: „Kezdetben volt az Ige, és az Ige az Istennél volt, és Isten volt az Ige. Ő volt ott kezdetben az Istennél. Minden általa lett, és nélküle semmi sem lett, ami lett. Benne élet volt, és az élet volt az emberek világossága. A világosság a sötétségben világít, de a sötétség nem fogta föl. Megjelent egy ember, akit az Isten küldött, János volt a neve. Azért jött, hogy tanúságot tegyen, tanúságot a világosságról, hogy mindenki higgyen általa. Nem ő volt a világosság, csupán tanúságot kellett tennie a világosságról. Az igazi világosság, amely minden embert megvilágosít, a világba jött” (Jn 1,1-9). — Jézus azt mondja: „Én vagyok a világ világossága. Aki engem követ, nem jár sötétben, hanem övé lesz az élet világossága” (Jn 8,12). — János első levelében ezt olvashatjuk: „...új parancsot írok nektek, amely őbenne és tibennetek is megvalósult. A sötétség múltóban van, és az igazi világosság már ragyog” (1 Jn 2,8).

A Szentírás ezen helyei hirdetik azt a valóságot, hogy Jézus a világ világossága. Élményeink bizonyítéku szolgálnak ennek valósága mellett. Új világosságot és erőt látunk azokban, akik meggyógyultak Jézus Lelke által. A Lelket ezek tovább sugározzák. A Lélek szólít föl minket arra, hogy dicsérjük az Istent, akitől minden világosság származik, és köszönetet mondjunk neki. A gyógyulási folyamat bemutatása végeztével megválaszolatlan marad még több kérdés. Milyen visszahatással számolhatunk? Mennyi ideig kell valakit gyógyulása után is kísérni és hordozni? Mikor mondhatjuk azt, hogy a gyógyulás lezárult? Minden esetben más és más a felelet. Az Istennel való kapcsolat teljesen egyéni jellegű. A szolgálattevőnek minden egyes személyre mélységesen figyelnie kell. Nem szabad azt gondolnia, hogy ami tegnap megtörtént, az majd ma is éppen úgy fog megtörténni. Legjobb lesz, ha idézünk néhány olyan megnyilatkozást, amely — anélkül hogy kér-

tük volna — eljutott hozzánk. Vannak köztük egész természetességgel adott válaszok és olyanok is, amelyek jelentős fenntartással élnek. Az egyik testvér órákkal azután, hogy gyűlölettel teli emlékektől való gyógyulásáért imádkoztunk, elment a szentmisére. Azt írja: „Valójában a mise alatt jöttem rá, hogy mi is történt velem. Köszönetet mondtam az irgalmas isteni szeretetért csak azután jöttek a szeretet, a hála, az alázat könnyei. Kell-e még mondanom, hogy most már soha többé nem kételkedem az Isten irántam való szeretetében? Atya, segítsen nekem az Istent dicsérni és megköszönni neki ezt a csodálatos kegyelmet!”

Egy fiatalasszony egyáltalán nem nyílt meg a belső gyógyulást kérő imára. Hideg maradt, súlyosan megterhelt és képtelen arra, hogy emlékezzék a korai gyermekévekre, amikor komoly sérülések érték. Másnap ezt írta: „Szeretném megosztani Önnel örömet és hálámat, köszönetül az Úrtól kapott gyógyulásom miatt, aminek elnyeréséért Ön imádkozott. Először azt gondoltam, hogy nem sok minden történhetett, hanem egyszerűen csak jól éreztem magam. Utána viszont az Úr megmutatta nekem, milyen lázadó vagyok, és mennyire elvakított az önsajnálat és a hamis mártíromság. Hála Istennek, most már világosan látok. Fölfedeztem a haragot magamban és megszabadultam tőle. Nem tudtam, hogy a harag volt az oka lázadásomnak — sajnos az Isten iránti harag. Utána magától értetődően el tudtam fogadni, hogy Jézus mindig ott volt egész életemben. Végre világosság támadt bennem, és emlékeimben is át tudtam élni őt. Ma már világos előttem, hogy mindig jelen volt. Valójában nem csodálatos-e tudni azt, hogy Jézus mindig velünk van? Olyan boldog vagyok. Tényleg megszabadított engem!” — Mások egész természetességgel élték meg a gyógyulást és a szabadulást: „Azóta érzem Jézus gyöngéd érintését. Szívem legmélyén tűz van. Megnyitott, hogy befogadhassam őt.” — „Az Úr ereje szétáradt bensőmben, és megérintette szívemet.”

Az egyik férfi, aki már többször imádkozott a gyógyulásért, azt írja, hogy korábbi imáinál nem történt semmi. Most azonban tudja, hogy az Isten szeretete elárasztotta

az egész múltját, és megtanult valami fontos dolgot: „Nem az én görcsös erőfeszítem, önteltségem és tolokodásom a döntő, hanem nyitottságom az Úr működésével szemben. Megtanultam, hogy erőt kell vennem magamon, és szelídek kell lennem, hogy meggyógyuljak. Látom, hogy a gyógyulást fogadó nyitottságom és azok imádsága között, akik értem imádkoznak, nyilvánvaló kapcsolat áll fenn.” — Az egyik nő gyógyulást élt át a szíve mélyén: megszabadult kisebbségi és bizonytalansági érzéseitől. Imában fölismerte, hogy kisgyermek kora óta annak a félelemnek nyomása alatt élt, hogy mongoloid lesz a szeme állása miatt. Elkecseregetten törekedett mindenütt a sikerre, hogy bizonyítsa önmaga értékét. Amikor végül is felszínre jutott az alapvető félelem, akkor imádkozott annak felismeréséért, hogy gyermekkori emlékeiben meglássa a mennyei Atya gondoskodását. Elmondta, hogy éppen ezekben az emlékekben tapasztalta meg az Istennek iránta érzett szeretetét.

Soha sincs kizárva, hogy az úgynevezett gyógyulások érzelmi menekülések is lehetnek az igazi problémák elől. Tapasztalatunk azonban azt mutatja, hogy igazi gyógyulásért való ima realisabbá teszi az embereket. Az egyik nő belátta, hogy életének alapvonása a közösségektől való menekülés volt. Imában fölismerte, hogy gyógyulása éppen a közösségen belül valósulhat meg. Azt írja: „Életemet közösségnek kell alakítania, és pedig úgy, ahogy van. Gyógyulásomat a közösségben való működésemben éppen úgy találom meg, amilyen ez a közösség. Olyan mint egy kert, amelyben dolgozom. A gaz és a virágok egyaránt valódiak. Nekem az egész kertet kell gondoznom: a gyomot és a virágokat.”

Egy másik asszony, aki végre úgy tudta elfogadni az életet amilyen, ezt írja: „Mint Lázár már én sem vagyok gúzsba kötve. Úgy érzem, hogy teljesen meggyógyultam a keserűség, az elbátortalanodás és a nyomasztó levertség emlékeiből. Vissza tudok emlékezni a múltra, de már nincs bennem szenvedés, hanem igazi öröm. Tudom, hogy Jézus szeret engem, és én is szeretem őt. Most már fölszabadult örömmel tudok föltekinteni az égre, nézhetem a

felhőket és a napot. Azelőtt szemem mindig a földre szegeztem. Én is egy darab föld voltam. Most élni akarok és nem meghalni, a szabadba menni és nem elbújni, testemet is szeretni akarom és nem elpusztítani, elsősorban szeretni akarok és nem gyűlölni. Tudom, hogy ezután is csak ember vagyok, akit a dolgok és emberek megsebezhetnek. De Isten megváltoztatott engem és a beállítottságomat is átalakította. Isten szabad lánya vagyok. Atyám, segítsen nekem dicsérni az Istent!”

Be tudjuk-e bizonyítani, hogy mindezek a gyógyulási élmények igaziak és tartósak? Csak azt mondhatjuk, hogy korábban ismertük ezeket az embereket, együtt voltunk velük a gyógyulási ima alatt és tudjuk, hogy most szabadabbak és békésebbek. Azt mondják például: „Annak a bizonyossága, hogy a Szentlélek valóban eljött, amikor Ön imádkozott értem, egészen mélyen bennem van: béke, öröm, a túláradozó hála és a teljesség érzése. Volt bennem valami, ami nem Istentől volt, valami nehezen megfogalmazható belső hajlam az önelégültségre és öntetszelgésre. Az önmegtagadás és önfegyelmem hiánya több éven át lehetett lenné tette, hogy legyőzzem önmagam keresésének szokásos formáit. De a Lélek teljessége engem egészen tulajdonává tett. Most csupa hála, öröm, szeretet és béke vagyok”. Ezek a kegyelmi ajándékok bizonyára nem jelentik minden probléma és nehézség végét. De most egészen föl szabadultan tudnak a kérdésekhez hozzáállni: „Úgy tűnik nekem, hogy nincs már sok problémám. Valóban biztos vagyok abban, hogy Isten szeret engem. És én is nagyon szeretem őt. Mehetek hozzá problémáimmal. Korábban ezt nem tudtam megtenni. Valahogyan tudom azt, hogy segít. Most valóban boldog vagyok, s ezt már régóta nem tapasztaltam.” „Nagyszerű érzés igazán tudni, hogy az Isten szereti az embert. Még jobb tudni, hogy neked is lehetőséged van őt viszonzszeretni. Úgy tűnik, nagyon szeretem az Istent. Tudom, hol kezdjem, ha valakinek erről beszélnem kell —, és remélem, hogy ez a szeretet tartós is lesz bennem.”

Minden ember más, utógondozásuk is más. Különbözőképpen kell huzamosabb időn át mellettük állnunk. Élet-

szerűségünk viszont Istenen áll vagy bukik, akiről azt olvassuk: „Íme, én újjáalkotok mindent!” (Jel 21,5). Ő újíttja meg szívünket. Ő ad erőt az új élethez és az új reménységhez összes kapcsolatunkban. Ha megnyitjuk magunkat Jézus, életünk Ura gyógyító erejének, akkor nem lesz olyan kapcsolatunk, amely meg nem újulhatna, nem lesz olyan ember, akit reménytelennek kellene elkönyvelnünk. Mindenki elérhetővé válik. A szeretet mindenkiben szárnyakat kaphat. Mindez viszont hosszú folyamat, amely sohasem zárul le. Közös imádságunk Szent Pál intése legyen: „Krisztus lakozzék a hit által szívetekben, ő legyen bennetek mindennek alapja és gyökere” (vö. Ef 3,17).

17. Gyógyító közösség

Az evangélium fölhív minket arra, hogy alakuljunk gyógyító közösséggé. Az ilyen közösségekben történnek a maguk egész teljességében az előző fejezetekben leírt gyógyulások. Az Úr azt szeretné, hogy titokzatos *Testét* a szeretet kösse össze és ez a szeretet a gyógyítás állandó ajándékában jusson kifejezésre. A valóban eucharisztikus közösség eljuthat oda, hogy állandósul benne a gyógyulás és a közösség az áldozási ima állhatatos hitéből élhet: „Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak egy szóval mondd, és meggyógyul az én lelkem.” Egyesülhet a pap áldozási imádságával: „Uram Jézus Krisztus, szent tested és véred vétele, ne váljék ítéletemre és kárhozatomra, hanem jóságodból szolgáljon lelkem és testem oltalmára és gyógyulására.”

Eddig a szolgálattevők feladatáról beszéltünk. Most a közösséggel adott *lehetőségre* akarjuk összpontosítani figyelmünket. A gyógyuláshoz szükséges hit ugyanis nem csak a szolgálattevő és a gyógyulásra szoruló személy hitét jelenti. A közösség élő forrása lehet a hitnek. Ez világosan megmutatkozik a három szinoptikus evangélista által em-

lített egyik korai gyógyításnál: „Jézus akkor ismét beszállt a bárkába, átkelt a tavon és lakóvárosába érkezett. Ott egy hordágyon fekvő bénát hoztak elébe. Hitük láttára Jézus így szólt a bénához: „Bízzál fiam! Bocsánatot nyertek bűneid” (Mt 9,1-2; Mk 2,3-5; Lk 5,17-20.). Az evangélisták mint Krisztus hívei, egyértelműen arra törekedtek, hogy hitük sajátosan keresztény tartalmát Krisztus isteni személyében bemutassák. A három tudósító azonban hangsúlyozza, hogy a hit nemcsak a gyógyulást kereső egyes emberekre vonatkozik, hanem kiterjed mindazokra, akik velük vannak, csak az ellenséggként ábrázolt írástudókra nem. Négy teljes esztendő folyamán megfigyelhetjük közösségünk hitének szerepét a megújulási szemináriumok résztvevőinek belső gyógyulásánál. Alkalmunk volt együtt imádkozni olyan közösséggel, amelynek egyik tagja azt kérte, hogy a következő nap imádkozzunk gyógyulásáért. A csoport tagjai közösségben éltek és lélekben azonosultak beteg testvérükkel. Az egyes ember és a közösség hite szoros kapcsolatban van egymással a hit első indításától a gyógyulási folyamat végéig, ami esetleg sokáig tartó azonosulást jelent. Egyik résztvevő megfigyelte, mennyire fontos lenne, hogy akik vele imádkoznak, bizalomteli, barátságos lelkülettel vegyék körül őt még a legnagyobb gyöngeségben is. Azt mondta: „Akik imádkoztak értem, jobban hittek gyógyulásomban, mint én magam. Bízta benne, és közben kértek, hogy fogadjam el őket oly módon, ahogy arra azelőtt sohasem lettem volna képes”. Egy másik szeminarista elbeszélte, hogyan tapasztalta meg az imaközösségben Jézus gyógyító jelenlétét, mielőtt még csak kérte volna az imát. Amikor csatlakozott a többiek imájához, ez azt jelentette, hogy csatlakozott hitük megnyilatkozásához: úgy érezte, hogy saját maga is várakozó hittel eltelt emberré alakul. Hite mindaddig a hagyományos keresztény tanításra korlátozódott: bízott a gondviselésben, hogy az Isten valahogyan mindenkiről gondoskodik és végül is minden jóra fordul. De amikor a csoporttal imádkozott, amely hitben egy volt, akkor a hitnek új távlatára nyílt meg benne és bizalommal várta, hogy meggyógyul aggályaitól.

Azokkal az emberekkel folytatott beszélgetésekből, akik a megújulási szemináriumban mások gyógyulásáért imádkoztak, az az általános meggyőződés alakult ki, hogy a szolgálattevőknek tovább kell árasztaniuk azt a világságot, amely őket magukat is meggyógyította és még mindig gyógyítja, továbbá hogy másoknak is közvetíteniük kell a gyógyulást. A szolgálatot végző elsősorban az Isten békéjének túlsorduló edénye és csak azután a gyógyulás eszköze. Isten gyógyító erejének jelenléte olyan mértékben növekszik, amilyen mértékben igazi keresztény közösség alakul ki közöttünk. Max Delespesse az egyházzól írt kitűnő könyvében (*The Church*, Ottava 1969) a keresztény közösséget úgy határozza meg, mint „szerves és állandó társulást, amelyben emberek felelősséget vállalnak egymásért és ugyanakkor egymás szolgálatára szentelik magukat, egyszersmind megosztják azt, amijük van, hogy így megvalósítsák az emberiség egységét”.

Igazi közösségről ott beszélhetünk, ahol mindenki felelősséget vállal a többiért és saját magát adja. Az Újszövetség tanítása szerint különös erőben részesülnek azok, akik Jézus nevében jönnek össze. Az együttlét, a közösség („koinonia”) Jézus egyházának lényegéhez tartozik. Azokból a szolgálatokból, amelyek nem az Úrral való közösségből származnak, elkerülhetetlenül hiányzik az erő. A koinoniára vonatkozó legvilágosabb szöveg Máté 18,20: „Ahol ugyanis ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük.” Megmutatja az egyház közös imába vetett hitét: nem szükséges a teljes egyház jelenléte, hanem két vagy három személy közössége elég, ha az Úr nevében gyűlnek össze. Az ősegyház keresztény közössége hitt Jézus tanításában, hogy különösen jelen van, ha nevében gyűlnek össze. Elemelve Jánosnak az erőre vonatkozó szövegeit, bennük ugyanazt a koinonia-elemet találjuk meg. Búcsúbeszédében Jézus azt mondta tanítványainak: „Bármit kértek majd nevemben az Atyától, megadja nektek” (Jn 16,23). „Bármit kértek majd nevemben az Atyától, megteszem nektek, hogy az Atya megdicsőüljön a Fiúban” (Jn 14,13). „Ha bennem maradtok és tanításom tibennetek, kérjétek, bármit akartok, megkapjátok”

(Jn 15,7). Ezek a kijelentések az apostolok együtteséhez szólnak. Ezek az ígéretek nyomon követik az apostolokat, egységgé-alakulásuk éveiben, amikor az egyház alapjává lesznek. Az efezusi levél szerzője a keresztyén egység eszményét így írja le: „Kérlek tehát titeket, hogy méltón éljétek ahhoz a hivatáshoz, amelynek részesei lettetek, igaz alázatosságban, szelídségben és türelemben. Viseljétek el egymást szeretettel, törekedjétek arra, hogy a béke kötelékében fönntartsátok a lelki egységet” (Ef 4,1-3).

A János-levelek is említik a koinóniát: „Ha világosságban élünk, amint ő is a világosságban van, akkor közösségben vagyunk egymással, és Fiának, Jézusnak vére megtisztít minden bűntől” (Jn 1,7). Ez a közösség jele és állandó forrása Jézus megváltó műve maradandó erejének. A tapasztalat arra tanít minket, hogy az emberek a Lélek egységében, a szív egységében és Jézus lelkületében növekednek, erő hatja át őket. Ez az erő magában foglalja a gyógyító erőt is, hogy így teljesek és egyek legyenek. De ez csak ott történik meg, ahol a vezetők teljes odaadással végzik munkájukat: másokat maguknál többre becsülnek, elhagyják egyéni ragaszkodásaikat, földadják kicsinyes titokzatosságukat és azt a törekvésüket, hogy bebizonyítsák kudarcaik ésszerűségét. Odaadók, ahogy az Úr is az volt, és övék lesz az Úr ereje.

Az Úr gyógyító adományán kívül beszéljünk most még a közösségről, amelyben szeretettel együtt hordozzuk egymás terhét. Mint már mondtuk, az embernek erősítésre van szüksége, hogy a hamis biztonságot földadja és elhatarozza magát az odaadásra és a hitben való előrehaladásra. A terheket együtt hordozó környezet az egészség megtartása és a gyógyulás befejezése érdekében is elengedhetetlen. Max Delespesse így írja le ezt a folyamatot: „A szeretet pedig, Istennek az ereje bennünk, az az erőhatás, amely által az Istennel találkozunk, mások elfogadásával kezdődik. Minden embert, akivel Isten akaratából találkozunk, úgy kell elfogadnunk, ahogyan van. Szükségük van nekik arra a biztos tudatra, hogy soha nem ítéljük el őket. Mindenkinnek *saját* útját kell járnia. Isten terve, amellyel elősegíti minden egyes ember fejlődését, nem a

mi tervünk. A szeretet, ha erős, gyógyító és alkotó, akkor egyben szükségszerűen végtelenül figyelmes is. Sohasem tudhatjuk, hogy milyen terhet hord a másik. Hogy közösségeinkben egymást valóban elfogad hassuk, ahhoz meg kell ismernünk a másikat és engednünk kell, hogy mások is megismerjenek minket. Ismerkedés nélkül a szeretet lehetetlen. Sőt az igazi ismerkedés is csak a szeretet alapján lehetséges. A közösség tagjai tehát határozzák el, hogy megnyitják lelkük mélyét a többiek előtt, hogy megismerjék igazságban és alázatban őket. Nem rejtőznek el valamiféle homlokzat mögé, mert tudják, hogy szükségük van egymásra. A kölcsönös ismeretség, amely főleg szeretetben lehetséges, képessé teszi őket, hogy még jobban szeressék egymást, odaadják egymásért életüket és gyógyítsák egymást. Ez a közösség ereje.”

Stephen Clark jól elemzi az ilyen környezetet a keresztény közösségekről szóló könyvében. A keresztény közösséget mint alapsejtet határozza meg, amely mint szükséges környezet biztosítja tagjainak alapvető igényeit.” A környezettel kapcsolatos követelményeket pedig úgy határozza meg, mint „személyes, tehát kapcsolat szerint és nem feladat szerint irányított együttműködést az egyes személyek között a társas csoportosuláson belül.” (Building Christian Communities, Indiana, 1972). Clark itt rámutat az alapvetően Krisztus-központú kapcsolatok szükségességére: akik olyan kapcsolatban állnak, amely személyes ismeretsegeken alapul, azok rendszeresen kicserélik gondolataikat, szemtől-szembe találkoznak, értékes embernek fogadják el egymást, és mindenki kölcsönösen hordozza a másik terhét. Ebből sokat megtanulhatunk a közösségekben történő gyógyulásokra vonatkozóan.

Jézus bennünk élő Lelke egységet kereső Lélek. Az efezusi levél a keresztény egység alapokmánya. A Lélek ebben minden tagot állandóan arra szólít föl, ami békére és az egyetértés irányába visz. Hallják az üzenetet, tudják, hogy hiteles és igaz, mégis nehéznek találják, hogy a hitben igent mondjanak rá, olyan hittel, amely biztosan elvárja, hogy az egységnek ez az ereje hatékony legyen. A lélek hatalmát képszerűen kifejező ima nagyon hatéko-

nyan tud működni az egyesek és a közösségen belüli csoportok kapcsolatának gyógyításában. Ha a testvéreket megéri az Isten Lelke, akkor megismerik a Lélek fáradhatatlan törekvését, hogy szeressenek, szeretetben egyesüljenek, hogy higgyenek önmagukban és egymásban, reméljenek az élet megújulásában és a kapcsolatok gyógyulásában. Láttuk, ahogy az ilyen emberek, miután megtörténik bennük az áttörés, új egységre jutnak, amikor kapcsolataik gyógyulásáért imádkoztak fölöttük a testvérek.

Szeretnénk itt összefoglalni azt, ami jellemző lehet a csoportban végzett imádság szempontjából. Gyakran mondják a résztvevőknek, hogy állítsák képben maguk elé, amint az Úr hozzájuk jön, megéri és átöleli őket. Ez az imában történő szemléltetés gyógyítóan hathat, mert azt jelenti, hogy elfogadják a bocsánatot, és hogy megnyílnak a gyógyulásnak. Azután az egyes résztvevőknek azt az embert kell elképzelniük, akivel a legnehezebben találnak kapcsolatot. Képzeljék el azután újra az Urat, ahogyan ahhoz az emberhez is odamegy, feléje nyújtja karját, megéri és megöleli őt. Ennél az elképzelésnél belsőleg tudniuk kell, hogy az Úr a másoknak is megbocsát. Emlékezzenek arra, hogy az Úr nekik is megbocsátott és nyílnak meg arra, hogy a másoknak megbocsássanak és a bocsánatot elfogadják tőle. Azután képzeljék el, hogy az Úr átöleli és lassan egymás felé vezeti mindkettőjüket. Megfogja a kezüket és egymásba teszi. Amikor találkoznak, kiengesztelődve átölelik egymást s végül az Úr is mindkettőjüket. Ha az illetők ezt imádkozva együtt végzik, akkor újból gyógyultnak érzik magukat. Ez azután elvezethet a legközelebbi lépéshez — amit maguknak kell megtenniük —, vagyis a teljes kiengesztelődéshez.

Ezt a képszerű megjelenítést némelyek kitalálnak és érzelmileg túlhangsúlyozottnak tekinthetik. A megjelenítéssel valójában a Szentléleknek és kegyelmének életünkre gyakorolt hatását állítjuk hiteles módon magunk elé. Érzelmileg csak annyiból jelentős az egész, amennyiben érzelmektől kiváltott problémák idéztek elő törést. Az egyéni problémák megoldásánál jelentkező érzelmi erősség megfelel a törés létrejöttkor annak idején jelentkező ér-

zelmi erősségnek. Az érzelmi hangsúly az érzelmességnek olyan fajtája, amelyben az érzelmek összehasonlíthatatlanul erősebbek, mint sem azt a tények igazolnák. A gyógyuláshoz való áttörés alkalmával mindenesetre számolni kell könnyekkel és örömkialtásokkal. A baráti ölelés azok között, akik kapcsolatuk gyógyulását élték át, az Isten országának jele és az elragadtatás kifejezése.

1974 februárjában 1200 imacsoport vezetőjének találkozóját kísértük figyelemmel Washington Townshipben (New Jersey). Mélységes bűnbánatot tartottak, megnyitották magukat Jézus gyógyító szeretetének, engedelmesen elfogadták tőle a fölszólítást, hogy bocsássonak meg és engesztelődjenek ki egymással, megnyíltak az Úr előtt, készen arra, hogy befogadják a másikat és vállalják a kiengeztelődést. A tornacsarnokban olyan csönd volt, hogy az egyik résztvevő azt mondta: életében először „meghallotta a csöndet”. A csönd lassanként halk dicséretté növekedett, azután békés énekké, végül az öröm és a hálaadás kitörésévé, amely 20 percig tartott. A résztvevők megfigyelhették, hogy az érzelmek milyen erővel tudnak kifejezésre jutni és ugyanakkor mégsem mondhatók érzelmi túlhajtásnak. Valami szép és új történt. Régi kapcsolatok új erőt és reményt kaptak. Aki előtte még idegennek érezte magát, most titokzatos összetartozást tapasztalt meg a testvérekkel Jézus Krisztusban, az Úrban.

18. A Lélek szól az egyházakhoz

Mit mond nekünk a Lélek a belső gyógyulásról? Üzenete arra sűrget minket, hogy új teljességben éljük meg a szeretetet. Szava nem szakít szét, hanem egyesít és beteljesít. Ő a reménység az erőszaktól megszaggatott és kiégett nép számára. A Lélek mondja: „Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség, egy az Isten mindnyájunk Atyja, aki minden fölött áll, mindent átjár és mindenben benne van” (Ef 4,5-6).

Isten az orvostudomány, a pszichiátria és a pszichológiai tanácsadás Istene. Isten, az Atya, szeretettel próbálja átölelni gyermekeit, akikért fájdalmat érez, megpróbálja gyógyítani sebeiket. Jézus mindenkinek Ura, akinek uralma nemcsak ma érvényes, hanem kiterjed egész életünkre, egészen a legbensőbb sebekig. Az Atya gyöngédsége és gyógyító szeretete fölülmúlja minden lehetőségünket. Az ilyen mély, személyes, gyógyító szeretetben alig tudunk hinni.

Ma azonban hinnünk *kell*. Isten népe itt él a társadalmi erőszaktól földúlva: a visszautasítás, elidegenedés, lelki erőszak, érzelmi ziláltság és az élet üressége nagyobb, mint valaha. A tömegek társadalma túlteng a tevékenykedésben: állandó mozgásuk és, műszaki világuk vágyálmai nyomán kiegészített férfiak és nők maradnak a csatamezőn. Isten azonban gondoskodik rólunk! Lelke átöleli gyermekeit, vigasztalja és gyógyítja őket, megőrzi azt, ami jó, és új erővel egészíti ki az egész tudományoskodásban. A Lélek hív minket, hogy bízzunk szeretetében, higgyük, hogy Isten szeretetével nemcsak meg *tud*, hanem meg is akar gyógyítani minket. Hív, hogy a hitben teljes bizalommal adjuk oda neki magunkat.

A hit lényeges. A Lélek a hit evangéliumi távlataiba hív. Ez nemcsak tanult hit, nemcsak bízó hit, amely bízik Isten általános gondviselésében, hogy végül is mindent jóra fordít, hanem várakozó hit, amely itt és most várja, hogy Isten szeretete belenyúl személyes életembe. Az a hit, amely Isten erejét szabaddá teszi. Az a hit, amely az ősegyház írásaiban lüktet. A Lélek nem annyira azzal törődik, hogy hisszük-e, miszerint az ősegyház csodái ma újra megtörténhetnek, hanem arra a várakozásra indít, hogy a megmentő Úr teljes erővel és szeretettel belenyúl az életünkbe. A Lélek mindig ugyanaz mégis mindig új. Ezt a titkot nem tudjuk megérteni. De azt megérthetjük, hogy Isten ma ugyanúgy működik mint tegnap, és mégis valami halhatatlanul új módon! Nem szabad megállnunk működésénél, akár tegnap, akár ma végbevitt műve legyen az. Föl kell néznünk az Úrra és biztosan tudnunk, hogy itt van. A Lélek Jézus a Lelke. Ő teszi jelenvalóvá Jézust bensőnk-

ben. Ez a Lélek szólít minket a várakozó hitre, amely kitá-
rul Jézus, az Üdvözítő felé. Hitünknek nem a csodákkal
kell foglalkoznia, hanem az Úrral, aki bennünk működik.

A Lélek szól az egyházakhoz. Az élet új teljességére hív-
ja őket. Megerősíti a jót, vagyis Isten adományainak föl-
használását a megfelelő vezetők és különböző szakembe-
rek kiképzésénél sokféle területen: a szegények szolgálatá-
nak jobb megszervezésénél; a Szentírás és a szent hagyó-
mány értelmezésénél és jelentőségének kutatásánál, ahogy
a Lélek sugallatára kialakult. A Lélek azonban az egyhá-
zak ellen is szót emel, mert erejük legnagyobb forrását
olyan könnyen elhagyják: azt az életadó erőt, mely Jézus
Krisztus uralmából fakad. Életük központjává tanok,
szerkezetek, ténykedések és tisztségek lettek. Bármilyen
jók is ezek önmagukban, nem tudnak új életet lehelni Is-
ten népébe. A Lélek szól: Virrasszatok és higgyetek! Mun-
kálkodjatok, amíg nappal van! Legyetek irgalmasok,
mennyei Atyátok irgalmas! Gyógyítsátok meg népemet,
amelyet kiválasztottam, szeretek és egybe kívánok gyűjte-
ni szárnyaim árnyékában. Gyógyítsátok meg!

Minden ember szent. Ezt akartuk ebben a könyvben
megmutatni. A belső gyógyulás folyamata sehol sem sért-
heti meg ezt a méltóságot. A közvetítő csak azzal sértheti
meg az illető személyt, ha nem veszi számításba az evan-
gélium követelményeit. A közvetítő abba a kísértésbe jut-
hat, hogy saját maga alkotta hamis buzgalomtól vezetve
támaszt követelményeket, sőt elhirtelenkedi a dolgot csak
azért, hogy végül is gyógyultnak lássa az illetőt. A követ-
kező 10 pont szeretne megóvni attól, hogy valaki visszaél-
jen a könyvvel és a benne foglalt tanítással:

1. Egyes emberek sokkal merevebbek, semhogy megbö-
csátani tudnának, vagy a megbocsátást el tudnák fogadni.
Nem is tudják magukat a megbocsátásra elhatározni, mert
a negatív érzelmek uralkodó szerepet töltenek be náluk.
Vegyük ezt figyelembe és hagyjunk időt nekik, amíg lel-
kük mélyén megerősíti őket a gyógyulásukért mondott
ima.

2. Sok embernek, akinek szabadulásra vagy gyógyulásra volna szüksége, gátlása van, hogy keresse azt. Szinte kísértést érzünk rá, hogy rákényszerítsük őket: kiáltanak végre segítségért! Legyünk óvatosak! Isten annyira tiszteli az ember szabad akaratát, hogy még az ellentmondásra is megadja neki a szabadságot. Nekünk is így kell tennünk. Istennek egy-egy emberre vonatkozó tervét nem fedezhetjük föl sem egyszerre, sem erőszakkal. Csak szabad döntés és önátadás által történhetik ez meg. A védekezés, amellyel egyesek előjönnek, ebben az állapotukban valódi szükségszerűség lehet. Nem kell ezért túl gyorsan próbára tennünk őket.

3. Nem tudhatjuk, mi minden van eltemetve a tudatalattiban. Fölmerülő érzelmek gyakran zavarttá tehetnek, különösen azokon a területeken, ahol érettnek és élenjárónak tartjuk magunkat. Vegyük tisztelettel figyelembe és tudomásul, ami a lélek mélyén eltemetve él, az életben marad mindaddig, amíg föl nem dolgozódik. Így az illető erkölcsi magatartása csak akkor juthat el a gyógyulásra, ha sikerül bizonyos emlékeket kiemelni lelkivilágából.

4. Az is zavarba hozhat és kudarcélményt okozhat, ha erősen negatív érzelmek jönnek napvilágra és az illetők nem tudják, hogy miért. Tisztelettel vegyük ezt tudomásul és mondjuk ilyenkor, hogy megértjük őket. Egyben biztosíthatjuk őket, hogy megfelelő időben föl fogják ismerni a negatív érzelmek gyökereit és alapjait. Vezérelvünk lehet, hogy az Úrnak van ideje. Sokszor megtörténik ez, amikor vallásos emberek fölfedezik, hogy szenvedélyes haragot éreznek Isten iránt.

5. Egyesekben nincs meg a hit, s ezért bűnösnek érzik magukat. Soha ne terheljünk meg senkit azzal az állítással, hogy nincs hite. A *hit ajándék!* Rendszeresen imádkozunk is kell azért, hogy hitünk növekedjék. Olyan hatékonyan, amennyire csak lehetséges, arra a hitre kell támaszkodnunk, amely most megvan. Ha valaki lelki ínséget szenved és hiányos a hite, akkor ne kívánjuk tőle, hogy szedje össze magát és higgyen jobban. Erősítsük meg abban a hitben, amely megvan nála, és azt köszönjük meg Istennek. Kérjük az Urat a hit növekedéséért és bizalommal

várjuk, hogy meghallgatást nyerünk. Kérdezzük meg az illetőt hite felől, azután bátorítsuk és segítsük őt, hogy élje ezt a hitét.

6. Sok ember lealacsonyítva érzi magát, ha segítséget keres. Fontos, hogy az *egyenlőség légkörét* teremtsük meg az összes jelenlévő között. Ne legyünk „vizsgálószék”, ahol a „doktorok” összegyűlnek, hogy diagnózist mondjanak és valami receptet írjanak. Határozza meg a légkört az Isten és az egymás iránti szeretet. Minden résztvevő szolgáljon örömmel az Úrnak és mondjon köszönetet neki.

7. Olyan emberek is jönnek hozzánk, akik később vagy éppen akkor orvosi kezelést igényelnek. Gyakran jót tesz az orvosi ellátás, néha nem segít, mégis fontos a beteg számára. Lehet káros is egyes esetekben. Minden jó segítségnyújtást lehetőleg fogadjunk el. Amennyire lehetséges, teremtsük meg az együttműködés légkörét.

8. Amikor valaki megtapasztalja az új életet és új reményt kapott a Szentlélek ereje által, akkor elvárásai hirtelen erősen növekedni szoktak. Még ma szeretné elnyerni a teljes gyógyulást. Általában azonban ez nem következik be: bizonyos idő kell a rendszeres előrehaladáshoz. Ez az Isten szokásos útja. Az illető tehát kedvét vesztheti. Segítenünk kell, hogy lássa azt a jót, ami már megvalósult, és dicsérje érte az Istent. Azután segítségünkkel majd meglátja, hogy Isten azt a jót, amit megkezdett, be is fejezi.

Nem egy ember a gyógyulásról beszél és pontosan ugyanazokat a fájdalmakat észleli, melyekről azt hitte, hogy meggyógyultak. Az illetőt mégis becsüljük és hordozzuk vele együtt a terhet. Biztosítsuk róla, hogy nem vallott kudarcot, de nyilvánvalóan még hosszú út áll előtte.

10. Ha valaki megtapasztalta az új reménységet és az új életet a szabadító Urral való találkozásban, akkor szorosan összetartozónak érzi magát azokkal, akik mint szolgálattevők segítettek neki. Fontos, hogy a szolgálattevők ezt elismerjék és továbbra is állandóan elfogadják őt. Általában a gyógyulás után is fönnáll még az az igény, hogy bátorítást és gondozást kapjon az illető. Néha szükségesek a további imák és tanácsadások. A szolgálattevőknek előre kell tudniuk, hogy ki által és hogyan lehetséges ez, mielőtt

még mélyreható gyógyulásért imát kezdenének valakiért. A gyakorlatban a szolgálattevő megtapasztalja az Úr népe iránti szeretetét. Ez tovább fogja őt segíteni, hogy a jó pásztor szeretetével viselje gondját nyájának.

19. A kiengesztelődés teológiája

Ahhoz, hogy kellően értékeljük a bűnbánat szentségét és fölismerjük a benne rejlő erőt, először azt kell megértenünk, hogy mit jelent a *kiengesztelődés*. Az embert Istentől elválasztja a bűn. Isten az emberrel Jézus Krisztustól adott megváltás által engesztelődik ki. Ennek érdekében be kell fogadnia életébe a megváltást. Mi több, az embernek Jézus Krisztus által állandóan ki kell engesztelődnie, hogy egységet teremtsen ott, ahol a bűn következményeként előálló lázadás és függetlenségre törekvés elválasztotta őt Istentől. A bűnbánat szentsége hathatós eszköz arra, hogy folyamatos kiengesztelődést és elmélyülő egységet hozzon létre. A megvilágosodásért, gyógyulásért és a gonosztól való szabadulásért mondott imádság a mélyebb kiengesztelődés eszköze lehet. A Teremtés könyve azt tanítja a bűnbeesés, a bábeltornya és az özönvíz elbeszélésében, hogy a világban található gonosz forrása: a lázadó és Istentől elszakadt ember. A újszövetségi iratok azt tanítják, hogy a bűnből való gyógyulás és szabadulás alapvető feltétele az ember megtérése és Istennel való egysége Jézus Krisztus megváltói műve által. Szent Pál így magyarázza a Krisztusban való kiengesztelődést: „Mindaz, aki Krisztusban van, új teremtmény. A régi továtűnt, lám valami új valósult meg. Mindez Istentől ered, akit Krisztus kiengesztelt irántunk, és aki ránk bízta a kiengesztelés szolgálatát. Isten ugyanis Krisztusban kiengesztelődött a világgal és nem számítja be bűneinket, sőt ránk bízta a kiengesztelődés igéjét” (2 Kor 5,17-19).

Az új rend a krisztusi kiengesztelődésből ered és Isten-

ttől jön létre, aki úgy cselekszik az emberrel, mintha a bűn létre meg sem történt volna (vö. Róm 5,18-19). Ez az objektív kiengesztelődés, amit mindenkinek még egyénileg kell befogadnia. Ezért sürget Szent Pál: „Krisztus nevében kérlek, engesztelődjete ki Istennel” (2 Kor 5,20).

Jézus Krisztustól elhozott kiengesztelődés személyes befogadása az ember egyéni együttműködését követeli meg. Szent Pál a keresztelés egyik ősi mondatával ezt írja: „Ha száddal vallod, hogy Jézus Krisztus az Úr és szívedben hiszed, hogy Isten föltámasztotta őt halottaiból, üdvözülsz” (Róm 10,9). Az Apostolok Cselekedetei Pétert idézi: „Tartsatok bűnbánatot és keresztteljedjék meg mindegyitek Jézus Krisztus nevében bűneinek bocsánatára. Ezzel elnyeritek a Szentlélek ajándékát” (ApCsel 2,38).

A megtéréssel és kereszttel Jézusnak mint Úrnak nevében kiengesztelődés történt. Egyben gyógyulás és a gonosztól való szabadulás kapcsolódott hozzá. Amikor Jézus a 72 tanítvány szétküldésével folytatja az apostoli missziót, ezt olvassuk: „Azok útrakelve bűnbánatot hirdettek, sok ördögöt űztek ki és olajjal megkenve sok beteg gyógyítottak meg” (Mk 6,12-13).

Jézus a kiengesztelődést a bűnök megbocsátása által szolgáltatva ki és egy alkalommal drámai módon gyógyítással kötötte össze. Éppen beszélt, amikor a tetőről egy bénát eresztettek le a tömeg közé. Hitük láttára Jézus ezekkel a szavakkal fordult a bénához: „Fiam, bocsánatot nyertek bűneid”. Néhány ott ülő írástudó ezt gondolta magában: „Hogy beszélhet ez így? Káromkodik! Ki bocsáthatja meg a bűnöket? Nemde egyedül az Isten?” Jézus lelkében mindjárt átlátta gondolataikat és így szólt hozzájuk: „Mit tűnődtek ezen? Mi könnyebb, ha azt mondom a bénának: bocsánatot nyertek bűneid, vagy ha azt: kelj föl fogd az ágyadat és járj? Tudjátok meg tehát, hogy az Emberfiának van hatalma a földön a bűnök megbocsátására.” Ezzel a bénához fordult: „Mondom neked, kelj föl, fogd ágyadat és menj hazal” Az fölkelt, fogta ágyát és mindnyájuk szeme láttára kiment. Erre valamennyien szinte magukon kívül dicsőíteni kezdték Istent, aztán hozzáfűzték: „Ilyent még sohasem láttunk” (Mk 2,5-12; Jn 5,14).

A gyógyulás itt a belső megbocsátás és kiengesztelődés látható bizonyítéka volt. Nyugodtan mondhatjuk, hogy Jézus gyakran gyógyított, csak az ember nem mindig méltatta válaszra, s ez meg tudta akadályozni erejének kiáradását. Az evangéliumok egyetlen példát sem hoznak, amikor Jézus nem gyógyította meg azt, aki kereste őt. (Mt 4,23; 8,16; 9,35; Lk 9,11; vö. ApCsel 10,38).

A gyógyító kegyelem ezen kiáradása láthatólag az ember számára nyert kiengesztelődéshez kötődött az elkövetkező nemzedékeknél. Szent Máté evangéliuma állítja, hogy Jézus beteljesíti Izajás próféciáját: „Ő elvette betegségeinket és bajainkat hordozta” (Mt 8,17). Péter első levele ezt mondja: „Sajgó sebei által gyógyultatok meg” (1 Pét 2,24).

A bűnbocsánat és a gyógyítás kapcsolata kitűnik szent Jakab leveléből, amely a korai egyháznak arról a gyakorlatáról tanúskodik, hogy a betegeket megkenték. Ez a presbiterek vagy a papok szentségi szolgálatával azonos, szemben a gyógyítás karizmájával rendelkező laikusok szolgálatával.

„Beteg valaki köztetek? Hívassa az egyház papjait. Imádkozzanak fölötte és kenjék meg olajjal az Úr nevében. A hitből fakadó imádság üdvére lesz a betegnek, és az Úr megkönnyebbíti őt, ha pedig bűnökben van, bocsánatot nyer. Valljátok meg tehát egymásnak bűneiteket és imádkozzatok egymásért, hogy meggyógyuljatok. Sokat tehet az igaznak odaadó könyörgése” (Jak 5,14-16).

A bűnbánat szentségének története tanúskodik arról a hagyományról, amely a gyónást mint gyógyítást és gyógykezelést írja le és úgy beszél a papról, mint aki a „lélek orvosa” és „sebeket gyógyító lelki doktor”. Ez a korai egyháznak abból a gyakorlatából nőtt ki, hogy a gyónást lelki beszélgetés formájában végezték egy szentéletű embernél, aki általában szerzetes volt, de nem szükségszerűen pap. Az egyház mindig is tanította, hogy segítő kegyelem formájában a szentség magában foglalja a gyógyítás és megerősítés hatalmát.

Nem is annyira a történelem tanúsága, mint inkább a szentségi kiengesztelődés természete teszi szükségessé a

Szentlélek gyógyító ajándékát és más ajándékait is. A megbocsátás nemcsak jogi kérdés. A holland katekizmus így beszél róla: „Igazi megváltás, szabadítás, megújítás, új teremtes” és „a Lélekkel és az egyházzal való belső kapcsolat barátságban való megújítása.” A kortárs teológiai kommentátorok szónak teszik a szentségekre vonatkozó jogi szemlélet elhatalmasodását napjaink gyakorlatában. A moralisták annak szükségességét hangsúlyozzák, hogy a bűnt az embernek azzal az alapvető döntési lehetőségével együtt kell tekinteni, hogy Istent választhatja. Kiemelik: nem a bűnnek „halálos” szóval való megcímkézése határozza meg, hogy annak elkövetése elszakítja-e az embernek Istenhez fűződő kapcsolatát.

Ez a teológia azt tartja, hogy az embernek Istenhez fűződő kapcsolatát egyetlen cselekedet nem szakítja meg véglegesen. Az alapvető szabad választás módosulása tettek sorozatában fejeződik ki. Ezek a tettek mutatják meg a személyt és Istenhez fűződő kapcsolatát. A bűnt elsősorban ezen kapcsolatban kell értelmezni. Ami halálos, az megszakítja ezt a kapcsolatot. A bocsánatos bűn a folyamatos kapcsolatot nem szakítja meg és úgy tekintendő, mint valami állandó tényező, amely a folyamatos megtérés kívánalmát sürgeti. Mind a hagyományos, mind a kortárs teológia hangsúlyozza, hogy a bocsánat önmagában nem állítja helyre az egészséges kapcsolatot. Az embernek szívében kell megváltoznia ahhoz, hogy önként befogadja Isten szeretetét. Ez a változás nem történhet meg, ha nem társul a jogi ítélethez a kapcsolat helyreállítása, a szakadás meggyógyítására képes erő.

Igaz szent Tamás állítása, miszerint a legtöbb ember megtér bűnéből és bocsánatot nyer, még mielőtt a szentséghez járulna. A szentség lesz azután a megszabadítás, vagy ahogy Petrus Lombardus mondja: „a már föltámadt Lázár kötelékeinek föloldása”.

A kortárs teológia újra megerősíti, hogy az egyház szentségi életében mennyire fontos a lelki gyógyítás. Felix Funke a Concilium folyóirat „Szentségi kiengesztelődés” című számában azt állítja, hogy a hagyomány és a Szentírás egybehangzó tanúsága szerint a hét szentség úgy is föl-

fogható mint az egyetlen szentségből, az egyházból eredő gyógyítás. Ne úgy értsük a természetfölötti kegyelmi életet, mint amely áthatja az ember életét, természetes emberi mivoltától mégis külön létezik. Jobb úgy tekinteni, mint amely közvetlenül meggyógyítja és megerősíti az ember mindazon területeit, amelyek képessé teszik, hogy az Istennel és így embertársaival egységben éljen.

John McQuarrie anglikán teológus a „Keresztény teológia alapjai” c. könyvében azt állítja, hogy az egyház „gyógyító erők birtoklásával” bizonyította, hogy „joga van a bűnök megbocsátására, és hogy a gyógyítás szolgálata beolvad a kiengesztelődés szolgálatába” (12).

A kiengesztelődés teológiája keveset foglalkozik a megbocsátás jogi vonatkozásaival, inkább a szentség által létrejött egységet és pozitív kapcsolatokat hangsúlyozza. Ezeknek az új kapcsolatoknak az eléréséhez gyógyítania kell a múlt sebeit, amelyek gátolják az egységet.

Új megvilágítás

Szeretném elmondani, hogyan találtam utat egyénileg a bűnbánat szentségéhez. Már csaknem két éve ebben az új formában szolgáltatom ki a szentséget a lelkipásztori gyakorlatban. Az eredmény megrázó. A visszatérő bűnlajstrom általában eltűnt. Sok gyónó megszabadult megrögzött bűneitől és azok következményeitől. Komoly jelek mutatkoznak az egészségben és az életszentségben való növekedésnél. Végül pedig sok gyónó olyan fontosnak tartja a szentséget, hogy rendszeres gyónása érdekében inkább több időt fordít utazásra, csak el tudjon menni ahhoz a paphoz, aki ilyen módon szolgáltatja ki neki a szentséget. Kifejezik abbeli örömeiket, hogy most ebben a szentségben találkozhatnak Jézus Krisztus személyével és hatalmával.

Ez a forma elsődlegesen a gyóntatószék és a sorbanállások mellőzésével alakult ki. A gyóntatószék időbeli korlátozást és a közvetlen kapcsolat hiányát jelenti. Mindamellett az általános forma, amennyiben a körülményekhez al-

kalmazzuk, a gyóntatószékben is gyümölcsözőnek bizonyul. Minden bűnbánó és minden gyónás egyedi eset. Néhány közülük a lelkiismeretvizsgálat, a bűnök gyökerének megvizsgálása és a gyógyulásért való ima teljes formáját igényli. Máskor elég annyi, hogy sorra vesszük az előző gyónás óta elért haladást. Némelyik körülmény megköveteli a növekedésért és erősödésért mondott rövid imádságot: Egyik-másik gyónó kifejezi azt az óhaját, hogy most csak bocsánatot akar nyerni és nem kíván tovább menni, mások pedig nem jutottak el arra, hogy a hagyományos eljáráson túl a gyónás anyagát mélyebben is nyomon kövessék. Igyekeztem tekintetbe venni ezeket az óhajokat.

Hogy az egész menet lehetőleg tisztán rajzolódjék ki előttünk, fölvázolunk egy általános és rugalmas tervet, ami világosan elkülönített lépésekből áll:

1. bűnök megvallása;
2. nehézség azonosítása;
3. megbizonyosodás a nehézségekről;
4. magyarázat;
5. bűnbánat és föloldozás;
6. ima a gyógyulásért, szabadulásért, megerősítésért.

Az imádságot előkészítő lépés nem lényegi része a szentségnek, miként az imádság sem az. Arra való, hogy a szentséget gyümölcsözővé tegye. .

1. A bűnök megvallása

A legtöbb gyónónál, különösen aki lelkiekben előrehaladott, hasznosnak bizonyul, ha segítséget kap arra, hogy mit gyónjon. Gyakran elhadar egy bűnlajstromot, amely olyan hibákat is magába foglal, melyeket mindennaposnak vagy lényegtelennek tart az életben, így aztán nem is bánja meg azokat igazán és nem is szándékszik változtatni rajtuk. Talán már iskolás korában elkezdte ezeket fölsorolni, vagy egy áhitatos imakönyvből szedte őket össze.

Különösen lelkiekben előrehaladott vagy Lélektől eltöltött gyónó esetében olyan bűnök fölsorolásáról is lehet szó, amikért a gyónó nem tartja magát hibásnak, de így érvel: „Bűnös vagyok és nem tudok mást mondani.”

Ilyen esetekben hatásos, ha a pap följánlja, hogy vezeti a lelkiismeretvizsgálatot. Teheti azt ilyen vagy ehhez hasonló szavakkal:

„Mélyedjünk el most Isten jelenlétében. Csöndesítsd le gondolataidat és engedd, hogy a Szentlélek meggyőzzön bűneidről és megmutassa, hogy melyik életviszonylatban van szükséged megtérésre. Jusson eszedbe, hogy az Isten atya, aki az apa végtelen és tökéletes szeretetével szereti Fiát, Jézus Krisztust. Gondolj tudatosan Jézus Krisztusra, aki a Fiú tökéletes odaadásával szereti az Atyát. Az Atya viszont rajtad keresztül szereti Jézust. Szeret téged mint fogadott gyermekét. Jézus pedig az Atyát rajtad keresztül szereti. Jézus szeret téged mint testvérét. Szereti benned az Atya többi gyermekét is: szeretete rajtad keresztül árad az emberek felé. Jézus rajtad keresztül szereti a többi testvéreit: szeretete belőled árad a többiek felé. Szünet nélküli a szeretet-kapcsolat az Atya és a Fiú között. A Szentlélek az a szeretet, amely átárad rajtuk és egyesíti az Atyát és a Fiút. Kérd a Szentlelket, mutassa meg neked, mivel gátolod a szeretet útját, és mivel akadályozod szabad áramlását? Mit kell eltávolítanod életedből, hogy semmi ne tartóztassa föl az isteni élet vérkeringését?

Az ilyen lelkiismeretvizsgálat eredménye általában az, hogy a bűnbánó maga vall be egy-két bűnt. Ez a bűnbavallás a bűnök számszerűségét vagy fajtáját tekintve tovább finomítható.

A másik gyakori hiba a bűnök bevallásánál az, hogy a gyónás túl általános: ilyenkor föltételezhetjük, hogy a bánat vagy a megtérés nem kielégítő. Ez a lelkiállapot abból a mértéktelen aggodalomból ered, hogy nem akar halálos bűnt elkövetni, ami viszont lelki rövidzárlathoz vezet: ahol nincs halálos bűn, ott egyáltalán nincs bűn, amelyet meg kellene gyónni. Abból is következhet ez, hogy az illető felületes szeretet-etikát vall, amely azt tartja, hogy bűn csak ott van jelen, ahol a másik személy ténylegesen kárt szenved a tett következtében. Ilyen esetben segít, ha megkérdezzük, hogy az illető bűnösnek tartja-e magát, érzi-e, hogy megszegte Istennek adott szavát, vagy érzi-e, hogy elmulasztott kielégítő segítséget nyújtani családjában

vagy környezetében. Ha legalább általánosságban bűnbánatot érez, akkor már érdemes lehet, hogy a pap a fentiekhez hasonló lelkiismeretvizsgálatot megindítsa.

2. A nehézségek azonosítása

A gyónó által előhozott bűn általában a jéghegynek csak a víz fölötti része. A bűnnek van valami sokkal komolyabb alapja, amelyet az illető ki nem mond, esetleg nem is lát. Kivételes az a gyónó, aki saját maga határozza meg a bűn gyökerét és azt kifejezetten be is veszi bűnvallomásába. Sok alkoholista és kábítószeres nem szereti jobban az italt vagy a kábítószeret, mint mások, de olyan alapvető problémái és igényei vannak, amelyek elől az ivással és a kábítószerekkel időlegesen elmenekülhet. Némely ember szeretetlen, ingerlékeny, kötekedő másokkal szemben, nem mintha ilyen akarna lenni, hanem mélyebb okok miatt. Vannak, akik utálatosak, ellenségeskedők, hazudósak, kegyetlenek másokkal szemben, azért, mert életük nem folyik rendes mederben.

Az azonosítás időtartama esetleg csak néhány másodperc. A pap és a gyónó megkeresik az alapvető problémát, ami a gyónó életében előidézi a bűnt. A pap jól odafigyel, amikor a gyónó felsorolja bűneit. Ezután kéri a Szentléleket, mutassa meg a bűn alapját. Esetleg így fordul a gyónóhoz: „Maradjunk mindketten csendben és imádkozunk, hogy a Szentlélek mutassa meg nekünk, mi okozza ezt a bűnt, és mi akadályozza benned az Istennel való egységed növekedését.”

Ez a hit pillanata, amely arra inti a feleket, hogy higgyék, a Szentlélek kinyilatkoztathatja nekik, amit tudniuk kell. Bizalom kell hozzá, amely fölülelemelkedik a félelmen, hogy valaki csak a saját hibás megérzéseit mondja ki. A papnak olyan imádságos légkört kell fönntartania, amilyent csak tud. Észre kell vennie a jeleket, amelyek a Szentlélektől eredő megvilágosodásra utalnak, és azokat, amelyek az emberi természetből fakadnak. Ezek a jelek később a „megbizonyosodás” lépésénél kerülnek megtár-

gyalásra. Ennél a pontnál a bűnbánó és a pap inkább figyeljenek, mint értékeljenek. Nagyobb veszély az, hogy nem figyelünk a Lélekre, mint az, hogy olyan sugallatokat tulajdonítunk magunknak, amelyek nem léteznek. A pap olyan kinyilatkoztatást várhat ajándékként, amely kifejezett bepillantást enged. Ez a szerző bűnbánók által is megerősített élménye és kétségtelenül azonos azzal, amit Szent Pál a korintusiakhoz írt első levelében úgy emleget, mint „szív titka” és „kinyilatkoztatás” (1 Kor 14,25-26).

A Szentlélekre történő figyelés csöndje után, akár a papnak, akár a gyónónak lehet egy-két kérdése, vagy az is meglehet, hogy valamelyikük azonnal kijelenti, mit tart a nehézség végső gyökerének. Ezek a kijelentések többféle formában jöhetnek: Azt gondolom, jobb vagyok „nála” és mint alacsonyabbrendűt kezelem. — Irigylem a sikerét, hiszen nekem azért olyan keservesen meg kellett dolgoznom. — Nem hiszem, hogy lehet engem is szeretni, ezért agresszivitásommal mindenki távoltartok magamtól. — Bármit teszek, bűnhöz vezet. — Irigylem, hogy nálam népszerűbb. — Ha iszom, elveszítem a kontrollt. — Valójában sohasem bocsátottam meg neki. — Elfut a méreg, bármit mond, hogy tegyem. — Félek, hogy az emberek rájönnek, hogy csaló vagyok. — Haragszom Istenre, amiért ilyen helyzetbe sodort. — Nem hiszem, hogy szeret az Isten, ő csak ítél és büntet. — Ki nem állhatom, ha az emberek tenni akarnak értem valamit tenni. — Élvezem, hogy uralkodhatok rajta. — Csak magamra gondolok. — Szeretem rajta kiélni mérgemet. — Be kell bizonyítanom, hogy jobb vagyok náluk. — Szörnyen félek, hogy hibázom.

Vagy a pap részéről lehetnek ilyen kérdések: Talán üldözöttnek érzed magad és vissza akarsz ütni. — Nem bízol senkiben. — Arra használod föl a helyzetet, hogy sajnáltsd magad. — Túlságosan félsz attól, hogy mások mit gondolnak. — Büntetni akarod magad. — Ezért a dolgoért föladtad szabadságodat. — Nem hiszed el, hogy meg lehet neked bocsátani. — Neheztelsz a gyerekekre. — Úgy érzed visszaéltek ígéreteiddel. — Félsz attól, amit Isten kérne tőled, ha megváltoznál. — Nem akarod magad rábízni senkire, még Istenre sem. — Kifogásokat keresel,

hogy kibújj a felelősség alól. — A megbecsülést és a dicsőséget elsőként magadnak követeled. — A pénz hatalmától többet vársz, mint Istentől. — Erőtlennek érzed magad, ha ez rádjön.

Ezek a válaszok annak a sokféle lehetőségnek a mintái, amelyek elvezetnek a probléma gyökerének azonosításához. Elég gyakran a gyerekkoráról beszél a gyónó, amikor szülei nem törődtek vele, vagy iskolai éveiről, amikor neveltség tárgya volt; vagy tizenéves koráról, amikor belekeveredett egy személytelen szexuális kapcsolatba; vagy fiatal felnőtt koráról, amikor elutasították vagy elárulták szeretetét és hűségét. Ezek az emlékek most a gyónóban sokkal élesebben és érthetőbben vetődnek föl, mint addig valaha is. Úgy látja őket, mint pszichéje zavaró és elfojtott részeit. A Szentlélek ereje által oksági kapcsolatot lát ezek és jelenlegi bűnei között. Egyik gyónó a következő szavakkal írta le tapasztalatait:

„Azóta a délután óta, hogy imádkozott fölöttem kellemtelen emlékeim gyógyulásáért, nagy béke tölt el. Más vagyok: szabad és olyan boldog, mint még álmomban sem. Soha ilyen boldog nem voltam azelőtt. Tudom, semmi baj nem érhet; túl vagyok mindenen, és senki sem veheti el tőlem, amit kaptam. Tudom, hogy hosszú utat kell még megtennem, de már ez a tudat sem zavar úgy, mint azelőtt. Isten kétségtelenül bebizonyította, hogy velem van.”

Van egy kérdés, ami nagyon sokat segít a nehézség azonosításában: „Mit gondolsz, mi okozza a problémádat?” és „Hol jelentkezett először a probléma?” François MacNutt atya azt javasolja, a válaszok mindig előzzék meg a belső gyógyulásért mondott imát. A válaszok nyilván a problémák hátterében húzódó okokra fognak ráíranyulni.

A gyónásban egy sokgyermekes anya rájött, hogy átadta magát az önsajnáltnak és egyféle mártírkomplexumnak, ami reflexszerű tettekben nyilvánult meg gyermekei felé. Egy hónappal az eset után levelet írt és így beszélt gyógyulásáról: „Beszélgetés, ima és alapos lélekkutatás után jól ki tudta emelni azt a megrögzött szokásomat, hogy a gyermekeimre csak úgy minden ok nélkül ráüvöltök, ami évek óta egyre rosszabbá vált. Amikor imádkozott velem gyó-

gyulásért, néhány perc múlva már éreztem is azt a belső békét, amiben már évek óta nem volt részem.”

Egy másik gyónó a szentség fölvétele után kb. két hónappal ezt írta: „Mostanában sokat gondoltam önre. El akarom mondani, mennyire meg kell köszönnöm legutóbbi találkozásunkat. Áldom az Urat, hogy megmutatta Önnek problémámat. Mióta imádkozott értem, csodálatos szabadságot éltem át, s a köztem és az Úr között levő korlát eltűnt... Örökre eltűnt! Köszönöm neki és dicsőítem őt hatalmas tetteiért. Milyen nagyszerű dolog megszabadulni a tehertől! Mialatt imádkozott értem, a probléma súlyát különösen éreztem, de hitemben már tudtam, hogy minden rendben lesz. Amikor aznap este a kápolnában voltam, átéreztem az Úr teljes és megszabadító hatalmát.”

Egy asszony, akit már évek óta bűntudat és kisebbségérzet gyötört, három hónappal később ezt írta: „Örökké hála leszek a mennyei Atyának és Önnek a gyógyulásért, amit az Ön törődése és imája révén tőle kaptam. Megmutatta, hogyan kell elfogadnom magamat és Isten irántam érzett szeretetét múltamban, amit magamtól sohasem fogadtam volna el büszkeségem miatt. Ezt a hatalmas megvilágosodást és kegyelmet még egy másik is követte. Most már nemcsak elfogadom a múltat, hanem ezt örömmel is teszem.”

A szerzővel nem egyszer előfordult már, hogy fölvetett egy lehetséges megoldást, amire a gyónó azt válaszolta, hogy ugyanezt a pszichológus vagy pszichiáter csak hosszú beszélgetés-sorozat után sütötte ki. Esetenként ez az azonosítás abból fog állni, hogy teljesen megértjük azokat az összekapcsolódó régebbi tapasztalatokat, amelyek a gyónó jelenlegi nehézségeihez elvezettek. Még gyakrabban az azonosítás egyetlen ok fölismerésére szorítkozik, ami kellően fontos ahhoz, hogy a gyónó megtudja, milyen gyógyításra van szüksége. Előfordul néha természetesen olyan is, amikor azonosítás nélkül következik be a gyógyulás, és ezt csak később veszik észre.

3. Megbizonyosodás a nehézségekről

Ez hosszú folyamatnak tűnhet föl, amire alkalmasabb a tanácsadás, mint a bűnbánat szentsége. Valójában azonban nincs szükség hosszú beszélgetésre. A papnak nem kell turkálnia a másik életében, egyszerűen figyelni kell a Szentlélek indításait. Van bizonyos szint vagy mélység, amely megfelel a gyónó fejlettségi fokának. Ezt a szintet felek megkeresik, s ha a másik jóváhagyólag megerősíti, a gyónás mehet a föloldozás felé.

Fontos, hogy a pap ne uralja a gyónást. Annál a szintnél kell abbahagyni az azonosítást, amelynél a gyónó szabadon elismeri és megvallja vétkeit. A Lélek eszközeként szolgálva segítse a gyónó bűnbánatát és készítse föl őt a föloldozásra, a gyógyításra, szabadításra vagy megerősítésre. Nyilvánvalóan sok alkalma nyílik a megkülönböztetés gyakorlására. Neki kell döntenie, hogy a meglátások és következtetések Istentől valók voltak-e vagy embertől. Néha határozott sátáni befolyás jelenlétét különböztetheti meg. Ha a gyónó nem utal ilyen befolyásoltságra, akkor inkább ne említse az ügyet, legalább is a gyónás keretében ne, hanem magában imádkozzon a gyónóért, hogy megszabaduljon.

Sok gyónó nélkülözi az egészséges lelki érettséget ahhoz, hogy kiegyensúlyozott választ adjon az életében lehetségesen vagy biztosan jelenlévő gonoszra. Ezenkívül ez a misztériumnak olyan területe, ahol az okokat ritkán lehet teljes biztonsággal megállapítani. Az eredeti bűn hatásai radikálisak. Könnyű összetéveszteni velük a démoni befolyásoltság hatásait. Szentíráskutatók nem zárják ki, hogy amikor Jézusról azt írja az evangélium, hogy ördögöt űzött, valójában az eredeti bűnből, fizikai vagy pszichés betegségből eredő zavarokat gyógyított. Ez alázat kérdése. Néhány pap biztonsággal meg tudja ítélni a démoni befolyást. Legtöbbször — ezek közé tartozik a szerző is — nem érzik ezt a bizonyosságot és a helyzetet az Úr kezébe helyezik, bízva abban, hogy ismerethiányuk az Úr szeretetét nem akadályozza.

Ha a pap bizonyosságot érez, megkérdézheti a gyónót,

hogy szokott-e okkultizmussal foglalkozni. A sátánkultusz, a spiritiszta szeánszok, a feketemágia olyan alkalma lehetnek, ahol az ember elveszti élete fölötti szabadságát. A szórakozások bizonyos fajtái, az erkölcstelen üzleti és közösségi élet, annyira tele vannak a gonosz jelenlétével, hogy kiemelt alkalmai a megszállottság lehetőségének. A lelkek megkülönböztetése ezekben az esetekben a megkülönböztetés általános ismérveit követi. A parancsok, az evangéliumi etika, az egyház tanítása és a józan ész megfelelő értékmérők. A papnak különösen a Lélek gyümölcseit kell ismernie: szeretet, öröm, béke, türelem, kedvesség, jóság, hűség, szelídség, önmérséklet (Gal 5,19-22) — ugyanígy ismerje föl az ellentétes megnyilvánulásokat is. A probléma gyökerének azonosítása rendszerint megindítja a gyónóban a gyümölcsöknek és a szeretet értékeinek (1 Kor 13) létrejöttét. Talán még gyakoribb a világosság gyümölcse, amiről Pál azt tanítja, hogy megtalálható minden jóban és igazban (Ef 5,8-10). A gyökér fölszámolása egyben a Krisztus-test építése (1 Kor 14).

A pap nem hagyatkozhat egyedül magára és tudására, hogy mindezt megtegye. Pál nemcsak a megkülönböztetés adományáról beszél világosan, hanem a bölcsesség és tudás kinyilatkoztatásáról is (1 Kor 12).

A papnak imádságban kell keresnie ezeket az ajándékokat, szem előtt tartva Pálnak a tesszalónikiakhoz írt utasítását: „a Lelket el ne fojtsátok.” De ugyanakkor „vizsgáljátok meg mindent.” (1 Tessz 5, 19-21).

A folyamat utolsó pontja annak eldöntése, hogy a gyógyító, szabadító vagy megerősítő imára van-e szükség. A gyógyítás a személyes növekedés sérüléseire és hiányosságaira vonatkozik. Ahol a szeretetnek vagy a megértésnek a hiánya, árulás, elutasítás, elidegenedés vagy félelem élmény határozható meg gyökérként, ott a gyógyítás javallott. Az aggályoskodás, kábítószer-élvezet, alkoholizmus, megrögzött maszturbáció és hosszantartó depresszió, vagy aggodalom, általában gyógyító imát kíván. Szabadulásért mondott ima ott szükséges, ahol gonosz külső erők befolyása igazolódott be. „Külső” vagy „idegen” alatt olyan valami rossz értendő, amely nem vezethető le a gyónó

múltjából, vagy olyan gonoszság, amely ellentétben áll a gyónó jellemével, lelkiállapotával vagy szintjével. Ilyen gonosz erőket elegendő általában azonosítani, anélkül hogy belebonyolódnánk azokba a részletekbe, amely a gyónót megkötik, szabadulási törekvéseiben akadályozzák vagy korlátozzák.

4. Magyarázat

Miután megtörtént a bűnről, vagy a problémáról való megbizonyosodás, a pap elmagyarázza a gyónónak, hogy az Úr Jézus Krisztus megbocsát, vagy megerősíti az előzőleg a szentségi föloldozásban adott megbocsátást. Ha a gyökér valami olyan sérülés vagy hiány, amely az Úr gyógyító hatalmát igényli, a pap megemlíti, hogy a föloldozást gyógyító ima fogja követni. Ha a gyökér közvetlen sátni ráhatásnak mutatkozik, a pap megemlíti, hogy a föloldozást szabadulásért mondott ima követi majd. Ha sem gyógyításra, sem szabadításra nincs szükség, akkor a pap javasolhatja, hogy a föloldozást kövesse olyan erősítő ima, amit a gyónásban fölmerült gyöngeségek területére vonatkozólag mondanak.

5. Bűnbánat és föloldozás

A papnak olyan elégtételt kell kijelölnie, ami a gyónás természetéből logikusan következik. Megfelelő lehet egy gyógyításról szóló evangéliumi részlet elolvastatása. A gyónó arra is megkérhető, hogy mondjon el egy bizalmat kifejező imát, mint pl. a „Miatyánk”-ot vagy a „Magnificat”-ot. Még jobb, ha valamilyen cselekedetet kérünk, pl. annak a személynek a segítségét vagy a neki való megbocsátást, aki ellenszenvének tárgya volt. Az Úr szeretete és ereje mellett történő tanúságtétel is helyénvaló, ha a gyónó nyitott erre. Néha a gyógyító imában való részvétel a megfelelő penitencia. Mindez a jövő felé mutat és a gyónó életének új irányát jelzi. A gyónó, ha erre kéri, gyakran maga is javasol megfelelő elégtételt. Az elégtétel a jövőben növekedést jelképezze, ne akarjon a megbocsátás kiér-

demlése lenni. A megbocsátás lényege szerint a szerető Isten ingyenes ajándéka.

A föloldozás az előírt formában történik. Ideális, ha a kiengesztelődésnek örömteli hangulata érvényesül benne. A föloldozást követő imádság természetes módon vezet át a gyógyító, szabadító vagy megerősítő imába.

6. Ima gyógyulásért, szabadulásért és megerősítésért

A pap egyszerűen és természetesen vezesse be ezeket az imákat. Mi sem természetesebb annál, hogy az Úr Jézus gyógyító, szabadító és megerősítő szeretetével akarja megérinteni a gyónót; a hangsúly a szereteten van. Itt a pap most nem számít: olyan értelemben, hogy az Úr az, aki gyógyít, szabadít és megerősít. Hangoskodásnak, drámai gesztusoknak, remegésnek vagy elváltozott hangnak semmi helye sincs. A szerző általában a gyónó fejére szokta helyezni a kezét. Századokon keresztül ez a gesztus volt a föloldozás mozdulata. Szent Pál valószínűleg erre a gyakorlatra utal Timóteusnak írt utasításában (1 Tim 5,22). A püspök a nyilvános vagy kánoni föloldozást kézföltétellel adta. A római liturgikus bizottság 1968-as jelentésében javasolja, hogy a papok a föloldozás alatt kezüket terjesszék a gyónó fölé.

Még fontosabb, hogy a kézföltétel a közbenjáró imának hagyományos és hatásos módja. A pap valamilyen erő kiáramlását érezheti karjában. Általános tapasztalat ez azoknál a papoknál, akik a föloldozást követően ilyen imát mondanak. Néhány pap megjegyezte, hogy ezáltal az élmény által mélyebb jelentést kapott számára kezének olajjal való megkenése a papszenteléskor. A gyónók is gyakran megjegyzik, hogy a forróság vagy elektromosság érzetét tapasztalják ilyen alkalmakkor.

Imájában a pap az egyház és a szentség erejének nevében az Úrnak ajánlhatja a gyónót. Segít, ha fölidézi megterését és különösen Istenhez való fordulását, amikor szabadulásért könyörög. Ezek az elemek tényleg részei lehetnek az imának, miközben hangulatilag a papot is és a gyónót is fölkészítik.

A pap a gyógyulásért való könyörgésnek többféle formáját használhatja. A legfontosabb az, hogy legyen hű önmagához, őszintén, hitének mértéke szerint imádkozzon. Van aki így imádkozik: „Uram, ha ez a te akaratod, gyógyítsd meg.” Mások oly mélyen meg vannak győződve az Úr jelenlétéről és hatékony működéséről, hogy parancsként mondják: „Gyógyulj meg!” Előfordul, hogy egy mélyebb probléma vagy bűn további azonosítására van szükség. Néha csak akkor következik be a gyógyulás, ha a gyónó egészen az Úr felé fordította életét, vagy hallgat az Úrra és megteszi, amit az Úr már egy ideje kér tőle. A szerző gyakran így imádkozik: „Jézus Krisztus nevében fogadd el gyógyulásodat!” A gyógyulásért mondott ima bemutatja Istennek a sérüléseket, hogy gyógyítsa meg azokat Jézus Krisztus nevében. A gyógyítás hatalma a Jézuson átáradó szeretet hatalma. A hódolat és a dicsőség Krisztusé, és így örül az Atya, hogy Jézus újra megdicsőül.

Isten meg tudja gyógyítani a sebeket úgy is, ha azt imádkozzuk, hogy gyógyítson meg bármit, ami gyógyításra szorul. Hiányozna azonban az igazi dicsőítés és a történekeért való hálaadás, — ugyanúgy, ahogy az orvosnak mondott köszönet is üres szólam lehet —, ha még csak nem is sejtjük, hogy mi gyógyult meg. Ahogyan az orvosnak elmondhatjuk azt, hogy véleményünk szerint hol van baj, ugyanúgy Isten elé tárjuk amiről azt gondoljuk, hogy gyógyítást igényel. Említse meg ezért gyógyítás imájában a pap a bizonyos események vagy kapcsolatok emlékéből származó sérüléseket. Megemlítheti pl. hogy a gyónó sosem ismerte az apai szeretetet és nem volt képes az Istent mint Atyát elfogadni. Elmondhat még konkrét emlékeket: hűtlenséget, szexuális élményt, olyan megrázó félelemélményt, amely a jelenlegi gyógyítást igénylő helyzetnek oka lehet. Ajánlja gyógyításra az emléket és imádkozzék, hogy a gyógyítás hatékony legyen és az emlék soha többé ne legyen betegség forrása. Sőt imádkozzon azért, hogy az emlék Isten szerető és gyógyító jelenlétének az emléke legyen. Ha nagyon sok lenne a zavaró emlék, akkor is cél-

szerű mindegyiket megemlíteni a gyógyulásért mondott imában.

Hacsak nem kapott különleges kinyilatkoztatást róla, a pap legyen óvatos annak kijelentésével, hogy a gyógyulás megtörtént.

A gyónótól se követeljen több hitet, mint amennyit az Istentől kapott. A tapasztalatokból nyilvánvaló, hogy bár nagyon fontos a bűnbánó hite, mégsem annyira kulcsfontosságú, hogy meghatározza a gyógyítást. Gyógyulást követelni, ha csak erre különleges isteni inspiráció nincs, nem helyes. A gyógyítás sikerével vagy elmaradásával a gyónó hitét megterhelnék, ez pedig azzal a veszéllyel jár: fölösleges bűntudatot idéznénk benne elő, miszerint hite nem elégséges. A következő levélrészlet a gyógyító ima után szokásos helyzetet szemlélteti. A lényeg a folyamatban levő gyógyításon van, ez pedig nem tűrheti a további bűntudat terhét. „Lorettói találkozásunk után meglehetősen zavart és boldogtalan maradtam. Úgy éreztem, hogy a gyógyítás nem volt hatással rám. Elbátortalanodtam, de eszembe jutott egy dolog, amit mondott: hagyatkozzam az Ön hitére és ne a sajátomra. Ezt próbáltam tenni, folyton imádkoztam, hogy megtudjam, hogyan fogadhatom be a gyógyítást. Azután úgy találtam, hogy félelmeim és aggodalmaim apránként eltűnnek, nem teljesen bár, de mégis csökkennék. Visszaestem, de nem hosszú időre. Újra föl-emelt. Nagy dolog megérezni a jóságot és a szabadságot. Az élet kezd többet jelenteni. A legnagyobb teher, ami lekerült rólam, az a bűntudatom. Már nem esem kétségbe azokon a számárságokon, amik azelőtt bosszantottak. Jobban érzem az Úr szeretetét és jelenlétét. Tudom azt is, nem várhatom, hogy mindez az én közreműködésem nélkül történjen velem, így belekapcsolódtam néhány szeretetakcióba, remélve, hogy az Úrnak tetszik majd, hogy a betegeket szolgálom. Már nem félek Istentől, rá tudok nézni, amikor — most már őszintén — azt mondom: a te akaratod teljessédj, ne az enyém. Ennek megtétele nagy lépés volt. Iránta való szeretetem most már egészséges és félelem nélküli.”

A legtöbbet az segít, ha a pap egyszerűen a gyónóra

árasztja az Úr gyógyító szeretetét. Ez történhet úgy, hogy elképzeli Jézus gyógyító érintését vagy egyszerűen úgy, hogy tudatosítja az Úr szerető erejét, amely rajta keresztül a gyónóra árad. Ha így tesz, könnyen megóvja magát a fontolgatástól, a kétségektől és attól a kísértéstől, hogy hiú legyen imádságára.

Az is tanácsos, hogy a pap Lélekben imádkozzon, azaz, hogy az imát átadja a Szentlélek belső sóhajtásainak és sürgetéseinek. Ez úgy történik, hogy Istenre gondol és átadja magát a Szentlélek sugallatának. A szavak és a gondolatok erőltetés nélkül jönnek elő ilyenkor. A pap egyszerűen csak azon veszi észre magát, hogy olyanért imádkozik, ami a gyónás során nem került elő. Ugyanis hatékony ez az imádság, ha nyelveken történik, a Szentlélek nyelvén, amit Lélek-keresztségkor általában megkapunk. A nyelvima a gyónó fölkészültségétől és a közelben levőktől függetlenül lehet hangos vagy csendes. Ez a Lélekben való ima teret ad a Szentléleknek arra, hogy olyasmért imádkozzék, ami korlátozott tudásunk előtt ismeretlen. Ezenkívül azt is jelképezi, hogy a gyógyítás az Úré és nem a papé. Az imát hasznos az elérni kívánt hatásra összpontosítani: ez az imát pontosabbá és bizakodóbbá teszi. Ezt úgy a legkönnyebb megtenni, hogy gyógyultnak képzeljük el a bűnbánót, aki új egészségről tanúskodik.

A pap végül köszönje meg az Úrnak az ő jelenlétét és működését, ezzel hirdetve, hogy mivel Ő a szerető Isten, azért mindig szeretettel cselekszik.

A következő levelet egy szerzetesnővér írta a bűnbánat szentségének fölvétele és a gyógyító ima után, amit állandó keserűségéért és megbocsátásra való képtelenségéért mondtam.

„A kápolnába jöttem, hogy leírom ezeket, mert nincs más óhajom, mint egyszerűen leírni, amit az Úr értem tett. Imádkoztam a Szentlélek vezetéséért, hogy dicsőítésére használjon föl engem. Történetem a múlt évben kezdődik, amikor úgy éltem, hogy nem vettem észre az Úr munkáját. Mindent megpróbáltam, hogy változtassak a helyzeten, de csak még rosszabbá tette azt. Az eredmény az lett, hogy sok keserűség gyülemlt föl bennem egy nő-

vértársam, sőt az egész közösség iránt. Arra gondoltam, hogy nem élhetek gyűlöletben és talán jobb, ha elhagyom, a közösséget. Tudtam, hogy ez sem lenne jó lépés, de nem jutott eszembe más lehetőség. Nagyon szenvedtem elhatározásomtól, hogy vissza akarom vonni az Úrnak tett eskümet, ezért még utolsó kísérletként nyáron elmentem egy lelkigyakorlatra. Az első napon úgy éreztem, hogy nem tudok imádkozni, mert gyűlölettel és keserőséggel teltem el. Én nem akartam, de bennem volt, és nem tudtam tőle szabadulni. Elhatároztam, hogy az atyához fordulok és elmondom, hogy elmegyek, mert nem tudok imádkozni. Az atya megkérdezte tőlem, hogy valóban kérem-e az Úr bocsánatát. Teljes szívemből akartam. Az atya kérte, hogy imádkozhasson fölöttem, én meg úgy gondoltam, hogy nincs semmi vesztenivalóm. Szavakkal leírhatatlan, amit éreztem utána. Azonnal tudtam, hogy az Úr érintett meg kegyelmével és irgalmával. Azon az éjszakán először adtam hálát az Úrnak a szenvedésért, amivel magához vezetett, és átérezhettem működő jelenlétét. Először imádkoztam azért a nővérét, aki szenvedésemet okozta. Először éreztem igazán Krisztus békéjét, örömét és szeretetét. Látja, amikor próbáltam megváltoztatni a helyzetet, amikor elhatároztam, hogy elmegyek, amikor szeretni és megbocsátani próbáltam — mindezt magam próbáltam megtenni, pedig Isten nélkül lehetetlen — és ezért szenvedtem. Isten szerető kedvessége vezetett rá arra, hogy egyedül semmit, Istennel azonban mindent megtehetek. Ő nagyon jó volt hozzám és az egyetlen amit akarok, hogy egy örökkévalóságon át dicsőíthessem. Körülvett szeretetével és meggyógyította gyöngeségemet. Egyedül Jézus Krisztusban tudok szeretni és megbocsátani”.

Szabadítás: Ha a pap úgy gondolja, hogy a gyónó megszállott, akkor a kifejezett exorcizmus elvégzéséhez a püspök engedélyét kell kérnie. A szerző nem került szembe ilyen esettel. Démóni befolyásoltság esetében a pap egyszerű szabadulásért mondott imát végezhet. Ez előtt az ima előtt mondjon imát védelemért, hogy az Úr Jézus Krisztus halálával, föltámadásával és kiontott vére által óvja meg a gyónót és a papot minden gonosztól. A szabadító ima ilyen

lehet: „Jézus Krisztus nevében, aki Ura és parancsolója Isten ezen gyermekének, megparancsolom minden gonosz léleknek, hogy engedelmeskedjen, távozzon belőle és soha vissza ne térjen.”

Tanácsos most is a Lélekben imádkozni, hogy a Lélek imája feleljen meg annak a helyzetnek, ami a pap számára túl van a megismerhetőség határán. A pap ezután fűzzön hozzá valami egyszerű gyógyító imát.

Megerősítés: Ez az imádság természetes és ismerős minden pap számára. A föloldozás utáni tovább imádkozásról van szó. Részletezi a gyöngeséget és kéri, hogy ezeken a területeken az Úr Jézus életének és szeretetének növekedése adjon erősítést. Ezek hitért, reményért, szeretetért, türelemért, kedvességért, örömért és önuralomért mondott imák (Gal 5,22).

A gyógyulásért, a megerősítésért és a szabadulásért mondott imák a gyónó megtéréséből és az Úr szentségi megbocsátásából nőjenek ki. A gyónónak tisztában kell lennie azzal, hogy megtérése kezdet, amely megnyitja őt a megszabadító kegyelmekre, de az Úr az, aki megszabadítja. Minél jobban és hosszabban az Úrra összpontosítja figyelmét a gyónó, annál jobb. A pap ne szakítsa meg az imádságot oda nem illő beszélgetéssel.

MEGJEGYZÉSEK

Néhányan azt állíthatják, hogy a bűnbánat szentségének ez a fölfogása ellentétes a teológia és a liturgia modern törekvéseivel. Ez némileg igaz is. Már hallottam olyan törekvésről, mely szerint a fölgynást helyettesíteni kellene bűnbánati liturgiával — a misét megelőző közgynással — és általános föloldozással. A mi fölfogásunk azonban újra *hangsúlyozza a fölgynást*. A korai egyháznak több évszázadon keresztül két egymástól független hagyománya volt, amit azután föloldottak a jelenleg is meglévő gyakorlattal. Az egyik hagyomány az volt, hogy a kánoni bűnbánatot a püspök felügyelete alatt nyilvánosan tartották; itt az olyan súlyos bűnöket, mint a gyilkosság, a házasságtörés, a hittagadás nyilvánosan vallották meg, és a jóvátétel után ezek nyilvánosan nyertek föloldozást. A másik hagyományt a lelkivezetés, a bocsánatért és kiengesztelődésért mondott ima gyakorlata jelentette. Ez a későbbi hagyomány abból a szokásból eredt, hogy voltak, akik szent életükről ismert remetéktől és szerzetesektől kértek tanácsot. Írországi és skóciai monostorokban a VI. században terjedt el az előírt formával rendelkező magángynás.

Úgy tűnik, hogy ma az egyház újra a bűnbánat kettős megközelítése felé tart. Így a magán-gynással párhuzamosan virágozhatna a bűnbánat közösségi hangsúlya is, ezzel nyomatékot adva a kiengesztelődés teljes folyamatának. A megtérésre épülő kiengesztelődésre korunk emberének rendkívül nagy szüksége van. A bűnbánattartás akár egyéni, akár közösségi formája hathatós eszköze lehet az Istennel való egység újrateremtésének.

Helytelen, hogy a gyógyító ima szinte kizárólag a bűnbánat szentségén kívül fordul elő; úgy tűnik, hogy ez elmentmond mind a Bibliának, mind a Tradíciónak. Az Úr összekapcsolta a gyógyítást a bűnök bocsánatával, az egyház pedig kidolgozta a *kiengesztelődés teológiáját*, amely ezt a szentséget a belső gyógyulás általános útjának nevezi. A megváltás fogalma azonban a „salus” szóhoz kapcsolódik, amely egészséget vagy teljességet jelent. A bánat

által történő megváltás művének magába kell foglalnia ezt az egészségre vagy teljességre irányuló gyógyítást.

Kíváncsi lenne, hogy a pap minden imaközösségben Krisztus Testének értékes szolgálatává fejlessze ki a gyógyításnak ezt a módját. Ezenkívül úgy tűnik, hogy ennek a gyógyító szolgálatnak azokra a gyónókra is ki kellene terjednie, akik nem vesznek részt a karizmatikus megújulásban.

Néhányan azt hihetnék, hogy a gyónásnak ilyen fölfogása túlságosan új és ijesztő lesz a gyónók számára. A szerző tapasztalata az, hogy a karizmatikus imaközösségek éheznek erre a megközelítésre, és a hivek általában könnyen és természetesen igazodnak hozzá. A következő levél, melyet egy testvérünk írt, jól illusztrálja, hogy a szentségkiszolgáltatáson belüli gyógyító ima mennyire megérinti azok életét, akik igénylik. A levelet azután a reggel után írta, hogy részesült a bűnbánat szentségében és a gyógyító imában. „Mivel már Jézus Krisztusban vagyunk, ezért a következő életproblémák állandóan gyógyulásra szorulnak: előítélet, bűntudat, önutálat, gátlások, kényszerképzet, félelemérzet, féltékenység, bosszúvágy, önteltség, sérülések, bántalmak, hanyagság, hibák és mindenféle testi hiába, amely megakadályozza, hogy felebarátainkat képesek legyünk szabadon, nyitottan, nagylelkűen és folyamatosan szeretni úgy, ahogyan Isten elvárja tőlünk.

Tényleg nem hiszem többé, hogy továbbra is szűk korlátok között kellene élnünk. Szabadnak születünk; *szabadnak* Jézus Krisztus Lelkében, hogy megtegyük mindazt, amire az Atya hív, s hogy olyanok legyünk, amilyennek ő akarja. Csak ha valóban kívánjuk gyógyító erejének jelenlétét életünkben, ha számítunk arra és őszinte bűnbánattal engedjük magunkat föloldozni a múlt bűnei alól, ha a bennünk szüntelenül folyó gyógyítást, mint Krisztussal való egyre mélyülő egységünket és kapcsolatunkat tekintjük, csak akkor értjük meg, hogy milyen hatalmas Jézus ujjáteremtő munkája, melyet értünk és bennünk most is végez, amikor ujjáteremt bennünket az Atya képmására. Amen!”

A gyónás jelenlegi gyakorlata sokszor elhanyagolja a szociális igazságosság és a béke problémáit. E fejezet té-

mája a kiengesztelődés. Ha valaki önmagában teljessé tehető és Istennel kiengesztelhető, akkor olyan helyzetben van, hogy eszköz lehet Istennek a világgal való kiengesztelődésében. A bűnbánat szentségében a kiengesztelődés szükségszerű kezdete a kiengesztelődés folyamatának a családban, a szerzetesi közösségekben, a politikai csoportokban és a világban. A kiengesztelődést mindig csak magamnál kezdek el. Nem élhetek békében önmagammal és Istennel, ha nem adom tovább a békét. A béke és az igazságosság éppen ilyen döntő fontosságú. A kényelmes keresztény már régen túltette magát ezeken. Nem kell elítélnünk őket kudarcvállalásuk miatt, hanem hozzájuk is el kell vinni a krisztusi kiengesztelődést, hogy felelősségteljes szívvel tovább adják Isten békéjét feketéknek és fehéreknek, vállalatvezetőknek és vendégmunkásoknak. Némelyeknek ez túl idealisztikusan hangzik. Talán az is, de biztos, hogy nem idealisztikusabb, mint az Evangélium, amely nem a test által él, hanem Isten Lelke által: „Mind-ez Istentől ered, akit Krisztus kiengesztelt irántunk, s aki ránk bízta a kiengesztelés szolgálatát” (2 Kor 5,18). — Uram, tégy engem békéd eszközével” (Assiszi Szent Ferenc)

TARTALOM

A kiadó előszava	5
Suenens bíboros előszava	7
Az emmausi tanítványok	9
1. Ereklék és szertartások	11
2. A szentségek áttekintése	14
3. Az élő egyház	21
4. Találkozás Jézussal	33
5. A bűnbánat szentsége	42
6. Kereszttség	60
7. Bértálás	65
8. Eucharisztia	73
9. Betegok szentsége	86
10. Házasság és papszentelés	94
11. Megnyílt a szemük	103
12. A belső gyógyulás szolgálata	107
13. Jézus Krisztus békéje	120
14. A belső gyógyulás közvetítője	129
15. A döntés képessége	139
16. A gyógyulás lefolyása	145
17. Gyógyító közösség	157
18. A Lélek szól az egyházakhoz	165
19. A kiengesztelődés teológiája	170

